

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

TUTANAK DERGİSİ

16'ncı Birleşim
17 Kasım 2020 Salı

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde yer alan ve kâtip üyeler tarafından okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve turnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İÇİNDEKİLER

I.- GEÇEN TUTANAK ÖZETİ

II.- GELEN KÂĞITLAR

III.- GÜNDEM DIŞI KONUŞMALAR

A) Milletvekillerinin Gündem Dışı Konuşmaları

- 1.- İzmir Milletvekili Tamer Osmanağaoğlu'nun, Karabağ'a ilişkin gündem dışı konuşması
- 2.- Konya Milletvekili Abdulkadir Karaduman'ın, atama bekleyen öğretmen adaylarına ilişkin gündem dışı konuşması
- 3.- Ankara Milletvekili Zeynep Yıldız'ın, kırsal kalkınmaya ilişkin gündem dışı konuşması

IV.- AÇIKLAMALAR

- 1.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, 24 Kasım Öğretmenler Günü'nde atama bekleyen öğretmen adaylarının bu beklentilerinin karşılanması gerektiğine ilişkin açıklaması
- 2.- Gaziantep Milletvekili İmam Hüseyin Filiz'in, 17 Kasım Azerbaycan'ın Millî Diriliş Günü'nü kutladığına ilişkin açıklaması
- 3.- Edirne Milletvekili Okan Gaytancıoğlu'nun, pandemi nedeniyle uygulanan uzaktan eğitim sisteminde öğrencilerin yaşadığı sorunlara ilişkin açıklaması
- 4.- Çanakkale Milletvekili Özgür Ceylan'ın, Çanakkale ili Gökçeada ilçesindeki devlet hastanesinin eksiklerinin tamamlanması gerektiğine ilişkin açıklaması
- 5.- İstanbul Milletvekili Sibel Özdemir'in, İçişleri Bakanlığı talimatıyla İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı Ekrem İmamoğlu hakkında soruşturma açıldığına ilişkin açıklaması
- 6.- Gaziantep Milletvekili İrfan Kaplan'ın, Gaziantep ili Oğuzeli ilçesi ile İslâhiye ilçesi Altınözüm, Boğaziçi ve Yeşilyurt beldelelerinde üretimlerinin yaşadığı sorunlara ilişkin açıklaması
- 7.- Adıyaman Milletvekili Abdurrahman Tutdere'nin, Çelikhan-Adıyaman yolunun yapılarak Çelikhanlıların çektiği çilenin sonlandırması için Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığına ve Karayolları Genel Müdürlüğüne çağrıda bulunduğu ilişkin açıklaması
- 8.- Ordu Milletvekili Mustafa Adıgüzel'in, pandemi sürecinden en çok etkilenen sektörlerden kahveci ve lokantacı esnafının mağduriyetlerinin giderilmesi için gerekli düzenlemelerin yapılması gerektiğine ilişkin açıklaması
- 9.- Mersin Milletvekili Ali Cumhur Taşkın'ın, 15 Kasım Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin 37'nci kuruluş yıl dönümünü kutladığına, Kıbrıs'ta tek çözümün eşitlik temelinde bağımsız iki ayrı devletli çözüm olduğuna ilişkin açıklaması
- 10.- İstanbul Milletvekili Gamze Akkuş İlgezdi'nin, yoksulluğu yenmenin, işsizliği bitirmenin yolunun sosyal devleti yeniden inşa etmek olduğuna ve bunun ilk adımının da kamu yararını gözeterek halk bütçesi olduğuna ilişkin açıklaması
- 11.- Denizli Milletvekili Gülizar Biçer Karaca'nın, Denizli ili Çardak Organize Sanayi Bölgesi'nin beşinci derece ve üzeri teşvik bölgeleri kapsamına alınmasını talep ettiklerine ilişkin açıklaması
- 12.- Kocaeli Milletvekili Sami Çakır'ın, "İki devlet bir millet" şuruyla "Karabağ Azerbaycan'ındır." diyebilenleri selamladığına ilişkin açıklaması
- 13.- Mersin Milletvekili Baki Şimşek'in, pandemiden dolayı durdurulan Adana-Mersin tren seferlerinin ivedi olarak başlatılmasını Ulaştırma ve Altyapı Bakanı Adil Karaismailoğlu'ndan talep ettiklerine ilişkin açıklaması
- 14.- İstanbul Milletvekili Zeynel Özen'in, yargının içine düşürüldüğü durumu kınadığına ilişkin açıklaması
- 15.- Antalya Milletvekili Aydın Özer'in, yıllık mezun sayısı on binleri geçen veteriner hekim, ziraat mühendisi, gıda mühendisi ve su ürünleri mühendisi olan gençlerin atamalarının ne zaman yapılacağına ilişkin açıklaması
- 16.- Diyarbakır Milletvekili Semra Güzel'in, Sağlık Bakanlığının açıkladığı salgın verilerinin her geçen gün güvenilirliğini kaybettiğine ve sürecin şeffaf yürütülmemesinin salgınla mücadeleyi zorlaştırdığına ilişkin açıklaması
- 17.- Afyonkarahisar Milletvekili Burcu Köksal'ın, Afyonkarahisar Arkeoloji Müzesinin satılık olup olmadığını, satış ilanını TOKİ'nin mi verdiğini öğrenmek istediğine ilişkin açıklaması
- 18.- Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, 2017 yılı Nevruz olaylarında öldürülen Kemal Kurkut'la ilgili davada sanık polislin beraat ettirildiğine, olayların fotoğraflarını çeken gazeteci Abdurrahman Gök'ün ise yirmi yıl hapis istemiyle yargılandığına ilişkin açıklaması

19.- İzmir Milletvekili Bedri Serter'in, AFAD tarafından İzmir Büyükşehir Belediyesi ile ilçe belediyelerine depreme ve deprem bölgesinde yaşananlara ilişkin valilik dışındaki kişilerin açıklama yapmasına kısıtlama getirildiğini belirten bir yazı gönderildiğine ilişkin açıklaması

20.- Gaziantep Milletvekili Ali Muhittin Taşdoğan'ın, Covid-19 tedavi sürecinde immün plazmanın önemine ve kriterlere sahip bağışçıların plazma merkezlerinde kan bağışında bulunmaları gerektiğine ilişkin açıklaması

21.- Aydın Milletvekili Süleyman Bülbül'ün, İzmir ilindeki depremde Aydın ilinde hasar gören okullarda güçlendirme çalışmalarının başlayıp başlamadığını, yıkım kararı verilen 15 okul için yıkım kararının gerçekleştirilip gerçekleştirilmediğini, bu okulların öğrencilerinin eğitimlerine devam etmeleri için nasıl bir yöntem izleneceğini öğrenmek istediğine ilişkin açıklaması

22.- Konya Milletvekili Orhan Erdem'in, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin 37'nci kuruluş yıl dönümünü kutladığına, Kıbrıs Türkünün özgürlük mücadelesi lideri Doktor Fazıl Küçük, Kurucu Cumhurbaşkanı Rauf Denktaş ve şehitleri rahmetle andığına ilişkin açıklaması

23.- Ankara Milletvekili Yıldırım Kaya'nın, adalet reformuyla öncelikle seçilmişlerin yerine atanan kayyumların görevlerine son verilmesi ve seçilmişlerin cezaevinden tahliye edilmesi gerektiğine ilişkin açıklaması

24.- İstanbul Milletvekili Hayati Arkaz'ın, 17 Kasım Dünya Akciğer Kanseri Günü ve 18 Kasım'a denk gelen Dünya KOAH Günü'ne milletin dikkatini çekmek istediğine, 15 Kasım Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin Cumhuriyet Bayramı'nı kutladığına ilişkin açıklaması

25.- Kayseri Milletvekili Dursun Atas'ın, Hakkâri ilinde terör örgütünün gerçekleştirdiği saldırıda şehit olan Piyade Uzman Çavuş Abdurrahman Topuksuz ile Habur Çayı'na düşen ve kaldırıldığı hastanede şehit olan Piyade Teğmen Burhan Sönmez'e Allah'tan rahmet dilettiğine ilişkin açıklaması

26.- Bursa Milletvekili Atilla Ödünç'ün, Karabağ'ın Kelbecer bölgesinden ayrılan Ermenilerin insanlığa yakışmayan eylemlerini kınadığına ilişkin açıklaması

27.- Şanlıurfa Milletvekili Zemzem Gülender Açıanal'ın, Ahıska Türklerinin sürgün edilişinin 76'ncı yıl dönümünde sürgün sırasında hayatını kaybedenleri rahmetle andığına ilişkin açıklaması

28.- Kahramanmaraş Milletvekili Sefer Aycan'ın, aşı bulundu diye rehavete kapılmadan maske ve sosyal mesafe kurallarına mutlaka uyulması gerektiğine, vaka sayısının artmasının hastanelerin ve sağlık personelinin yükünü artıracığına ilişkin açıklaması

29.- Kahramanmaraş Milletvekili İmran Kılıç'ın, şehitlere Allah'tan rahmet dilediğine, Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın kapalı Maraş bölgesini açma kararında Türkiye olarak Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'yle beraber hareket edeceklerini teyit ettiğine ilişkin açıklaması

30.- Kocaeli Milletvekili Lütfü Türkkan'ın, Hakkâri ilinde Çukurca-Irak sınır hattındaki operasyonda şehit olan Piyade Uzman Çavuş Abdurrahman Topuksuz ile Habur Çayı'na düşen ve kaldırıldığı hastanede şehit olan Piyade Teğmen Burhan Sönmez'e Allah'tan rahmet dilediğine, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin 37'nci kuruluş yıl dönümünü kutladığına, yetmiş altı yıl önce sürgün edilen 86 bin Ahıska Türkünün önünde saygıyla eğildiğine, Azerbaycan halkının 17 Kasım Milli Diriliş Günü'nü kutladığına, Hakkârililerin Yüksekova ilçesinden İran'a açılan Esendere Sınır Kapısı ve Çukurca ilçesinden Irak'a açılan Üzümlü Gümrük Kapısı'nın ticarete açılmasını beklediklerine, Hakkâri ilinde hastanelerde yeterli doktor bulunmadığından hastaların Van iline sevk edilmesinin özellikle ağır hastalar için olumsuz bir durum yarattığına ilişkin açıklaması

31.- Adana Milletvekili Ayşe Sibel Ersoy'un, Covid-19 salgınında vatandaşların Bilim Kurulunun tavsiyelerini dikkate almaları gerektiğini bir kez daha hatırlatmak istediğine ilişkin açıklaması

32.- Manisa Milletvekili Erkan Akçay'ın, Hakkâri ili Çukurca ilçesinde terör örgütü tarafından gerçekleştirilen saldırıda şehit olan Piyade Uzman Çavuş Abdurrahman Topuksuz ile Habur Çayı'na düşen ve kaldırıldığı hastanede şehit olan Piyade Teğmen Burhan Sönmez'e, 7 Kasım 2020'de hayatını kaybeden İbrahim Metin'e, 14 Kasım 2020'de hayatını kaybeden gazeteci Ahmet Kekeç'e ve 23'üncü Dönem İstanbul Milletvekili Mithat Melen'e Allah'tan rahmet dilediğine, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin 37'nci kuruluş yıl dönümünü kutladığına, Kıbrıs Türklüğünün bağımsızlık mücadelesine ömrünü vakfetmiş Doktor Fazıl Küçük ve Rauf Denktaş ile tüm dava şehitlerini minnetle andığına, 14 Kasım 1944 Ahıska Türklerinin sürgününün 76'ncı yıl dönümüne ilişkin açıklaması

33.- Ordu Milletvekili Cemal Enginyurt'un, 15 Kasım Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti devletinin kuruluş yıl dönümünü kutladığına, Kuzey Kıbrıs'ın devlet olmasında büyük emeği olan Bülent Ecevit ve Necmettin Erbakan'ı minnetle andığına, pandemi sürecinde Sağlık Bakanı Fahrettin Koca'nın mücadelesini desteklediğine, Ordu ilinin şehir hastanesine kavuşmasını dilediğine ilişkin açıklaması

34.- Tekirdağ Milletvekili İlhami Özcan Aygun'un, çiftçilerin Tarım Kredi Kooperatiflerine ve Ziraat Bankasına olan borçlarının bir an evvel yapılandırılarak çiftçinin nefes almasının sağlanması gerektiğine ilişkin açıklaması

35.- İstanbul Milletvekili Hakkı Saruhan Oluç'un, Diyarbakır ilinde 2017 yılında Nevruz olayları sırasında öldürülen Kemal Kurkut'la ilgili davada sanık polisin beraatiyle cezasızlık politikasına bir örnek daha eklendiğine, Kemal Kurkut'u rahmetle andıklarına, bu olayın hesabını hukuk yoluyla soracaklarına söz verdiklerine, 9 Kasım 2020'de tutuklanan Halkların Demokratik Partisi Osmaniye İl Eş Başkanı Ali Coşkun'un oğlunun cenazesine katılma talebinin Coronavirüs gerekçe gösterilerek reddedildiğine, pandemi sürecinde 63'ü hekim toplam 153 sağlık çalışanının hayatını kaybettiğine, Dicle Üniversitesi Hastanesi ile Ankara Üniversitesi Cebeci Araştırma ve Uygulama Hastanesi Başhekimliklerince PCR testi pozitif çıkan çalışanların test yapıldıktan on gün sonra maskeyle çalışmaya devam edebilecekleri yönünde genelge yayımlandığına, Soma madencilerinin Hükûmet ve kurum yöneticileriyle görüşmeleri sonrasında taleplerinin 15 Ocak 2021 tarihine kadar yerine getirilmesi konusunda söz verildiğini açıkladıklarına, verilen sözlerin takipçisi olacaklarını kamuoyuna duyurdıklarına ilişkin açıklaması

36.- İstanbul Milletvekili Engin Altay'ın, Hakkâri ili Çukurca ilçesinde şehit edilen Piyade Uzman Çavuş Abdurrahman Topuksuz ve Şırnak ili Silopi ilçesinde şehit olan Piyade Teğmen Burhan Sönmez'e Allah'tan rahmet dilediğine, Türkiye Büyük Millet Meclisinin şehitlerimize sadece taziye dileme yeri olmaması gerektiğine, vefat eden 15'inci ve 16'ncı Dönem Milletvekili Ali Nejat Ölçen'in ailesine ve Cumhuriyet Halk Partisine başsağlığı dilediğine, vefat eden 23'üncü Dönem İstanbul Milletvekili Mithat Melen'in ailesi ve Milliyetçi Hareket partisi camiasına başsağlığı dilediklerine, 17 Kasım 1967 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisinin on sekiz saatlik kapalı oturumda Kıbrıs'taki gelişmeleri görüştüğüne, AK PARTİ hükûmetlerinin Meclise on sekiz yılda on sekiz saat bilgi vermediğine, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin Cumhuriyet Bayramı'nı kutladığına, Kıbrıs Türkü'nün özgürlüğü için hayatını veren sivil, asker herkesi rahmetle andığına, Kıbrıs Türkü'nün özgürlüğünü sağlayan Bülent Ecevit'i ve Necmettin Erbakan'ı rahmetle andığına, Azerbaycan'da 17 Kasım 1988'de başlayan ve on sekiz gün süren mitingin yıl dönümüne, İçişleri Bakanlığının emriyle hakkında soruşturma açılmasının ne İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı Ekrem İmamoğlu'nu ne de Cumhuriyet Halk Partisini doğruları söylemekten geri durduramayacağına ilişkin açıklaması

37.- Çanakkale Milletvekili Bülent Turan'ın, bu hafta Azerbaycan'a asker gönderilmesine ilişkin Cumhurbaşkanlığı tezkeresinin görüşüleceğine, Hakkâri ili Çukurca ilçesinde teröristlerce şehit edilen Piyade Uzman Çavuş Abdurrahman Topuksuz ve Şırnak ili Silopi ilçesinde şehit olan Piyade Teğmen Burhan Sönmez'e Allah'tan rahmet dilediğine, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin kuruluşunun 37'nci yılını kutlar-

ken Kıbrıs Türkü'nün özgürlük mücadelesinin lideri Doktor Fazıl Küçük ve Kurucu Cumhurbaşkanı Rauf Denktaş'ı ve şehitleri minnetle yâd ettiklerine, 17 Kasım Azerbaycan Millî Diriliş Günü'nü kutladığına, 14 Kasım 1944 tarihinde sürgün edilen Ahıska Türklerinin bu özel günlerini hatırlatmak istediğine, 15 Kasım Filistin'in Bağımsızlık Günü'nü tebrik ettiğine, 14 Kasım 2020'de hayatını kaybeden 23'üncü Dönem İstanbul Milletvekili Mithat Melen'e ve gazeteci Ahmet Kekeç'e Allah'tan rahmet dilediğine ilişkin açıklaması

38.- Manisa Milletvekili Erkan Akçay'ın, İstanbul Milletvekili Engin Altay'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

39.- İstanbul Milletvekili Engin Altay'ın, Manisa Milletvekili Erkan Akçay'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

40.- Kocaeli Milletvekili Lütfü Türkkan'ın, bir taraftan IBAN numarasıyla vatandaşın para istenirken diğer taraftan Kıbrıs'a 7 uçakla gidilmesinin vatandaşın yüreğini kanattığına ilişkin açıklaması

41.- Çanakkale Milletvekili Bülent Turan'ın, İstanbul Milletvekili Engin Altay ve Kocaeli Milletvekili Lütfü Türkkan'ın yaptıkları açıklamalarındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

42.- İstanbul Milletvekili Engin Altay'ın, Çanakkale Milletvekili Bülent Turan'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

43.- Çanakkale Milletvekili Bülent Turan'ın, İstanbul Milletvekili Engin Altay'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin tekrar açıklaması

44.- İstanbul Milletvekili Engin Altay'ın, Çanakkale Milletvekili Bülent Turan'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

45.- Kocaeli Milletvekili Lütfü Türkkan'ın, Çanakkale Milletvekili Bülent Turan'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

46.- Çanakkale Milletvekili Özgür Ceylan'ın, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığının, 6253 sayılı Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı İdari Teşkilatı Kanunu'nun 37'nci maddesi ile 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 69'uncu maddesi kapsamında düzenlenen Türkiye Büyük Millet Meclisi ve Sayıştayın 2019 yılı harcamalarına dair dış denetim raporları ve inceleme sonuçları hakkında tezkeresine ilişkin açıklaması

47.- Kocaeli Milletvekili Lütfü Türkkan'ın, İstanbul Milletvekili Mustafa Demir'in İYİ PARTİ grup önerisi üzerinde AK PARTİ Grubu adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

48.- İstanbul Milletvekili Engin Altay'ın, İstanbul Milletvekili Mustafa Demir'in İYİ PARTİ grup önerisi üzerinde AK PARTİ Grubu adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

49.- İstanbul Milletvekili Hakkı Saruhan Oluç'un, İstanbul Milletvekili Mustafa Demir'in İYİ PARTİ grup önerisi üzerinde AK PARTİ Grubu adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

50.- Çanakkale Milletvekili Bülent Turan'ın, Kocaeli Milletvekili Lütfü Türkkan, İstanbul Milletvekili Engin Altay ve İstanbul Milletvekili Hakkı Saruhan Oluç'un yaptıkları açıklamalarındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

51.- İstanbul Milletvekili Engin Altay'ın, Çanakkale Milletvekili Bülent Turan'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

52.- Çanakkale Milletvekili Bülent Turan'ın, İstanbul Milletvekili Engin Altay'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

53.- İstanbul Milletvekili Engin Altay'ın, adı suç örgütü yönetmekle anılan bir zatın kamuoyuna açık bir mektupla CHP Genel Başkanını tehdit ettiğine, Cumhuriyet Halk Partisinin kabadayılara pabuç bırakacak bir parti olmadığına ilişkin açıklaması

54.- Ankara Milletvekili Mehmet Naci Bostancı'nın, İstanbul Milletvekili Engin Altay'ın (3/1394) esas numaralı Cumhurbaşkanlığı Tezkeresi üzerinde şahsı adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

55.- İstanbul Milletvekili Engin Altay'ın, Ankara Milletvekili Mehmet Naci Bostancı'nın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

V.- BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI

A) Tezkereler

1.- Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığının, 6253 sayılı Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı İdari Teşkilatı Kanunu'nun 37'nci maddesi ile 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 69'uncu maddesi kapsamında düzenlenen Türkiye Büyük Millet Meclisi ve Sayıştayın 2019 yılı harcamalarına dair dış denetim raporları ve inceleme sonuçlarına ilişkin tezkeresi (3/1395)

2.- Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığının, Ermenistan'ın Azerbaycan'a Saldırmasıyla Başlayan Gerilim ve Çatışma Sürecinde Yaşanan Hak İhlalleri ve Türkiye'deki Ermeni Vatandaşlarımızın Durumu Alt Komisyonunun 13-18 Kasım 2020 tarihleri arasında Azerbaycan'ı ziyaret etmesine ilişkin tezkeresi (3/1396)

3.- Cumhurbaşkanlığının, Türkiye Cumhuriyeti ile Azerbaycan Cumhuriyeti Arasında Stratejik Ortaklık ve Karşılıklı Yardım Anlaşması Hükümlerinden Kaynaklanan Taahhütlerimizi Yerine Getirmek, Ateşkesin Tesisi, İhlallerin Önlenmesi, Bölgede Barış ve İstikrarın Sağlanması Amacıyla Türkiye'nin Yüksek Menfaatlerini Etkili Şekilde Korumak ve Kollamak Üzere, Hudut, Şümul, Miktar ve Zamanı Cumhurbaşkanınca Takdir ve Tayin Olunacak Şekilde, Türk Silahlı Kuvvetlerinin Ortak Merkezin Görevlerinin İfası Yönünde Hareket Etmek Üzere Yabancı Ülkelere Gönderilmesi, Bu Kuvvetlerin Cumhurbaşkanının Belirleyeceği Esaslara Göre Kullanılması ile Risk ve Tehditlerin Giderilmesi İçin Her Türü Tedbirin Alınması ve Bunlara İmkân Sağlayacak Düzenlemelerin Cumhurbaşkanı Tarafından Belirlenecek Esaslara Göre Yapılması İçin Anayasa'nın 92'nci Maddesi Uyarınca Bir Yıl Süreyle İzin Verilmesine İlişkin Tezkeresi (3/1394)

B) Önergeler

1.- Samsun Milletvekili Bedri Yaşar'ın, (2/1553) esas numaralı 2019 Yılı'nın "Samsun Yılı" İlan Edilmesine İlişkin Kanun Teklifi'nin doğrudan gündeme alınmasına ilişkin önergesi (4/98)

VI.- ÖNERİLER

A) Siyasi Parti Grubu Önergeleri

1.- İYİ PARTİ Grubunun, 22/7/2020 tarihinde İstanbul Milletvekili Hayrettin Nuhoğlu ve 20 milletvekili tarafından, Kanal İstanbul Projesi'nin tüm yönleriyle araştırılarak olası olumsuz etkilerinin önüne geçilebilmesi için alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan (10/3179) Meclis Araştırması Önergesi'nin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 17 Kasım 2020 Salı günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi

2.- HDP Grubunun, Grup Başkan Vekilleri Siirt Milletvekili Meral Danış Beştaş ve İstanbul Milletvekili Hakkı Saruhan Oluç tarafından verilen pandemi sürecinde sağlık sisteminin içinde bulunduğu mevcut sorunlara çözüm üretilmesi amacıyla 17/11/2020 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisine verilmiş olan genel görüşme önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 17 Kasım 2020 Salı günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi

3.- CHP Grubunun, Türkiye Büyük Millet Meclisi Gündemi'nin "Genel Görüşme ve Meclis Araştırması Yapılmasına Dair Ön Görüşmeler" kısmında yer alan, yargı bağımsızlığını etkileyen durumların incelenerek bağımsız ve tarafsız yargılamanın sağlanması için yapılması gerekenlerin belirlenmesi amacıyla verilmiş olan (10/2028) esas numaralı Meclis Araştırması Önergesi'nin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 17 Kasım 2020 Salı günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi

4.- AK PARTİ Grubunun, Genel Kurulun 17/11/2020 Salı günü birleşiminde 16 /11/2020 tarih ve (3/1394) esas sayılı Cumhurbaşkanlığı Tezkeresi'nin okunarak görüşmelerinin aynı birleşimde yapılması ve Genel Kurulun bu birleşimde 238 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin birinci bölüm görüşmelerinin tamamlanmasına kadar, 18 Kasım 2020 Çarşamba günü birleşiminde 238 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin görüşmelerinin tamamlanmasına kadar, 18 Kasım 2020 Çarşamba günü birleşimde 238 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin görüşmelerinin tamamlanamaması hâlinde 19 Kasım 2020 Perşembe günü birleşiminde 238 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin görüşmelerinin tamamlanmasına kadar çalışmalarını sürdürmesine ilişkin önerisi

VII.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Oturum Başkanı TBMM Başkan Vekili Nimetullah Erdoğan'ın, Çanakkale Milletvekili Özgür Ceylan'ın Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığının 6253 sayılı Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı İdari Teşkilatı Kanunu'nun 37'nci maddesi ile 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 69'uncu maddesi kapsamında düzenlenen Türkiye Büyük Millet Meclisi ve Sayıştayın 2019 yılı harcamaları hakkındaki dış denetim raporlarına ve inceleme sonuçlarına dair sorusuna ilişkin konuşması

VIII.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER

A) Kanun Teklifleri

1.- İstanbul Milletvekili Nevzat Şatıroğlu ve Bursa Milletvekili Hakan Çavuşoğlu ile 88 Milletvekilinin Elektrik Piyasası Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/3116) ve Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 238)

IX.- YAZILI SORULAR VE CEVAPLARI

1.- Manisa Milletvekili Özgür Özel'in, 2019 ve 2020 yıllarında Kamu Denetçiliği Kurumuna yapılan başvurulara ilişkin Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanından sorusu ve Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Mustafa Şentop'un cevabı (7/35067)

2.- Manisa Milletvekili Özgür Özel'in, 27. Yasama Dönemi 4. Yasama Yılı çalışmalarına başlamadan önce TBMM Genel Kurulunda yapılan tamirat ve tadilat işlemlerine ilişkin Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanından sorusu ve Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Mustafa Şentop'un cevabı (7/35068)

3.- Kayseri Milletvekili Dursun Ataş'ın, Kahramanmaraş'taki hava kirliliğine ve ilde yer alan termik santrallerin insan sağlığına olumsuz etkilerine ilişkin sorusu ve Çevre ve Şehircilik Bakanı Murat Kurum'un cevabı (7/35497)

4.- Denizli Milletvekili Yasin Öztürk'ün, AB'nin resmi adayı olarak Türkiye'ye yaptığı hibe desteklerine ve mali yardımlara ilişkin sorusu ve Dışişleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu'nun cevabı (7/35499)

5.- Antalya Milletvekili Çetin Osman Budak'ın, Ermenistan'da bulunan Metamor Nükleer Santrali'nin ülkemiz açısından oluşturduğu riske ve Santralin kapatılması adına yürütülen çalışmalara ilişkin sorusu ve Dışişleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu'nun cevabı (7/35669)

17 Kasım 2020 Salı

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 15.00

BAŞKAN: Başkan Vekili Nimetullah ERDOĞMUŞ

KÂTİP ÜYELER: Mustafa AÇIKGÖZ (Nevşehir), Enez KAPLAN (Tekirdağ)

-----0-----

BAŞKAN – Türkiye Büyük Millet Meclisinin 16'ncı Birleşimini açıyorum.^(x)

Toplantı yeter sayısı vardır, görüşmelere başlıyoruz.

Gündeme geçmeden önce 3 sayın milletvekiline gündem dışı söz vereceğim.

Gündem dışı ilk söz, Karabağ'la ilgili söz isteyen İzmir Milletvekili Tamer Osmanağaoğlu'na aittir.

Buyurunuz Sayın Osmanağaoğlu. (MHP sıralarından alkışlar)

III.- GÜNDEM DIŞI KONUŞMALAR

A) Milletvekillerinin Gündem Dışı Konuşmaları

1.- İzmir Milletvekili Tamer Osmanağaoğlu'nun, Karabağ'a ilişkin gündem dışı konuşması

TAMER OSMANAĞAOĞLU (İzmir) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, yüce Türk milleti; hepinizi saygılarımla selamlıyorum.

Sözlerimin başında, tüm imkânlarıyla bütün dünyaya emsal olacak şekilde İzmir'imizin yanında olan, cömert eliyle gönüllerimizi ısıtıp başarılı bir koordinasyonla yaraları saran devletimize ve bütün kurumlarına bir kez daha şükranlarımı sunuyorum.

Değerli milletvekilleri, şükürler olsun Karabağ işgalden kurtarıldı. Böylece, Azerbaycan'a karşı işlenen insanlık ve savaş

^(x) 7/4/2020 tarihli 78'inci Birleşimden itibaren, coronavirus salgını sebebiyle Genel Kurul Salonu'ndaki Başkanlık Divanı üyeleri, milletvekilleri ve görevli personel maske takarak çalışmalara katılmaktadır.

suçları, sonunda, Azerbaycan Türklüğünün demir yumruğuyla cezalandırıldı. Azerbaycan Türkünün sevinci, bizim sevincimiz; gururu, bizim gururumuzdur. Azerbaycan Devlet Başkanı İlham Aliyev, Karabağ'ı işgalden kurtaran anlaşma için "Bu anlaşma bizim şanlı zaferimizdir." diyor. Bizler, Azerbaycan Türklüğünün bu şanlı zaferini aynı mutlulukla ve iftiharla yürekten kutluyoruz. Büyük düşünür Ziya Gökalp'in dediği gibi "Vatan, ne Türkiye'dir Türklere ne Türkistan; vatan, ulu ve müebbet bir ülkedir: Turan."

Azerbaycan, Türk'ün vatanıdır; Karabağ, Azerbaycan'ın öz toprağıdır. Karabağ, işgalden köy köy, kasaba kasaba kurtarılırken aziz milletimiz işte bu millî şuurla bu hadiseyi sahiplenmiş ve kardeşliğini göstermiştir. Karabağ'da yerleşim yerleri tek tek Azerbaycan ordusunun çelik pençesiyle kurtarılırken Azerbaycan Bayrağı, ay yıldızlı al bayrağımızın yanında, ellerimizde ve yüreğimizde dalgalanmıştır. Birliğimiz ve bütünlüğümüz bizim en büyük gücümüzdür. Azerbaycan'da bu silah düşmanı dize getirmiştir. Bu bayrakla, kendi bayrağımız kadar gurur duyuyoruz. Türkiye'nin "Yanımdayız." nidaları sadece Bakü'ye değil, bütün dünyaya ulaştı. Tek yürek, tek ruh, tek beden olduğumuzu 7 cihana gösterdik. Vatandaşlarımızın Karabağ'ı kendi öz vatani ve orada çarpışan orduyu kendi ordusu olarak görmesini herkes doğru okumalı ve anlamalı. Türk dünyası birdir ve bütündür; coğrafyasıyla, tarihiyle ve vataniyle bu birliğin önünde kimse duramaz. Karabağ'ın işgalden kurtarılması, otuz yıl süren ayrılığın sona ermesi, Türk'e kefen biçenlere ders olsun.

Değerli milletvekilleri, şehitlerimizi rahmetle, şükranla anmadan geçmeyeceğim. Andığımız şehitler, Karabağ toprağını kanlarıyla sulayarak aziz yurdu yeniden vatan yapan Türk askerlerinden ibaret değildir. Bir asır önce Anadolu'dan giden Nuri Paşa komutasındaki Kafkas İslam ordusunun o toprağa bıraktığı şehitlerimizi de rahmet ve minnetle anıyorum ve gururla hatırlamalıyız, can Azerbaycan'ın bugünkü vatan sınırlarını çizen o şehitlerimizdir. Bu ordunun askerlerinin Bakü alındıktan sonra ulaştıkları sınırlar bugünkü Azerbaycan vatan sınırlarını oluşturmuştur. Azerbaycanlı kardeşlerimizin mezarlarını kutsal bilip komünist dikta döneminde bile gülistan hâlinde muhafaza etmişlerdir. Bakü'nün Hazar'a bakan en güzel tepelerinden biri, bugün Türk bayrağının altında yatan Kafkas İslam ordusu mensuplarına aittir; bıraktıkları mirasa sahip çıkılmıştır. Karabağ'ın işgalden kurtarılmasıyla bölünmez bir vatan bugün yeniden vücut bulmuştur; huzur içinde uyusunlar. İşte, bu zaferin mimarı şanlı ordunun mensupları olmak üzere Azerbaycan Türklüğünün ve tek yürek hâlinde kalpleri Karabağ'da atan ve mensubu olmaktan kıvanç duyduğum Türk milletinin önünde saygıyla eğiliyorum; şehitlerimize Allah'tan rahmet niyaz ediyor, yüce Meclisinizi verdiği destekten dolayı tebrik ediyorum.

Sözlerimi duygularımıza tercüman olan liderimiz Sayın Devlet Bahçeli'nin şu sözleriyle sonlandırmak istiyorum: "Şimdi gerisini şer güçlerin piyonu Paşinyan ve hunhar şebekesi düşünsün. Artık kendisine sığınacak, kaçacak delik aramaya koyulsun. Karabağ Türk'tür, Karabağ özgürdür, Karabağ Azerbaycan'dır, Karabağ Türk'ün çelikten bileğidir."

Teşekkür ediyorum. (MHP ve AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Gündem dışı ikinci söz, atama bekleyen öğretmen adayları hakkında söz isteyen Konya Milletvekili Abdulkadir Karaduman'a aittir.

Buyurun Sayın Karaduman. (CHP sıralarından alkışlar)

2.- Konya Milletvekili Abdulkadir Karaduman'ın, atama bekleyen öğretmen adaylarına ilişkin gündem dışı konuşması

ABDULKADİR KARADUMAN (Konya) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. Atanmayı bekleyen öğretmen adaylarının beklentilerini ve taleplerini ifade etmek üzere söz almış bulunuyorum.

Değerli milletvekilleri, öğretmenlik mesleğinin hak ettiği değeri bulamadığı, öğretmen olmaya aday olan kişilerin âdeta örselendiği, yıprandığı ve türlü mağduriyetlerle baş başa bırakıldığı bir ortamda yaşıyoruz. Öğrenme faaliyetine ve öğretmene değer vermeyen bir yönetim anlayışı hiçbir zaman sağlıklı bir geleceği inşa edemeyecektir. Bu ülkede mesleğine atanmayı bekleyen yüz binlerce öğretmen adayı her yıl sınavlara girerken aynı zamanda gelecek kaygısı içerisinde geçim derdiyle boğuşmaktadır. Bu ülkede öğretmen adayları geçinebilmek için garson, çaycı, pazarcı, seyyar satıcı olarak çalışmak zorunda bırakılırken, güvenlik soruşturmaları, mülakat adaletsizliği ve yeterli sayıda atamanın yapılmaması sonucunda da mesleklerini icra edememektedir.

Ne yazık ki artık basında takip ettiğimiz, sıradanlaşan haberlerden bazılarını ifade etmek istiyorum: "Ataması yapılmayan öğretmen adayı intihar etti." "Atama bekleyen İngilizce öğretmenliği bölümü mezun genç yaşamına son verdi." "Ataması yapılmayan öğretmen adayı İbrahim Yeşilbağ intihar etti ve cebinden sadece 6 lira çıktı." "Atamayı bekleyen Mikail Cengiz, çalıştığı inşaatın 6'ncı katından düşerek hayatını kaybetti."

Bakınız, son iki yılda 100'den fazla öğretmen adayı intihar etti. Yine her yıl onlarca öğretmen adayı farklı işlerde çalışmak zorundayken yaşamını yitiriyor. Bu acı tabloyu görmek mecburiyetindeyiz. İnsanlar ve gençler yaşamını yitiriyor. Bugün görevlerine atanmayı bekleyen 700 binden fazla öğretmen adayı varken okullarda "ücretli öğretmenlik" gibi garip bir yöntemle okulların öğretmen ihtiyacı giderilmeye çalışılıyor. Ücretli öğretmenlik uygulamasıyla, farklı bölümlerden mezun olan kişiler asgari ücretin altında bir ücret karşılığında okullarda çalıştırılıyor. Ücretli öğretmenlik uygulaması, bu kapsamda çalışan kişiler ve atanması yapılmayan yüz binlerce öğretmen için ağır bir hakarettir. Bu çarpık uygulama derhâl sonlandırılmalı ve atama bekleyen öğretmenlerin görevlerine ataması yapılmalıdır.

Öğretmen adayları hayatını kaybederken öğretmenlere ödenen maaşların yük olarak görüldüğü bir millî eğitim anlayışına burada bir şeyler söylüyoruz. Öğretmenlere ödenen maaşlar bu ülkede yük olarak görülecek en son şeylerden biridir. Öğretmenlere ödenen maaşlar değil, asıl "İtibardan tasarruf olmaz." anlayışıyla kaynakların israf edilmesi bu ülke için ciddi bir yüküdür. Öğretmenlere ödenen maaşlar değil, holdinglerin milyarlarca liralık vergilerinin tek kalemde silinmesi ülkemiz için asıl ağır bir yüküdür. Öğretmenlere ödenen maaşlar değil, günlük harcaması 10 milyon lirayı geçen Cumhurbaşkanlığı sarayı ülkemiz için ağır bir yüküdür. (CHP sıralarından alkışlar)

Değerli milletvekilleri, yine, Genel Kurulda görüşülecek olan yeni bir torba yasa gündemimizde. Bu teklifle, doğadan ve insandan çalarak bazı şirketlere çeşitli imtiyazların sağlanması apaçık şekilde hedefleniyor. Dağıtım şirketleri, yenilenebilir enerji yöntemini istismar eden işletmeler ve maden şirketlerine çeşitli imtiyazların sağlanması amaçlanıyor. Bu şirketlere sağlanan imtiyazlar, bir taraftan çevre kirliliğine sebep olurken diğer taraftan vatandaşların ödediği faturalara da ek ücret olarak yansımaktadır. Araba lastiği ve atık çöpleri yakarak enerji üretme yoluna giden işletmelere ruhsat vermek insan sağlığını ve doğayı hiçe saymaktır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayınız efendim.

ABDULKADİR KARADUMAN (Devamla) - Çiftçilerimizin ve üreticilerimizin fatura borçlarını ödeyemediği takdirde elektrik ve suları kesilirken sadece 2019 yılında enerji üretimi yapan şirketlere 25 milyar lira teşvik verilmiştir. Teklifte, aynı zamanda maden şirketlerine ruhsat dışına çıkma hakkı tanınmaktadır. Geçici tesislerin ruhsat alanına yapılması bir zorunlulukken ilgili maddeyle ruhsat alanı dışında tarım arazisi, mera ve yerleşim yeri dâhil herhangi bir yere tesis açılmasına izin verilmiş olunacak. Teklif henüz görüşülmeye başlamadan yanlışları burada ifade ediyoruz. Bu torba yasa teklifi getirilen diğer birçok teklif gibi insanı ve doğayı değil; rantı, sermayeyi ve piyasayı öncelemektedir. Saadet Partisi olarak insan sağlığını hiçe sayan, doğayı

ve canlı yaşamını tehdit eden, tarım alanlarını işgal eden, su kaynaklarını kirleten bu düzenlemeyi kabul etmediğimizi ifade etmek istiyorum.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.(CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Gündem dışı üçüncü söz, kırsal kalkınma hakkında söz isteyen Ankara Milletvekili Zeynep Yıldız'a aittir.

Buyurun Sayın Yıldız. (AK PARTİ sıralardan alkışlar)

3.- Ankara Milletvekili Zeynep Yıldız'ın, kırsal kalkınmaya ilişkin gündem dışı konuşması

ZEYNEP YILDIZ (Ankara) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, ekranları başından bizleri takip eden çok değerli milletimiz; hepinizi saygı ve hürmetlerimle selamlayarak sözlerime başlamak istiyorum.

Değerli milletvekilleri, ben bugün Ankara'da kırsal kalkınma bağlamında yürüttüğümüz projelerden bahsetmek niyetiyle söz aldım. Belki Meclisin gündemi yoğun ve ağır ama ben sempatik bir başlık açmak istiyorum. Ben, bugün size Ankara tiftik keçisinden bahsedeceğim. Öncelikle, bir Ankara vekili olarak şunu ifade etmek isterim: Her ne kadar şehrimiz, cumhuriyetimizin başkenti, bürokrasiyle adı özdeş hâle gelse de aynı zamanda çok önemli bir tarım ve hayvancılık kenti. Dolayısıyla, biz de Ankara'daki AK PARTİ milletvekilleri olarak etkin ve verimli kalkınma modelleri ile kırsal alanda bunların etkin ve verimli bir şekilde uygulanması noktasında azami gayret sarf ediyoruz ve bu tip projeleri çok yakından takip ediyoruz.

Devletimiz ülke ve il bazında planlamalar yaparken ilçe bazında planlamalara da çok ciddi anlamda ağırlık verdi. Çünkü her bir ilçenin özgün bir niteliği var ve her özgün niteliğe göre farklı bir proje gerekiyor. Her ilçenin havasına, suyunu, iklimine, o ilçenin özgün değerine yönelik projeler bizim de önceliklerimiz arasında. Bu bağlamda, dünyaya "Angora" adıyla nam salan Ankara keçisinin tiftiği aslında sadece Ankara için değil Türkiye için çok önemli bir değer ve burada, nelerin yapılmadığından, hangi fırsatların kaçırıldığından ziyade; neler yapıldı, hangi fırsatları değerlendirdik ve değerlerimizi geleceğe taşımak adına neler yapıyoruz, ben bunları anlatmak istiyorum.

Ankara keçisi pırl pırl, bembeyaz tüyleriyle aslında yünü, bir bakıma, ipeğe dönüştüren bir yaratı. Bu güzel yaratıyı 13'üncü yüzyılda Hazar Denizi'nin doğusundan Türklerin Anadolu'ya ve Ankara civarına getirdiği söyleniyor. Aslında Ankara tiftik keçisi Ankara'nın ikliminde kendi kimliğini buluyor. Ben açıkçası, burada "yaratı" kelimesini özellikle kullanıyorum çünkü Allah'ın bu iklime bahşederek yarattığı bir varlık olduğu kanaatindeyim. Tabii, Ankara tiftik keçisi 19'uncu yüzyılın ikinci yarısına kadar yurt dışına çıkarılması yasak olan bir varlık aslında ama 19'uncu yüzyılın sonlarına doğru İngiltere'ye, oradan da Güney Afrika'ya, Yeni Zelanda'ya, çeşitli ülkelere götürüldüğünü biliyoruz. Hâl böyle olunca Türkiye'nin pazar payı düşüyor, pazar payı düşüncesi kıl keçisi ile tiftik keçisinin melezlenmesi gündeme geliyor ve böyle olunca hem tiftik kalitesi düşüyor hem de bir bakıma, onun değeri düşmüş oluyor aslında. Tabii ki sosyolojik gerçeklikler, köylerden şehirlere göç; bunlar da nüfusun azalmasındaki önemli etmenler arasında yerini alıyor.

Peki "Bu nazik değerın korunması adına bugüne kadar devlet neler yaptı ve neler yapacak?" sorusunu sorduğumuzda verecek güzel cevaplarımız var. AK PARTİ hükümetleri döneminde, 2005 yılında Tarım Bakanlığı uhdesinde koruma faaliyetleri başlıyor çünkü nüfusu o kadar düşmüştü ki korunması gereken bir değer hâlini almıştı keçiler. 2006 yılında Halk Elinde Islah Projesi başlıyor. 2009 yılıyla birlikte de destekler başlıyor. Oğlak desteği veriliyor 2009 yılında 10 lira, anaç keçide 9, tali tiftikteyse 7 lira. 2019 yılına geldiğimizde bu desteklerin oğlak için 30, anaç keçisi için 28, tali tiftik için de 20 lira seviyesine geldiğini görüyoruz. Yani "Devlet ne yaptı?" sorusunu sorduğumuzda vereceğimiz cevaplar var:

1) Irkı korumaya aldı.

2) Daha önceden destek verilmezken destek vermeye başladı.

3) Bu desteği yıllar içinde yüzde 300 nispetinde artırdı.

Dolayısıyla "Hayvancılığa destek yok." eleştirisinin ben açıkçası çok adil bir argüman olmadığı kaanatindeyim çünkü burada veriler her birimizin elinde. Tabii, biz bu desteklerin etki analizlerini de inceledik, bu noktada akademik çalışmaları da inceledik. Bu akademik çalışmalar bize şunu gösteriyor: Keçinin yaşaması, yarına kalabilmesi açısından bu destekler hayati rol oynamış. Son on bir yılda sağlanan desteklerle tiftik keçisi yüzde 64'lük bir artış sağlayarak 241 bin başa kadar gelmiş. Tabii, bunlar bizim için yeterli değil, bunun ekonomik değere dönüştürülmesi açısından popülasyonun hızlı bir şekilde artırılması lazım. Bu bağlamda, Ankara Tiftik Keçisi Yetiştiriciliğini Geliştirme Projesi'yle, teke dağıtımını gerçekleştirdik. Çünkü hızlı bir şekilde popülasyonun kaliteli liflerden oluşan tekeler marifetiyle artırılmasını amaçlıyoruz. Tarım ve Orman Bakanımız Sayın Bekir Pakdemirli Gündül'deki bu etkinliğe katıldı. Ben açıkçası Bakan düzeyindeki bir katılımın böyle bir etkinlikte olmasını çok önemli buluyorum. Zira, bu, açıkçası AK PARTİ hükümetlerinin hayvancılığa verdiği değeri somutlayan örneklerden biridir. Tabii, sadece teke dağıtımıyla kalmadı. 5 Kasım 2020 tarihli Cumhurbaşkanlığı Kararı'yla anaç koyun-keçi desteğine ek olarak hayvan başına 20 lira destek verileceği müddesini de ben buradan hemşehrilerimizle paylaşmak istiyorum. Biz bu ülkenin gençleri olarak sadece dijitalleşmeyi ve uzayı takip etmiyor, bizim asıl hayat membamız...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

ZEYNEP YILDIZ (Devamla) – ...asıl emek sahiplerini gözetken tarım ve hayvancılık politikalarının da takipçisi olduğumuzu bir kere daha buradan belirtmek istiyorum. Kendine has bir tavrı olan, özgünlüğünü koruyan Ankara keçileri beni çok heyecanlandırıyor bir başlık, umarım sizleri de heyecanlandırmıştır.

Ben, bu bağlamda, çiftçinin ve üreticinin her zaman yanında olan Sayın Cumhurbaşkanımıza, bizim üreticilerden getirdiğimiz her türlü talebi dikkatle dinleyen Tarım ve Orman Bakanımıza, Hayvancılık Genel Müdürümüze, Ankara Valiliğine, İl Tarım ve Orman Müdürümüze, Ankara Kalkınma Ajansı Genel Sekreterimize teşekkür ederken en büyük teşekkürü de emek emek o hayvanları büyüten ve gözetken yetiştiricimize ediyorum.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, sisteme giren milletvekillerine yerlerinden söz vereceğim.

Sayın Gürer...

IV.- AÇIKLAMALAR

1.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, 24 Kasım Öğretmenler Günü'nde atama bekleyen öğretmen adaylarının bu beklentilerinin karşılanması gerektiğine ilişkin açıklaması

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Ülkemizde 100 bin öğretmen açığı bulunduğunu Bakanlık açıklamıştır. 24 Kasım Öğretmenler Günü'nde en az 60 bin öğretmen ataması yapılmalıdır. Binlerce atama bekleyen öğretmenin okullarıyla, öğrencileriyle buluşmasının yolunu iktidar açmalıdır.

Felsefe, bilişim, tarih, sanat tarihi gibi branş öğretmenlerinin sayısı ve ders ağırlıkları artırılmalıdır. Okul öncesi öğretmenler de bu kapsamda değerlendirilmelidir. Fen, matematik ve yabancı dil gibi derslerde mutlaka öğretmen atamalarıyla

yeterli seviyede eğitim olanaklı kılınmalıdır. Öğretmenler için ek 3600 gösterge çıkarılmalıdır. Tüm öğretmenler kadroya alınmalıdır. PIKTES öğretmenlerine de kadro verilmelidir. 24 Kasım'da en az 60 bin öğretmen ataması gerçekleştirilmelidir. Ülkemizde eğitimde yaşanan sorunlar yanında atama bekleyen binlerce öğretmen vardır. Bu öğretmenlerin kadro beklentileri karşılanmalıdır.

Teşekkür ediyorum Başkan.

BAŞKAN – Sayın Filiz...

2.- Gaziantep Milletvekili İmam Hüseyin Filiz'in, 17 Kasım Azerbaycan'ın Millî Diriliş Günü'nü kutladığına ilişkin açıklaması

İMAM HÜSEYİN FİLİZ (Gaziantep) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sovyetler Birliği yönetiminden ayrılmak ve bağımsızlık talebiyle Bakü'de yüz binlerce Azerbaycanlının katılımıyla günlerce süren mitinglerin başlatıldığı 17 Kasım Azerbaycan'ın Millî Diriliş Günü kutlu olsun.

22 Kasım 1988 tarihinde Sovyet birlikleri Bakü'ye girse de Azerbaycan halkı protesto gösterilerini durdurmadı. Günahsız insanların katledilmesi ulusal özgürlük hareketini engelleyemedi. 1992'de Ebulfez Elçibey'in Başkanlığında Azerbaycan Halk Cephesi iktidara geldi ve kısa zamanda devletin egemenliği ve bağımsızlığı için Rus askerleri Azerbaycan topraklarından tamamen çıkarıldı. Hayatını ülkesine ve Türk dünyasına adanmış büyük Türk Ebulfez Elçibey ve tüm şehitlerimiz, ruhlarınız şad, mekânınız cennet olsun. 1988'de Bakü'de dalgalanan bayrak bugün işgalden kurtarılan Dağlık Karabağ topraklarında yeniden dalgalanıyor. Bizim için ne mutlu diyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN – Sayın Gaytancıoğlu...

3.- Edirne Milletvekili Okan Gaytancıoğlu'nun, pandemi nedeniyle uygulanan uzaktan eğitim sisteminde öğrencilerin yaşadığı sorunlara ilişkin açıklaması

OKAN GAYTANCIOĞLU (Edirne) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Bu hafta ilk ve orta dereceli okullarımız ara tatilde, öğrencilerimize iyi tatiller diliyorum. Geçen hafta bu okullardaki milyonlarca öğrencimiz sınavlarını oldular. Peki, internet erişimi olmayan, EBA'ya ulaşamayan milyonlarca çocuğumuzu neye göre sınav yaptınız? Öğrencilerin tableti yok, televizyon varla yok arası, evde birkaç kardeş... Bu çocukları neye göre sınav yaptınız? Sınav yapmak için önce bir şey vermeniz gerekmez mi? Hiçbir şey vermeden bu çocuklara neyi soruyorsunuz? Bir şey vermediğiniz öğrencileri sınav yapma yetkiniz yok. Millî eğitim politikanız iflas etmiş durumda. Pandemiden önce de böyleydi, pandemi de tuzu biberi oldu. Öğrencilerin sınav notlarına bakın, olanaksızlıklarını anlarsınız. Bilmedikleri, ulaşamadıkları konularda ne cevap versin çocuklar? Öğrencilerin sınav notlarından Millî Eğitimin haberi var mı? Millî Eğitimde kalibre ve kalite yerlerde sürünüyor, siz masal anlatıyorsunuz.

BAŞKAN – Sayın Ceylan...

4.- Çanakkale Milletvekili Özgür Ceylan'ın, Çanakkale ili Gökçeada ilçesindeki devlet hastanesinin eksiklerinin tamamlanması gerektiğine ilişkin açıklaması

ÖZGÜR CEYLAN (Çanakkale) – Sayın Başkan, geçen hafta, bir dönem CHP ilçe başkanlığını da yapan İsmail Bulmuş saat 16.00 sularında kalp krizi şüphesiyle Gökçeada Devlet Hastanesine kaldırılıyor. Hastanede şok cihazı yok, hava ambulansı talep ediliyor fakat gece uçuş yapamayacağı gerekçesiyle gönderilemiyor. Sahil Güvenlik botuyla Kabatepe'ye getirilen İsmail Bey burada da gerekli tıbbi donanım olmayınca kurtarılamıyor. Bir sağlık çalışanı "İsmail Bulmuş'un hayatını kaybettiği akşam, gece uçuş yapabilen askerî helikopterle sevk edilmiş olsaydı yaşama döndürebilirdik." diyor. Ne kadar acı, değil mi? Askerî helikopterlerden biri adaya niye gönderilemedi? Acil durumlarda bu imkân çok hızlı şekilde sağlanmalıdır. Bu kayıp ilk değil, böyle giderse son da olmayacak. Adada kalp krizi geçiren hastaya anında müdahale edebilecek bir ekibin bulundurulması şarttır. Devlet hastanesinin eksikleri tamamlanmalı, kalp krizine anında müdahaleyi sağlayan otomatik cihazların adalara da konulması sağlanmalıdır.

BAŞKAN – Sayın Özdemir...

5.- İstanbul Milletvekili Sibel Özdemir'in, İçişleri Bakanlığı talimatıyla İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı Ekrem İmamoğlu hakkında soruşturma açıldığına ilişkin açıklaması

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

İçişleri Bakanlığının talimatıyla İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı Sayın Ekrem İmamoğlu hakkında Kanal İstanbul Projesi'ne karşı çıktığı gerekçesiyle soruşturma açıldı. Yapılan açıklamada, Sayın İmamoğlu'nun Kanal İstanbul Projesi'ne kişisel olarak karşı çıktığı ve kamu kaynağı kullandığı gibi bir gerekçe öne sürülmektedir. Kanal İstanbul, iddia edildiği gibi bir devlet projesi değildir. İstanbul halkının yüzde 54'ünün onay vermediği ve hiçbir bilimsel destek görmeyen bir yıkım ve rant projesidir. Projeyi tüm bilimsel yönleriyle değerlendiren ve projenin İstanbul'un kesinlikle bir önceliği veya ihtiyacı olmadığını ortaya koyan Sayın İmamoğlu'na açılan bu dava geri çekilmelidir. Kanal İstanbul Projesi için İstanbul halkının hakemliğine başvurulması ve referandum yapılması çağrısında bulunuyoruz. En güzel devlet projesi, yarınlar için güvenli, doğayla dost, aydınlık şehirler bırakmaktır diyor, teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Sayın Kaplan...

6.- Gaziantep Milletvekili İrfan Kaplan'ın, Gaziantep ili Oğuzeli ilçesi ile İslâhiye ilçesi Altınüzüm, Boğaziçi ve Yeşilyurt beldelerinde üzüm üreticilerinin yaşadığı sorunlara ilişkin açıklaması

İRFAN KAPLAN (Gaziantep) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

AK PARTİ iktidarı sürekli tarım politikalarıyla övünüyor, "Çiftçinin yüzünü güldürdük." diyor ancak ithal sevdasıyla, sıfır gümrük politikasıyla övünen AK PARTİ iktidarı yüzünden çiftçi toprağını ekemiyor, ekmeyi geçin, artık tarlasındaki bağları sökecek duruma geldi. Bakın, bu fotoğraflar seçim bölgesi Gaziantep'in Oğuzeli ilçesinde üzüm üreticiliği yapan bir üzüm üreticimizden geldi. Üzüm üreticimiz, kazanamadığı gibi üstüne, borçlandığı için tarlasındaki üzüm bağlarını söküyor. Oğuzeli'de, İslâhiye'de Altınüzüm'de, Boğaziçi'de, Yeşilyurt'ta durum aynı. Bakın, bu fotoğraflar, övündüğünüz on sekiz yıllık iktidarınızda çiftçilerimizin ve üreticilerimizin geldiği son nokta. Takdiri vatandaşlarımıza bırakıyorum. Yazıklar olsun diyorum, başka bir şey demiyorum.

BAŞKAN – Sayın Tutdere...

7.- Adıyaman Milletvekili Abdurrahman Tutdere'nin, Çelikhan-Adıyaman yolunun yapılarak Çelikhanlıların çektiği çilenin sonlandırması için Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığına ve Karayolları Genel Müdürlüğüne çağrıda bulunduğu ilişkin açıklaması

ABDURRAHMAN TUTDERE (Adıyaman) – Teşekkür ediyorum Başkanım.

Adıyaman'ı Çelikhan ile Pınarbaşı'na bağlayan kara yolu tehlike saçmaya devam ediyor. Yolun Çelikhan-Malatya kısmı 2015 yılında tamamlanmış ve hizmete alınmış olmasına rağmen aynı yolun Çelikhan-Adıyaman kısmı bugüne kadar yapılamamıştır. Nedense söz konusu Adıyaman olunca iktidar para bulamıyor. Projesi onaylandığı hâlde yıllardır ödenek

ayrılmayan Çelikhan-Adıyaman yolu ne zaman yapılacak? Tüm Adıyaman halkı bu sorunun cevabını merak ediyor. Yollarıyla övünen iktidar Adıyaman'ı ne zaman hatırlayacak?

Buradan Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığına ve Karayolları Genel Müdürlüğüne çağrıda bulunuyorum, Adıyaman-Çelikhan yoluna 2021 yılı bütçesinde gerekli ödeneği ayırın, Çelikhanlıların ve bu yolu kullanmak zorunda kalan bütün vatandaşlarımızın yıllardır çektiği bu çileyi sonlandırın diyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN – Sayın Adıgüzel...

8.- Ordu Milletvekili Mustafa Adıgüzel'in, pandemi sürecinden en çok etkilenen sektörlerden kahveci ve lokantacı esnafının mağduriyetlerinin giderilmesi için gerekli düzenlemelerin yapılması gerektiğine ilişkin açıklaması

MUSTAFA ADIGÜZEL (Ordu) – Pandemi sürecinde en fazla ihmal ve belirsizlik içinde bırakılan kahveci esnafıdır. 110 bin kahveci esnafı vardır; çalışanları ve aileleriyle beraber 1 milyon kişidir. Dokuz aydır iş yapamazken kira ve personel giderleri devam etmektedir. Bazı mülk sahipleri iyi niyetle yarı kira almaktadır hatta bununla ilgili bir de örnek mahkeme kararı vardır. Yarı kira uygulamasının bir mevzuatla pandemi sürecinde genel kural hâline getirilmesinde fayda vardır. Mülkü kendine ait olan kahveci esnafına da personel maaşı, vergi kolaylığı, hibe ve faizsiz uzun vadeli krediyle destek olunmalıdır.

Diğer bir mağdur esnaf da lokantacılarıdır. Son çıkan saat 22.00 yasağı bu esnaf için çok anlamsızdır. Gece saat 22.00'den sonra kim lokantaya gider? Ya aç olan gider ya da şekeri düşen gider. Bu, yoğun bir saat aralığı değil ki. Lokantacılar ve çorbacılar için çok yanlış bir uygulamadır, derhâl bu durum düzeltilmelidir.

BAŞKAN – Sayın Taşkın...

9.- Mersin Milletvekili Ali Cumhur Taşkın'ın, 15 Kasım Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin 37'nci kuruluş yıl dönümünü kutladığına, Kıbrıs'ta tek çözümün eşitlik temelinde bağımsız iki ayrı devletli çözüm olduğuna ilişkin açıklaması

ALİ CUMHUR TAŞKIN (Mersin) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

15 Kasım, Kıbrıs Türk halkının şanlı mücadelesinin en kıymetli eseri olan Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin 37'inci kuruluş yıl dönümünü kutluyorum. Kıbrıs Türklerinin bağımsızlık mücadelesinde canlarını feda eden şehitlerimizi ve gazilerimizi rahmet ve minnetle yâd ediyorum.

Kıbrıs'ta tek çözüm, eşitlik temelinde bağımsız iki ayrı devletli çözümdür. Garantör ülke olarak ne bizim ne de Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin diploması oyunlarına artık tahammülü kalmamıştır. Bu kararlilikla kırk altı yıldır haksız bir şekilde kapalı tutulan Maraş bölgesinin kademeli olarak açılması kararı alınmıştır.

Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın liderliğinde bölgesel ve küresel bir güç olan Türkiye, kendi haklarını nasıl savunuyorsa Kıbrıs Türklerinin de adadaki ve bölgedeki hak ve menfaatlerini aynı kararlilikla savunmaya devam edecekler diyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum,

BAŞKAN – Sayın Akkuş İlgezdi...

10.- İstanbul Milletvekili Gamze Akkuş İlgezdi'nin, yoksulluğu yenmenin, işsizliği bitirmenin yolunun sosyal devleti yeniden inşa etmek olduğuna ve bunun ilk adımının da kamu yararını gözetken halk bütçesi olduğuna ilişkin açıklaması

GAMZE AKKUŞ İLGEZDİ (İstanbul) – Sayın Başkan, uçan ekonominin faturası ağırlaştı, sarayın ekonomi yönetimi felaketle sonuçlandı, ayağını yerden kestiğiniz vatandaşın borcu gırtlığa dayandı, iflaslar arttı, icralar patladı, emeklisi, emekçisi, genci, yaşlısı, mağdur olmayanı kalmadı.

Bakın, İzmir'den bir mektup aldım, vatandaş feryat ediyor: "72 yaşındayım. Akciğer, kalp, tansiyon hastasıyım. Yapı kayıt belgem olmadığı için evimde su, elektrik yoktu; kredi çekmek zorunda kaldım. Banka, emekli maaşımdan her ay 1.700 lira kesiyor. Kalan 480 lirayla nasıl geçineceğim? Beni bu duruma düşürenler utansın."

Vatandaş "Artık yeterli" diyor, iktidar oralı olmuyor. Oysa derdine derman, yarasına merhem olmadığınız yurttaşımız dar boğazda, nefes alamıyor. Sizinse bu sorunları çözmeye niyetiniz yok. Uyarıyorum: Yoksulluğu ve açlığı reva gören, sefaleti daha da büyüten yeni bir acı reçete dayatırsanız, altında kalırsınız. Yoksulluğu yenmenin, işsizliği bitirmenin tek yolu, sosyal devleti yeniden inşa etmek; bunun da ilk adımı, kamu yararını gözetken halk bütçesidir. Halkını düşünmeyenlerin yeri de tarihin tozlu sayfalarıdır.

Teşekkürler.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Biçer Karaca...

11.- Denizli Milletvekili Gülizar Biçer Karaca'nın, Denizli ili Çardak Organize Sanayi Bölgesi'nin beşinci derece ve üzeri teşvik bölgeleri kapsamına alınmasını talep ettiklerine ilişkin açıklaması

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Denizli Çardak ilçemizin Organize Sanayi Bölgesi'nde Denizlili sanayicilerimiz ve iş insanları, Çardak'ta yıllardır organize sanayi bölgesinin teşvik kapsamına alınması için mücadele etmektedir. 3.200 dönümlük alanı ile 92 adet sanayi parseliyle her türlü altyapıya sahip olup beşinci derece ve üzeri teşvik kapsamına alınmasının tüm koşullarını taşımasına rağmen, Resmî Gazete'de ilçe bazlı ilan edilen teşvik kapsamına alınmamıştır. İş insanlarımız, yeniden hayal kırıklığına uğramışlardır.

Ülkemiz ekonomik buhran içerisindeyken yatırımcılarını bekleyen Çardak Organize Sanayi Bölgesi'nin, bir an önce yanıştan dönülerek beşinci derece ve üzeri teşvik bölgeleri kapsamına alınmasını talep ediyoruz ve bunu bir zorunluluk olarak görüyoruz.

Üretirsek kazanırız, var oluruz; üretmezsek yok oluruz.

BAŞKAN – Sayın Çakır...

12.- Kocaeli Milletvekili Sami Çakır'ın, "İki devlet bir millet" şuruyla "Karabağ Azerbaycanıdır." diyebilenleri selamladığına ilişkin açıklaması

SAMİ ÇAKIR (Kocaeli) – Sayın Başkan, kulaklarımda çok eskiden kalmış bir mısrayla başlamak istiyorum: "Can pazarında Azerbaycan'da/Bir türkü işliyor nakışını kalbimin üstüne/Kurban olam ayına ayına yıldızına/Bir ucundan dünyanın öbür ucuna"

Karanlık gecelerin, karanlık gündüzlerin aydınlığa dönen yüzüyle "Yeni bir güne merhaba." diyen Karabağ'a selam olsun. Gönül coğrafyamız üzerinden tankla, topla geçen zalim dünya düzeninin hilesine, çilesine el pençe duran peyklerine tarihî bir ders veren bu kurtuluş mücadelesine selam olsun. "İki devlet bir millet" şuurunun sahada, masada yankısı, yansıması "Karabağ, Azerbaycan'dır." diyebilmenin adı olmuş. Otuz sene sonra hürriyetin, birlikteliğin meşalesini yakan, ateşin sevinç ve mutluluğa dönüşen güzelliğini bugünden yarınlara taşıyanlara, onlara umut verenlere, umudu gerçeğe dönüştürenlere selam olsun. Karabağ türkülerinde sevinci haykıran dizelerin, mazlumların gönüllerinde ve dillerinde nasıl terennüm ettirildiğine şahit olmak, işgali görenlerin zaferi yaşadıklarına da şahit olmak demektir. "Eşk olsun kardaşlarımıza." diyor, Genel Kurulu saygıyla

selamlıyorum.

BAŞKAN – Sayın Şimşek...

13.- Mersin Milletvekili Baki Şimşek'in, pandemiden dolayı durdurulan Adana-Mersin tren seferlerinin ivedi olarak başlatılmasını Ulaştırma ve Altyapı Bakanı Adil Karaismailoğlu'ndan talep ettiklerine ilişkin açıklaması

BAKİ ŞİMŞEK (Mersin) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın Başkan, Mersin-Adana arası 70 kilometredir. Pandemiden dolayı Mersin-Adana arası tren seferleri, geçtiğimiz Mart ayı itibarıyla iptal edilmiştir. Her gün, Mersin-Tarsus-Adana arasında binlerce insan, işleri dolayısıyla gidiş-geliş yapmaktadır ve şu anda hemşehrilerim dolmuşlarla, özel araçlarla ya da otobüslerle seyahat etmek zorunda kalmaktadır. Pandemide dolmuşlarda daha çok sıkışıklık oluyor, daha çok hava kirliliği oluyor ve daha tehlikeli oluyor. Ben, buradan Ulaştırma Bakanına sesleniyorum: Türkiye'nin birçok yerinde tren seferleri devam ediyor. Sekiz aydır da artık Adanalı, Mersinli, Tarsuslu hemşehrilerimiz büyük zorluklar yaşıyorlar. Ben, Adana-Mersin arası tren seferlerinin ivedi olarak başlatılmasını talep ediyorum, saygılar sunuyorum.

BAŞKAN – Sayın Özen...

14.- İstanbul Milletvekili Zeynel Özen'in, yargının içine düşürüldüğü durumu kınadığına ilişkin açıklaması

ZEYNEL ÖZEN (İstanbul) – Teşekkürler Başkan.

Değerli Başkan, yargı, artık tamamen adalet vasıflarını yitirip siyasal iktidarın, muhaliflerin üzerinde bir baskı aygıtına dönüşmüştür. Bunun için ibretlik örneklerden birisi, Suriye'deki cihatçı çetelerin Alevi köyü İştebrak'a saldırarak 68 kişiyi katletmesini sosyal medyada paylaştığı için Alevi aktivisti, gazeteci Sezgin Kartal'a verilen on sekiz ay yirmi iki gün ertelemez hapis cezasıdır.

Yine, bu katliamla ilgili Hatay Armutlu Mahallesi'nde toplanan halkın protestosunda herhangi bir gözaltı bile yaşanmamasına rağmen bununla ilgili üç yıl sonra 11 kişiye dava açılmıştır. Siyasi iktidarın eliyle hukuk devletinden çıktığımız için, maalesef, ülkemizde artık adaletin "A"sından bile eser kalmamıştır. Alevileri, Kürtleri, solcuları, sosyalistleri, aydınları, yazarları sindirmek adına yargının bu içine düşürüldüğü durum içler acısıdır, kınıyorum.

Teşekkür ederim Başkanım.

BAŞKAN – Sayın Özer...

15.- Antalya Milletvekili Aydın Özer'in, yıllık mezun sayısı on binleri geçen veteriner hekim, ziraat mühendisi, gıda mühendisi ve su ürünleri mühendisi olan gençlerin atamalarının ne zaman yapılacağına ilişkin açıklaması

AYDIN ÖZER (Antalya) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Her gün veteriner hekimlerden, ziraat, gıda ve su ürünleri mühendisi genç arkadaşlarımızdan mesajlar alıyoruz. Tarım ve Orman Bakanlığı tarafından atamalarının ne zaman yapılacağını soruyorlar. Bakan Pakdemirli, bütçe görüşmelerinde Plan ve Bütçe Komisyonunda kısmen bu konuya değinmiş "Bizim her meslek dalıyla alakalı özellikle Cumhurbaşkanlığı Strateji Ofisine de yazmış olduğumuz taleplerimiz var. Bunlar onaylandıkça kamuoyuyla paylaşırız." demişti. Diğer bir deyimle "Atamalar meselesini bize sormayın." demeye getirdi. Biz de buradan konunun muhatabına, apartman dairelerine bile üniversite açmakla gururlanan saraya sormak istiyoruz: Yıllık mezun sayısı on binleri geçen veteriner hekim, ziraat mühendisi, gıda mühendisi ve su ürünleri mühendisi gençlerimizin atamaları ne olacak, ne zaman yapılacak?

BAŞKAN – Sayın Güzel...

16.- Diyarbakır Milletvekili Semra Güzel'in, Sağlık Bakanlığının açıkladığı salgın verilerinin her geçen gün güvenilirliğini kaybettiğine ve sürecin şeffaf yürütülmemesinin salgınla mücadeleyi zorlaştırdığına ilişkin açıklaması

SEMRA GÜZEL (Diyarbakır) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Sağlık ve Sosyal Hizmet Emekçileri Sendikasının 5 Kasım'da İstanbul'un bazı ilçelerinde tespit ettiği ortalama vaka sayıları şöyledir: Bağcılar 1.025, Arnavutköy 460, Fatih 875, Gaziosmanpaşa 670, Sarıyer 380, Şişli 330, Esenyurt 950, Başakşehir 600. Sadece İstanbul'da 8 ilçede toplam 5.170 vaka tespit edilmiştir. Aynı gün Bakanlığın Türkiye geneli için açıkladığı vaka sayısı ise 2.311'dir.

Yine, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Başkanı Ekrem İmamoğlu'nun sosyal medya üzerinden yaptığı paylaşımında İstanbul'da buluşıcı hastalıklardan 164 kişinin yaşamını kaybettiğini açıkladığı 15 Kasım'da Sağlık Bakanlığı, aynı gün Covid-19 kaynaklı ölüm sayısını 92 olarak duyurmuştur.

Bakanlığın açıkladığı salgın verilerinin, her geçen gün güvenilirliğini kaybettiği aşikârdır. Bu nedenle de Covid-19 pandemisinin sağlık sonuçları açısından gerçek yükünü tahmin edebilmek zorlaşmaktadır. Bakanlığın bu şekilde süreci şeffaf yürütmemesi, salgınla mücadeleyi zorlaştırmaktadır.

Teşekkürler.

BAŞKAN – Sayın Köksal...

17.- Afyonkarahisar Milletvekili Burcu Köksal'ın, Afyonkarahisar Arkeoloji Müzesinin satılık olup olmadığını, satış ilanını TOKİ'nin mi verdiğini öğrenmek istediğine ilişkin açıklaması

BURCU KÖKSAL (Afyonkarahisar) – Sayın Başkan, geçtiğimiz hafta Genel Kurulda Afyonkarahisar Merkez Kurtuluş Caddesi'nde bulunan arkeoloji müzesinin sahibinden.com adlı internet sitesinde satışa konulduğunu gündeme taşıyarak bu satışı TOKİ'nin mi, yoksa TOKİ'nin sattığı başka birinin mi yaptığını ve taahhüdünü yerine getirmeyen TOKİ'ye niçin bu arsanın devrinin yapıldığını sormuştum. Akabinde bu arsanın satılmayacağını, belediyenin burayı millet bahçesine çevireceğini iddia ettiler. Şimdi, buradan soruyorum: Madem Afyon Arkeoloji Müzesi satılık değil, o zaman neden hâlâ internet sitesinde bu satılık ilanı durmaya devam ediyor? Madem satılık değil, niçin emlakçı, arayanlara fiyat veriyor? Bu arsanın satışından kimin ne kadar rant sağlayacağını lütfen çıkın söyleyin. Biz, gündeme taşıyınca yalan dolanla örtbas etmeye niçin kalkıyorsunuz?

Eski ortağınız FETÖ'den öğrendiğiniz yalan algılarla Afyonlu hemşehrilerimi kandırmanıza izin vermeyeceğiz. Afyonlu hemşehrilerimin ne hakkını ne de malını size yedirmeyeceğiz.

BAŞKAN – Sayın Gergerlioğlu, buyurun.

18.- Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, 2017 yılı Nevruz olaylarında öldürülen Kemal Kurkut'la ilgili davada sanık polislin beraat ettirildiğine, olayların fotoğraflarını çeken gazeteci Abdurrahman Gök'ün ise yirmi yıl hapis istemiyle yargılandığına ilişkin açıklaması

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Bugün, 2017 Nevroz'unda öldürülen Kemal Kurkut'un sanık polisi mahkemede beraat ettirildi. Valiliğin ilk açıklamasına göre mermi gömleği parçasının sıçraması sonucunda yaralandığı iddia edilmişti. Vuran polis fotoğraflarda belliydi ama nasıl

olduysa mahkemede beraat etti. Adalet duygusu büyük yara aldı. Kürt meselesi tekrar çözümsüzlüğe itildi. Bu sefer cinayeti örtbas edecek hiçbir şey yoktu. Fotoğraflar apaçık ortadaydı, çıplak gerçek apaçık ortadaydı ama beraat kararı verildi. Polis, beraat etti; fotoğrafı çeken gazeteci Abdurrahman Gök, yirmi yıl hapisle yargılanıyor. Aslında olay yerinde boş kovanlar, olay yeri incelemesi yapılmadan toplanmıştı. Polisler ellerini yıkadıktan sonra "swap" incelemesi yapılmıştı. İşte, böyle bir yargılama sonrasında sanığı cezalandıracak delili tabii ki bulamazsınız.

Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN – Buyurun Sayın Serter.

19.- İzmir Milletvekili Bedri Serter'in, AFAD tarafından İzmir Büyükşehir Belediyesi ile ilçe belediyelerine depreme ve deprem bölgesinde yaşananlara ilişkin valilik dışındaki kişilerin açıklama yapmasına kısıtlama getirildiğini belirten bir yazı gönderildiğine ilişkin açıklaması

BEDRİ SERTER (İzmir) – Sayın Başkan, teşekkür ederim.

30 Ekimde, İzmir'de 6,8 şiddetinde bir deprem yaşadık ve İzmir sarsıldı. 116 vatandaşımızı maalesef kaybettik. Depremi ilk anlarından itibaren sadece İzmirli değil, bütün Türkiye, kayıplarımızın acısını yüreğinde hissetti. Ayda bebeğin mucize kurtuluşuna bütün Türkiye mutluluktan ağlarken kurtarma ekiplerinin günlerce süren mücadelesini hepimiz ayakta alkışladık.

Bu sabah Meclise girdiğimde, toplum olarak birliğimizin ve beraberliğimizin güçlendiği böylesi zor zamanlardan geçerken bakanlardan milletvekillerine, belediye başkanlarından AFAD'a ve diğer sivil toplum örgütlerine kadar üzerine düşen görevi yapmış olması nedeniyle teşekkür etmenin bir İzmir Milletvekili olarak önemli olduğunu düşünmüştüm ve bu söz de bu nedenle almak istemişim. Ancak dün AFAD tarafından Büyükşehir Belediyemiz ve ilçe belediye başkanlarımıza gönderilen bir yazıyla karşılaştık. Bu yazının depreme ve deprem bölgesindeki vatandaşlara ilişkin valilik dışındaki kişilerin, daha önemlisi Belediye Başkanının açıklama yapmasına kısıtlama getirdiğini görmekteyiz.

BAŞKAN – Sayın Taşdoğan...

20.- Gaziantep Milletvekili Ali Muhittin Taşdoğan'ın, Covid-19 tedavi sürecinde immün plazmanın önemine ve kriterlere sahip bağışçıların plazma merkezlerinde kan bağışında bulunmaları gerektiğine ilişkin açıklaması

ALİ MUHİTTİN TAŞDOĞAN (Gaziantep) – Sayın Başkan, Türkiye, plazma bağışında dünyada gönüllülük oranı en yüksek ülke özelliğini taşıyor. Bu alanda Türk Kızılayı ve gönüllü organizasyonlar, salgınla önemli bir rol üstleniyorlar.

Kızılay, mart ayından bu yana Covid-19'a yakalanan 144 bini aşkın kişiye ulaşmış ve son verilere göre 45 bini aşkın immün plazma bileşeni hastalara nakledilmiş, böylece çok sayıda kişi koronavirüsü yenmiştir. İmmün plazma, Covid-19 hastalığı geçirmiş, vücudunda mikroorganizma kalmamış, kanında antikor bulunan kişilerden alınabiliyor. Bu durumda bulunan 18-60 yaş grubundaki bağışçılardan, tercihen erkeklerden, gebe kalmamış kadınlardan ve kan transfüzyonu yapılmamışlar gibi kriterlere sahip kişilerden alınarak hastalara verilip tedavi edilmektedir. Bu kriterleri sağlayan bağışçıların plazma merkezlerinde kan bağışında bulunmalarını ve Covid'le mücadelede ön saflarda olmaları gerektiğini önemle hatırlatıyoruz.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Sayın Bülbül...

21.- Aydın Milletvekili Süleyman Bülbül'ün, İzmir ilindeki depremde Aydın ilinde hasar gören okullarda güçlendirme çalışmalarının başlayıp başlamadığını, yıkım kararı verilen 15 okul için yıkım kararının gerçekleştirilip gerçekleştirilmediğini, bu okulların öğrencilerinin eğitimlerine devam etmeleri için nasıl bir yöntem izleneceğini öğrenmek istediğine ilişkin açıklaması

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Sayın Başkan, teşekkür ederim.

İzmir'de 30 Ekimde meydana gelen 6,9 şiddetindeki deprem, Aydın ilini de etkilemiştir. Aydın'ın Söke ilçesinde deprem güçlendirme kararı bulunan okullar bulunmaktadır. Söke'de 950 öğrencinin eğitim gördüğü ve 55 personelin hizmet ettiği Nebahat Alpan İlköğretim Okulunun geçmiş yıllarda yüzde 39'luk dayanıklılık raporu olduğu ve okulun risk taşıdığı iddia edilmektedir. Birçok veli çocuğunu okula göndermekten çekinmekte, öğrenciler eğitimlerine endişeyle devam etmektedir. Eğitim saatinde yaşanacak bir depremin, telafisi mümkün olmayacak sonuçları doğurabilmesi olasıdır.

Bu bağlamda, Aydın'da depreme dayanıksız olduğu belirlenen 160 okul için güçlendirme çalışmalarına başlanmış mıdır? Aydın'da yıkım kararı verilen 15 okul için yıkım kararı gerçekleştirilmiş midir? Söke'deki Nebahat Alpan İlköğretim Okulunda yıkım ya da güçlendirme çalışması yapılacak mıdır? Yıkım ve güçlendirme çalışmaları yapılacağı sırada okulda eğitim gören öğrencilerin eğitimlerine devam etmeleri için nasıl bir yöntem izlenecektir?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Sayın Erdem...

22.- Konya Milletvekili Orhan Erdem'in, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin 37'nci kuruluş yıl dönümünü kutladığına, Kıbrıs Türkünün özgürlük mücadelesi lideri Doktor Fazıl Küçük, Kurucu Cumhurbaşkanı Rauf Denktaş ve şehitleri rahmetle andığına ilişkin açıklaması

ORHAN ERDEM (Konya) – Geçtiğimiz pazar günü Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Sayın Recep Tayyip Erdoğan ve Milliyetçi Hareket Partisi Genel Başkanı Sayın Devlet Bahçeli ve geniş bir heyetle Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin 37'nci kuruluş yıl dönümü kutlamalarına katıldık. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin 37'nci kuruluş yıl dönümü kutlu olsun. Sayın Cumhurbaşkanımızın ifadeleriyle "Türk milletinin Türkiye Cumhuriyeti'nden sonraki ikinci bağımsız devleti Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti, hepimiz için iftihar kaynağıdır."

Bu vesileyle, Kıbrıs Türkünün özgürlük mücadelesinin lideri Doktor Fazıl Küçük ve Kurucu Cumhurbaşkanı Rauf Denktaş başta olmak üzere, aziz şehitlerimizi rahmetle anıyor, kahraman gazilerimize şükranlarımızı sunuyorum.

BAŞKAN – Sayın Kaya...

23.- Ankara Milletvekili Yıldırım Kaya'nın, adalet reformuyla öncelikle seçilmişlerin yerine atanan kayyumların görevlerine son verilmesi ve seçilmişlerin cezaevinden tahliye edilmesi gerektiğine ilişkin açıklaması

YILDIRIM KAYA (Ankara) – Sayın Başkan teşekkürler.

Adalet ve Kalkınma Partisi Genel Başkanı Sayın Recep Tayyip Erdoğan, geçen gün "Adalet reformu yapacağız." dedi. On sekiz yıl sonra adalet reformunun aklına gelmesi doğrusu bizi sevindirdi. Adalet reformu yapacaksa; öncelikle günlerdir, aylardır, yıllardır cezaevinde yatan Osman Kavala, Selahattin Demirtaş, Ayhan Bilgen gibi seçilmiş milletvekilleri ve belediye başkanları özgürlüklerine kavuşacaklar mı?

Ayrıca, yargılanmadan, yargılsalar bile beraat etmiş olan KHK mağdurları bir an önce görevlerine iade edilecek mi yoksa onlar hâlâ ağaç kabuğu yemeye devam mı edecekler? Gerçekten bu ülkeye adaleti getirmek istiyorsak adaletle susamış olan insanların susuzluğunu ırmakların bile gideremeyeceğini biliyoruz. Bir an önce adaletin ve özgürlüklerin gelmesi için hep

birlikte mücadele edeceğiz. Öncelikle seçilmişlerin yerine atanan kayyumların görevine son verilip seçilmişleri cezaevlerinden tahliye edip...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Arkaz...

24.- İstanbul Milletvekili Hayati Arkaz'ın, 17 Kasım Dünya Akciğer Kanseri Günü ve 18 Kasım'a denk gelen Dünya KOAH Günü'ne milletin dikkatini çekmek istediğine, 15 Kasım Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin Cumhuriyet Bayramı'nı kutladığına ilişkin açıklaması

HAYATİ ARKAZ (İstanbul) – 17 Kasım Dünya Akciğer Kanseri Günü ve bu yıl 18 Kasım'a denk gelen Dünya KOAH Günü'ne milletimizin dikkatini çekmek istiyorum. Özellikle Covid-19'la mücadelede başarıya bu kadar yaklaştığımız dönemde milletimizin akciğer kanseri ve KOAH'a doğrudan sebep olan sigaradan ve diğer nedenlerden uzak durmasını temenni ediyorum.

15 Kasım 1983'te ilan edilen Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti, Kıbrıs Türklerinin teminatıdır. Bu vesileyle, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin Cumhuriyet Bayramı'nı kutluyorum.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN – Sayın Ataş...

25.- Kayseri Milletvekili Dursun Ataş'ın, Hakkâri ilinde terör örgütünün gerçekleştirdiği saldırıda şehit olan Piyade Uzman Çavuş Abdurrahman Topuksuz ile Habur Çayı'na düşen ve kaldırıldığı hastanede şehit olan Piyade Teğmen Burhan Sönmez'e Allah'tan rahmet dilediğine ilişkin açıklaması

DURSUN ATAŞ (Kayseri) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Dün, acı haberler peş peşe geldi. Hakkâri'de terör örgütünün gerçekleştirdiği saldırı sonucu Uzman Çavuş Abdurrahman Topuksuz şehit oldu. Şırnak'tan gelen acı haberde de Kayserili kahraman hemşehrimiz Teğmen Burhan Sönmez, teslim olacak teröristleri kararlaştırılan bölgeye sevk etmek için girdiği Habur Çayı'na düşmüş ve buradan kaldırıldığı hastanede şehit olmuştur. Üç aylık evli olan kahraman hemşehrimizin eşi Tuğba Sönmez'in "Ben de geleceğim." feryatları yüreklerimizi dağlamıştır. Peygamberlikten sonra Allah katında en değerli rütbelerden olan şehitlik mertebesine erişen, Peygamber Efendimiz'e komşu olan kahraman hemşehrimiz Teğmen Burhan Sönmez'e ve Uzman Çavuş Abdurrahman Topuksuz'a yüce Allah'tan rahmet, yakınlarına ve yüce Türk milletine başsağlığı diliyorum.

"Allah yolunda öldürülenlere 'ölüler' demeyin, bilakis onlar dirilerdir fakat sizler hissedemezsiniz." diyor, bütün şehitlerimizi rahmetle anıyor, saygılar sunuyorum.

BAŞKAN – Sayın Ödünç...

26.- Bursa Milletvekili Atilla Ödünç'ün, Karabağ'ın Kelbecer bölgesinden ayrılan Ermenilerin insanlığa yakışmayan eylemlerini kınadığına ilişkin açıklaması

ATILLA ÖDÜNÇ (Bursa) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Dağlık Karabağ'ın işgalden kurtarılmasıyla ve Ermenistan'ın teslim olmasının ardından yirmi sekiz yıl önce işgalle bölgeye yerleşen Ermeniler, kitleler hâlinde bölgeden kaçmaya başladı. Yirmi sekiz yıldır işgal altında tuttukları Kelbecer'i terk eden Ermeniler, evlerin yanı sıra ormanlık alanları ve arazileri de yakıyor. Tarih kitaplarımızda Ermenilerin Doğu Anadolu Bölgesi'nde Kurtuluş Savaşı'mızda yaptıkları mezalim anlatılırdı, bugün bunun benzerini maalesef Karabağ'da, Kelbecer'de görüyoruz. Ateşkes ilan edilmesine rağmen evleri, ormanlık alanları yakıp yıkmak, aslında bir kültürel mirasın yok edilmesi, bir insanlık suçu. Bu nedenle Ermenistan askerleri ve halkının yapmış olduğu bu canice, insanlığa yakışmayan eylemleri şiddetle kınıyorum.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN – Sayın Açıanal...

27.- Şanlıurfa Milletvekili Zemzem Gülender Açıanal'ın, Ahıska Türklerinin sürgün edilişinin 76'ncı yıl dönümünde sürgün sırasında hayatını kaybedenleri rahmetle andığına ilişkin açıklaması

ZEMZEM GÜLENDER AÇANAL (Şanlıurfa) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Ahıska Türkleri, Stalin tarafından tren vagonlarına doldurularak, gidecekleri yere aşağı dahi inmemek koşuluyla Orta Asya'ya sürülerek Kazakistan, Kırgızistan ve Özbekistan'a yerleştirildi. Yetmiş altı yıldır bu acının tarifini 14 Kasım 1944'te Ahıska'nın Uravel köyünden 13 yaşında sürgüne gönderilen Ahmet Naymanoğlu'nun şu dizeleri yaşanan acıları âdeta satırlara dökmüştür:

"Bin dokuz yüz kırk dördüncü senesi,

Elimin elinden kesildi sesi,

Ahıska'nın çıktığı ahir nefesi,

Koç ayında kılındı cenazesi."

Unutulmamalıdır ki Türk milletinin farklı coğrafyalarda milyonlarca neferi vardır. Çok şükür ne ölmekle biteriz ne de kırılmakla tükeniriz. Biliriz ki adamak kolay, ödemek güçtür ve adağımızın gereğini gerekirse canımızla yaparız bilinciyle Ahıska Türklerinin sürgün edilişinin 76'ncı yıl dönümünde hayatını kaybedenleri rahmetle anıyorum.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN - Sayın Aycan...

28.- Kahramanmaraş Milletvekili Sefer Aycan'ın, aşı bulundu diye rehavete kapılmadan maske ve sosyal mesafe kurallarına mutlaka uyulması gerektiğine, vaka sayısının artmasının hastanelerin ve sağlık personelinin yükünü artıracığına ilişkin açıklaması

SEFER AYCAN (Kahramanmaraş) – Sayın Başkan, tüm ülkelerde Covid-19'a bağlı vaka sayısı ve ölüm sayısı artmaktadır. Bu arada Covid-19'a karşı aşı çalışmalarıyla ilgili haberler gelmektedir. Aşı çalışmaları devam etmektedir, sonuçlanan bir çalışma yoktur. Bir aşının kullanılmasına karar vermek için koruyuculuk düzeyine ve süresine bakmak gerekir. Bununla ilgili bilgiler netleşmemiştir, hâlen ruhsat alan aşı yoktur, klinik çalışmalar devam etmektedir, kitlesel bağışıklık için üretime geçen aşı da yoktur. Bu nedenle "aşı bulundu, salgın önlenecek" diye rehavete kapılmamalıyız, maske ve sosyal mesafe kuralına mutlaka uymalıyız, şu an başka koruma yöntemi de yoktur. Covid-19 pozitif olanlar, test sonucu negatifleşene kadar diğer insanlardan izole olmalıdır. Aksi hâlde virüs dolaşmaya devam edecek, vaka sayısı artacaktır. Artan vaka sayısı, hastanelerin ve sağlık personelinin yükünü artıracaktır. Mutlak manada virüs dolaşımının önüne geçmeliyiz.

Saygılarımla teşekkür ederim.

BAŞKAN - Sayın Kılıç...

29.- Kahramanmaraş Milletvekili İmran Kılıç'ın, şehitlere Allah'tan rahmet dilediğine, Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın kapalı Maraş bölgesini açma kararında Türkiye olarak Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'yle beraber hareket edeceklerini teyit ettiğine ilişkin açıklaması

İMRAN KILIÇ (Kahramanmaraş) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.
Şehitlerimize Allah'tan rahmet diliyorum.

1571 yılında Venediklilerden alınarak üç yüz yedi yıl Osmanlı hâkimiyetinde kalan 1878 yılında hükümlanlık hakkı Osmanlı'da kalmak kaydıyla İngiltere'ye devredilen Kıbrıs Adası'nın serüveni, 1914'te İngiltere'nin tek taraflı bir kararla Ada'yı ilhakıyla devam etti. Ada'nın Yunanistan'a bağlanması entrikalarına karşı 20 Temmuz 1974 günü Barış Harekâtı başlatıldı, ilhak önlemleri, Kıbrıs Türk halkının varlığı güvence altına alındı. 1974'ten bugüne kırk altı yıldır kapatılmış bir şehir olmuştur Maraş. Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan, KKTC Cumhurbaşkanı Sayın Ersin Tatar'ı Kapalı Maraş bölgesini açma kararından dolayı tebrik ederek atılacak her adımda Türkiye olarak KKTC ile beraber hareket edeceklerini teyit etti. Cumhurbaşkanımızın ziyaretine MHP Genel Başkanı Sayın Doktor Devlet Bahçeli de eşlik etti.

BAŞKAN – Şimdi, sayın grup başkan vekillerinin söz taleplerini karşılayacağım.

İYİ PARTİ Grup Başkan Vekili Kocaeli Milletvekili Lütfü Türkkan.

Buyurunuz Sayın Türkkan.

30.- Kocaeli Milletvekili Lütfü Türkkan'ın, Hakkâri ilinde Çukurca-Irak sınır hattındaki operasyonda şehit olan Piyade Uzman Çavuş Abdurrahman Topuksuz ile Habur Çayı'na düşen ve kaldırıldığı hastanede şehit olan Piyade Teğmen Burhan Sönmez'e Allah'tan rahmet dilediğine, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin 37'nci kuruluş yıl dönümünü kutladığına, yetmiş altı yıl önce sürgün edilen 86 bin Ahıska Türkünün önünde saygıyla eğildiğine, Azerbaycan halkının 17 Kasım Milli Diriliş Günü'nü kutladığına, Hakkârililerin Yüksekova ilçesinden İran'a açılan Esendere Sınır Kapısı ve Çukurca ilçesinden Irak'a açılan Üzümlü Gümrük Kapısı'nın ticarete açılmasını beklediklerine, Hakkâri ilinde hastanelerde yeterli doktor bulunmadığından hastaların Van iline sevk edilmesinin özellikle ağır hastalar için olumsuz bir durum yarattığına ilişkin açıklaması

LÜTFÜ TÜRKKAN (Kocaeli) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Hakkâri'nin Çukurca-Irak sınır hattında icra edilen operasyon sırasında dün, kahraman askerimiz Piyade Uzman Çavuş Abdurrahman Topuksuz, PKK'lı teröristler tarafından gerçekleştirilen taciz atışı neticesinde şehit oldu. Bir acı haber de Şırnak'tan geldi. Millî Savunma Bakanlığı, Piyade Teğmen Burhan Sönmez'in, Silopi'de Habur çayında suya kapılarak ağır yaralandığını ve kaldırıldığı hastanede şehit olduğunu duyurdu. Her iki şehidimize de Allah'tan rahmet, ailelerine başsağlığı diliyorum, milletimizin başı sağ olsun.

Geçtiğimiz pazar günü, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'mizin 37'nci kuruluş yıl dönümünü kutladık. 15 Kasım, Kıbrıs Türk halkının verdiği millî mücadelenin bir devlet olarak taçlandırıldığı gündür. Kıbrıs Adası'nda yaklaşık yüz yıla yakın bir süre içerisinde Ada'da kalan Kıbrıslı Türkler, varlıklarını sürdürebilme adına büyük bir mücadele vermişlerdir. 1974 yılında, Kıbrıs Barış Harekâtı'ndan sonra Ada'da yapılanmanın ve devlet şekline dönmenin temelleri atılmaya başlanmıştır. Nihayetinde, 15 Kasım 1983'te yeni bir Türk devleti kurulmuştur. Büyük mücadele günleri içerisinde, kurucu Cumhurbaşkanı Rauf Denktaş başta olmak üzere tüm emeği geçenleri ve kanı pahasına şehit olan Kıbrıs topraklarını vatan yapan kahraman Türk askerlerini rahmet ve minnetle anıyorum.

Yıllar önce "Millî davalar şahsileştirilmez." diyerek Annan Planı'na imza atmadığı ve masaya oturmadığı için Rauf Denktaş'a olmadık hakaretlerde bulunanlara, eleştirenlere de seslenmek istiyorum: Umuyorum, şimdi, Denktaş'ın aziz hatırası önünde utanıyorlardır. O gün Rauf Denktaş dik durmasaydı, dün Maraş'a gidenler bugün Maraş'a ayağını bile süremezlerdi. Kıbrıs Türkünün ilelebet onuru ve güvencesi, mavi vatanımızın aşılmaz kalesi olan Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin 37'nci kuruluş yılı kutlu olsun. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti, önümüzdeki yıllar içerisinde de ilelebet yaşayacak bir cumhuriyet olmaya devam edecektir.

14 Kasım 1944'te Gürcistan'ın Ahıska bölgesinde yaşayan on binlerce Ahıska Türkü, Stalin liderliğindeki Sovyetler Birliği tarafından sözde sınır güvenliğini tehdit ettikleri gerekçesiyle sürgün edilmişti. Trenlere bindirilen ve günlerce yolculuk eden Ahıskalı Türkler, Sovyet topraklarının dört bir yanına dağıtıldı. 1944 sürgününde 20 bin Ahıskalı Türk, yollarda, trenlerde soğuktan, açlıktan ve susuzluktan hayatlarını kaybettiler.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurunuz efendim.

LÜTFÜ TÜRKKAN (Kocaeli) - Türk varlığını ortadan kaldırmak amacıyla faşist Sovyet yönetimi tarafından yetmiş altı yıl önce yurtlarından sürgün edilen 86 bin Ahıska Türkünün önünde saygıyla eğiliyorum.

Azerbaycan halkının 1988 yılında Sovyetler Birliği'ne karşı başlattığı bağımsızlık hareketinin dönüm noktalarından olan 17 Kasım Millî Diriliş Günü kutlu olsun. Azerbaycan'ın bağımsızlığını kazandığı 1992 yılından bu yana her 17 Kasım, Millî Diriliş Günü olarak kutlanıyor. Azerbaycan'ın Karabağ'da elde ettiği zafer sonrası bu yıl diriliş günü şüphesiz ki çok daha anlamlı hâle geldi. Bu vesileyle Azerbaycan silahlı kuvvetlerini yirmi sekiz yıl aradan sonra gelen stratejik zaferinden dolayı bir kez daha tebrik ediyorum.

Hocalı kurbanlarının kanı yerde kalmamış, şehitlerin intikamı alınmıştır. Gönümüz Azerbaycan'ladır, dualarımız tüm esir Türk dünyasıyla. Azerbaycan topraklarını vatan yapan şehitlerimize Allah'tan rahmet, gazilerimize de şifa temenni ediyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurunuz efendim.

LÜTFÜ TÜRKKAN (Kocaeli) – Son olarak, Hakkâri'den söz etmek istiyorum. Türkiye'nin kanayan bir yarası var, işsizlik; işsizlik problemi Hakkâri'de de en temel sorunlardan bir tanesi. Yalnızca temeli atılan bir tek Organize Sanayi Bölgesi'ne sahip Hakkâri'de bir tek fabrika bulunmamaktadır. Hakkâri nüfusunun yüzde 20'si koruculukla işgal ediyor. Terörle mücadelede güvenlik güçlerimizle birlikte canla başla mücadele eden, sınır dışı bütün operasyonlara katılan korucularımız, maaşlarının arttırılmasını ve haklarının düzeltilmesini istemektedirler.

Hakkâri'nin Yüksekova ilçesinden İran'a açılan Esendere Sınır Kapısı ve Çukurca ilçesinden Irak'a açılan Üzümlü Gümrük Kapısı, burada yaşayan insanlarımız için çok büyük önem arz etmektedir. Her iki sınır kapısı da koronavirüs sebebiyle tamamen kapatılmıştır. Bu da bölgedeki insanımızı özellikle ticari açıdan çok olumsuz etkilemektedir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

LÜTFÜ TÜRKKAN (Kocaeli) – Bitiyor Başkanım.

BAŞKAN – Buyurunuz Sayın Başkan.

LÜTFÜ TÜRKKAN (Kocaeli) – Hakkâri, bu sınır kapılarının ticarete açılmasını, böylece özellikle orada hiçbir geliri olmayan insanlara aynı zamanda bir ekmek kapısı açılmasını beklemektedir.

Hakkâri'deki hastanelerde yeterli doktor bulunmamaktadır, hastaların çoğu, bu yüzden Van'a sevk edilmektedir. Sağık

konusunda sıkıntılı günler yaşadığımız bu dönemde şehirdeki doktor eksikliği ve hastaların şehir dışına gönderilmesi, özellikle ağır hastalar için olumsuz bir durum yaratmaktadır.

Hakkâri'nin sıkıntılarının Hükümet tarafından dikkate alınacağını umut ediyorum. Yüce Parlamentoyu saygıyla selamlıyorum.

Teşekkür ederim Sayın Başkan.

BAŞKAN – Sayın Başkanım, bir saniye...

Sayın Ersoy, buyurun.

31.- Adana Milletvekili Ayşe Sibel Ersoy'un, Covid-19 salgınında vatandaşların Bilim Kurulunun tavsiyelerini dikkate almaları gerektiğini bir kez daha hatırlatmak istediğine ilişkin açıklaması

AYŞE SİBEL ERSOY (Adana) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

2020'nin son çeyreğine girilmesiyle birlikte, mevcut olan Covid-19 salgınına ek grip salgınlarının da görülme sıklığı artmış durumdadır. Covid-19 riskini en aza indirmek için en önemli koruyucular olan maske, mesafe ve hijyenin grip salgınının önlenmesinde de etkili olduğunu biliyoruz. Salgının kontrolünün sağlanmasında bize düşen en büyük görev, açık ya da kapalı alan fark etmeksizin, burnu ve ağzı kapatacak şekilde maske kullanımını sağlamak, sosyal mesafeyi bulduğumuz her yerde uygulamak ve kişisel hijyene özen göstermektir. Tüm vatandaşlarımızın Bilim Kurulunun tavsiyelerini dikkate almaları gerektiğini bir kez daha hatırlatmak isterim.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Milliyetçi Hareket Partisi Grup Başkan Vekili Manisa Milletvekili Erkan Akçay...

Buyurunuz Sayın Akçay.

32.- Manisa Milletvekili Erkan Akçay'ın, Hakkâri ili Çukurca ilçesinde terör örgütü tarafından gerçekleştirilen saldırıda şehit olan Piyade Uzman Çavuş Abdurrahman Topuksuz ile Habur Çayı'na düşen ve kaldırıldığı hastanede şehit olan Piyade Teğmen Burhan Sönmez'e, 7 Kasım 2020'de hayatını kaybeden İbrahim Metin'e, 14 Kasım 2020'de hayatını kaybeden gazeteci Ahmet Kekeç'e ve 23'üncü Dönem İstanbul Milletvekili Mithat Melen'e Allah'tan rahmet dilediğine, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin 37'nci kuruluş yıl dönümünü kutladığına, Kıbrıs Türklüğünün bağımsızlık mücadelesine ömrünü vakfetmiş Doktor Fazıl Küçük ve Rauf Denktaş ile tüm dava şehitlerini minnetle andığına, 14 Kasım 1944 Ahıska Türklerinin sürgününün 76'ncı yıl dönümüne ilişkin açıklaması

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Dün Hakkâri ve Silopi'den gelen şehit haberleriyle derinden üzüldük. Hakkâri'nin Çukurca ilçesinde terör örgütü tarafından gerçekleştirilen hain saldırıda şehit olan askerimiz Abdurrahman Topuksuz'a ve Şırnak'ın Silopi ilçesinde teslim olan teröristleri kararlaştırılan bölgeye taşıırken Habur Çayı'nda suya kapılarak şehit olan Burhan Sönmez'e Allah'tan rahmet, kederli ailesine başsağlığı diliyorum. Milletimizin başı sağ olsun. Şehitlerimizin kanı yerde kalmayacak, canımıza kastetmeye cüret eden bütün hainler yok olana kadar mücadele devam edecektir.

7 Kasım 2020'de hayatını kaybeden dava insanı, Türk milliyetçiliğinin sembol isimlerinden olan İbrahim Metin'e; 14 Kasım 2020'de hayatını kaybeden usta kalem, gazeteci Ahmet Kekeç'e ve dün hayatını kaybeden 23'üncü Dönem İstanbul Milletvekilimiz Mithat Melen'e Allah'tan rahmet, ailelerine ve yakınlarına başsağlığı diliyoruz.

Sayın Başkan, 20 Temmuz 1974 Kıbrıs Barış Harekâtı'yla tarihe mührünü vuran Kıbrıs Türklüğünün var oluş mücadelesi 15 Kasım 1983'te bağımsızlık ilanıyla taçlanmış ve yeni bir Türk devleti kurulmuştur; 37'nci kuruluş yıl dönümü kutlu olsun.

Kıbrıs'ta gerçeklere dayanan, adil, iki toplumlu, iki devletli bir yapı tesis edilmeden, kalıcı bir çözüm olmadan Kıbrıs davamıza halel getirecek girişimler bizim için yok hükmündedir.

Türkiye, Kıbrıs Türk halkının varlığının, egemenlik haklarının, eşit statüsünün korunmasına ve Kıbrıs Türklerinin haklı davasına sahip çıkmaya devam edecektir. Genel Başkanımız Sayın Devlet Bahçeli ve Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın 15 Kasım 2020'de Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ne gerçekleştirdikleri ziyaret bunun temini ve tescilidir.

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti ve Türkiye arasındaki kardeşlik bağları önümüzdeki dönemlerde ekonomik, siyasi ve kültürel hamlelerle perçinlenecektir. Bu vesileyle Kıbrıs Türklüğünün bağımsızlık mücadelesine ömrünü vakfetmiş başta Doktor Fazıl Küçük ve Rauf Denktaş olmak üzere tüm dava büyüklerini, şehitlerimizi ve gazilerimizi rahmet ve minnetle anıyoruz.

14 Kasım, insanlık tarihinin en karanlık gecelerinden birisinin, 1944'te Ahıskalıların ölüm sürgününün yıl dönümüdür. Yetmiş altı yıl önce, 86 bin Ahıska Türkü zalim Stalin'in emriyle iki saat içerisinde trenlere doldurularak öz vatanlarından koparılmıştır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurunuz efendim.

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Ahıska, bir halkın vatan hasretidir; Ahıska, Türklüğün vatansız bırakılması gayretidir. 13 yaşında sürgün yollarına düşen Ahmet Neymanoğlu, otuz sekiz yıl sonra köyüne gittiğinde şu sözlerle hislerini dile getirmiştir: "Bin dokuz yüz kırk dördüncü senesi / Elimin elinden kesildi sesi / Ahıska'nın çıktı âhir nefesi / Koç ayında kılındı cenazesi." Kırım'dan Hocalı'ya, Türkmeneli'den Doğu Türkistan'a, Belene Kampı'ndan Balkan dağlarına, Sibiryaya bozkırlarına ve Orta Doğu'ya kadar nerede olursa olsun Türklüğün mücadelesini vermeye devam edeceğiz.

Bu vesileyle 1944 kışında, sürgün yollarında, vatan aşkıyla hayata gözlerini yuman Ahıskalı şehitlerimizi rahmetle anıyorum.

Teşekkür ederim Sayın Başkan.

BAŞKAN – Sayın Enginyurt...

33.- Ordu Milletvekili Cemel Enginyurt'un, 15 Kasım Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti devletinin kuruluş yıl dönümünü kutladığına, Kuzey Kıbrıs'ın devlet olmasında büyük emeği olan Bülent Ecevit ve Necmettin Erbakan'ı minnetle andığına, pandemi sürecinde Sağlık Bakanı Fahrettin Koca'nın mücadelesini desteklediğine, Ordu ilinin şehir hastanesine kavuşmasını dilediğine ilişkin açıklaması

CEMAL ENGİNYURT (Ordu) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

15 Kasım Kıbrıs Türk Cumhuriyeti devletinin kuruluş yıl dönümünü kutluyorum. Rahmetli Fazıl Küçük ve Rauf Denktaş'ı minnetle, şükranla anıyorum. Lakin, 1974 yılında "Ayşe tatile çıksın." diyerek, Kıbrıs'ın devlet olmasında en büyük mücadeleyi, en büyük emeği sarf eden rahmetli Bülent Ecevit ve rahmetli Necmettin Erbakan'ı şükranla, minnetle anıyorum.

Coronavirüs tedavisi gördük, bu tedaviden sonra şunu anladım ki kimse bana bulaşmaz demesin, herkese bulaşabilir. Sayın Sağlık Bakanının mücadelesini destekliyorum, Sayın Sağlık Bakanına bu virüsten sonra şunu söylemek istiyorum. Acilen Ordu şehir hastanesinin de yapılması gerekir. "Temeli bugün atıldı, yarın atılacak." deniliyor, bir an evvel Ordu'nun şehir hastanesine kavuşmasını diliyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Sayın Aygun...

34.- Tekirdağ Milletvekili İlhami Özcan Aygun'un, çiftçilerin Tarım Kredi Kooperatiflerine ve Ziraat Bankasına olan borçlarının bir an evvel yapılandırılarak çiftçinin nefes almasının sağlanması gerektiğine ilişkin açıklaması

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Teşekkür ederim Başkanım.

Geçen hafta 500 milyarlık bir borç yapılandırmasıyla ilgili kanun teklifini görüştük ve kanunlaştı, bugün de Resmî Gazete'de yayımlandı, yürürlüğe girdi ama koskoca paket içerisinde milletin efendisi olan köylüyü unuttuk. Tarım Kredi Kooperatiflerinin “mezarbank”larına olan çiftçimizin borcunu yapılandırmayı unuttuk. O gün de geldik yalvardık “Gelin, bu hatadan dönün, efendiye iyilik yapın.” dedik biz, fakat maalesef iktidara ve küçük ortağına anlatamadık.

Bugün geldiğimiz noktada, yayımlanan Resmî Gazete'de maalesef çiftçimiz yok. Çiftçimizin yerine elektrik borcu, yok trafik borcu ve birçok borcu yapılandırdık ama gıdanın ne kadar önemli olduğunu pandemide anladık fakat gıda üreten çiftçileri unutmuştuk. Gelin, bir an evvel çiftçilerin Tarım Kredi Kooperatiflerine ve Ziraat Bankasına olan borçlarını yeni bir torba kanuna koyalım, yapılandıralım ve çiftçimizin nefes almasını sağlayalım.

Teşekkür ederim Başkanım.

BAŞKAN – Halkların Demokratik Partisi Grup Başkan Vekili İstanbul Milletvekili Hakkı Saruhan Oluç.

Buyurunuz Sayın Oluç.

35.- İstanbul Milletvekili Hakkı Saruhan Oluç'un, Diyarbakır ilinde 2017 yılında Nevruz olayları sırasında öldürülen Kemal Kurkut'la ilgili davada sanık polisin beraatiyle cezasızlık politikasına bir örnek daha eklendiğine, Kemal Kurkut'u rahmetle andıklarına, bu olayın hesabını hukuk yoluyla soracaklarına söz verdiklerine, 9 Kasım 2020'de tutuklanan Halkların Demokratik Partisi Osmaniye İl Eş Başkanı Ali Coşkun'un oğlunun cenazesine katılma talebinin Coronavirus gerekçe gösterilerek reddedildiğine, pandemi sürecinde 63'ü hekim toplam 153 sağlık çalışanının hayatını kaybettiğine, Dicle Üniversitesi Hastanesi ile Ankara Üniversitesi Cebeci Araştırma ve Uygulama Hastanesi Başhekimliklerince PCR testi pozitif çıkan çalışanların test yapıldıktan on gün sonra maskeyle çalışmaya devam edebilecekleri yönünde genelge yayımlandığına, Soma madencilerinin Hükûmet ve kurum yöneticileriyle görüşmeleri sonrasında taleplerinin 15 Ocak 2021 tarihine kadar yerine getirilmesi konusunda söz verildiğini açıkladıklarına, verilen sözlerin takipçisi olacaklarını kamuoyuna duyurduklarına ilişkin açıklaması

HAKKI SARUHAN OLUÇ (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın vekiller, yine bir mahkeme felaketinden söz etmek istiyorum, sözlerime öyle başlayacağım. Kemal Kurkut Diyarbakır'da 2017 Nevruzuna katılırken öldürülen bir üniversite öğrencisi. 2017'den bugüne kadar 12 duruşma yapıldı katil zanlısı polis hakkında ve bugün Diyarbakır 7. Ağır Ceza Mahkemesi bu polisin hakkında beraat kararı verdi. Ayrıca olası şüphelinin tespiti için de 72 polis hakkında suç duyurusunda bulunulmasını kararlaştırdı. Şaka gibi bir karar aslında çünkü “Neden?” diyeceksiniz. Kemal Kurkut öldürülürken ortada fotoğraflar var nasıl öldürüldüğüne, nasıl vurulduğuna dair, üstü çıplak bir şekilde nasıl ateşe edildiğine dair, videolar var, görgü tanıkları var, otopsi raporları var ama mahkeme bu delillerin hiçbir tanesini görmedi ve böylelikle cezasızlık politikasına yani “Kürt'ü öldür, cezasız kal.” politikasına bir örnek daha eklendi, “Kürt'e adalet yok.” politikasına bir örnek daha eklendi. Şimdi, zulme uğramamayı Kemal Kurkut'un ailesine, kardeşlerine nasıl anlatacaksınız? Aleni işlenmiş olan açık bir cinayetin sonucunda ceza verilmemiş olmasını nasıl anlatacaksınız? Mahkeme heyetinin tüm detay ve delillere rağmen bir türlü cinayeti görememesini nasıl anlatacaksınız? Bunların hiçbirisi anlatılamaz.

Şimdi, bir tek saat bile tutuklu kalmadı yargılanan polis memuru ve sonunda da beraat etti. Geçen gün Adalet Bakanı dedi ki: “Adalet yerini bulsun, kıyamet kopsun.” Evet, adalet yerini bulsa, gerçekten Kürt'e yönelik haksızlıkların, hukuksuzlukların, zulmün sonucunda adalet yerini bulsa kıyamet kopacak bu ülkede; onu biz anlıyoruz şimdi. “Yargıçlar yasalara bakıp karar vermeli.” dedi Adalet Bakanı. Çok merak ediyoruz, bu yargıçlar neye bakarak karar verdiler, hangi yasalara bakıp karar verdiler? Anayasa Mahkemesinin ya da Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin aldığı kararları tanımayan yargıçlar nereye bakarak karar veriyorlar acaba? Bunların hepsini tartışmaya devam edeceğiz. Bu ülkede mahkemeler hukuksuzluğun resmî adresi hâline gelmiştir. Adaletsizliğin en fazla yaşandığı yerler adliye binalarıdır bundan sonra.

Şimdi, Kemal Kurkut'u bir kez daha rahmetle anıyoruz, ailesine başsağlığı diliyoruz ama bu cinayetin, bu açıkça herkesin önünde işlenmiş olan cinayetin hesabını hukuk yoluyla soracağımızın da sözünü bir kez daha veriyoruz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurunuz efendim.

HAKKI SARUHAN OLUÇ (İstanbul) – Şimdi, yani “hukuk” diyoruz da biraz da insanlığa bakmak lazım.

Şimdi, 9 Kasım'da Osmaniye İl Eş Başkanımız Ali Coşkun tutuklandı. Halkların Demokratik Partisine yönelik çeşitli siyasi operasyonların bir parçası Osmaniye'deki tutuklama. Tutuklamadan beş gün sonra Osmaniye İl Eş Başkanımız Ali Coşkun'un oğlu bir rahatsızlanmayla yaşamını yitirdi. Osmaniye İl Eş Başkanımız tutuklu bulunduğu Osmaniye T Tipi Kapalı Cezaevi savcısına cenazeye katılma talebiyle başvuruda bulundu, bu başvurusu reddedildi. Ya, insanlık diye bir şey var; bak, ayıptır, günahıdır, gerçekten zulümdür bu. Bir baba evladının cenazesine katılmak istiyor, reddediyor savcılık bunu. Gerekçe ne? Coronavirus varmış. Yani bu Adalet ve Kalkınma Partisinin Genel Başkanının toplantılarında, kongrelerinde, yaptığı mitinglerde coronavirus diye bir şey yok.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurunuz efendim.

HAKKI SARUHAN OLUÇ (İstanbul) – Nedense oralara bu coronavirus tehlikesi hiç uğramıyor, orada her şey serbest, herkes serbest bir şekilde yan yana geliyor, bir araya geliyor, topluca çay dağıtım seansları yapıyor ama HDP'nin bir il eş başkanının, oğlunun cenazesine katılması coronavirus nedeniyle engelleniyor. Nedense bu coronavirus hep HDP'lilerin etrafında geziyor sanki. Yani, insanlık dışı bir tutum, bunu kınıyoruz, protesto ediyoruz, ayıptır, günahıdır, zulümdür diyoruz.

Şimdi, bugün konuşacağız, tartışacağız, pandemi meselesine, pandemi yönetimine ilişkin eleştirilerimizi bir kez daha dile getireceğiz. Fakat ben bir şeyi hayretle okudum önce inanmadım, sonra belgelerini de istedim, onlar da gelince yani inanmak durumunda kaldım. Sağlık çalışanları, sağlık emekçileri, biliyorsunuz, pandemiyle ilgili, insanların yaşamını kurtarmak için, çok ciddi bir çalışma içindeler.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

HAKKI SARUHAN OLUÇ (İstanbul) – Toparlıyorum.

BAŞKAN – Buyurunuz efendim.

HAKKI SARUHAN OLUÇ (İstanbul) – İnsanların sağlığına kavuşması için inanılmaz bir fedakârlıkla gerçekten çalışıyorlar, koşturuyorlar, hayatlarını tehlikeye atıyorlar ve çok sayıda sağlık çalışanı pandemiden etkileniyor, enfekte oluyor. Sayılar, rakamlar ortalıkta uçuşuyor, pandemiden enfekte olmuş 50 bine varan sağlık çalışanından söz ediliyor bugüne kadar ve 17 Kasım itibarıyla da 63 hekim, toplamda 153 sağlık çalışanı hayatını bu nedenle yitirdi.

Şimdi, Dicle Üniversitesi Hastanesi Başhekimliği ile Ankara Üniversitesi Cebeci Araştırma ve Uygulama Hastanesi

Başhekimliği iki tane genelge yayınlamışlar bu sağlık çalışanlarıyla ilgili. İkisi de elimde şu anda, birinin altında hastanenin başhekimi bir profesörün imzası, diğerinin altında da yine hastane başhekimi profesörün imzası bulunuyor, ikisi de profesör sözde. Şimdi, bu genelgede deniyor ki yani Dicle Üniversitesinin genelgesinde: "PCR testi pozitif çıkan çalışanların PCR testi yapıldıktan on gün sonra maskeyle çalışmaya devam edebilecekleri..."

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurunuz efendim.

HAKKI SARUHAN OLUÇ (İstanbul) – "...ve kişilerde tat, koku, duyu kaybı ve öksürük semptomlarının olmasının çalışmaya ve izolasyonun sonlandırılmasına engel olmadığı, maskeyle çalışmaya devam etmeleri gerektiği." Aynı şekilde Ankara Üniversitesi Cebeci Araştırma ve Uygulama Hastanesi Başhekimliğinin genelgesinde de "İşe dönüşlerde ayakta tedavi görenler on gün, yatarak tedavi görenler on dört gün, yoğun bakımda yatarak tedavi görenler, yirmi gün sonra, PCR'in negatifliğine bakılmaksızın göreve başlayabilirler." deniyor. Taammüden adam öldürmek, taammüden insan öldürmek. Ya, böyle bir şey olabilir mi? Bu sağlık çalışanları bu kadar uğraşsınlar, didinsinler, insanların hayatlarını kurtarmak için çabalasınlar, orada enfekte olsunlar ama enfekte olduktan sonra da eğer ölmedilerse bu şekilde de çalışmaya devam etsinler. Kabul edilebilir bir durum değil, bunu tartışmaya devam edeceğiz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

HAKKI SARUHAN OLUÇ (İstanbul) – Bitirdim efendim, son bir cümle.

Bugün madenciler yürüyorlardı, Soma madencileri, daha önce Mecliste çıkardığımız yasadan faydalanamamış Soma madencileri. Çok büyük zorluklarla karşı karşıya kalmışlardı ama dün itibarıyla hem bakanlarla hem de çeşitli düzeylerdeki kurum yöneticileriyle bir görüşme, toplantı yaptılar ve bir sonuca vardılar. Bugün bir basın toplantısıyla bu sonucu açıkladılar ve dediler ki: "Hükümet yetkilileri ve kurum yetkilileri 15 Ocak tarihine kadar söz verdiler bize taleplerimizin yerine getirilmesi konusunda." Bizler, kendilerinin bu direnişlerini, bu mücadelelerini, yaptıkları yürüyüşün çok önemli olduğunu bir kez daha vurguluyoruz, saygıyla selamlıyoruz ve bu verilmiş olan sözlerin takipçisi olacağımızı bütün kamuoyuna da duyuruyoruz.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Cumhuriyet Halk Partisi Grubu Başkan Vekili İstanbul Milletvekili Sayın Engin Altay.

Buyurunuz Sayın Altay.

36.- İstanbul Milletvekili Engin Altay'ın, Hakkâri ili Çukurca ilçesinde şehit edilen Piyade Uzman Çavuş Abdurrahman Topuksuz ve Şırnak ili Silopi ilçesinde şehit olan Piyade Teğmen Burhan Sönmez'e Allah'tan rahmet dilediğine, Türkiye Büyük Millet Meclisinin şehitlerimize sadece taziye dileme yeri olmaması gerektiğine, vefat eden 15'inci ve 16'ncı Dönem Milletvekili Ali Nejat Ölçen'in ailesine ve Cumhuriyet Halk Partisine başsağlığı dilediğine, vefat eden 23'üncü Dönem İstanbul Milletvekili Mithat Melen'in ailesi ve Milliyetçi Hareket partisi camiasına başsağlığı dilediklerine, 17 Kasım 1967 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisinin on sekiz saatlik kapalı oturumunda Kıbrıs'taki gelişmeleri görüştüğüne, AK PARTİ hükümetlerinin Meclise on sekiz yılda on sekiz saat bilgi vermediğine, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin Cumhuriyet Bayramı'nı kutladığına, Kıbrıs Türkü'nün özgürlüğü için hayatını veren sivil, asker herkesi rahmetle andığına, Kıbrıs Türkü'nün özgürlüğünü sağlayan Bülent Ecevit'i ve Necmettin Erbakan'ı rahmetle andığına, Azerbaycan'da 17 Kasım 1988'de başlayan ve on sekiz gün süren mitingin yıl dönümüne, İçişleri Bakanlığının emriyle hakkında soruşturma açılmasının ne İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı Ekrem İmamoğlu'nu ne de Cumhuriyet Halk Partisini doğruları söylemekten geri durduramayacağına ilişkin açıklaması

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sizi ve yüce Genel Kurulu saygıyla selamlıyoruz efendim.

Gün geçmiyor ki şehit haberleri almadığımız gün az olsun. Hakkâri Çukurca'da şehit edilen Piyade Uzman Çavuşumuz Abdurrahman Topuksuz'a, Şırnak Silopi'de şehit olan Piyade Teğmen Burhan Sönmez'e Allah'ımdan rahmet diliyorum; kederli ailelerine, sevenlerine ve aziz milletimize başsağlığı diliyorum. Bu haberlerin son olmasını temenni ediyorum. Lakin müteaddit defalar tekrarladığım gibi, Meclisin görevi sadece bu haberlerin son olmasını temenni etmek değildir, bu haberlerin olmamasını sağlayacak tedbirler konusunda Hükümeti uyarmak, Hükümetin istediği bir kanuna gereklilik, ihtiyaç varsa onu temin etmektir. Türkiye Büyük Millet Meclisi şehitlerimize sadece taziye dileme yeri değildir ve olmamalıdır.

Sayın Başkan, 15'inci ve 16'ncı Dönem Cumhuriyet Halk Partisi İstanbul Milletvekilimiz ve Grup Başkan Vekilimiz Ali Nejat Ölçen'i kaybettik, bu vesileyle ailesine ve Cumhuriyet Halk Partisi ailesine başsağlığı diliyoruz.

Yine, 23'üncü Dönem birlikte vekillik de yaptığımız Milliyetçi Hareket Partisi Milletvekili Mithat Melen'i kaybettik, ailesine ve Milliyetçi Hareket Partisi camiasına da başsağlığı diliyoruz.

Sayın Başkan, bugün 17 Kasım. 17 Kasım 1967 tarihinde bu Mecliste bir şey olmuş, 17 Kasım 1967 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi gizli oturumunda, bugünlerde 37'nci kuruluş yıl dönümünü kutladığımız KKTC'deki -ki o zaman KKTC yoktu- Kıbrıs'taki gelişmeler görüşülmüş. Bu, baktığımız zaman, çok normal bir işmiş gibi görülebilir.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; bu mühim görüşme, bu gizli oturum aralıksız on sekiz saat yirmi dakika sürmüş, nereden nereye? Kıbrıs meselesini, Türkiye Büyük Millet Meclisi oturmuş ve on sekiz saat yirmi dakika aralıksız görüşmüş. Ne olmuş? Hükümet, Meclise bilgi vermiş, Hükümet, Meclisten istediği bir şey varsa bunun iznini, müsaadesini istemiş, Meclisi bilgilendirmiş. Şimdi, AK PARTİ, AK PARTİ hükümetleri on sekiz yılda -on sekiz yıl ikmal edildi ay başında, kasım ayı başında- Türkiye Büyük Millet Meclisini on sekiz saat bilgilendirmede, on sekiz yılda on sekiz saat Meclise bilgi vermedi, on sekiz yılda.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurunuz efendim.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Ama, 1967 Meclisi, bir oturumda on sekiz saat Kıbrıs'ı konuşmuştur. Helal olsun o milletvekillerine, helal olsun o Meclisin Başkanına, helal olsun o dönemin hükümetlerine! (CHP ve İYİ PARTİ sıralarından alkışlar)

Bu vesileyle buradan... Etrafımız ateş çemberi, biraz sonra Azerbaycan tezkeresini görüşeceğiz, hep birlikte onaylayacağız. Mühim gelişmeler oluyor Sayın Başkan. Türkiye Büyük Millet Meclisi, bir süs bitkisi değildir, "Egemenlik, kayıtsız şartsız milletindir." duvarda yazıldığı şekliyle bu egemenliğin, millî iradenin tecellîgâhidir. Artık, Türkiye'nin -biraz sonra tezkerede de konuşacağız- şahsım diplomasısından de şahsım politikalarından da vazgeçmesi lazım.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurunuz efendim.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Bakın, bugün KKTC'nin 37'nci kuruluş yıl dönümünü, Cumhuriyet Bayramı'nı kutluyoruz. Türkiye'den bir heyet geliyor, güya devlet adına geliyor. Türkiye'den resmî bir heyet gidiyorsa elbette Sayın Bahçeli olmalı, hiçbir itirazımız olmaz. Neden sadece Sayın Bahçeli, Sayın Başkan? Bu Mecliste sadece AK PARTİ ve Milliyetçi Hareket Partisi yok. İşinize geldiği zaman "Bu bir millî davadır, kol kola girelim, el ele tutuşalım." diye nutuklar atarsınız, ağlamasını bilirsiniz ama 7 tane uçakla Kıbrıs'a giderken -tam bir görgüsüzlüktür- Cumhuriyet Halk Partisine, İYİ PARTİ'ye, HDP'ye yani Meclisteki siyasi parti gruplarına nezaketen bir "Buyurun." denmez mi ya? Burası, Sayın Erdoğan'ın çiftliği falan değildir.

AK PARTİ milletvekillerinden hakikaten özür dilerim ya. Yıllarca ben "parti devleti" dedim, "Parti devleti oldu Türkiye." dedim; özür diliyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurunuz efendim.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Türkiye aile devleti artık, parti devleti değil. Devleti bir parti yönetmiyor, bir aile yönetiyor. 1967'den örnek verdim; Meclis oturmuş, on sekiz saat hükûmete hesap sormuş. Kurtuluş Savaşı'ndan örnek vereyim: Polatlı'da top sesleri varken bu Meclis Mustafa Kemal Atatürk'e hesap sormuş. Bu korku ne ya, bu sinmişlik ne, bu panik ne, bu eziklik ne?

"Ekonomide reform yapacağız..." On sekiz yıldır güllük gülistanlık bir tablo çizirken her biriniz ayrı ayrı yalan mı söylüyordunuz? Ekonominin reforma ihtiyacı varsa... On sekiz yıldır hani çok güzeldi? "On sekiz yıldır millete yalan söyledik." demenin bir başka yoludur.

KKTC'ye gidilirse ve orada Doktor Fazıl Küçük'ten bahsedilmezse, mezarı, kabri ziyaret edilmezse olmaz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurunuz efendim.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – KKTC'ye gidilirse, kurucu Cumhurbaşkanı Rauf Denktaş'ın kabri ziyaret edilmezse olmaz. KKTC'ye gidilirse merhum Necmettin Erbakan ve merhum Karaoğlu Bülent Ecevit anılmazsa olmaz, ayıp olur, yakışık almaz. (CHP ve İYİ PARTİ sıralarından alkışlar) Sonra sıkıştığınızda bize gelip "Bu millî mesele, kol kola girelim." dersiniz yapaylaşırsınız.

KKTC, sonsuza dek yaşayacaktır. Kıbrıs'ın, Kıbrıs Türkünün namusu için, canı için, özgürlüğü için hayatını feda eden sivil, asker herkesi rahmet ve minnetle anıyorum. Kıbrıs Türkünün özgürlüğünü sağlayan Karaoğlu Ecevit'i, Necmettin Erbakan'ı, bütün şehitlerimizi rahmetle anıyorum. 7 uçakla Kıbrıs'a gitmeyi, "Millete acı reçete sunacağım." diyen Sayın Erdoğan'ın bu yaklaşımını da 83 milyon aziz milletimize ve özelde de AK PARTİ'ye oy veren seçmenimizin takdirine bırakıyorum.

Biraz sonra görüşeceğiz, 17 Kasım 1988'de on sekiz gün süren ve yüz binlerce Azerinin katıldığı mitingin yıl dönümü bugün.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurunuz efendim.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Ne mutlu "İki devlet tek millet" yaklaşımı ve anlayışı içinde Azerbaycan'ın otuz yıldır süren Karabağ sorununun çözülmesine katkı sunan herkese. Burada hiç şüphesiz, Türkiye Cumhuriyeti'nin samimi desteğini de reddediyor değiliz. Bu konuda, Azerbaycan konusunda et-tırnak gibi olduk. Azerbaycan'da et-tırnak gibi olurken keşke Kıbrıs'a giderken de et-tırnak gibi olabilseydik. Bunlar doğru işler değil.

Sayın Başkan, müsahahanıza sığınarak son bir şey söylemek istiyorum, Genel Kurulun da sabrını taşırdığımı biliyorum ama Sayın Erdoğan dedi ki: "İstanbul'a ihanet ettik." Bir samimi itirafır. Şimdi, Sayın Ekrem İmamoğlu da diyor ki: "Ben artık İstanbul'a ihanete göz yummayacağım." İçişleri Bakanlığının bir emriyle İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanımız hakkında açılan idari soruşturma, olası bundan sonra yapılabilecek adli soruşturma ne Ekrem İmamoğlu'nu ne Cumhuriyet Halk Partisini doğrular söylemekten geri durduramaz Sayın Başkan.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurunuz efendim.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Hiçbir idari ve adli soruşturma Cumhuriyet Halk Partisinin hiçbir milletvekilini, hiçbir belediye başkanını, il, ilçe başkanını doğruları söylemekten alıkoyamaz. Bu idari soruşturma, sadece ve sadece İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanımız Ekrem İmamoğlu'nun mücadele azmini, direncini ve enerjisini artırmıştır, ben İçişleri Bakanına teşekkür ediyorum. Böyle bir idari soruşturma açtığı için İçişleri Bakanına teşekkür ediyorum. Ayrıca, soruşturma evrakında belirtildiği üzere bu bir devlet politikası da değildir. Kanal İstanbul bir devlet politikası olsa 2019 bütçesinde izi olur, adı olur; 2020 bütçesi Plan ve Bütçede görüşülüyor, izi olur, adı olur; bu konuda çıkarılmış kanunlar olur.

LÜTFÜ TÜRKKAN (Kocaeli) – Kardeşim, bütçeye girmesi eleştirilemez anlamına gelmez ki.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Ayrıca eleştirilir ama bu bir devlet politikası değildir, bu bir şahsın politikasıdır, İstanbul'a ihanet politikasıdır. Bu tür idari soruşturmalar, Ekrem İmamoğlu'na, İstanbul Büyükşehir ve Cumhuriyet Halk Partisine, bize sadece ve sadece daha çok mücadele etmek için, daha çok direnmek için, daha çok doğruları söylemek için, İstanbul halkını, İstanbul'un doğasını, İstanbul'un çevresini, İstanbul'un suyunu korumak için güç ve mücadele azmi aşılar.

Tekrar, Sayın İçişleri Bakanına çok teşekkür ediyorum; Kanal İstanbul'la ilgili yapılacak bir referandumda, bu idari soruşturma evrakının Kanal İstanbul'a karşıtlığı, yüzde 65'lerden yüzde 90'a çıkaracağını büyük bir memnuniyetle görüyorum ve söylüyorum. Kanal İstanbul, İstanbul'a bir ihanettir ve olmayacak; ya kanal olacak ya İstanbul olacak.

Teşekkür ederim efendim. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Adalet ve Kalkınma Partisi Grup Başkan Vekili Çanakkale Milletvekili Bülent Turan.

Buyurunuz Sayın Turan.

37.- Çanakkale Milletvekili Bülent Turan'ın, bu hafta Azerbaycan'a asker gönderilmesine ilişkin Cumhurbaşkanlığı tezkeresinin görüşüleceğine, Hakkâri ili Çukurca ilçesinde teröristlerce şehit edilen Piyade Uzman Çavuş Abdurrahman Topuksuz ve Şırnak ili Silopi ilçesinde şehit olan Piyade Teğmen Burhan Sönmez'e Allah'tan rahmet dilediğine, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin kuruluşunun 37'nci yılını kutlarken Kıbrıs Türkü'nün özgürlük mücadelesinin lideri Doktor Fazıl Küçük ve Kurucu Cumhurbaşkanı Rauf Denktaş'ı ve şehitleri minnetle yâd ettiklerine, 17 Kasım Azerbaycan Millî Diriliş Günü'nü kutladığına, 14 Kasım 1944 tarihinde sürgün edilen Ahıska Türklerinin bu özel günlerini hatırlatmak istediğine, 15 Kasım Filistin'in Bağımsızlık Günü'nü tebrik ettiğine, 14 Kasım 2020'de hayatını kaybeden 23'üncü Dönem İstanbul Milletvekili Mithat Melen'e ve gazeteci Ahmet Kekeç'e Allah'tan rahmet dilediğine ilişkin açıklaması

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Sayın Başkan, değerli milletvekili arkadaşlarım; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Yeni bir yasama haftasına bugün başladık. Bugün Azerbaycan'a asker gönderilmesine ilişkin Cumhurbaşkanlığı tezkeresini görüşeceğiz. Tezkere, dost ve kardeş Ülke Azerbaycan'ın belirleyeceği yerde, Mehmetçik'imizin Türkiye'nin Rusya'yla ortak kuracağı merkezde görev yapmasını, ateşkesin tesisini, ihlallerin önlenmesini, bölgede barış ve istikrarın sağlanmasını amaçlayan, Türkiye'nin yüksek menfaatlerinin etkili şekilde korunmasını amaçlayan bir tezkere. Dost ve kardeş ülke Azerbaycan'a asker gönderilmesine ilişkin tezkereye tüm partilerimizin özellikle bu günde yani Azerbaycan Millî Diriliş Günü'nün olduğu bu günde destek vermesini hassaten talep ediyoruz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; dün Hakkâri Çukurca'dan ve Şırnak Silopi'den şehit haberleri aldık. Kahraman askerlerimiz Piyade Uzman Çavuş Abdurrahman Topuksuz Hakkâri'de teröristlerce şehit edildi. Aynı şekilde, kahraman askerimiz Piyade Teğmen Burhan Sönmez de Şırnak Silopi'de Habur Çayı'nda şehit oldu. Aziz şehitlerimize Allah'tan rahmet diliyoruz, milletimizin başı sağ olsun.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 15 Kasım, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin kuruluşunun 37'nci yıl dönümüydü.

37'nci kuruluş törenlerine büyük bir onur ve heyecanla katılmak için Cumhurbaşkanımız Sayın Erdoğan ve MHP Genel Başkanı Sayın Bahçeli'yle, heyetimizle birlikte Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Sayın Ersin Tatar'ın daveti üzerine oradaki törenlere katılmak, heyecanı paylaşmak üzere gittik. Görüşmelerden sonra, kırk altı yıl sonra açılmaya başlanan "Kapalı Maraş" diye ifade edilen bölgede toplantılar yaptık. Ardından, Türkiye'mizin kırk beş gün gibi kısa bir sürede hazırlayıp inşa ettiği Lefkoşa Acil Durum Hastanesinin açılışını yaptık.

Tarihin emaneti Kıbrıs, millî davamız ve kırmızı çizgimizdir. Kıbrıs Türklerinin haklarını, Doğu Akdeniz'deki uluslararası hukuktan doğan haklarımızı korumakta sonuna kadar kararlıyız. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin kuruluşunun 37'nci yılını kutlarken Kıbrıs Türkünün özgürlük mücadelesinin lideri Doktor Fazıl Küçük ve kurucu Cumhurbaşkanı Sayın Rauf Denktaş başta olmak üzere Kıbrıs'ın bağımsızlığına öncülük edenleri, aziz şehitlerimizi ve kahraman gazilerimizi saygıyla ve minnetle yâd ediyoruz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurunuz efendim.

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Az önce Sayın Grup Başkan Vekilinin "Neden Sayın Bahçeli ile Erdoğan gitti de bizler gitmedik?" demesine istinaden ben de soruyorum. Oranın resmî davet sahibi Türkiye'nin tanıdığı, kabul ettiği Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin Cumhurbaşkanı Sayın Ersin Tatar'dı; biz, Cumhur İttifakı'nın paydaşları olarak onurla, gururla o davete icabet ettik, isterdik ki tüm partilerin genel başkanları da aynı heyecanla, aynı gururla o toplantıya katılsaydı. Şunu demek istiyorum: Kıbrıs meselesine, polemikçi bir yaklaşımla "Uçak vardı, yoktu.", "Sen çağırıldın, ben çağırılmadım." tarzı bir söylemle yaklaşmanın ne Kıbrıs'ımıza ne Meclisimize hiçbir faydası olmayacak Sayın Başkan. Biz, Cumhur İttifakı'nın paydaşı olan genel başkanlarla gitmekten onur duyuyoruz; siz de Millet İttifakı'nın paydaşı olan partilerle beraber gelseydiniz, beraber orada olsaydınız. Bu davet sahibi ben değilim ki, biz değiliz ki bizi eleştiriyorsunuz. O yüzden, Sayın Altay'ın bu ifadesini bir daha gözden geçirmesinde fayda olduğu kanaatindeyim.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurunuz efendim.

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bugün 17 Kasım Azerbaycan Millî Diriliş Günü, bu özel gün, Azerbaycan'ın, Ermenistan'ın yirmi sekiz yıldır işgal ettiği topraklarını cesur ve onurlu bir mücadeleyle, kırk dört günde kurtarması hasebiyle çok daha anlamlı bir hâle geldi. Kardeş, can Azerbaycan'ın Millî Diriliş Günü'nü kutluyor; Türkiye olarak, 83 milyon olarak kardeş ve dost Azerbaycan'ın yanında yer almaya devam edeceğimizi söylemek istiyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; yetmiş altı yıl önce, 14 Kasım 1944 tarihinde, insanlık dışı koşullarda yurtlarından edilerek Orta Asya'ya sürülen, gönderilen 94 bin Ahıska Türkünün acılarını hâlen yüreğimizde hissediyoruz, paylaşıyoruz. Aradan ne kadar zaman geçerse geçsin zulümler, sürgünler, soykırımlar unutulmuyor, unutulmayacak. Sürgünde hayatını kaybeden 14 bin Ahıska Türk'ümüzü rahmet ve minnetle anarken bu özel günlerini hatırlatmak istiyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyursunlar.

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 15 Kasım Filistin'in Bağımsızlık Günü'ydü. Kudüs şairi merhum Nuri Pakdil "Kudüs'ü savunmak insanlık borcudur. Kudüs sevilmeden insanlığa girilemez. Tutsak Kudüs'e borcumuz, Kudüs'ü savunmaktır, özgürlüğüne kavuşturmaktır." der. Dost ve kardeş ülke Filistin'in Bağımsızlık Günü'nü tebrik ediyor, Filistinli kardeşlerimizin haklı davasında yanlarında olduğumuzu bir kez daha ifade etmek istiyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 14 Kasım'da merhum Başbakan Ferit Melen'in oğlu, 25'inci Dönem MHP Milletvekili Profesör Mithat Melen'i kaybettik; Sayın Melen'e Allah'tan rahmet, ailesine ve sevenlerine başsağlığı diliyoruz.

Yine, 14 Kasım'da usta gazeteci, duruşuyla kalemiyle basın dünyasında önemli bir yer ifade eden, dava adamı Ahmet Kekeç'i kaybettik; Sayın Kekeç'e Allah'tan rahmet, sevenlerine başsağlığı diliyorum.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN – Sayın Akçay...

38.- Manisa Milletvekili Erkan Akçay'ın, İstanbul Milletvekili Engin Altay'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Altay Genel Başkanımızın Kıbrıs'a gidişinden niye rahatsız oldu?

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Rahatsız olmadım ki, bilakis ya...

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Özellikle bir vurgu yaptı ben onu anlayabilmiş değilim. Şimdi, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Sayın Ersin Tatar davet ediyor ve iki lider, Sayın Cumhurbaşkanımız ve Sayın Genel Başkanımız Kıbrıs'a birlikte gitmeye karar veriyorlar. Ve Maraş'a katılıyorlar, törenlere katılıyorlar, hastane açılışına birlikte katılıyorlar. Bugün Sayın Kılıçdaroğlu da bu uçakların tahsisi meselesine fazla takılmış ve Genel Başkanımıza da ayrı bir uçak tahsis edildiğini söylüyorlar; ayrı bir özel uçak tahsisi söz konusu değil. Sayın Genel Başkanımız Meclis Başkan Vekilimiz Sayın Celal Adan, eski Meclis Başkanları, sayın bakanlar ve bazı milletvekilleriyle birlikte katılmıştır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurunuz.

ERKAN AKÇAY (Manisa) - Eğer bir davet beklediyseniz ve davet edilmediyseniz de yani siz de gitseydiniz, size kimse "Niye geldiniz?" de demezdi. Ayrıca bunları, gerçekten, laf kıtlığında asma budamak olarak değerlendiriyorum. Burada önemli olan, kırk altı yıldır kapalı olan Maraş'ın açılmasıdır; önemli olan, Türkiye'nin en anlamlı şekilde Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ne verdiği destektir, kutlamalara katılımdır. Kapalı Maraş'ın açılmasından ve Cumhurbaşkanımız ile Sayın Genel Başkanımızın büyük bir heyetle katılımından Rumlar ve Yunanistan'ın rahatsızlığını biliyoruz da Sayın Kılıçdaroğlu ve siz neden bu kadar rahatsız oldunuz doğrusu anlayamadık; ne gerek var bunlara!

Teşekkür ederim Sayın Başkan. (MHP ve AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın Altay...

39.- İstanbul Milletvekili Engin Altay'ın, Manisa Milletvekili Erkan Akçay'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Teşekkür ederim.

Sayın Akçay, MHP'nin şöyle bir tarzı var: Sayın Bahçeli hakkında iyi de konuşsak, kötü de konuşsak mutlaka bir refleks verme zarureti var gibi bir anlayış var MHP'li sayın vekillerde. Ben "Sayın Bahçeli'yle gitmişlerdir, gayet de normaldir." diye söze başladım yani Sayın Bahçeli'yi kıskanacak hâlimiz de yok ayrıca. Burada yanlışlık şurada Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; hepimiz milletvekiliyiz, burada bir çelişki var, Sayın Cumhurbaşkanının şunu açığa kavuşturması lazım; bu ziyaret bir davet

üzerine mi gerçekleşmiştir yoksa Sayın Cumhurbaşkanı Kıbrıs'a ortağıyla birlikte mi gitmek istemiştir? Ortağıyla birlikte gitmek istemişse, Cumhur İttifakı kimliğiyle gidilmişse orada Türkiye Cumhuriyeti temsil edilmemiştir; iki siyasi parti ve Cumhur İttifakı temsil edilmiştir.

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Sayın Cumhurbaşkanı katılmıştır.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Eğer Kıbrıs'ın seçilmiş Cumhurbaşkanı Ersin Tatar Beyefendi, sadece Sayın Cumhurbaşkanını ve Sayın Bahçeli'yi davet ettiyse büyük ayıp etmiştir. Bu, siyasi partilerden önce Türkiye Büyük Millet Meclisine Ersin Tatar tarafından yapılmış bir saygısızlıktır; bunu da protesto ediyorum eğer davet ettiyse.

Tayyip Bey Devlet Bey'le birlikte gitmek istemişse bu normal, Maraş'ta piknik yapmak istemişse bu da normal. Maraş'ın açılmasından biz rahatsız olmadık, biz bir adım ileri gidelim dedik: Plajı açmayın, bütün Maraş'ı açın dedik, bütün Maraş'ı açalım dedik.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun lütfen.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Plajı açmakla mesele hallolmuyor dedik.

Özetle; Sayın Başkan, Sayın Turan'ın yaptığı konuşmada söylediği bir tanecik doğru şey var, cımbızla onu alabildim. Kıbrıs konusunda siyasi polemik yapmak doğru değil ama bu, Kıbrıs'ı konuşmayacağımız anlamına gelmez. 1967'de bu Meclis Kıbrıs'ı on sekiz saat, yirmi dakika aralıksız konuşmuş. Bu polemik değildir, bu siyasi çıkarım değildir; biz sizin yanlış yaptığınıza yanlış diyeceğiz, doğrulara doğru diyoruz. Biraz sonra, Cumhurbaşkanı tezkere göndermiş, kabul oyu vereceğiz, şimdiden söylüyoruz doğru, gerekli diye.

Söylemek istediğim şudur: Bu Kıbrıs siyasetinde bir şey açığa çıkmalı; bu bir davet mi yoksa Sayın Cumhurbaşkanı ile Sayın Bahçeli'nin piknik gezisi mi?

İki: Böyle bir pikniğe 7 uçakla gitmek -7, 8 uçakla gitmek- nereye sığdırılacak? Türkiye'de büyük bir ekonomik buhran yaşanırken, millet evine ekmek götüremezken, askılarda ekmekler var iken 7 ayrı özel uçakla Kıbrıs'a gidilmesini de tekrar yüce Genel Kurul ve aziz milletimizin takdirine havale ediyorum.

Teşekkürler. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın Türkkan...

40.- Kocaeli Milletvekili Lütfü Türkkan'ın, bir taraftan IBAN numarasıyla vatandaşın para istenirken diğer taraftan Kıbrıs'a 7 uçakla gidilmesinin vatandaşın yüreğini kanattığına ilişkin açıklaması

LÜTFÜ TÜRKKAN (Kocaeli) – Sayın Başkan, Sayın Cumhurbaşkanı piknik yapmak istiyorsa bunun önünde hiçbir engel yok. Hiç kimse Sayın Cumhurbaşkanına “Siz niye pikniğe gitmek istiyorsunuz?” “Niye piknik yapacaksınız?” “Nerede yapacaksınız?” diye herhangi bir soru sorma hakkına sahip değil, biz de değiliz.

Sayın Cumhurbaşkanı keyfi piknik yapmak istemiştir, yanına Sayın Bahçeli'yi de almak istemiştir. Bundan çok daha doğal bir şey yok; kiminle isterse onunla piknik yapar insan, problem yok ama bir gerçek var. 7 tane uçakla gitmek IBAN numarası isteyen bir devlete bulamaz. Bir taraftan vatandaşın IBAN'la 10 lira isteyeceksiniz, bir taraftan da 7 uçakla pikniğe gideceksiniz. Bu uymuyor, yakışmıyor; vatandaşın yüreğini kanatıyor bu. Bu, vatandaşın önünde cereyan eden bir hadise, gizli saklı yapılan bir iş değil. Dolayısıyla, vatandaşın bu konudaki hassasiyetlerine de kulak vermek lazım. “Aman canım, biz yaptık, bu da böyle geçsin.” demek yetmiyor, vatandaş bunu böyle kabul etmiyor; bilinsin istedim.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Sayın Turan...

41.- Çanakkale Milletvekili Bülent Turan'ın, İstanbul Milletvekili Engin Altay ve Kocaeli Milletvekili Lütfü Türkkan'ın yaptıkları açıklamalarındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Sayın Başkan, aslında bugün Azerbaycan tezkeresi var diye gündemi uzatmak niyetinde değildim ancak 2 kıymetli Grup Başkan Vekilinin -tırnak içerisinde de ifade ettikleri- “Piknik yapmak” -özür dileyerek söylüyorum- sıg ifadeyi duyunca şok olarak bu sözü alma ihtiyacı hissettim.

LÜTFÜ TÜRKKAN (Kocaeli) – Bu ifade benim değil, Sayın Cumhurbaşkanının ifadesi.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Sayın Cumhurbaşkanını sıg ifade kullanmakla suçladı, teessüf ediyorum.

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Bakınız değerli arkadaşlar, siyaseten farklı olabiliriz; tüzüklerimiz, liderlerimiz, programımız farklı olabilir ama bunlar kıymetli işler. Ben o heyette vardım Sayın Altay. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin 37'nci kuruluş yıl dönümünü kutluyoruz ama daha ötesi kırk altı yıl sonra Gazimağusa'nın yanında dünyanın bildiği, herkesin takdir ettiği bir şehir olan ama kırk altı yıldan beri birkaç küçük askerî toplantı dışında içine girilemeyen bir yer Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin egemenliğine verilmiş. Burada ağlayan Kıbrıs Türkünü gördüm, gurur duyan insanları gördüm, alkışları gördüm.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurunuz efendim.

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Dehşet yağmur yağıyor, Kıbrıslı kırk altı yıl sonra aldığı egemenliğin onuruyla, gururuyla orada miting yapmaya, toplantı yapmaya Türkiye'nin bayrağını, birliğini temsil eden Sayın Erdoğan'ı ve ekibini görmeye o yağmura rağmen heyecanla geliyor ama Türkiye'deki bazı arkadaşlarımızın bununla gurur duymak, tebrik etmek, hatalı usuller varsa uyarmak yerine “Piknik yapacaksınız, oraya gidin, buraya gidin...” tarzıyla -yine özür diliyorum- bir kahvehane ağzıyla bunu söylemesini doğru bulmuyorum.

Sayın Cumhurbaşkanı piknik yapmayı, egemenliğin vurgusuyla beraber “Oranın sahibi biziz.” diyerek verdi. Bir daha söylüyorum: Kıbrıs'ta Kapalı Maraş'a biz piknik yapmaya gittik egemenliğimizin göstergesini tüm dünya görsün diye; bununla bir gurur duyun. Ne oldu size de milletin hassasiyetinden bu kadar uzak yere savrulduunuz? Ne oldu size de... Türkiye'nin kırk altı yıl sonra elde ettiği bir toprakta Türk Cumhuriyeti'nin Cumhurbaşkanının orada olduğu bir törene saygı duymak, alkışlamak yerine “Orada ne işiniz var?” tarzı bir söyleme savrulmanızı dehşetle izliyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Ne ayıp ya! Çok ayıp ediyorsunuz.

ZÜLFÜ DEMİRBAĞ (Elâzığ) – Yeni anayasa çalışması yapmakla meşguller.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Beraber yaptık o çalışmayı.

BAŞKAN – Tamamlayalım efendim.

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Sayın Başkanım, vekillik, Grup Başkan Vekilliği, hatta siyasi partilerin tüzel kişilikleri bugün var, yarın yok. Altay'ın da Grup Başkan Vekilliği bitecek, benim de bitecek.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Hiç niyetim yok.

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Ama zabıtlarda kalsın diye söylüyorum: Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin kırk altı yıl

sonra açılan Kapalı Maraş şehrinde olmaktan onur duydum, şeref duydum, gurur duydum; isterdim ki aynı gururu tüm partiler de paylaşınsınlar.

Ayrıca, bir şey daha söyleyeyim: Sayın Altay ısrarla “Neden bizi çağırmadınız?” diyor ya, tekrar ediyorum, oranın davet sahibi bağımsız Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti’nin Cumhurbaşkanıdır. Ama ben orada gördüm -Sayın Altay ve Genel Başkanı niye yoktu, bilmiyorum- Sayın Bahçeli’den, Sayın Erdoğan’dan başka bir de Demokratik Sol Partinin Genel Başkanı Sayın Önder Aksakal da vardı yani sadece bizi ağırladılar falan değil, bütün programlarda Sayın Aksakal’ı gördüm; DSP orada, isteseydi CHP de orada olurdu Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Sayın Altay, buyurun.

42.- İstanbul Milletvekili Engin Altay’ın, Çanakkale Milletvekili Bülent Turan’ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Teşekkür ederim.

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Maraş’ın açılması niye zorunuza gidiyor?

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Bak, bu söylediğiniz hoş bir şey değil. Maraş’ın açılması kimin zoruna gidiyorsa haindir, kansızdır ama Maraş’ın açılmasını istismar eden de haindir. (CHP sıralarından alkışlar)

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Maraş’ın açılması niye zorunuza gidiyor?

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Kimin zoruna gitti? Ne uyduruyorsun kendi kendine! Ayıp ya!

BAŞKAN – Sayın Altay...

ENGİN ALTAY (İstanbul) - Bülent Bey, böyle istismara müsait laflar ediyorsun, bak, arkadaşların saçmalıyor.

(Uğultular)

ENGİN ALTAY (İstanbul) - Bülent Bey, susturur musun!

BAŞKAN – Sayın Altay, siz buyurun efendim.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Tekrar ediyorum...

ZÜLFÜ DEMİRBAĞ (Elâziğ) – Bu ne ya! “Bülent sustur.” “Bülent şunu yap...”

ENGİN ALTAY (İstanbul) - Zülfü Ağabey, git tansiyonuna bir baktır.

ZÜLFÜ DEMİRBAĞ (Elâziğ) – Bu ne ya!

ALİ ÖZTUNÇ (Kahramanmaraş)– Yeter ya! Seni çekmek zorunda mı bu Meclis ya!

ZÜLFÜ DEMİRBAĞ (Elâziğ) – Haddini bil! Haddini bil, haddini!

LÜTFÜ TÜRKKAN (Kocaeli) - Bülent, şu akbilciyi gönderin.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Çık tansiyonunu ölçtür! Alışkınız da, öyle el kol hareketi de yapmasın yani.

Tekrar söylüyorum: Kıbrıs, AK PARTİ’nin değil; Kıbrıs, Kıbrıs Türkünün ve Türkiye’nin garantörlüğüyle, inşallah tam bağımsız bir KKTC olarak sonsuza kadar yaşayacak dedik. Bülent Bey’in bir davetle bu ziyaretin gerçekleştiğini söylemesi teyide muhtaç, bana göre teyide muhtaç çünkü Sayın Cumhurbaşkanı çok daha önce Devlet Bey’le beraber oraya gideceğini beyan etmişti. Veleve ki öyleyse, tekrar söylüyorum: KKTC’nin seçilmiş Cumhurbaşkanı “Türkiye” deyince sadece AK PARTİ’yi ve MHP’yi anlıyorsa ayıp ediyor, ayıp! Buradan söylüyorum, Meclisten söylüyorum: Türkiye AK PARTİ ve MHP’den ibaret değil, yani Sayın Erdoğan’ın tabiriyle, Türkiye ikiden çok büyük.

İkincisi, Sayın Turan’ın tutanaklara geçen ifadesini Sayın Cumhurbaşkanı okuduğunda şöyle düşünecek: Bülent Turan, AK PARTİ Genel Başkanı, Cumhurbaşkanı Tayyip Erdoğan’ı sığ ifade kullanmakla itham etmiştir; tutanaklardan çıkan sonuç budur. Piknik meselesini biz üretmedik ki Sayın Cumhurbaşkanı pikniğe gideceğini kamuoyuyla paylaştı.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurunuz efendim.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Bürokratlar, bari siz partizanlık yapmayın, niye mikrofonu açmıyorsunuz?

BAŞKAN – Yardımcı oluyorlar, yardımcı oluyorlar efendim.

Buyurunuz efendim.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Ayrıca, gene, bu tutanakları okuyanlar Sayın Turan’ın Sayın Erdoğan’ın kahvehane ağzıyla konuştuğunu kastettiğini anlayacaklar, öyle yorumlayacaklar. Biz bir şey icat etmedik, Sayın Erdoğan’ın “Piknik yapacağız, yaptık.” ifadesini burada kullandık. Afiyet olsun, helâlühöş olsun, iyi ki de gittiler ama tekrar ediyorum, bu bir davetse KKTC Cumhurbaşkanı Parlamente’ye saygısızlık yapmıştır.

Teşekkürler. (CHP sıralarından alkışlar)

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Bir defa gurur duyduklarını bir duyalım, sonra cevap veririz Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Sayın Akçay, buyurun.

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Yani bu tartışmayı sonlandırmak lazım; yalnız bir şeyi merak ettim: Acaba Sayın Cumhurbaşkanı, Sayın Kılıçdaroğlu’nu ve CHP’yi davet etse gidecek miydi?

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Kıbrıs’a giderdik.

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Şimdi, CHP’nin genel tutumunu biliyoruz: “Davet etsinler gitmeyeyim, davet etmesinler küseyim.” yani anlayış bu; CHP küsmüşe benziyor. Küsmeye gerek yok.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, birleşime on dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 16.49

İKİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 17.08

BAŞKAN: Başkan Vekili Nimetullah ERDOĞMUŞ

KÂTİP ÜYELER: Mustafa AÇIKGÖZ (Nevşehir), Enez KAPLAN (Tekirdağ)

-----0-----

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 16’ncı Birleşiminin İkinci Oturumunu açıyorum. Buyurunuz Sayın Turan.

43.- Çanakkale Milletvekili Bülent Turan’ın, İstanbul Milletvekili Engin Altay’ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin tekraren açıklaması

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Sayın Başkan, değerli milletvekili arkadaşlarım; hepinizi tekrar saygıyla selamlıyorum.

Az önceki tartışmalarda ısrarla Kıymetli Grup Başkan Vekilleri “Neden Sayın Kılıçdaroğlu ve neden Sayın Meral Akşener Kuzey Kıbrıs’taki programlara dâvet edilmediler?” diye sitem ettiler.

LÜTFÜ TÜRKKAN (Kocaeli) – Ben “Neden Meral Akşener davet edilmedi?” demedim.

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Bizler de kırk altı yıl sonra Kuzey Kıbrıs’ta egemenliğimizin en güzel göstergesi olan kapalı Maraş’ın açılmasından gurur duyduk; bunu polemik yapmayalım, bunu uzatmayalım dedik. Fakat ısrarla arkadaşlar “Davet edilmedik, böyle şey olmaz. Neden Bahçeli var? Neden Erdoğan var?” diye sitem ettiler.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – “Neden Bahçeli var?” demedim.

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Şimdi yine söylüyorum: Kıbrıs üzerinden polemik yapmak, gerçekten samimiyetle söylüyorum ki hiçbir partiye yakışmıyor.

Bakınız “Neden Sayın Bahçeli var? Neden Sayın Erdoğan var?”ın bir diğer cevabını bir belgeyle göstermek isterim Sayın Başkanım. 6 Kasım 2020 “Sayın Kemal Kılıçdaroğlu, Cumhuriyet Halk Partisi Genel Başkanı; Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti’nin 37’nci kuruluş yıl dönümü münasebetiyle 15 Kasım günü gerçekleştirilecek törenler ve bu çerçevede yapılacak etkinliklerde sizi ve kıymetli eşinizi aramızda görmekten onur duyacağımızı iletir, en iyi dileklerimi sunarım.” KKTC Cumhurbaşkanı Ersin Tatar.

Sayın Başkanım, siyaset bu değil ki, siyaset bu değil ki “Atarım yalanı, yürürüm.” Bu doğru bir şey değil Sayın Başkan, bu yakışmaz.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Böyle bir şey yok. Sen yalan söylüyorsun!

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Sayın Kılıçdaroğlu da Sayın Meral Akşener de davetli.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurunuz efendim.

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Yoğundur gelemez, daha önce gitmiştir, bir daha gerek duymamıştır; hepsi mümkün ama “Sayın Erdoğan niye gitti? Sayın Bahçeli’yle beraber gitti. Biz niye gelmedik?” Bu, çok ucuz bir yaklaşım. Sayın Ersin Tatar’ın, tüm partileri olduğu gibi, Sayın İYİ PARTİ Genel Başkanını da Sayın CHP Genel Başkanını da çağırdığını tüm kamuoyuna duyurmak istiyorum. Bu davetin üzerine de Sayın Bahçeli’nin, Sayın Erdoğan’ın ve yine aynı şekilde Sayın DSP Genel Başkanının törenlere katıldığını belirtmek, seneye de imkân olursa bütün partilerle beraber gitme talebimizi yinelemek istiyorum Sayın Başkanım.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Sayın Başkan...

LÜTFÜ TÜRKKAN (Kocaeli) – Sayın Başkan...

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Hiç sataşmadım Başkanım, bilgi verdim sadece.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Ben de bilgi vereceğim.

BAŞKAN – Sayın Altay, buyurunuz.

44.- İstanbul Milletvekili Engin Altay’ın, Çanakkale Milletvekili Bülent Turan’ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Sayın Başkan, çok teşekkür ederim.

Ben tam olarak şöyle dedim: Eğer sadece Sayın Erdoğan ve Sayın Bahçeli davet edildiyse bu, Meclise yapılmış bir saygısızlıktır. Burada benim asıl üzerinde durduğum şudur: Sayın Cumhurbaşkanı Türkiye’de Parlamentoda grubu bulunan siyasi partileri davet etmişse güzel bir şey yapmış ama Türkiye Cumhurbaşkanı sıfatıyla -AK PARTİ Genel Başkanı sıfatıyla gittiyse bilmem, kaldı ki Sayın Turan da biraz önce Cumhur İttifakı olarak gittiklerini söyledi- devletin uçağıyla oraya gitmesinin hoş olmadığını söyledim. Cumhurbaşkanı burada, kürsüde ettiği yemine de bağlı olarak eğer Cumhurbaşkanı sıfatıyla KKTC’ye gidiyor ise Sayın Kılıçdaroğlu’na da Sayın Akşener’e de HDP’nin Sayın Eş Genel Başkanına da “Buyurun, beraber gidelim.” demek nezaketini göstermek zorundadır. O gittiği uçak, babasının uçağı değildir. O gittiği uçak, milletin parasıyla içine jet yakıtı konulan, devletin uçağıdır. Ayıp olan, yanlış olan, kusurlu olan budur.

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Gündeme geçelim Sayın Başkanım, çok cevap var da.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Cevap var tabii. Nerede var, hani? Kaç uçak gitti, onu bile bilmiyorsun.

BAŞKAN – Sayın Türkkan...

45.- Kocaeli Milletvekili Lütfü Türkkan’ın, Çanakkale Milletvekili Bülent Turan’ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

LÜTFÜ TÜRKKAN (Kocaeli) – Sayın Başkan, Sayın Bülent Turan’ın ifade ettiği şekliyle, benim “Sayın Meral Akşener’i niye davet etmediler?” veya “Sayın Meral Akşener niye gitmedi?” şeklinde herhangi bir ifadem olmadı. Şimdi tutanakları istettim, Sayın Bülent Turan’a da takdim edeceğim. Zannediyorum, bu kafa karışıklığıyla aklında yanlış kalmış olabilir, onu bir düzeltirse sevinirim.

Teşekkür ediyorum.

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Sayın Başkan, mesele izaha kavuştu. Tüm Genel Başkanlar davet edilmiştir; bazı Genel Başkanlar davete katılmış, bazıları katılmamıştır ama ayrıca Sayın Altay’a bir bilgi daha vermek isterim: Orada, CHP’nin Kıbrıs temsilcisiyle de -sayın arkadaşımızın ismini hatırlayamıyorum, gördüm- görüştük orada. Sayın Genel Başkanın talimatıyla katıldı onlar da Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Gündeme geçiyoruz.

Başkanlığın Genel Kurula sunuşları vardır.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığının Türkiye Büyük Millet Meclisi ve Sayıştayın 2019 yılı harcamalarına ait dış denetim raporlarının inceleme sonuçlarına ilişkin tezkeresi vardır, okutup bilgilerinize sunacağım.

V.- BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI

A) Tezkereler

1.- Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığının, 6253 sayılı Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı İdari Teşkilatı Kanunu’nun 37’nci maddesi ile 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu’nun 69’uncu maddesi kapsamında düzenlenen Türkiye Büyük Millet Meclisi ve Sayıştayın 2019 yılı harcamalarına dair dış denetim raporları ve inceleme sonuçlarına ilişkin tezkeresi (3/1395)

9/11/2020

Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kuruluna

6253 sayılı Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı İdari Teşkilatı Kanunu’nun 37’nci maddesi ile 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu’nun 69’uncu maddesi kapsamında düzenlenen Türkiye Büyük Millet Meclisi ve Sayıştayın 2019 yılı harcamalarına ilişkin dış denetim raporları Başkanlık Divanının 8 Ekim 2020 tarihli toplantısında, üst yöneticilerin cevapları da dikkate alınarak görüşülmüş ve ekteki inceleme sonuçlarının Genel Kurulun bilgisine sunulmasına karar verilmiştir.

Bilgilerine sunulur.

Türkiye Büyük Millet Meclisi ve Sayıştayın
2019 Yılı Dış Denetim Raporları İnceleme Sonuçları

I. Türkiye Büyük Millet Meclisinin Dış Denetim Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisinin 2019 mali yılı hesaplarının dış denetimini yapmak üzere görevlendirilen Sayıştay uzman denetçileri tarafından düzenlenen 21/9/2020 tarihli Dış Denetim Raporu'nda; 2019 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu'yla tahsis edilen ödeneklerin, harcama birimleri tarafından kullanımı sırasında düzenlenen harcama belgelerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygun olup olmadığı, hazırlanan mali tabloların doğruluğu, denkliği ve güvenilirliği hususlarının incelendiği belirtilmektedir.

Ayrıca, yapılan inceleme sırasında 2019 yılına ait cetvel ve tablolarda gösterilen gider rakamlarının doğru ve denk olarak kaydedilip kaydedilmediği, toplamalarının doğru, denk ve tutarlı olup olmadıkları ve hesapların birbirleriyle mutabık bulunup bulunmadıklarına bakıldığı, bütçede tahminî olarak yer alan kullanılabilir ödenek rakamlarıyla kesin hesap sonuç rakamları karşılaştırılmak suretiyle gerçekleşme oranlarının ve uygunluk durumlarının kontrol edildiği, programa alınan yatırımların gerçekleştirilip gerçekleştirilmediğinin araştırıldığı, cetvellerdeki rakamların dayandıkları sarf belgelerinin ilgili mevzuatına uygunluğunun örneklem yoluyla denetlendiği ifade edilmektedir.

Raporda özetle;

TBMM Başkanlığı 2019 yılı başlangıç ödeneğinin 1.816.197.000,00 TL olduğu, yıl içinde yapılan aktarmalar ve eklemelerle birlikte 1.816.358.362,00 TL'ye çıktığı, 31/12/2019 tarihi itibarıyla bu ödeneğin 1.319.659.892,47 TL'sinin, başka bir deyişle yüzde 72,7' sinin harcadığı,

Ekonomik sınıflandırmaya göre harcamalara bakıldığında, personel giderleri için ayrılan ödeneğin yüzde 85,3 oranında kullanıldığı, Sosyal Güvenlik Kurumlarına devlet primi ödemelerine ayrılan ödeneğin yüzde 87,2 oranında kullanıldığı, cari transferler ödeneğinin yüzde 98,5 oranında kullanıldığı, mal ve hizmet alımlarına tahsis edilen ödeneğin yüzde 71,7 oranında kullanıldığı, sermaye transferlerine ayrılan ödeneğin ise yüzde 100 oranında kullanıldığı,

TBMM Başkanlığınca arşivlenen ödeme emri belgeleri ve muhasebe işlem fişleri tutarlarıyla bunların kaydedildiği ilgili hesaplardaki tutarların mutabık olduğu,

Kesin hesap cetvellerinde gösterilen gelir gider rakamlarının doğru ve denk olduğu, ödenek üstü harcama yapılmadığı,

Harcama birimi başkanları ile Strateji Geliştirme Başkanı ve diğer personelin, mali işlemlerin yürütülmesinde ve buna ilişkin harcama belgelerinin düzenlenmesinde ve muhasebe kaydında ilgili mevzuatta düzenlenen usul ve esaslara uygun şekilde işlem yaptıkları,

Üst yöneticinin kalkınma planına, yıllık programa, kurumun stratejik plan hedefleri ile hizmet gereklerine uygun olarak bütçe hazırlanması ve uygulanmasına, kaynakların etkili, ekonomik ve verimli şekilde elde edilmesini ve kullanımını sağlamaya özen gösterdiği

ifade edilmekte ve

Harcama belgelerinin ve eklerinin incelenmesi neticesinde iş ve işlemlerin mevzuata uygun şekilde gerçekleştirildiğinden bahisle herhangi bir bulgu ve tenkide yer verilmemekte, sadece sermaye giderlerindeki ödeneğin gerçekleşme oranının artırılması hususunda bir değerlendirmede bulunmaktadır.

Dış denetçilerin önerileri dikkate alınarak düzenlenen üst yönetici cevabında;

2019 yılı bütçe gerçekleşmesinin yüzde 72,7 olduğu, sermaye giderleri kalemi dışındaki gider kalemlerindeki (personel giderleri, mal ve hizmet alımı giderleri ile cari ve sermaye transferleri) harcama oranlarına ait ortalamanın ise yüzde 85,86 gibi yüksek bir seviyeye ulaştığı,

Halkla ilişkiler Binası'nda gerekli düzenlemeler yapılmak suretiyle, artan milletvekili sayısı sonucu ortaya çıkan fiziki mekân ihtiyacı giderildiğinden, A ve B Blokların yerine yapılması planlanan yeni halkla ilişkiler binasına ihtiyaç kalmadığı, ayrıca bazı projelerde de kısıntıya gidilerek sermaye giderlerinde tasarruf edildiği, dolayısıyla sermaye giderlerindeki bütçe gerçekleşme oranının düşük olmasının başlıca nedeninin yeni bina yapımı projesinden tasarrufta bulunulması olduğu,

2020 Yılı Yatırım Programı'nda yer alan projelerin etkili, ekonomik ve verimli bir şekilde kullanılması suretiyle yıl sonunda sermaye giderlerindeki bütçe gerçekleşme oranının daha yüksek oranda gerçekleşeceğinin öngörüldüğü, bununla beraber, 2021 Yılı Yatırım Programı'nda yer alması öngörülen projelere ilişkin ön hazırlık çalışmalarının da başlatıldığı,

Dış Denetim Raporu'nun "Sonuç" bölümünden de anlaşıldığı üzere; idarenin mali faaliyet, karar ve işlemlerinin 5018 sayılı Kanun ve diğer yasal mevzuat hükümleri çerçevesinde yürütülmekte olduğu, bundan sonraki süreçte de yasal çerçeve içinde faaliyet sürdürürken kurum kaynaklarının etkili, ekonomik ve verimli bir şekilde kullanılmasına azami gayret ve özen gösterileceği

ifade edilmektedir.

II. Sayıştayın Dış Denetim Raporu:

Sayıştay Başkanlığının 2019 mali yılı hesaplarının dış denetimini yapmak üzere Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlık Divanı tarafından İçişleri Bakanlığı mülkiye müfettişleri görevlendirilmiştir. Bu kapsamda düzenlenen 7/8/2020 tarihli Dış Denetim Raporu'nda 2019 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu'yla tahsis edilen ödenekler kapsamında yapılan harcamalar ve bunlara ilişkin belgeler esas alınarak, bu ödeneklerin kullanımı sırasında düzenlenen harcama belgelerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygun olup olmadığı, kamu kaynaklarının ekonomik, etkili ve verimli olarak kullanılıp kullanılmadığı, yapılan harcamaları gösteren mali tablolarının güvenilirliği ve doğruluğu hususlarının incelendiği belirtilmektedir.

Raporda özetle;

Sayıştay Başkanlığına 2019 yılı bütçesinde 372.077.829,00 TL ödenek tahsis edildiği, bu ödeneğin 310.516.026,00 TL'lik kısmının harcadığı, söz konusu bütçe ödenekleri ve harcama rakamları oransal olarak karşılaştırıldığında 2018 yılında tahsis edilen bütçe ödeneğinin yüzde 93,74'ünün, 2019 yılında ise yüzde 83,45'inin harcadığı,

Kurumun ödeme emri belgeleri ve muhasebe işlem fişlerine dayalı olarak tahakkuk ettirdiği ödemeleri ile banka hesap özetlerinin mutabık olduğu,

Kesin hesap cetvellerinde gösterilen gelir gider rakamlarının doğru ve denk olduğu, ödenek üstü harcama yapılmadığı,

Sayıştay Başkanının üst yönetici olarak, bütçe ile verilen kamu kaynaklarının etkili, ekonomik ve verimli bir şekilde kullanılmasını temin edecek mali tedbirlerin alınmasında, 5018 sayılı Kanun'da öngörülen mali yönetim ve kontrol sisteminin işleyişinin gözetilmesinde, görev ve sorumlulukların yerine getirilmesinde üstün gayret gösterdiği,

Harcama yetkilisi, gerçekleştirme görevlisi, mali hizmetler birim yöneticisi ve muhasebe yetkilisinin, mali mevzuatın uygulanmasında ve gerekli tedbirlerin alınmasında azami çaba sarf ettikleri,

İdarenin mali faaliyet, karar ve işlemlerinin 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu ve ilgili diğer mevzuat çerçevesinde yürütüldüğü

ifade edilmektedir.

Harcama belgelerinin incelenmesine ilişkin olarak da;

1) 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun 22/d bendi kapsamında alımı gerçekleştirilen bazı mal ve hizmet alım işlerine ilişkin olarak düzenlenen bazı muayene kabul belgelerinde alım yapılan mal ve hizmet alımlarına ilişkin sayısal veriler, nitelik ve evsafın belirtilmeyip, açıklayıcı olmayan genel vasıflı ifadelerin yazıldığından bahisle, 4734 sayılı Kanun'un 22/d bendi kapsamında alımı gerçekleştirilen mal ve hizmet alımları için yapılan muayene ve kabul işlemlerinin Mal Alımları Denetim, Muayene ve Kabul İşlemlerine Dair Yönetmelik ile Hizmet Alımları Muayene ve Kabul Yönetmeliği hükümlerine uygun şekilde yerine getirilmesi gerektiği,

2) Doğrudan temin yöntemi kapsamında bakım ve onarımları yapılan araçların onarımlarına ilişkin giderlerin ödenmesinde Hizmet İşleri Hakediş Raporu'nun düzenlenmesi gerekirken Hizmet Alımı Muayene Kabul Teklif Belgesi düzenlendiği,

3) Geçici görevle görevlendirilen bazı denetçiler tarafından çekilen yolluk avansların, geçici görevden memuriyet mahalline dönüş tarihinden itibaren bir ay içinde kapatılmayarak, otuz gün süre sınırının ve bazen de mali yıl sınırının aşıldığı,

4) 22/10/2019 tarihli ödeme emrine bağlı beyan edilen yurt içi geçici yolluk bildiriminin ekine konulan ve konaklama harcamalarını gösterir belgenin düzenleyen firma tarafından kaşelenip imza edilmediği,

5) 5/7/2019 tarihli ve 12/7/2019 tarihli ödeme emrine bağlı tedavi giderleri ödemelerinde, faturaların arkasına "Ödenmesi uygundur." ibaresinin yazılmadığının ve bu hususta ayrı bir form düzenlendiğinin tespit edildiği belirtilerek, yürürlükteki yönergeye uygun olarak faturaların arkasına da "Ödenmesi uygundur." kaşesinin basılması gerektiği

değerlendirme ve tavsiyelerinde bulunmaktadır.

Bu çerçevede, dış denetçilerin denetim bulguları ve önerileri dikkate alınarak düzenlenen üst yönetici cevabında;

1) İlgili yönetmeliklerin "kapsam" maddelerine bakıldığında, 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu kapsamındaki kamu kurum ve kuruluşlarının yine bu kanun hükümlerine göre yaptıkları ihaleler sonucunda teslim edilen mal ve hizmet alımı işlerinin muayene ve kabul işlemlerinin yapılmasına ilişkin olduğu,

4734 sayılı Kanun uyarınca doğrudan temin yöntemi ihale usulleri arasında sayılmadığından, bu yöntemle göre gerçekleştirilen mal ve hizmet alım işlerinin muayene ve kabul işlemlerinin söz konusu yönetmelikler kapsamında yürütülmesi zorunluluğu bulunmamakla birlikte, bu yöntem ile gerçekleştirilen ve sözleşmeye bağlanan işler için söz konusu yönetmeliklere göre kontrol teşkilatı ile muayene ve kabul komisyonunun oluşturulması ve muayene kabul işlemlerinin "Muayene ve Kabul Komisyonu Tutanağı" düzenlenerek yürütülmesi gerektiği değerlendirildiği,

Ancak, 4734 sayılı Kanun'un 22'nci maddesine göre doğrudan temin yöntemi ile gerçekleştirilen mal ve hizmet alımlarının sözleşmeye dayanmaması nedeni ile muayene kabul işleri, Kamu İhale Kurumu standart formlarındaki asgari bilgiler esas alınarak Başkanlıklarınca oluşturulan "Mal/Hizmet Alımı Muayene Kabul Teklif Belgesi" düzenlenmek suretiyle gerçekleştirildiği,

2) Merkezi Yönetim Harcama Belgeleri Yönetmeliği'nin 7'nci maddesinde, ihale veya doğrudan temin usulüyle yapılacak yapım işleri ile hizmet alımlarında, sözleşme hükümlerine göre yerine getirilen taahhütlerin bedellerinin ödenmesinde hak ediş raporlarının düzenlenmesi gerektiğinin belirtildiği,

Raporda bahsi geçen araç bakım ve onarım işlerine ilişkin olarak yıl içerisinde araçların yapabilecekleri muhtemel arıza miktarları ve bedellerinin öngörülmesinin mümkün olmaması nedeniyle bir bedel içeren sözleşme düzenlenemediği, araçların arıza yapması durumunda ise arıza bir rapor hâlinde tespit edilerek, piyasa fiyat araştırması sonucunda, ekonomik açıdan en uygun teklifi veren firmaya arızanın giderilmesinin sağlandığı, bu çerçevede, her bir bakım veya onarım işi doğrudan temin yöntemi ile sözleşme yapılmaksızın gerçekleştirildiği ve hak ediş raporu düzenlenmeksizin, hizmet alımı muayene kabul teklif belgesi hazırlanarak hizmet alınan firmalara ödemeler yapıldığı,

3) Geçici görevle görevlendirilen denetçiler tarafından alınan avansların mahsubu, kişilerin harcırah beyannamelerini idareye teslim ettikleri tarihler esas alınarak yapıldığı, harcırah beyannameleri incelendiğinde ise bir aylık yasal süre içinde beyannamenin verildiğinin görüleceği, raporda bahsi geçen tarihlerin ödeme emirlerinin düzenlendiği tarihler olduğu ve yapılan işlemlerin mevzuata uygun olarak yürütüldüğü,

26/2/2019 tarihli ödeme emri belgesine ilişkin olarak, mali yıl sınırının aşıldığı hususu ile ilgili olarak; denetçinin 23/12/2018 ile 1/2/2019 tarihleri arasında geçici görevle görevlendirildiği, bu kapsamda ertesi yıla sarkan görevlendirmelerde, mali yıl sonunda personele verilen avansın kişi borçlarına aktarıldığı ve mahsubu da geçici görev süresi dolduktan sonra mevzuatın öngördüğü bir aylık süre içerisinde yapıldığı, raporda bahsi geçen personel de görev mahalline döndükten sonra beyannamesini yasal süresi içinde verdiği ve verilen avansın mahsubunun da mevzuata uygun olarak gerçekleştirildiği,

4) Konaklama harcamalarını gösterir belgenin düzenleyen firma tarafından kaşelenip imzalanması hususuna dikkat edileceği,

5) 26/7/2019 tarihli Dış Denetim Raporu'nun 37'nci maddesinde bu hususun tespit edilmiş olduğu ve idarelerince bulguya verilen cevapta, tedavi giderlerinin ödemelerine ilişkin işlemlerde, faturaların arkasına "Ödenmesi uygundur." ibaresinin yazılarak yönerge hükümlerine uygun işlem tesis edilmeye başlandığının bildirildiği,

Raporda tespit edilen hususun, 5/7/2019 tarihli ve 12/7/2019 tarihli ödeme emrine bağlı tedavi giderleri ödemelerine ait olması nedeni ile 26/7/2019 tarihli Dış Denetim Raporu'ndan önceki dönemlere ait olduğu, raporun Başkanlıklarına bildirildiği 26/7/2019 tarihinden sonra yapılan işlemlerde gerekli hassasiyetin gösterildiği ve bundan sonra yapılacak işlemlerde de yönerge hükümlerine dikkat edilerek aynı hassasiyetin gösterileceği

ifade edilmekte ve Dış Denetim Raporu'nda yer alan öneriler kapsamında gerekli tedbirlerin alınacağı belirtilmektedir.

BAŞKAN – Bilgilerinize sunulmuştur.

Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığının bir tezkeresi daha vardır, okutup oylarınıza sunacağım.

2.- Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığının, Ermenistan'ın Azerbaycan'a Saldırmasıyla Başlayan Gerilim ve Çatışma Sürecinde Yaşanan Hak İhlalleri ve Türkiye'deki Ermeni Vatandaşlarımızın Durumu Alt Komisyonunun 13-18 Kasım 2020 tarihleri arasında Azerbaycan'ı ziyaret etmesine ilişkin tezkeresi (3/1396)

13/11/2020

Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kuruluna

Ermenistan'ın Azerbaycan'a Saldırması ile Başlayan Gerilim ve Çatışma Sürecinde Yaşanan Hak İhlalleri ve Türkiye'deki Ermeni Vatandaşlarımızın Durumu Alt Komisyonunun 13-18 Kasım 2020 tarihleri arasında Azerbaycan'ı ziyaret etmesi hususu, 28/3/1990 tarihli ve 3620 sayılı Türkiye Büyük Millet Meclisinin Dış İlişkilerinin Düzenlenmesi Hakkında Kanun'un

6'ncı maddesi uyarınca Genel Kurulun tasviplerine sunulur.

Mustafa Şentop
Türkiye Büyük Millet Meclisi
Başkanı

BAŞKAN – Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Buyurunuz efendim.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Sayın Başkanım, biraz önce okunan 2019 Yılı Sayıştay Dış Denetim Raporu'yla ilgili pek kısa bir söz talebimiz vardır efendim.

BAŞKAN – Buyurunuz efendim.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Sayın Özgür Ceylan konuşacak, efendim.

BAŞKAN – Buyurun Sayın Ceylan.

IV.- AÇIKLAMALAR (Devam)

46.- Çanakkale Milletvekili Özgür Ceylan'ın, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığının, 6253 sayılı Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı İdari Teşkilatı Kanunu'nun 37'nci maddesi ile 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 69'uncu maddesi kapsamında düzenlenen Türkiye Büyük Millet Meclisi ve Sayıştayın 2019 yılı harcamalarına dair dış denetim raporları ve inceleme sonuçları hakkında tezkeresine ilişkin açıklaması

ÖZGÜR CEYLAN (Çanakkale) – Sayın Başkan, Denetim Raporu'nda, 2018 yılına göre 2019'da tasarruf sağlandığı, yüzde 93,74 oranından yüzde 83,45 gibi bir rakam harcandığı görülmekte. Ancak burada benim sormak istediğim şey şu: "Cari transfer ödemeleri" diye bildiğimiz kaleminde yüzde 98,5 oranında bu kalemin kullanıldığı, bu kullanımın yapıldığı, "sermaye transferleri" kaleminde de yüzde 100 oranında bir harcama yapıldığı gözümüze çarpıyor. Bunların ne olduğunu yüce Meclise, Bütçe Komisyonunun veya Meclisin iradesinin açıklamasını rica ediyoruz. Diğer oranlar, yüzde 85'le personel giderleri, yüzde 87'yle sosyal güvenlik primi gerçekleşirken özellikle bu iki gider çok yüksek oranda gerçekleşmiş. "Cari transferler" ve "sermaye transferleri" kalemleri nelerden oluşmaktadır, ne kadar bir tutar söz konusudur? Bunun yüzde 100 harcanmasının açıklaması nedir? Bu konuda bilginizi rica ediyorum.

BAŞKAN – Anlaşılmıştır, takibatını yapacağız inşallah.

İYİ PARTİ Grubunun İç Tüzük'ün 19'uncu maddesine göre verilmiş bir önerisi vardır, okutup işleme alacağım ve oylarınıza sunacağım.

VI.- ÖNERİLER

A) Siyasi Parti Grubu Önerileri

1.- İYİ PARTİ Grubunun, 22/7/2020 tarihinde İstanbul Milletvekili Hayrettin Nuhoğlu ve 20 milletvekili tarafından, Kanal İstanbul Projesi'nin tüm yönleriyle araştırılarak olası olumsuz etkilerinin önüne geçilebilmesi için alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan (10/3179) Meclis Araştırması Önergesi'nin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 17 Kasım 2020 Salı günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi

17/11/2020

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Danışma Kurulu 17/11/2020 Salı günü (bugün) toplanamadığından, grubumuzun aşağıdaki önerisinin İç Tüzük'ün 19'uncu maddesi gereğince Genel Kurulun onayına sunulmasını saygılarımla arz ederim.

Lütfü Türkkan
Kocaeli
Grup Başkan Vekili

Öneri:

İstanbul Milletvekili Hayrettin Nuhoğlu ve 20 milletvekili tarafından, gerçekleştirildiği takdirde geriye dönüşü ve telafisi mümkün olmayan sakıncalar taşıyan "Kanal İstanbul" adı verilen hayali projenin iptal edilebilmesi için gerekli araştırmaların yapılarak tedbirlerin belirlenmesi amacıyla 22/7/2020 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin diğer önergelerin önüne alınarak görüşmelerin 17/11/2020 Salı günü birleşimde yapılması önerilmiştir.

BAŞKAN – Önerinin gerekçesini açıklamak üzere İYİ PARTİ Grubu adına Samsun Milletvekili Bedri Yaşar.

Buyurunuz Sayın Yaşar. (İYİ PARTİ sıralarından alkışlar)

İYİ PARTİ GRUBU ADINA BEDRİ YAŞAR (Samsun) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; yüce heyetinizi saygıyla selamlıyorum.

Tabii, önergeyi İstanbul Milletvekilimiz Hayrettin Nuhoğlu vermişti; o da bildiğiniz üzere Covid iletine yakalandı, şu an tedavi görüyor. Ona da bu vesileyle geçmiş olsun dileklerini iletiyorum. Yine, Meclisimizde tedavi gören milletvekillerimiz var. Bununla beraber, Covid iletine yakalanan bütün vatandaşlarımıza da geçmiş olsun dileklerinizi iletiyoruz.

Tabii, son dönemde sıkıntılı günler geçiriyoruz; özellikle, Sayın Cumhurbaşkanımız acı reçetelerden bahsediyor, ekonomiyle ilgili tedbirlerin alınacağından bahsediyor. Biz de tam bunlar bahsedilirken diyoruz ki: Bakın, Kanal İstanbul Projesi enine boyuna araştırılmış, düşünülmüş, yorumlanmış bir proje değil. Hiç olmazsa bu araştırma önergesi vesilesiyle bu projenin üzerinde biraz daha zaman harcayalım, biraz daha çalışalım. Bu, ciddi bir proje, "Ben yaptım oldu." mantığıyla olabilecek bir iş değil. Bu çerçevede, bilim adamlarının görüşleri var: "Bu bölgede 70 tür canlıya ev sahipliği yapan sulak alanlar başta olmak üzere Terkos, Sazlıdere ve Küçükçekmece Gölü bu projeden olumsuz yönde etkilenecektir. Projeye bağlı olarak 850 bin metrekarelik doğal sit alanı, 14 milyon metrekarelik arkeolojik ve 2 milyon metrekarelik karma sit alanı yok edilecektir. Burada binlerce yıldır var olan bir coğrafya yok olacaktır. Yazıktır, günahtır, bunun vebaline girmeyin." diyorlar. Ayrıca, proje ilk etapta 19 mahalle, 6 ilçede insanları yerinden edecek, toplam 316 bin kişi yerinden ve yurdundan olacaktır. "Projeyle birlikte, bölgede sit alanları bir hafriyat reyonuna dönüşecektir." diyorlar.

Plan değişiklikleriyle Küçükçekmece Gölü çevresinde arkeolojik sit alanının içine kentsel gelişme alanı ve üniversite alanı kararı getirdiği görülmektedir. Böylece, arkeolojik alan tamamen yok edilmektedir. Plan değişikliklerinde, Sazlıdere Barajı boyunca yer alan dere mutlak koruma alanlarını kentsel gelişme alanı içine daraltarak koruma bandını tüm dere boyunca yaklaşık üçte 1 oranına indirdiği görülmektedir. Trakya'nın verimli tarım alanları ayrıca daraltılmaktadır. Havza koruma kuşaklarını daraltan kararlar içermektedir. Yine, orman alanını da yarıp geçmekte ve böylece orman alanı sınırları da bu plan değişikliğiyle beraber daralmaktadır. "Kanal İstanbul" adı verilen su kanalı gerçekleştiğinde bir daha asla geri dönüşü olmayan bir ekolojik ve oşinografik faciayla karşı karşıya kalmamız kaçınılmazdır.

Yine, bu projeden etkilenecek bölgenin yüzde 7'si orman alanı, yüzde 44'ü ise tarım alanından oluşmaktadır. Bölgedeki

köyler tarımın yanında hayvancılıkla da uğraşmaktadır. Projenin yedi yıllık inşaat süresince yerleşik halkın yaşamını nasıl idame ettireceğine ilişkin bir plan, program yapılmamış, bununla ilgili herhangi bir bütçe de ayrılmamıştır.

Kanal İstanbul'un bir başka negatif yönü ise ekolojik sistem ve balıkçılık sektörüyle ilişkilidir. Kanal İstanbul, iki denizi yapay olarak birleştirmeyi amaçlayan bu proje, yer altı suları ile birleşen deniz suyunun PH dengesinin değişmesine, su altı bitki örtüsünün geri dönülmez şekilde zarar görmesine neden olacaktır. Bu, şu demektir: Kanal İstanbul Projesi'yle Marmara Denizi bir ölü deniz hâline gelecektir. Hâlen Gemlik ve İzmit Körfezlerinin derin bölgelerinde gözlenen oksijensiz koşullar, Kanal İstanbul'la birlikte Silivri körfezi ve İstanbul kıyılarına doğru yaklaşıp ve Marmara Denizi'ndeki hayat önemli oranda sekteye uğrayacaktır.

Kanal İstanbul Projesi, yaklaşık dört yıl içinde 1,1 milyar metreküp seviyesinde bir hafriyat ortaya çıkaracaktır; bunun da bedeli yaklaşık 32 milyar TL'dir.

Yine, Çevresel Etki Değerlendirmesi rapor kapsamında, uzmanlar, kanalın deprem riskine etkisiyle su kaynaklarına, orman alanlarına, tarım alanlarına vereceği geri dönüşü olmayan zararlara ilişkin yeterli verinin oluşturulmadığını ve teknik değerlendirmelerin kısıtlı olduğunu tespit etmişlerdir.

ÇED raporunda, kanalın yapım maliyetine ilişkin de net bir veri olmadığı gözlenmektedir; 70 milyar diyen var, 140 milyar diyen var. Biz de diyoruz ki: Bugünkü şartlarda 140 milyarsa bu, Çevre ve Şehircilik Bakanlığının kentsel dönüşüme ayırdığı bütçenin yaklaşık 7 katıdır. 150 yataklı 1.650 tane hastane yapılabilir, yine, bu parayla İstanbul'un riskli yapı stoku sorunları da çözülebilir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurunuz efendim.

BEDRİ YAŞAR (Devamla) – Yine, aynı şekilde esnafa, sanayi yatırımlarına -2020 yılı verileriyle- yapılan desteğin 50 katı daha fazla kaynak ayrılabilir.

Sayın Cumhurbaşkanımız, Uluslararası Şehir ve Sivil Toplum Kuruluşları Zirvesi'nde yapmış olduğu konuşmada İstanbul'un kıymetini bilemediğini belirterek "Biz, bu şehrin kıymetini bilemedik, biz bu şehre ihanet ettik, hâlâ da ihanet ediyoruz. Ben de bundan sorumluymum." şeklinde açıklama yapmıştı.

Sayın Cumhurbaşkanının o gün yapmış olduğu açıklama da şehrin silüetiyle ilgili bir açıklama olarak kamuoyunda yerini almıştır. Demek ki, değerli arkadaşlar, bugün, İstanbul ciddi oranda bir deprem riskiyle karşı karşıya. Bunun için ilk olarak bu depremle ilgili çalışmalar için bu bütçenin buraya ayrılması lazım; 300 bin diyen var, 500 bin diyen var. İstanbul'daki sorunlu yapılarla ilgili rakamlar zaten uçuk, dolayısıyla Kanal İstanbul yerine bugün ilk elden depremle ilgili tedbirlerin İstanbul'da yapılmasının ele alınmasının daha önemli olduğunu düşünüyoruz. Bu araştırma önergesinin de verilmesinin amacı bu.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurunuz efendim.

BEDRİ YAŞAR (Devamla) – Tabii, bugün bununla beraber gündemde başka şeylere de şahit oluyoruz; İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanının söylediği "Kanal mı, İstanbul mu?" ile ilgili İçişleri Bakanlığının bir araştırması var. Hakikaten böyle ince düşündüğü için, devletin malını bu kadar ince eleyip sık dokuduğu için ben huzurlarınızda Sayın İçişleri Bakanına teşekkür ediyorum. İnşallah bu ince ayarı, ince düşünceleri on sekiz yıldır idare ettiğiniz bütün belediyelerde uygularsınız. Kim methetmiş, kim övgüler dizmiş, kim belediyenin imkânlarını hangi vakıflara, nelere kullandırmıştır? Ben bunun da hesabını Sayın İçişleri Bakanının soracağına canı gönülden inanıyorum. Gün bugün, şu Kanal İstanbul'u bir daha gözden geçirelim. Bakın, acı reçetelerden bahsediyorsunuz. Bunu hiç olmazsa Meclis de bir gözden geçirsın diyor, olumlu oy kullanacağınızı düşünerek yüce heyetinizi saygıyla selamlıyorum. (İYİ PARTİ ve CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Halkların Demokratik Partisi Grubu adına İzmir Milletvekili Murat Çepni.

Buyurunuz Sayın Çepni. (HDP sıralarından alkışlar)

HDP GRUBU ADINA MURAT ÇEPNİ (İzmir) – Teşekkürler Başkan.

Genel Kurul ve değerli halkımız; evet, uzunca zamandır tartıştığımız bir proje Kanal İstanbul Projesi ama henüz tam olarak neyi kapsadığı bir muamma, kapalı kapılar ardında yürütülen bir talan projesi.

Şimdi, bu proje tam olarak nedir? Buna bizim epeyce bir zamandır bir yatırımımız var: Bu proje bir emlak projesi, bu proje bir talan projesidir. Bakın, 2011'den bu yana arsa hareketi 30 milyon metrekareyi bulmuş yani 2011'den beri bu projeye bağlı olarak alanda ciddi bir hareketlilik var. Bu 30 milyon metrekare; Beyoğlu, Bayrampaşa ve Gaziosmanpaşa ilçelerinin büyüklüğü kadar bir alanı ifade ediyor.

Peki, burada en çarpıcı şey ne, en çarpıcı veri ne? Bu hareketlilikte en çarpıcı olan şey ise -tabii ki bizi yanıltmayan bir gerçek bu- 3 tane büyük şirket. Bu 2011'den bu yana gerçekleşen harekette 3 tane büyük şirket göze çarpıyor. Bunlar kim? Kuveyt, Suudi Arabistan ve Birleşik Arap Emirlikleri. Arap sermayesine yani yerli sermayeye ek olarak daha büyük bir payı... Arap sermayesi buraya gelmiş, buradaki rantı önceden görmüş ve buraya yatırım yapmış. Ucuza kapattığı arsalar bugün paha biçilemez orana ulaşmış.

Peki, bu gerçek ortadayken biz Kanal İstanbul Projesi'nin nesini tartışacağız? Her şey gün gibi ortada; bu proje halkın, doğanın olanaklarının, doğal varlıkların yabancı sermayeye peşkeş çekilmesi projesidir. Dolayısıyla bir suçtur, bir doğa suçudur, bir insan hakları suçudur. Şimdi, bu projeye 6 milyon kişinin su ihtiyacını karşılayan Sazlıdere Barajı yok olacak arkadaşlar. Terkos Gölü'nün tatlısu kaynakları denizle birleşecek, 13.400 hektar orman arazisi yok olacak, 287 hektar muhafaza orman kaybedilecek, 394 bin ağaç kesilecek, 20 bin futbol sahası büyüklüğünde tarım alanı yok olacak, en az 300 çiftçi aile işsiz kalacak, yılda 200 bin ton buğday üretimi son bulacak. Kanal İstanbul Projesi'nin bütçesi yaklaşık 140 milyar TL, bu rakamın daha azı söyleniyor, daha fazlası da olabileceği söyleniyor. Bu rakamla kentsel dönüşüme ayrılan bütçenin 7 katı bir rakam tarif edilmiş oluyor. Yine, bu rakamla 150 yataklı 1.650 hastane yapılabilir. İstanbul'daki bütün ilk ve ortaöğretim okulları yeniden bu rakamla inşa edilebilir. Peki, bu tartışma ne zaman yapılıyor? Deprem koşullarının -işte özellikle İzmir depreminden sonra- çok güncellendiği koşullarda, İstanbul depreminin alarm verdiği koşullarda gerçekleşiyor...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun efendim.

MURAT ÇEPNİ (Devamla) – ...7,5 büyüklüğündeki bir depremde 48 bin binanın yıkılacağı söylendiği koşullarda gerçekleşiyor, 194 bin binanın orta ve üstü hasar göreceği koşullarda gerçekleşiyor.

İşte, AKP iktidarı, halkın ve doğanın yararına politikalar üretmek yerine, bir avuç sermayenin yararına projeler, programlar geliştirmekle meşgul. Bu bir ihanet projesidir. Biz, ekoloji örgütleriyle birlikte, İstanbullularla birlikte ve tüm dünyayla birlikte çünkü bir dünya mirası aynı zamanda... Halkın bütçesinin ve dünya mirasının sermayeye peşkeş çekilmesi meselesi var. Biz, bu konuda tarafız, Kanal İstanbul Projesi'nden derhâl ve derhâl vazgeçilmeli, ekoloji örgütleri ve bilim insanlarına kulak verilmelidir.

Teşekkür ediyorum. (HDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Cumhuriyet Halk Partisi grubu adına İstanbul Milletvekili Turan Aydoğan.

Buyurunuz Sayın Aydoğın. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Bu Anayasa, bu da İçişleri Bakanlığının inceleme yazısı. Bu Anayasa yerel yönetimlerle ilgili diyor ki: “Seçmenlerin seçime kurmuş olduğu tüzel kişiliklerdir.” Bu yazı da diyor ki: “Külliyenin arka bahçesidir.” Bu yazıyı yazanı da bağlayan bir anayasa var, bu başmüfettişi de bağlayan bir anayasa var.

Kanal İstanbul Projesi'yle alakalı çok şey söylendi. İhanet projesidir. İstanbul halkı şu anda sosyal medyada birleşmiş, “İmamoğlu benim.” diyor, “Kanal İstanbul ihanettir.” diyor, “Ya kanal ya İstanbul.” diyor. Yüreğiniz yetiyorsa gelseydiniz, bir referandum yapsaydınız. Yetmez çünkü bugün 65’lerde görülen “hayır” oranı yarın 80’leri bulacak, bunu biliyorsunuz. İstanbul’u kaybettiniz, elinizi eteğinizi çekmiyorsunuz. İstanbul’un temsilcisi, İstanbul halkının temsilcisi, seçilmiş belediye başkanı Ekrem İmamoğlu’dur. İstanbul halkının suyunu, doğasını, çevresini yok eden, canlılarına zarar veren, denizlerini yok eden, Marmara’yı çürük yumurta kokusuna çevirecek olan bu ihanet projesine karşı oldu diye İçişleri Bakanlığı tarafından incelemeye alındı öyle mi? İçişleri Bakanı, İstanbul milletvekilleri olarak hadi bizleri de alsın, İstanbul halkını da alsın, milyonları da alsın o incelemenin içerisine. Hepimiz karşıyız kardeşim! İhanet projesidir, cinayet projesidir.

Yazılan yazıda “devlet projesi” diye bahsediliyor. Ne zamandan beri Katar Emiri’nin annesinin gayrimenkul alma meselesi devlet meselemiz oldu? Ne zamandan beri henüz yargı süreci bile bitmemiş, itirazları tamamlanmamış bir süreç devlet projesi oldu? “Uluslararası hukuku ilgilendirir.” diyor. Ne zamandan beri Anayasa’nın 127’nci maddesinde seçilmiş bir başkan yok saymak, 5216 sayılı Yasa’ya göre o halkın çıkarlarını korumakla görevli bir başkan yok saymak uluslararası hukuk meselesi olarak sayılıyor? Ne zamandan beri İstanbul halkının çıkarlarına saldırmak, doğasını yok etmek, onu depremle ölüme terk ederken milyarlarca lirayı şu ucube projeye harcamak devlet projesi oluyor? (CHP sıralarından alkışlar)

Buradan Sayın İmamoğlu’na -Genel Başkanımızın sıkça kullandığı bir ifade var, zaten Sayın Başkanımızdan hiç kuşkumuz yok- Türkiye halkına, İstanbul halkına sesleniyorum; Genel Başkanımız der ki, bize de öğüdüdür: “Sen dik dur, eğri belasını bulur.” (CHP sıralarından alkışlar) Bu projede dik duracağız, bu projede Türkiye topraklarının peşkeş çekilmesine izin vermeyeceğiz. Bu projeye beraber, az önce konuşmacıların burada dile getirmiş olduğu sizin kıyakçılığınıza karşı duracağız.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurunuz efendim.

TURAN AYDOĞAN (Devamla) – Türk halkının çıkarları sizin kıyakçılığınızda değildir. Devlete çökmüş olmanız, devleti parti devleti hâline getirmiş olmanız, bu devletin Anayasa’da tanımlanmış halkı koruyacak sosyal devlet olma özelliğinden uzaklaştırılacağı anlamına gelmez. Hiçbirinizin vicdanının kabul etmediği bir projeyi İstanbul halkına dayatıyorsunuz ve Sayın İmamoğlu’nu da karşı duruştan dolayı sorgulamaya alıyorsunuz, öyle mi?

Sevgili Başkanım, sen İstanbul’un gururusun, İstanbul halkı arkanda. İstanbul’da 2 defa yenerek gönderdiğin bu gürup topluluğu, bu çıkar grubu seninle hesaplaşmak istiyor.

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Çok ayıp bir şey bunlar ya! Hiç yakışmıyor sana!

TURAN AYDOĞAN (Devamla) – Sevgili Başkanım, İstanbul’da seçimde yendiğin anda bile pankartlar asarak “Galip geldik.” diye yazanlardan hesap sormayan İçişleri Bakanı -İstanbul’un parasını- o afişler asılırken hesap sormayan İlçe Başkanı...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

TURAN AYDOĞAN (Devamla) – Sayın Başkanım, tamamlayacağım izin verirsiniz.

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Ağustostaydı, niye konuşuyoruz bunu?

TURAN AYDOĞAN (Devamla) – ...5216 sayılı Yasa’nın sana vermiş olduğu yetkiyi kullanırken sana ağza alınmayacak ifadelerle inceleme yazısı gönderiyor.

BAŞKAN – Tamamlayın efendim.

TURAN AYDOĞAN (Devamla) – Sevgili Başkanım, Türkiye bu değildir; Türkiye, senin, benim, halkımızın geleceği yönelik olarak çıkarmış olduğu aydınlık yüzlerle aydınlanacak Türkiye’dir. Bu yoldaki neferliğinde yanındayız, İstanbul halkı yanında, bugünler geçecek. Kanal İstanbul’da hak arayanların avukatlarıyla buluşmasını engelleyenlerden hesap sorması gereken İçişleri Bakanı, onu özendirirken sana göndermiş olduğu bu inceleme metninden dolayı belki de utanç duyacak. Bunu gönderen başmüfettiş ileride bir kenara atılacak kullanılıp atılan herkes gibi denilecek ki “Biz yanıldık.” ve yazdığı yazıyla baş başa bırakılacak. Türkiye böyle bir ülke değil.

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Gürup kim gürup?

TURAN AYDOĞAN (Devamla) – Türkiye kurumlarıyla beraber, kurallarıyla beraber bir hukuk devleti olmayı özledi, en kısa sürede de bunu gerçekleştirecek.

Saygılar sunuyorum.

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Gürup kim Sayın Başkan?

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Açıklayayım mı efendim? Açıklayayım izin verirsiniz, sonra açıklayayım.

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Ondan hiç yüzde 25’i aşamıyorsunuz.

BAŞKAN – Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına İstanbul Milletvekili Mustafa Demir...

Buyurunuz Sayın Demir. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Mustafa Bey cevap verecek şimdi.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Sorarsan açıklayacağım. Gürup sorarsa açıklayacağım. Sayın Turan, sorarsan açıklayacağım.

AK PARTİ GRUBU ADINA MUSTAFA DEMİR (İstanbul) – Evet, teşekkürler Sayın Başkan.

Hepinizi saygıyla, sevgiyle selamlıyorum. İYİ PARTİ’nin grup önerisine AK PARTİ Grubu adına cevap vermek üzere huzurunuzdayım.

Şimdi, bu proje 2011 yılında Sayın Cumhurbaşkanımız tarafından açıklandı ve ondan sonra da ÇED raporundan falan bahsedildi; ondan biraz konuşacağım. Tam 52 kurumdan uygunluk görüşü alındı. 200 bilim insanıyla ilgili detaylı çalışmalar yapıldı. Hani, Marmara’yı, “Genel durumu bozulacak.” falan dedi de arkadaşlar. Netice itibarıyla bunların bilimsel çalışmaları yapıldı; jeolojik, hidrolojik, deprem çalışmaları yapıldı ve önmüzde Kanal İstanbul gibi bir proje var.

Değerli arkadaşlar, bakın, artık günümüzde devletleri şehirler taşır, devletlerin lokomotifleri şehirlerdir ve marka şehirlerdir yani AK PARTİ’nin bundan bir dönem önce kendine hedef koyduğu yerel yönetimler de marka şehirlerdir. Eğer sizin İstanbul’unuz olmazsa gidin yurt dışında bu kadar değeriniz olmaz. İstanbul’u İstanbul yapan, şüphesiz stratejik değeri vardır, jeolojik değeri vardır, topoğrafik değeri vardır ama İstanbul’da şu ana kadar yapılmış hizmetler de İstanbul’a bir değer katmışlardır. Siz düşünün şimdi, eğer Avrasya Tüneli olmasaydı, düşünün şimdi Marmaray olmasaydı, İstanbul’a üçüncü köprü olmasaydı... Bunların hepsini saydığımızda yirmi yıl. Yüz yıllık Cumhuriyet tarihinde yapılmış 2 tane köprü var, şu anda konuştuğum yirmi yıl içerisinde 2 ulaşım yerine biz 4 tane ulaşım gerçekleştirdik Asya ile Avrupa arasında. Dolayısıyla, İstanbul’a hizmet ederseniz İstanbul’un değerini ancak ön plana çıkarırsınız.

Şimdi, iki şey söyleyeceğim: Bu, İstanbul'un boğazının özgürleştirilmesi projesidir. Bakın "çevre" diyorsunuz ya, her yıl ağustos ayında "2 Kıta 1 Yarış" yapılır, dünyanın her tarafında iyi yüzücüler gelirler ancak biz 2 bin kişiyi alabiliyoruz biliyor musunuz? Yarıyı yabancı, yarıyı Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı. Neden biz 10 bin kişiyle dünyanın en büyük boğaz yarışını yapmıyoruz? Nedeni şu: İstanbul'daki trafiği kapatamıyoruz. Sabahleyin saat sekizde denize atlıyoruz -Kanlıca'dan Kuruçeşme'ye- öğleden sonra saat üçte kapanıyor. Neden? Çünkü gemiler bekliyorlar. Dünyanın en önemli "Extreme Sailing" yarışlarını yaptık ama İstanbul Boğazı'nı kullanamadık. Bizden hemen sonra 12'nci etabı Singapur'da yapıldı ama İstanbul Boğazı'nı değerlendiremedik. Dünyanın en önemli, şehirleri öne çıkaracak "Air Race" yarışlarını yaptık, Haliç'te yaptık onu İstanbul Boğazı'na dururken.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurunuz efendim.

MUSTAFA DEMİR (Devamla) – Hasılıkelam, İstanbul bir değer projesidir ve kültür projesidir.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – İstanbul'a ihanet ettiniz.

MUSTAFA DEMİR (Devamla) – Bir şey anlatacağım: Şimdi, millet siyasetçiden hizmet bekler, bakın size söyleyeyim. İkinci yılmda, Belediye Başkanlığı dönemimde bir anket yaptırıldım.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – İhanetlerinizi anlatın.

MUSTAFA DEMİR (Devamla) – Anket şu: Belediye başkanından memnun olanlara ucu açık bir soru sordurduk, dedik ki: "Siz belediye başkanından niye memnunsunuz kardeşim?" Ucu açık soruda 30 tane cevap geldi, o cevapların hepsini yukarıdan aşağıya sıraladığımızda "Bu millet, belediye başkanından, siyasetçiden çalışkanlığı bekliyor." diyor. Ucu açık soru... (AK PARTİ sıralarından alkışlar) "Biz, şu belediye başkanını seviyoruz çünkü çalışkan. Şu Cumhurbaşkanını seviyoruz çünkü çalışkan." diyor.

2'nci sırada ne çıktı biliyor musunuz? Samimi devlet adamı ve siyaset adamı istiyorlar yani gönülden milletle beraber olanı istiyorlar ve bunu buradaki Meclisten çok, halk çok iyi biliyor. Halkın gönlündeki ekranla belediye başkanının kalbinden geçen arasında "wireless" bağlantısı var; onu tereddüt etmeden biliyoruz.

3'üncü değer neydi biliyor musunuz halkın siyasetçiden istediği?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

MUSTAFA DEMİR (Devamla) - 3'üncüsü değer samimiyetti ve dürüstlüktü.

Şimdi, ben Sayın İmamoğlu'na buradan siz söyledığınız için söylüyorum, bakın, bir tavsiyem: Kaçmakla olmaz, temeli atılmış Haliç'i kurtaracak biyolojik membranın temelini atmamakla olmaz bu iş, Kanal İstanbul'a karşı çıkmakla olmaz.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – İstanbul halkı görüyor. Gönderdiler sizi, gönderdiler. "Yolunuz açık olsun." dediler.

MUSTAFA DEMİR (Devamla) - Ancak düşüncelerinizi söylersiniz, eksikleri varsa tamamlanır. Neticede bizim hepimizin ortak paydası bu millettir, hepimizin ortak paydası bu İstanbulludur ve İstanbul'un geleceğidir.

Depremle ilgili... 470 bin insan orada yerleşecek. Bugün bakanımız açıkladı, deprem rezerv alanının kullanılması açısından çok ciddi büyük bir potansiyele sahip orası. (CHP ve HDP sıralarından gürültüler)

Hepinizi saygıyla sevgiyle selamlıyorum.

Sağ olun, var olun. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

LÜTFÜ TÜRKKAN (Kocaeli) – Sayın Başkan, grup önerisinin sahibi olarak söz almak istiyorum.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Buyurunuz Sayın Türkkkan.

IV.- AÇIKLAMALAR (Devam)

47.- Kocaeli Milletvekili Lütfü Türkkkan'ın, İstanbul Milletvekili Mustafa Demir'in İYİ PARTİ grup önerisi üzerinde AK PARTİ Grubu adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

LÜTFÜ TÜRKKAN (Kocaeli) – Sayın Başkan, biraz evvel hatip ÇED raporundan bahsetti. Ben, size ÇED raporundan birkaç şey okuyacağım. Bir kere Küçükçekmece Gölü, Sazlıdere Barajı, Terkos Gölü çok önemli çünkü kuşların konakladığı sulak alanlar bunlar. ÇED raporuna göre, 150'ye yakın kuş türü var bu alanda. İstanbul kuşlar için göç yolu üzerinde olduğu için bu yerlerin yok edilmesiyle ilgili ciddi bir alan yok ediliyor. ÇED raporunda şöyle bir ifade var, diyor ki: "Konaklayacak alan bulamayan kuşlar yeni havaalanının çevresinde açıklık alanlara konabilir." Ekosisteme verilen zararı görmek için bu bile tek başına yeterli. 850 bin metrekairelik sit alanı yok edilecek orada. 14 milyon metrekairelik arkeolojik alan, 2 milyon metrekairelik karma sit alanı yok oluyor bu projeye beraber.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurunuz efendim.

LÜTFÜ TÜRKKAN (Kocaeli) – Bakın, Profesör Naci Görür var, hiç popülist yaklaşımda bulunmadan, hiç popülizm yapmadan bugüne kadar depremle ilgili bilgilerini ekranlara yansıtan değerli bir bilim adamıdır, aynı zamanda Bilim Akademisi üyesidir. Kanal İstanbul'la ilgili "Güzergâh boyunca yer altı, yer üstü suları ve barajlar yok olacak; İstanbul, susuzluğa mahkûm olacak. Deprem bekleyen ve iklim değişimine uğrayan bir kentte, bu hiç yapılmaması gereken bir iştir. Susuzluk, depremin neden olduğu can kaybını salgın hastalıklar yoluyla daha da artırır. Kanal boyunca ve İstanbul'da nüfus daha da artacak. Daha fazla nüfus daha fazla can ve mal kaybı demektir. Bu, yapılmamalıdır." diye uyarıyor Prof. Naci Görür. Kanal depremden önce biterse, bu su yolu deprem sırasındaki afet yönetimini zora sokacak; kimi yerlerde yangın, kurtarma, ambulans gibi hizmetleri aksatabilir.

Yani, ezcümle diyor ki bütün bilim adamları, arkadaş kıymayın İstanbul'a ya, inat uğruna İstanbul'a kıymayın diyor. İnşallah bu sesi duyarsınız.

Teşekkür ediyorum. (İYİ PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Buyurunuz Sayın Altay.

48.- İstanbul Milletvekili Engin Altay'ın, İstanbul Milletvekili Mustafa Demir'in İYİ PARTİ grup önerisi üzerinde AK PARTİ Grubu adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Çok teşekkür ederim.

Sayın hatibi dinledik, tabii herkes siyasetteki iddialarını kendince sergileyecek, bu Meclis onun için var. Ancak ben şunu biliyorum, bu ÇED raporunun nasıl oluştuğunu biliyorum, ben bu Kanal İstanbul'la ilgili ne ekolojik ne jeolojik ne hidrografik ne oşinografik ciddi bir etki analizinin yapılmadığını biliyorum, bu bir.

İkincisi, bugün gün içinde de söyledim, Ekrem Bey'in, Ekrem İmamoğlu'nun İstanbul halkının hak ve menfaatlerini korumaktan dolayı ya da İstanbul'un doğasını, çevresini, suyunu, yer altı su kaynaklarını korumak için verdiği mücadelenin idari bir soruşturmaya takılması -tekrar ediyorum- aslında Ekrem Bey'in haklılığını kamuoyu nezdinde daha da güçlendirecektir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun efendim.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Birkaç yıl önce Sayın Cumhurbaşkanının “Artık referandum kültürüne alışmalıyız.” mealinde bir değerlendirmesi var, çok iyi hatırlıyorum. Bu proje bir devlet projesi de değildir, bu bir devlet politikası değildir. Ne Mecliste - biraz önce söyledim- ne Bütçe Komisyonunda... Kaldı ki öyle olsa bile “Yanlış, yanlış.” demeyi sürdürürüz ama ben, buradan Sayın Cumhurbaşkanına bir çağrıda bulunmak istiyorum: Bu projeye gerçekten güveniyorsa ve bu projenin İstanbul halkının menfaati için zaruri olduğuna inanıyorsa “Referandum kültürüne alışalım.” diyen bir Cumhurbaşkanıdan bunun için bir referandum bekliyorum. Gelin, bir referandum yapalım, İstanbul’un kaderini İstanbullular belirlsin. Hoş yenilenen İstanbul seçiminde belirlendiler ama Sayın Cumhurbaşkanı İstanbul halkının yıllarca kendine verdiği desteği geri çekmesinden dolayı, İstanbul halkından bir intikam almak istiyorsa da onu bilemem. Bu işi çözmenin en kestirme yolu, bir an önce Kanal İstanbul’u İstanbul halkının tensibine sunmaktır, çare referandumdur.

Teşekkür ederim. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın Oluç, buyurunuz.

49.- İstanbul Milletvekili Hakkı Saruhan Oluç’un, İstanbul Milletvekili Mustafa Demir’in İYİ PARTİ grup önerisi üzerinde AK PARTİ Grubu adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

HAKKI SARUHAN OLUÇ (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Bir İstanbul Vekili olarak, bu konuda iki çift laf etmek istiyorum ben de. Bakın, gelin bu kadar güveniyorsanız bu projenize bir araştırma komisyonu kurulsun, bunu enine boyuna araştırın. Hani daha proje gerçekleşme aşamasında olmadığı için herhangi bir şeyi de engellemiş olmayacaktır, madem o kadar güveniyorsunuz. İddialarımız çok açık. Bakın, ekolojik denge bozuluyor diyoruz, jeolojik yapı bozuluyor, tahrip ediyor, tarım alanları tahrip ediyor, iklim değişikliğine yol açacak... Şimdi, yani bir de devlet projesi diyorsunuz. Ya, ortada bir kayıt yok. Bu Kanal İstanbul nereye kayıtlı devlet projesi olarak? Yani ilgili bakanlığın yatırım stokunda mı var, başlangıç bitiş tarihleri mi belli, proje bedeli mi belli? Bunlar da belli değil.

İstanbul’la ilgili siz çok ama çok büyük hatalar yaptınız. Bakın, geçtiğimiz günlerde hatırlarsanız sizin Genel Başkanınız “İstanbul’a ihanet ettik.” demişti bir açıklamasında. Sonra aylar geçti, yeniden İstanbul’la ilgili çeşitli konuşmalar yapılırken bir baktık yatay mimarinin ne kadar önemli olduğunu ve İstanbul’da yatay mimariye -sadece İstanbul’da değil, Türkiye’nin her tarafında- ne kadar önem verdiğini anlattı. Şimdi, ben size İstanbul’da bazı yatay mimari örnekleri vereyim: Mesela, Sapphire Tower 261 metre yatay mimari, Anthill Residence 210 metre yatay mimari, Spine Tower 201 metre yatay mimari, Varyap Meridian Blok 188 metre yatay mimari, Allianz Tower 186 metre yatay mimari, My Towerland 181 metre yatay mimari... Ya, 25-30 tane daha sayabilirim. Yani, bunların hepsi ama hepsi yatay mimari, 180-250 metre arasında, bunu da sizin Genel Başkanınız savunuyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

HAKKI SARUHAN OLUÇ (İstanbul) - “Yatay mimariye çok önem veriyorum.” diyen, yıllarca İstanbul’u yönetmiş olan sizin partiniz “İşte, yatay mimari.” diye İstanbul’a bunları hediye etmiş. İstanbul’a ihaneti yapmışsınız, şimdi de Kanal İstanbul yoluyla tabuta son çiviye çakmaya çalışıyorsunuz. Buna izin vermeyecek İstanbul halkı, bunu göreceksiniz. Sadece İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı Sayın İmamoğlu değil, İstanbul halkı ve İstanbul seçmenleri de bu projenin karşısında çok net bir biçimde ayakta duracaklar, bunu da göreceksiniz. Sadece seçim sonuçlarıyla değil, mücadele içinde de anlayacaksınız.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Sayın Turan...

50.- Çanakkale Milletvekili Bülent Turan’ın, Kocaeli Milletvekili Lütfü Türkkan, İstanbul Milletvekili Engin Altay ve İstanbul Milletvekili Hakkı Saruhan Oluç’un yaptıkları açıklamalarındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Sayın Başkan, konu aslında bizim hatibimiz tarafından teknik olarak gayet sarıh bir şekilde ifade edildi ancak siyasi olarak, arkadaşların ifadesinden sonra şunu eklemek isterim: Bakınız, Başkanım -samimiyetle söylüyorum- Türkiye’de her proje eleştirilebilir, Türkiye’de her görüş usulünce serdedilebilir. Konuyu fikir hürriyeti bağlamında olumsuz bir örnekmiş gibi ortaya koymak Türkiye’ye haksızlık diye düşünüyorum. Belediye hizmetleriyle gündem olamayan, belediye hizmetlerinde Türkiye’nin önüne geçemeyen insanların bu tarz gündemlere sarılıp ülkenin de gündemini bu dar konulara hapsetmesini ibretle izliyoruz. Konu, Kanal İstanbul’a muhalefetten kaynaklı bir idari işlem değildir. Konu, kamu kaynaklarının yanlış kullanılmasından kaynaklı...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Konu, Kanal İstanbul Projesi’ne muhalefet falan değildir. Bundan kaynaklı bir idari adım değildir. Konu, kamu kaynaklarının yanlış kullanımından kaynaklı kanuni bir işlemdir. Ancak şunu sormak isterim: İlgili işlem ağustos ayında söz konusu olmuş, gündeme gelmiş, bugün kasım bitiyor neredeyse, Ağustosta gündem olan bir soruşturmanın bugün Türkiye’nin gündemine gelmesi iyi niyetten uzak bir adımdır. Türkiye ne zaman “reform” dese, “büyüme” dese, “demokratik açılım” “büyük bir adım” “Heyecan duyuyoruz.” dese benzer gündemlerle içe kapanmanın önü açılıyor. O yüzden ağustos ayındaki bir idari işlemin bugün, gündem yapılmasının haksızlık olarak Türkiye’nin önünde durduğunu ifade etmek istiyorum. Kaldı ki kamu kaynaklarını İmamoğlu değil babamın oğlu bile yanlış kullansa gereğinin yapılması belirir Sayın Başkanım. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Afişleri kim astı kaybettiğiniz seçimde?

BAŞKAN – Sayın Altay, buyurun.

51.- İstanbul Milletvekili Engin Altay’ın, Çanakkale Milletvekili Bülent Turan’ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Evet, belediye kanunları, Anayasa çok açık Sayın Başkan; ahali, vatandaş, belediyeyi yönetmek üzere seçtiği belediye başkanına o belediyenin kaynaklarını kullanma hakkını da zaten verir. Kaldı ki Sayın İmamoğlu bu kaynakları İstanbul’a bir ihanet projesine karşı İstanbul halkındaki duyarlılığı ön plana çıkarmak için kullanmıştır ama “Babamın oğlu olsa bile hesap sorarım” demişken Sayın Turan’a şunu hatırlatmak lazım: İstanbul Büyükşehir Belediyesi Sayın İmamoğlu’ndan önce TÜRGEV’e ve TUGVA’ya verdiği paraları nereden vermiştir? Hangi hakla, salahiyetle vermiştir? Neye dayanarak vermiştir? Bu vakıfların yöneticilerinin Sayın Cumhurbaşkanımızın yakın, aile efradından oluşması bunda etkili olmuş mudur?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın efendim.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Yani daha düz sorayım ben soruyu: İstanbul Büyükşehir Belediyesinin Sayın İmamoğlu'ndan önceki yönetimi Sayın Erdoğan'ın yakınlarının vakıflarına 74,3 milyon lirayı peşkeş çekerken sen bunun hesabını niye sormadın? (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Buyurunuz Sayın Turan.

52.- Çanakkale Milletvekili Bülent Turan'ın, İstanbul Milletvekili Engin Altay'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Sayın Başkan, bugün Azerbaycan tezkeresi olduğundan dolayı az konuşalım dedikçe Sayın Başkan sürekli bir yeni gündem ekliyor.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Sen her şeye müdahale ediyorsun ya! Ben ne yaptım ya?

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Bakınız, şimdi bir önceki tartışmamızda “Neden Kılıçdaroğlu Kıbrıs'a davet edilmedi?” diye sordular.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Erdoğan niye davet etmedi?

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Yarım saat tartıştık, sonra belgeyi çıkardık, konu kapandı. Şimdi de diyorum ki: TÜRGEV ve TÜGVA'nın şimdiye kadar, sayısız şekilde, bir kuruş para almadığı belediyece açıklandı, vakıflarca açıklandı; yetmedi, bu iddiada bulunanlara mahkeme nezdinde cezalar verildi yani olmadığı söylendi. Şimdi siz vakfa inanmıyorsunuz, belediyeye inanmıyorsunuz, mahkemeye inanmıyorsunuz; ne yapabiliriz?

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Sana da inanmıyoruz!

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Bir insan kendi gözünü kaparsa kendine gece yapar. Bir insan uyuyorsa uyandırılır ama uyumadığı hâlde uyuyormuş gibi yapıyorsa yapacak bir şey yok.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayalım.

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Bununla ilgili bir daha söylüyorum: Bu vakıflar, sayısız kere, bir kuruş almadıklarını ifade ettiler. Kaldı ki Türkiye'de yasalara uygun kurulan vakıfların belediyelerle, benzer kamu kurumlarıyla ortak faaliyetler yapması, gençlik çalışmaları yapması utanılacak bir iş değil, aksine gurur duyulacak bir konudur Sayın Başkanım.

VI.- ÖNERİLER (Devam)

A) Siyasi Parti Grubu Önerileri (Devam)

1.- İYİ PARTİ Grubunun, 22/7/2020 tarihinde İstanbul Milletvekili Hayrettin Nuhoğlu ve 20 milletvekili tarafından, Kanal İstanbul Projesi'nin tüm yönleriyle araştırılarak olası olumsuz etkilerinin önüne geçilebilmesi için alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan (10/3179) Meclis Araştırması Önergesi'nin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 17 Kasım 2020 Salı günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi (Devam)

BAŞKAN – İYİ PARTİ grup önerisini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir. Birleşime on dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 18.02

ÜÇÜNCÜ OTURUM

Açılma Saati: 18.14

BAŞKAN: Başkan Vekili Nimetullah ERDOĞMUŞ

KÂTİP ÜYELER: Mustafa AÇIKGÖZ (Nevşehir), Enez KAPLAN (Tekirdağ)

-----0-----

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 16'ncı Birleşiminin Üçüncü Oturumunu açıyorum.

Halkların Demokratik Partisi Grubunun İç Tüzük'ün 19'uncu maddesine göre verilmiş bir önerisi vardır, okutup işleme alacağım ve oylarınıza sunacağım.

2.- HDP Grubunun, Grup Başkan Vekilleri Siirt Milletvekili Meral Danış Beştaş ve İstanbul Milletvekili Hakkı Saruhan Oluç tarafından verilen pandemi sürecinde sağlık sisteminin içinde bulunduğu mevcut sorunlara çözüm üretilmesi amacıyla 17/11/2020 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisine verilmiş olan genel görüşme önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 17 Kasım 2020 Salı günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi

17/11/2020

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Danışma Kurulu 17/11/2020 Salı günü (bugün) toplanamadığından, grubumuzun aşağıdaki önerisinin İç Tüzük'ün 19'uncu maddesi gereğince Genel Kurulun onayına sunulmasını saygılarımla arz ederim.

Hakkı Saruhan Oluç

İstanbul

Grup Başkan Vekili

Öneri:

17 Kasım 2020 tarihinde Siirt Milletvekili Grup Başkan Vekili Meral Danış Beştaş ve İstanbul Milletvekili Grup Başkan Vekili Hakkı Saruhan Oluç tarafından verilen 9807 grup numaralı, pandemi sürecinde sağlık sisteminin içinde bulunduğu mevcut sorunlara çözüm üretilmesi amacıyla Türkiye Büyük Millet Meclisine verilmiş olan genel görüşme önergesinin diğer önergelerin önüne alınarak görüşmelerinin 17/11/2020 Salı günü birleşiminde yapılması önerilmiştir.

BAŞKAN – Önerinin gerekçesini açıklamak üzere Halkların Demokratik Partisi Grubu adına Batman Milletvekili Necdet İpekyüz.

Buyurunuz Sayın İpekyüz. (HDP sıralarından alkışlar)

HDP GRUBU ADINA NECDET İPEKYÜZ (Batman) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Pandemi, tüm dünyada yıkıcı etkisiyle devam etmekte ve her gün yeni haberler duymaktayız. Bir taraftan da aşı çıktı mı çıkmadı mı, ne aşamada, onu bekliyoruz ama bildiğimiz bir şey var; ölümler artıyor, hastalık artıyor ve salgınla baş edebilmek için de herkes çaba harcıyor. Ama biz biliyoruz ki salgında en önemli şey korumak, önlemek. Sağlık tanımından yola çıktığımızda “Bedensel, ruhsal, sosyal, siyasal anlamda tam iyilik hakkı, iyilik olma hâli” diye tanımlıyoruz. Hak dediğim, sağlık bir hak. Aslında dünya pandemiyle beraber şunu tartışıyor: Ücretsiz, erişilebilir ve ana dilinde sağlık hizmetini talep ediyor, eşit bir şekilde. Neden? Çünkü son yıllarda neoliberal politikalarla sağlık işletmeye dönüştürüldü ve hastalar, vatandaş müşteri oldu, sağlık kurumları işletmeye dönüştü. Ve geldiğimiz aşamada bir virüs neyin ne olduğunu gösterdi ve “pandemi” dediğimiz, düşündüğümüzde

sadece bir sağık olarak ele almamak lazım. Tümüyle bütün kurumları ilgilendirmekte, yaşamımızın her alanını ilgilendirmekte çünkü sağıkta öyledir. Kim olursa olsun; tarımıyla, yoksulluğıyla, içme suyuyla, havasıyla, iklimiyle hepimizi ilgilendirmekte. Önce doğayı korumamız lazım, önce eşitlikten yana olmamız lazım. Biz biliyoruz ki dezavantajlı kesimler varsa, barınamayanlar varsa, iyi beslenemeyenler varsa, zor koşullarda olanlar varsa daha risklidirler. Biz biliyoruz ki kronik hastalığı olanlar, çeşitli problemler yaşayanlar tekrar dezavantajlı kesimlerdir, onları korumamız lazım. Nedir peki bu pandemiyle beraber? Biz gördüğümüzde şu oldu: Hepimizin dikkatini çeken bir "halk sağılığı" kavramı tartışılmaya başlandı Türkiye'de. En başta ne yaptık? Alkışladık, alkışladık. Sağık çalışanlarına iki, üç aylık önlem düşündük, sonra problemlerle baş başa kalınca gerçekte biraz yüzleşmeye çalıştık, hâlâ da algi yönetiyoruz.

Bakın, Zehra Zümrüt Selçuk, Çalışma Bakanı, Sosyal Güvenlik Kurumundan sorumlu; az önce haberlere düştü, Covid olmuş, testi pozitif çıkmış. Muhtemelen saraydaki Kabine toplantısına gidecekti. Saraya giren çıkan herkese test yapılıyor ama sokakta gezen test yapılmıyor, Batman'dakine test yapılmıyor, Mardin'dekine test yapılmıyor, Rize'dekine test yapılmıyor, Denizli'dekine test yapılmıyor. Test için gittiğinde diyorlar ki: "Yaş sınırın uygun değil, kronik hastalığın uygun değil." veya "Özel hastaneye git, para ver." Ne oldu? Özelleri açtık, şehir hastanelerini açtık; başaramadık çünkü koruyucu sağık yoktu. Peki, ne oldu? Birçok şeyde "şeffaflık" denilen kavramı yok ettik, insanlar artık güvenemiyor, rakamlara güvenemiyor. Güven olmayınca güvensizlik geliyor ve burada bir kurban vardı, bir hedef vardı, sağık çalışanlarıydı. Salgınla ilgili, sağıkla ilgili doğru söylemleri söyleyen kişiler, kurumlar sistematik mobbinge saldırı hedefine dönuştüler. Türk Tabipleri Birliğı saldırı hedefine dönuştü, sendikalar saldırı hedefine dönuştü, yerelde çalışan sivil toplum örgütleri saldırı hedefine dönuştü, hatta soruşturmalara çağrıldılar. Biz, bu dönemde el ele vermezsek, yan yana durmazsak pandemiyle baş edemeyiz, sağılığı düzeltemeyiz.

Biz algi yerine saygıyla, paylaşmayla, dayanışmayla bunun üstesinden gelmeliyiz. Ne yapmalıyız? "Evde kal." demek kolay, evde kalana sosyal devletin gereğı neyse biz onu yapmalıyız. Hepimiz, vicdanıyla, insanların günlük 39 lirayla geçinebileceğine inanıyorsak verelim ama hepimiz biliyoruz ki hiç kimse günlük 39 lirayla geçinemez.

Hepimiz biliyoruz ki aşı tartışmalarına devam ediliyor, şu anda Türkiye'de grip aşısı yapılamıyor. Geldiğı hâlde, birçoğumuz kendi yakınlarımız için baktığı hâlde, bulamıyoruz. Birçoğumuz biliyoruz ki hastalık pik yaptığında hepimizi telefonla teker teker arıyorlar "Ne olursunuz bize bir yatak bulun." diyorlar. Peki, bu süreçte ne oluyor? Bu süreçte sağık için çalışanlar, bu konuda çaba harcayanlar hedefe dönuştürülüyor. Niçin hedefe dönuştürülüyor? Çünkü gerçekleri söylüyorlar ama biz biliyoruz ki bu dönemde, sağık çalışanları tümüyle gönüllü hizmet vermek istiyorlar. İlk dönemde şunu söylediler: "Kişisel koruyucu donanımlar açısından bizi destekleyin." Batman'da arkadaşlarımız bunu istedikleri için sürgün edildiler. Kişisel koruyucu donanım istedikleri için, maske istedikleri için, siperlik istedikleri için sürgün edildiler. Bu dönemde yapılacak bir şey mi bu?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun efendim.

NECDET İPEKYÜZ (Devamla) – Hiç kimse onları dinlemedi ama aynı Batman Valisi -aynı zamanda kayyum- kalktı ne yaptı? Sokakta maske takmayanlara ceza kesti. Sen maske dağıt. Mardin'deki kayyum ne yaptı? Suya zam yaptı. Diyarbakır'daki kayyum ne yaptı? Suya zam yaptı. Elektrikte düzenleme yok, doğal gazda düzenleme yok, internette düzenleme yok; gel keyfim gel. Öğrencilere, hastalara, herkese "Hasta olun." denildi. Siz bunu yapmadığınız sürece pandemiyle baş edemezsiniz.

Bir diğeri, sağık çalışanları. Arkadaşlar, sağık çalışanları en başta alkışlanıyordu; şu anda tümüyle "Tükeniyoruz." diyorlar, "Bitiyoruz." diyorlar, "Ölmek için yaşamamız lazım." diyorlar. Türk Tabipleri Birliğı uzun süredir çalışma yapıyor, yürütüyor. Arkadaşlar, şunu görüyor musunuz? Ben de hekimim, sağık çalışanları yirmi dört saat bunun içindeler, yirmi dört saat ve hâlâ Covid-19'u sağık çalışanlarıyla ilgili bir meslek hastalığı diye kabul etmiyoruz; "Tükeniyoruz." diyorlar.

Az önce, arkadaşlarımla ben konuştuğumda 163'tü, mesaj geldi "164", kürsüye çıkarken mesaj geldi, 165 sağık emekçisi yaşamını yitirmiş.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın lütfen.

NECDET İPEKYÜZ (Devamla) – Tamamlıyorum, selamlıyorum.

Gelin, hep beraber bunu görüşelim, hep beraber bunu ele alalım, hep beraber tamamlayalım çünkü bütün siyasi partilerde sağık çalışanları var, hekim arkadaşlar var; İYİ PARTİ'de de, MHP'de de, bizde de, sizlerde de, CHP'de de. Gelin, el atalım, onların sesi olalım çünkü onların varlığı hepimizi kurtaracak. Pandemiyi her açıdan araştıralım, her açıdan ele alalım.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum. (HDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – İYİ PARTİ Grubu adına Eskişehir Milletvekili Arslan Kabukcuoğlu.

Buyurunuz Sayın Kabukcuoğlu. (İYİ PARTİ sıralarından alkışlar)

İYİ PARTİ GRUBU ADINA ARSLAN KABUKCUOĞLU (Eskişehir) – Teşekkür ederim.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; pandemi ve sağık sorunları konusunda HDP'nin vermiş olduğı Meclis araştırması önergesi üzerine söz almış bulunuyorum.

Covid-19 pandemisi, Aralık 2019'da Çin'de ortaya çıktı. Dünyada sosyal hayatta, eğitimde, sağıkta, ekonomide, her alanda yavaşlamaya, kalite düşmesine neden oldu. Hayattaki her faaliyet alanını ilgilendiren pandemiyle mücadele, yalnız sağık tedbirleriyle olmaz. Kamu otoritesinin görevi, tam bir eş güdüm içerisinde ülkeyi sevk etmek, vatandaşlarının ihtiyacını karşılamak olmalıdır.

Maske, mesafe, hijyen pandemide altın kural olarak standartlaştı. Devletin maske dağıtımındaki başarısızlığı en başlarda bir bocalamaya neden olmuştur. Daha sonra, devlet tekelden vazgeçerek serbest piyasanın da müdahil olmasıyla, Türkiye'de maske sorunu çözüldü.

Ülkemizde pandemiyle mücadelede her şey, sağık personelinin fedakârlılığı üzerinedir. Hükûmet pandemiye gerekli önemi vermemektedir. Örneğin, 1 milyon nüfusa düşen test sayısı Amerika Birleşik Devletleri'nde 512 bin, Fransa'da 293 bin, İngiltere'de 572 bin, Almanya'da 298 bin, İtalya'da 314 bin iken bizde sadece 192 bindir. Bunu şöyle de yorumlayabiliriz: Ekonomimiz kötü, işsizlik rekorda. Hayatı yavaşlatamıyorsunuz, hiç olmazsa şehir hastanelerinin birinden vazgeçin. Zaten ne kadar hastane yaparsanız yapın, bu hastalığı önleyemeyeceksiniz. Onun parasıyla, bir hastanenin parasıyla yeterince test yapın ve hastalıklan insanları erken dönemde koruyun, filyasyonu gerçekleştirin.

Gelişmiş ülkelere göre pandemide ülkemizin şanssızlığı, zaten kötü giden ekonominin daha da kötüleşmesi. Ekonomik olarak mecali kalmamış millet daha da yoksullaştı. Hükûmet, sorunun çözümünü Sağık Bakanlığına ihale etmiştir. Sosyal hayatta yapılması gereken yapılmamış, sağık sektörünün yükü olabildiğince ağırlaştırılmıştır. Sağık ordusu bundan yılgınlık duymuyor. Ülkenin kurumları mutat zamanlara göredir, olağanüstü bir durum olan pandemi yönetiminde, tek başına sağık sistemi, bu sorunun üzerinden gelemez.

Ülkemizde yıllık mezun sayısı 80 bini bulan, 38 dalda, istihdam edilmesi imkânsız, yardımcı sağık personeli yetiştirilmektedir. Bu politika, yüz binlerce gencin ülkesine küsmesidir, sağık sektörünün değersizleştirilmesidir.

Pandemide sağık çalışanları, 60'ı hekim olmak üzere, 164 civarında şehit vermiştir, on binlerce çalışan ise hastalığa

yakalanmıştır. Gelin görün ki müteahhitlere ülkenin onca parası, telaffuz edilemeyen rakamlar aktarılırken sağlık personeliyle ilgili hiçbir yeni düzenleme yapılmamıştır. Hükûmet “şehitlik” unvanı vermekten kaçınmaktadır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurunuz efendim.

ARSLAN KABUKCUOĞLU (Devamla) – Hastalığın içinde mücadele verirken Covid-19’a yakalanan sağlık çalışanlarına “meslek hastası” denilmiyor. Hâlbuki Covid-19 nedeniyle hayatını kaybeden sağlık personeline “şehit” denilmesi veya Covid-19’un meslek hastalığı sayılması hem çalışanların motivasyonunu artıracak hem de bir hakkın teslimi olacaktır.

Teşekkür ederim. (İYİ PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Ankara Milletvekili Murat Emir.

Buyurunuz Sayın Emir. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA MURAT EMİR (Ankara) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Üzülerek ifade etmeliyim ki sağlık sistemimiz maalesef çökmüştür. İktidarın anlattığı o pembe tablonun dışına çıkıp gerçekler üzerinden konuştuğumuz zaman ülkemizin pandemiyle verdiği mücadelede başarısız olduğumuz ortaya çıkıyor. Biz bunu söylerken bir mutluluk hissetmiyoruz, büyük bir üzüntü hissediyoruz, sizi uyarmaya devam ediyoruz ve uyarmaya da sonuna kadar, sesimiz yettiğince devam edeceğiz.

Değerli arkadaşlar, bakınız, yoğun bakım doluluğu her ülkede aslında, bakarsanız, ülkenin sağlık sisteminin pandemiye verdiği cevabı açıkça ortaya koyar. Garip bir durum var: İki ay önce ağır hasta sayımız 1.500’ler civarındaydı, yoğun bakım doluluk oranımız yüzde 67’ydi, şimdi ağır hasta sayımız 3.500’ler civarına geldi ama nasıl olduysa yoğun bakım doluluk oranımız sadece yüzde 70’lerde. Yani sizin, Sayın Bakanın, her akşam açıkladığı o turkuaz tablo bile kendi içerisinde tutarsız, kendi içerisinde bile yanlış, kendi içerisinde bile -söylemeye dilim varmıyor ama başka bir kelime yok- yalan dolan dolu. Soruyorum size, 83 milyon vatandaşımıza soruyorum: Bu turkuaz tablodaki rakamların doğru olduğunu söyleyecek bir kişi kaldı mı? Bu yalana niye devam ediyoruz? Herkes ya 5’le, ya 10’la, ya 20’yle, ya 25’le çarpıyor ama gerçek rakamların bu olmadığını hepimiz biliyoruz. Hepimize, hepimize her gün onlarca “Yoğun bakım sırası bekliyoruz, acildegiz, yatak bulamadık; annem, babam, kardeşim ölmek üzere.” diye telefonlar gelmiyor mu? E, bu telefonlar geliyor. Türkiye’deki sağlık sisteminin rahat olduğunu, yoğun bakımların hâlâ dolmadığını nasıl söyleyebiliriz? Gerçeklerle yüzleşmemiz gerekiyor arkadaşlar.

Bir başka parametre daha, mesela test sayısı... Şimdi, test yapmıyorsunuz, hasta bulmuyorsunuz, sorun yok gibi görünüyor. Oysa bakın, test sayısında neredeyiz, dünyanın neresindeyiz -üzülerek ifade ediyorum- Avrupa’da 41’inciyiz, dünyada 111’inciyiz. Bu, bizim açımızdan utanılacak bir durum değil mi? Yani dünyada nüfusa göre 111’inci sırada test yapan ülkeyiz; bunun neresi başarı? Bu test sayıları “Biz pandemiyle mücadele ettik.” nasıl diyebiliriz?

Aşı meselesi... Bakın, grip aşısı sadece 1,3 milyon geldi. Sayın Bakan dedi ki: “3 milyona tamamlayacağız.” Bunu bir müjde gibi verdi. Oysa Almanya 25 milyon aldı, İngiltere 30 milyon aldı, İran bile, ambargo altındaki İran bile 8 milyon aşı aldı. Bu, bizim açımızdan utanılacak bir başarısızlık noktası değil midir?

Bakınız, hastanelerimiz batma noktasında. Malzeme bulamıyoruz, enjektör, gazlı bez dahi yok. Niye? Çünkü kırk aya yakındır sektörün parasını ödememişiz; devlet maalesef şantaj yapıyor ve diyor ki: “Feragat edersen ancak senin parayı öderim.” Bu, bizim açımızdan övünülecek bir durum mudur?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurunuz.

MURAT EMİR (Devamla) - Neresinden bakarsanız bakın, ne aşılama oranında ne ilaç bulma oranında ne hastane yatağı oranında ne test sayısında dünyada ortalamanın üstünde bir ülke değiliz. “Ortalama” derken dünyanın yarısının açlık sınırında olduğunu ve bizim de maalesef sayısal olarak bu açlık sınırındaki ülkelere yakın olduğumuzu ifade etmeliyim. Sağlık Bakanı işin kolayını bulmuş; vatandaş korunacak, hijyen, maske, sosyal mesafe tamam; onun dışında hastalanırsa kendisi suçlu; evinde bekleyecek, günlerce filyasyon ekibi bekleyecek, günler sonra filyasyon ekibi sonunda gelirse eline bir ilaç tutuşturacak, bu ilacı alacak, ondan sonra test yaptırmak için hastaneye gittiği zaman test sırası bulamayacak. Yine, size de geliyordu, “Hocam, Vekilim; test yaptıramadım. Dört gündür, beş gündür bekliyorum, ne yapacağım?” diye. Ne yapacak biliyor musunuz? Sizin iktidarınızın bıraktığı özel hastaneye gidecek; 250,300,350 lira verecek, test yaptıracak. Bakın, Sayın Bakanın hastanesinde bile, Bakanın genelgesinin aleyhine 350 liraya test yapılıyor. Bundan daha utanç verici ne olabilir?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurunuz.

MURAT EMİR (Devamla) – Toparlıyorum Sayın Başkan.

Gerçeklerle konuşalım, gerçekleri görelim, gerçekleri kabul edelim, gerçekler üzerinden halkımızı doğru bilgilendirelim, doğru ve etkin politikaları zamanında alalım ve Hükûmet üzerine düşeni yapsın. Yoksa her akşam yalan dolan içeren bir mavi tablo, turkuaz tablo, bir “tweet” atarak bu işle mücadele edemeyiz.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına Bursa Milletvekili Mustafa Esgin.

Buyurunuz Sayın Esgin. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AK PARTİ GRUBU ADINA MUSTAFA ESGİN (Bursa) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; HDP grup önerisi aleyhinde AK PARTİ grubumuz adına söz almış bulunuyorum; Gazi Meclisimizi saygıyla selamlıyorum.

Küresel Covid salgını şu ana kadar 55 milyon vaka, 1 milyon 300 bin ölüm sayısı ile dünyanın en önemli sağlık ve hatta medikososyal problemi olmaya devam etmektedir. Sayın Cumhurbaşkanımızın talimatlarıyla ilk andan itibaren başta Sağlık Bakanımız olmak üzere Hükûmetimiz tüm kurum ve kuruluşlarımızla birlikte küresel salgına karşı başarılı bir süreç yönetmektedir. Ülkemizde sekiz aydır etkisini gösteren salgına karşı sağlık sistemimizde bizi acze düşüren bir süreç hiçbir şekilde yaşanmamıştır. Hem hazırlık hem malzeme hem de müdahale konusunda millet devlet el ele, sağlam bir duruş sergiliyoruz.

Yerinde ve zamanında almakta olduğumuz önlemlerle Türkiye, küresel salgında dünyadan pozitif ayrılan bir ülke hâline gelmiştir. On sekiz yıllık AK PARTİ iktidarlarında sağlık altyapımıza verdiğimiz önem ve destekle dünyadan pozitif ayrıştık. Hastane ve diğer yataklı tedavi kurumlarının sayısını 5.500’e yükselttik. Hastane toplam yatak sayımızı 3 kat artırarak 240 bine çıkardık, nitelikli yatak sayımızı 20 kat artırarak 145 bine çıkardık, yoğun bakım yatak sayımızı da 20 kat artırarak 40 binin üzerine çıkardık.

Toplam sağlık çalışanımızı 3 kat artırarak 1 milyon 100 bin sayısına ulaştık. Salgın öncesinde 10 şehir hastanesini hizmete açmıştık, salgın sürecinde de Başakşehir Şehir Hastanesi, Konya Şehir Hastanesi, Göztepe Şehir Hastanesi, Tekirdağ Şehir Hastanesi olmak üzere çok sayıda şehir hastanemizin açılışlarını gerçekleştirdik. Bunların yanında Sancaktepe ve Yeşilköy’de 2 tane pandemi hastanemizi hizmete açtık. Okmeydanı Eğitim ve Araştırma Hastanesi yeni binasını inşa ettik. Kıbrıs’ta bu hafta sonu açılışı gerçekleşen, yapımı iki ay gibi kısa bir sürede tamamlanan Acil Durum Hastanesini inşa ettik. Açılan

şehir hastaneleri ve son yatırımlarımızla iki yılda yaklaşık 20 bin yatağı halkımızın hizmetine sunmuş olduk. Tüm bu sağlık altyapı yatırımlarımız salgınla mücadelemizde çok önemli bir avantaj olarak ortaya konmuş oldu.

Değerli arkadaşlar, sağlık altyapımızın dışında üretim ve tedarik zinciriyle dünyadan pozitif ayrıştık. Hastalıktan korunmak için attığımız adımlarla, hastalığın tedavi sürecindeki uygulamalarımızla dünyadan pozitif ayrıştık. Sosyal yardım desteklerinde, acil durum yönetiminde, yardım diplomasisinde dünyadan pozitif ayrıştık. Filyasyonda dünyanın en başarılı ülkelerinden biri olduk.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

MUSTAFA ESĞİN (Devamla) – Başkanım, tamamlıyorum.

Yerli aşı çalışmalarında son aşamaya geldik. Uluslararası alanda iş birliğiyle süreci yönetmeye devam ediyoruz. Kısa bir süre sonra başlayacağımız bağışıklama uygulamalarıyla salgını ülkemizde kontrol altına almayı hedefliyoruz.

Covid sonrası yeni bir dünya düzeninden bahsetmek durumundayız değerli arkadaşlar. Tolstoy'a göre yaşlı, Maluf'a göre paramparça, İzzet Begoviç'e göre fâni, Sezai Karakoç'a göre hüsrân dolu bu dünyada, Covid sonrası hiçbir şey eskisi gibi olmayacak. Büyüsü bozulan dünyanın yeni düzen arayışında Türkiye, insani bir siyasi mimari kurmak için dünyanın ihtiyaç duyduğu adımları atmaktan kaçınmayacaktır.

Sayın Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan'ın liderliğinde, bölgesinde barış ve istikrar adası olan Türkiye'nin dünyada da rol model olmaya hazır olduğunu ifade ediyor, Genel Kurulumuzu saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Halkların Demokratik Partisi grup önerisini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler...Kabul etmeyenler...Kabul edilmemiştir.

Cumhuriyet Halk Partisi Grubunun İç Tüzük'ün 19'uncu maddesine göre verilmiş bir önerisi vardır, okutup işleme alacağım ve oylarınıza sunacağım.

3.- CHP Grubunun, Türkiye Büyük Millet Meclisi Gündemi'nin "Genel Görüşme ve Meclis Araştırması Yapılmasına Dair Ön Görüşmeler" kısmında yer alan, yargı bağımsızlığını etkileyen durumların incelenerek bağımsız ve tarafsız yargılamanın sağlanması için yapılması gerekenlerin belirlenmesi amacıyla verilmiş olan (10/2028) esas numaralı Meclis Araştırması Önergesi'nin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 17 Kasım 2020 Salı günkü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi

17/11/2020

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Danışma Kurulu 17/11/2020 Salı günü (bugün) toplanamadığından, grubumuzun aşağıdaki önerisinin, İç Tüzük'ün 19'uncu maddesi gereğince Genel Kurulun onayına sunulmasını saygılarımla arz ederim.

Engin Altay

İstanbul

Grup Başkan Vekili

Öneri:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Gündeminin, Genel Görüşme ve Meclis Araştırması Yapılmasına Dair Ön Görüşmeler kısmında yer alan, yargı bağımsızlığını etkileyen durumların incelenerek bağımsız ve tarafsız yargılamanın sağlanması için yapılması gerekenlerin belirlenmesi amacıyla verilmiş olan (10/2028) esas numaralı Meclis Araştırması Önergesi'nin görüşmesinin Genel Kurulun 17/11/2020 Salı günkü (bugün) birleşiminde yapılması önerilmiştir.

BAŞKAN – Önerinin gerekçesini açıklamak üzere Cumhuriyet Halk Partisi grubu adına İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrikulu.

Buyurunuz Sayın Tanrikulu. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Sayın Başkan, Sayın Genel Başkan, değerli milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Aslında, Sayın Genel Başkan burada, Genel Başkanımızla ilgili gelen bir fezleke üzerine ben bugün söz aldım, konuşmam da burada. Tabii, yani bir siyasi nezaketsizlik olmasın diye konuşmamı da buraya bırakıyorum ve yargı uygulamalarına ilişkin genel bir konuşma yapmak istiyorum.

Değerli arkadaşlar, yargıyla ilgili çok temel sorunlar var. Genel Başkanımızla ilgili geçen hafta bir fezleke geldi. Fezlekeyi okuduk, onu bir tarafa bırakıyorum ama şunu çok rahatlıkla ifade edebilirim: Yargıda, operasyonel kullanılan yargıç ve savcılar var. Bu fezlekeyi hazırlayan Ankara Cumhuriyet Başsavcılığını çok yakından takip ediyorum. Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı, olağanüstü hâlden sonra bu Parlamento tarafından Parlamento'ya kayyum atandı. Bunu özellikle kullanıyorum ve yerleşmesini istiyorum. "Neden?" diyeceksiniz. Bu Parlamento, milletvekillerinin yargılanmasına ilişkin yasayı bir yasayla burada yapmadı, kanun hükmünde kararnameyle yaptı ve 600 milletvekilinin -Türkiye'nin neresinde olursa olsun- işlediği suçlarla ilgili olarak veya suç iddialarıyla ilgili olarak Ankara Cumhuriyet Başsavcılığını yetkilendirdi. Dolayısıyla, Artvin'de de, Trakya'da da, Diyarbakır'da da, herhangi bir iddia olursa bu Hükûmetin atadığı başsavcı, o başsavcının atadığı başsavcı vekili bizimle ilgili yetkili. Bu, tamamen adil yargılanma ilkelerine aykırı ve yargının bağımsızlığı ve tarafsızlığı ilkelerine aykırı. Çünkü Ankara Cumhuriyet Başsavcılığını atayan, HSK; HSK'de kim çoğunlukta? Hükûmet. Yani hükûmetin atadığı başsavcı, burada, 600 milletvekiliyle ilgili olarak Türkiye'nin neresinde olursa olsun, hangi iddiayla ilgili olursa olsun bir soruşturma başlatma yetkisine sahip. Bakın, bu Parlamento, kanun hükmünde kararnameyle olağanüstü hâlden sonra bu kötülüğü kendisine yaptı. Neden bu Parlamento bunu yaptı, onu da söyleyeyim: Adalet ve Kalkınma Partisi bu milletvekilleriyle ilgili olarak Türkiye'nin 81 ilinde herhangi bir savcının veya mahkemenin bir karar vermesini engellemek istedi çünkü bizimle ilgili olarak şu anda Ankara Cumhuriyet Başsavcısı yetkili ve Ankara ağır ceza mahkemeleri yetkili; bütün Parlamento dönemimizde, böyle. Dolayısıyla oraya da operasyonel hâkim ve savcılar atanıyor ve dolayısıyla bu şekilde Ana Muhalefet Partisinin Genel Başkanı aleyhine bile, siyasi eleştirilerinden dolayı fezlekeler düzenleniyor. Bakın, buna biz karşı çıkmamalıyız, buna sizler karşı çıkmalısınız, sizler. Eğer bu ülkede ana muhalefet partisinin siyasi eleştirilerine, ağır eleştirilerine karşı fezleke düzenleniyorsa hiç kimsenin bir güvencesi yoktur, hukuki güvencesi yoktur. O yüzden, şimdi dillendirilen yargı reformu veya işte, ekonomik reformların da hiçbir anlamı yoktur. Hem içeriden hem dışarıdan şuna bakınlar: Ana Muhalefet Partisi Genel Başkanının, üç yıl önce, dört yıl önce, beş yıl önce konuştuğu sözler o zamanki savcılara göre herhangi bir suç değil ama şimdi, atanmış, görevlendirilmiş -baktım, gerçekten baktım değerli arkadaşlar, bir Google soruşturmasıyla bakabilirsiniz- atanmış savcıya baktım. Haziran ayında, bakın, haziran ayında İzmir Başsavcı Vekili olmuş, şimdi Ankara Cumhuriyet Başsavcı Vekili. Demek ki başka nedenlerle buraya getirilmiş. Aynı bu şekilde görev yapan -bakın, aynı bu şekilde görev yapan- İstanbul Adliyesinde, Ankara Adliyesinde hâkim ve savcılar var.

Enis Berberoğlu davasında, Ahmet Altan davasında, Cumhuriyet davasında karardan önce heyetler değiştirildi, heyetler; başka heyetler atandı. Bakın, Diyarbakır'da genç bir yurttaşımız Nevroz gösterilerinde yaşamını yitirdi, çok açık bir ölüm

ama savcının ceza istemi var; iki oturum önce heyet değiştirildi ve bugün, beraat kararı çıktı.

Şimdi, Adalet Bakanı şunu söylüyor: "Efendim, yargı bağımsızdır. Biz bir şey yapamayız." Evet, yargı bağımsızdır, tırnak içerisinde. Peki, yargıdaki bu idari görevlendirmeler yani bir yargıcın aynı adliye içerisinde yer dolaştırılması, operasyonel olarak yer dolaştırılması; duruşmalardan önce görevlendirilmesi de yargı görevi midir? Hayır, idari görevdir. O zaman gelin, bu son üç yıldaki, dört yıldaki idari görevlendirmeleri araştıralım. Bakalım hangi operasyonla hâkim ve savcılar gerçekten görev yapmışlar, hangi davalar öncesinde değiştirilmişler; HSK tarafından, kararnameyle veya Adalet Komisyonları tarafından atamayla bunlar yapılmış.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (Devamla) – Dolayısıyla bakın, değerli arkadaşlar, size söylüyorum: Hiç masum değilsiniz, hiç masum değilsiniz! Adalet Bakanının kendisi de masum değil, bütün bu operasyonlardan HSK Başkanı olarak sorumludur. Dolayısıyla "Adalet gerçekleşsin, kıyamet kopsun." demekle bu olmaz. Eğer gerçekten adaleti gerçekleştirmek istiyorsak adaletin üzerinden elinizi çekin, yargıç ve savcılar bağımsız hâle getirelim ve gerçekten de yurttaşlarımızın arzuladığı adalet düzenini birlikte kuralım.

Teşekkür ediyorum, saygılar sunuyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – İYİ PARTİ Grubu adına Antalya Milletvekili Feridun Bahşi.

Buyurunuz Sayın Bahşi. (İYİ PARTİ sıralarından alkışlar)

İYİ PARTİ GRUBU ADINA FERİDUN BAŞŞI (Antalya) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Cumhuriyet Halk Partisinin vermiş olduğu grup önerisi üzerine söz aldım. Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Siyasal iktidar, bir toplumun en kapsayıcı gücüdür. Bu gücün kötüye kullanılmasını engelleyen en önemli unsurlardan biri hukuk devleti ilkesidir. Bu ilke, bireyler gibi devlet organlarının da hukuka uygun hareket etmesini sağlar. Hukuk devleti ilkesinin geçerli olduğu toplumlarda hukuk, özellikle de Anayasa bireyin korunması için çevresine şeffaf bir duvar inşa eder. Devlet yani siyasal iktidar kullanan organlar ise meşru bir sebep olmadıkça bu kaleye giremezler. Siyasal iktidarın bu sınırları aşır bireylerin yaşam alanına haksız bir şekilde girmesine dur diyecek kurum ise hukuktur, adalettir, yargıdır.

Değerli milletvekilleri, ülkemizde yargı bağımsızlığının sağlanması bakımından hukuki bir eksiklik yoktur. Nitekim, Anayasa'mızın 9'uncu maddesi "Yargı yetkisi, Türk Milleti adına bağımsız ve tarafsız mahkemelerce kullanılır." 138'inci maddesiyle "Hâkimler, görevlerinde bağımsızdır." der yani hâkimlerin bağımsızlığı, kararlarını verirken hür olmaları, hiçbir dış baskı ve tesir altında bulunmamaları gerekir. Ancak, ne var ki 2017 Anayasa değişikliği referandumu yasama organının Cumhurbaşkanına karşısında bağımsızlığını ortadan kaldırdığı gibi yargı organlarının da bağımsızlığını kaldırmıştır. Diğer bir ifadeyle, sadece yasama organını değil, aynı zamanda yargı organını da Cumhurbaşkanının kontrolü altına sokmuştur. Şunu özellikle belirtmek isterim ki: Yasama, yürütme ve yargı erklerinin elinde toplandığı kişinin kim olduğunun hiçbir önemi yoktur. Bu kişi bir bilge kral veya halk tarafından yüksek oyla seçilmiş olsa bile hiçbir şey değişmez.

Ülkemizde hakikaten yargı bağımsız mıdır? Bu soruya ne yazık ki olumlu cevap verme imkânı yoktur. Geçtiğimiz günlerde Adalet Bakanı Sayın Abdülhamit Gül "Yargı hatıra bakmaz, yargı birilerinin dediğine bakmaz. Yargı dosyaya bakar, vicdana bakar, hukuka bakar, Anayasa'ya bakar." demiştir. Evet, hakikaten yargı dosyaya bakar, vicdana bakar, hukuka bakar ve Anayasa'ya bakar. Peki, ülkemizde durum böyle midir? Bizce değildir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurunuz.

FERİDUN BAŞŞI (Devamla) – Talimatla tutuklama yapanlara mı bakarsın, talimatla tutuklananların bu tutukluluğu sona ermişken daha cezaevinden çıkmadan yine talimatla tutuklanmasına mı bakarsın; aynı suçtan yargılananların birine beraat verilirken diğerine yine talimatla mahkûmiyet kararı verilmesine mi bakarsın; hatırlı siyasetçilerin davalarına bakan hâkimlere söz geçirilemeyeceği düşünülerek Bakan talimatıyla mahkemesinden alınıp başka mahkemeye sürgün edilmesine mi bakarsın, KHK mağdurlarına mı bakarsın. Bu örnekleri o kadar çoğaltabiliriz ki günlerce konuşsak yine bitiremeyiz. Bu milletin sizden tek bir talebi olabilir: Adalet.

Yüce Türk milletini ve Gazi Meclisi saygıyla selamlıyorum. (İYİ PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Halkların Demokratik Partisi Grubu adına Ankara Milletvekili Filiz Kerestecioğlu.

Buyurunuz Sayın Kerestecioğlu. (HDP sıralarından alkışlar)

HDP GRUBU ADINA FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; adaletten konuşacağız, Cumhuriyet Halk Partisinin adalet üzerine önergesi.

Bazı örneklerle size anlatmak istiyorum: Gülistan Doku... Dersim'de üniversite öğrencisi Gülistan Doku, 5 Ocak 2020 Pazar günü, kaldığı Kredi Yurtları Kurumu yurduna geri dönmedi. 17 Haziranda, üvey babası polis olan Zaynal Abakarov'un şüpheli olarak tutuklanması için Tunceli Cumhuriyet Başsavcılığına dilekçe verildi ve ardından ailenin avukatı Ali Çimen ZA'nın tutuklanması için talepte bulundu. Fakat, kuvvetli suç şüphesine rağmen Abakarov ve ailesi dosyada yargılanmadı. Gizlilik olduğu için detayları kamuoyuyla paylaşılmadı. Üstelik de ardından ailenin avukatı Ali Çimen hakkında resmî bilirkişi raporu üzerine açıklama yaptığı için soruşturmanın gizliliğini ihlal ettiği gerekçesiyle soruşturma açıldı, inceleme başlatıldı.

Rabia Naz, Giresun'un Eynesil ilçesinde 2018'de şüpheli bir şekilde hayatını kaybetti. Bu soruşturmada Temmuz 2020'de takipsizlik kararı verildi. Benim de içinde yer aldığım Komisyonun âdeta raporu beklenmişti. En azından, onca ihlale rağmen tek bir polis hakkında da soruşturma açılmadı.

Burak Oğraş... Fettah Tamince'ye ait, Antalya'da bulunan Rixos Otel'de staj yapan 16 yaşındaki Burak Oğraş, içinde su olmayan havuzda ölü bulundu. Şüpheli ölümünün üzerinden dokuz yıl geçti. Hâlâ olayla ilgili iddianame yazılmadı. 2014'te savcı reddetti, bir takipsizlik kararı verdi ama aynı savcı 2019 yılında ne olduysa bu sefer takipsizlik kararının kaldırılması gerektiğini açıkladı. Bunun üzerine şüphelilerden ikisi Ağustos 2020'de ifadeye çağırıldı. Tutuklama talebiyle sulh ceza hâkimine sevk edilen şüphelilerden biri adli kontrolle serbest bırakıldı, diğerinin ise yurt dışına kaçtığı ortaya çıktı. Oğraş ailesi haklı olarak Fettah Tamince'nin kendi otelinde personeli tarafından cinayet işlenmesinin prestij kaybına neden olacağı kaygısıyla soruşturmanın üstünün kapatılmasında parmağı olduğunu savunuyor ve dosyanın bizzat kamu görevlileri eliyle sümen altı edilmek istendiğini düşünüyor.

Nadira Kadirova... AKP Milletvekili Şirin Ünal'ın evinde 23 Eylül 2019 tarihinde hayatını kaybeden Özbekistan vatandaşı Nadira Kadirova'nın ölümüne ilişkin de şüpheler devam ediyor. Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı Mart 2020'de, "Kovuşturmaya yer yoktur." kararı verdi.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Devamla) – Kadirova'nın ailesiye bu kararı AYM'ye taşıdı. Olaydan bir yıl sonra ise polis ekipleri tarafından yapılan olay yeri incelemesine ait yeni görüntüler ortaya çıktı ve görüntüleri değerlendiren Kadirova

ailesinin avukatı "Odada bir boğuşma yaşandığını düşünüyorum, üç ayrı bölgede kan birikmesi var, üçü de birbirine mesafeli alanlarda ve ayrıca olay yeri inceleme ekibine Şirin Ünal'ın kızı Duygu Ünal'ın eşlik ettiği görülüyor. Bu da hukuk usulüne aykırı." dedi.

Yalnızca şüpheli ölümler değil, Soma katliamı gibi, iş cinayetleri gibi, Çorlu tren kazası ya da haksız tahrik, faillere indirim gibi kadın cinayetleri davalarında da tespit edilen adaletsizliklere ilişkin pek çok örnek verilebilir ki en sonuncusuna da bugün tanık olduk. Herkesin gözleri önünde, 24 polislin ellerinde silahlarla ve ateş edilerek 2017 Nevruzunda polis kurşunuyla öldürülen Kemal Kurkut.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurunuz efendim.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Devamla) – Tamamlıyorum Sayın Başkanım.

Bugün Kemal Kurkut'un davasında mahkeme, polis memuru YŞ hakkında beraat kararı verdi ve asıl faillerin bulunması için suç duyurusunda bulundu. Biz o asıl faileri çok bekliyoruz, yıllarca o asıl failer bekleniyor gerçekten. Her şey kameraların önünde gerçekleşti ve polisler tabii ki bu işi çok iyi bildikleri için hepsi "swap" izlerini sildiler, kendilerinden "swap" izi alınamadı. Ondan sonra, hakikaten, eğer birisini durdurmak istiyorsanız ayağına ateş edebilirsiniz çok ciddi bir tehlikeyle karşı karşıyaysanız ama artık bizde vurmak, öldürmek esas oldu, yaşatmak değil.

Adaletten daha fazla söz edecek çok şey var ama gerçekten adil olmayan bir ülkede yaşıyoruz ve böyle olacağı günleri de umut ediyoruz, bunun için mücadele ediyoruz.

Saygılar sunuyorum. (HDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına Kayseri Milletvekili İsmail Emrah Karayel...

Buyurunuz Sayın Karayel. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AK PARTİ GRUBU ADINA İSMAİL EMRAH KARAYEL (Kayseri) – Sayın Başkan, Milliyetçi Hareket Partisinin Değerli Genel Başkanı, sayın milletvekilleri; CHP grup önerisi hakkında AK PARTİ Grubu adına söz aldım. Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

"Sevginin kurduğu devleti adalet devam ettirir." der Farabi. Biz de AK PARTİ olarak iktidara geldiğimiz günden bu yana ilk günkü aşkla, her zaman, her yerde ve her alanda hizmet etmeye ant içtik. Bunu yaparken güven ve adalet bizim önceliğimiz oldu ve hâlen de öyle olmaya devam etmektedir.

Ülkemiz hem ulusal hem de uluslararası düzeyde aranan hukuk standartlarının tümüne sahiptir. Süreç içerisinde gördüğümüz aksaklıklar ve yeni oluşan sıkıntılar varsa konuya bigâne kalmıyor, çözüm odaklı yaklaşımlarla sorunu en ince ayrıntısıyla irdeleyip Yargı Reformu Stratejisi'yle çözümler üretiyor, düzenlemeler yapıyoruz.

İktidara geldiğimiz günden bugüne AK PARTİ olarak devletin temeline adaleti, adaletin temelineyse insanı koyduk. Siyaset ve hukuk anlayışımızı da bu esas üzerinde hayata geçirdik. Bu anlayışla 83 milyon vatandaşımızın tamamını kapsayan ve kimsenin kendini dışlanmış, ötekileştirilmiş hissetmeyeceği daha demokratik, daha özgür, daha müreffeh bir Türkiye için çalıştık ve çalışmaya devam ediyoruz.

Tüm bu yeniliklerin yanında, adalet sistemimizde mağdur odaklı anlayışın güçlendirilmesi için Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle Adli Destekler ve Mağdur Hizmetleri Dairesi Başkanlığı kurulmuştur. Bu daireye 1.080 kadro ihdas edilmiş; bu kapsamda, psikolog, pedagog ve sosyolog gibi uzmanlarla mağdur vatandaşlarımızın yardımına koşulmaktadır.

CHP grup önerisinin gerekçesi incelendiğinde önerilerinin hedefinde HSK'nin olduğu görülmektedir. 15 Avrupa Birliği ülkesinde HSK benzeri kurullar bulunmaktadır. HSK ve benzeri kurulların bulunduğu Avrupa Birliği ülkeleri incelendiğinde bu kurulların genel olarak karma yapılı olduğu ve kurullara üye seçiminin yargı mensupları, yasama ve yürütme tarafından yapıldığı görülmektedir.

Aynı şekilde, bizde de Hâkimler ve Savcılar Kurulu uluslararası düzeyde aranan hukuk standartlarına sahiptir. Adil, bağımsız, tarafsız, güvenilir ve etkin yargı sisteminin aksamaksızın devam etmesi için 2017 Anayasa değişikliğiyle yenilenen Hâkimler ve Savcılar Kurulu; Adalet Bakanı, Adalet Bakan Yardımcısı, Cumhurbaşkanı tarafından atanan 4 ve Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulu tarafından seçilen 7 üye olmak üzere 13 üyeden oluşmaktadır. Görüleceği üzere Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından seçilen üyeler, atanan üyelerden daha fazladır.

Gene gerekçe incelendiğinde, hâkim ve savcılarının alımıyla ilgili eleştiriler de görülmektedir. Hâkim ve savcı adaylığı sınavı Adalet Bakanlığı ile ÖSYM arasında imzalanan protokolde objektif koşullar altında yapılmaktadır. Yazılı sınavdan en az 70 puan almak kaydıyla sınav ilanında belirtilen kadro sayısının 2 katı mülakata girmeye hak kazanmaktadır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurunuz.

İSMAİL EMRAH KARAYEL (Devamla) – Mülakat kurulu; Bakan Yardımcısı, Teftiş Kurulu Başkanı, Ceza İşleri Genel Müdürü, Hukuk İşleri Genel Müdürü ve Personel Genel Müdürü ile HSK Genel Sekreteri ve Yargıtay veya Danıştaydan seçilen 1 üye olmak üzere 7 üyeden oluşmaktadır.

Bu açıklamalar ışığında, hukuk sistemimizde mesleğini en doğru şekilde uygulamaya çalışan hâkim ve savcılarımızın dün olduğu gibi bugün de yanında olmaya devam edeceğimizi, ülkemizde adaletin tesisi ve adaletle erişimin kolaylaştırılması için çalıştığımızı bir kez daha ifade ediyor, grup önerisinin aleyhinde olduğumu belirtiyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Cumhuriyet Halk Partisi Grubunun önerisini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Adalet ve Kalkınma Partisi Grubunun İç Tüzük'ün 19'uncu maddesine göre verilmiş bir önerisi vardır, okutup işleme alacağım ve oylarınıza sunacağım.

4.- AK PARTİ Grubunun, Genel Kurulun 17/11/2020 Salı günü birleşiminde 16 /11/2020 tarih ve (3/1394) esas sayılı Cumhurbaşkanlığı Tezkeresi'nin okunarak görüşmelerinin aynı birleşimde yapılması ve Genel Kurulun bu birleşimde 238 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin birinci bölüm görüşmelerinin tamamlanmasına kadar, 18 Kasım 2020 Çarşamba günü birleşiminde 238 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin görüşmelerinin tamamlanmasına kadar, 18 Kasım 2020 Çarşamba günü birleşiminde 238 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin görüşmelerinin tamamlanamaması hâlinde 19 Kasım 2020 Perşembe günü birleşiminde 238 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin görüşmelerinin tamamlanmasına kadar çalışmalarını sürdürmesine ilişkin önerisi

17/11/2020

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Danışma Kurulu 17/11/2020 Salı günü (bugün) toplanamadığından İç Tüzük'ün 19'uncu maddesi gereğince grubumuzun aşağıdaki önerisinin Genel Kurulun onayına sunulmasını arz ederim.

Bülent Turan

Öneri:

Genel Kurulun 17 Kasım 2020 Salı günü (bugün) birleşiminde 16 Kasım 2020 tarih ve (3/1394) esas sayılı Cumhurbaşkanlığı Tezkeresi'nin okunarak görüşmelerinin aynı birleşimde yapılması ve Genel Kurulun bu birleşimde 238 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin birinci bölüm görüşmelerinin tamamlanmasına kadar, 18 Kasım 2020 Çarşamba günü birleşiminde 238 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin görüşmelerinin tamamlanmasına kadar, 18 Kasım 2020 Çarşamba günü birleşiminde 238 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin görüşmelerinin tamamlanmasına kadar 19 Kasım 2020 Perşembe günü birleşiminde 238 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin görüşmelerinin tamamlanmasına kadar çalışmalarını sürdürmesi önerilmiştir.

BAŞKAN – Adalet ve Kalkınma Partisi grup önerisini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

V.- BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI (Devam)

A) Tezkereler (Devam)

3.- Cumhurbaşkanlığının, Türkiye Cumhuriyeti ile Azerbaycan Cumhuriyeti Arasında Stratejik Ortaklık ve Karşılıklı Yardım Anlaşması Hükümlerinden Kaynaklanan Taahhütlerimizi Yerine Getirmek, Ateşkesin Tesisi, İhlallerin Önlenmesi, Bölgede Barış ve İstikrarın Sağlanması Amacıyla Türkiye'nin Yüksek Menfaatlerini Etkili Şekilde Korumak ve Kollamak Üzere, Hudut, Şümül, Miktar ve Zamanı Cumhurbaşkanınca Takdir ve Tayin Olunacak Şekilde, Türk Silahlı Kuvvetlerinin Ortak Merkezin Görevlerinin İfası Yönünde Hareket Etmek Üzere Yabancı Ülkelere Gönderilmesi, Bu Kuvvetlerin Cumhurbaşkanının Belirleyeceği Esaslara Göre Kullanılması ile Risk ve Tehditlerin Giderilmesi İçin Her Türlü Tedbirin Alınması ve Bunlara İmkân Sağlayacak Düzenlemelerin Cumhurbaşkanlığı Tarafından Belirlenecek Esaslara Göre Yapılması İçin Anayasa'nın 92'nci Maddesi Uyarınca Bir Yıl Süreyle İzin Verilmesine İlişkin Tezkeresi (3/1394)

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, alınan karar gereğince, Anayasa'nın 92'nci maddesine göre verilen Cumhurbaşkanlığı Tezkeresi'nin görüşmelerine başlıyoruz.

LÜTFÜ TÜRKKAN (Kocaeli) – Sayın Başkan, 37'ye göre...

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Sayın Altay, buyurun lütfen.

IV.- AÇIKLAMALAR (Devam)

53.- İstanbul Milletvekili Engin Altay'ın, adı suç örgütü yönetmekle anılan bir zatın kamuoyuna açık bir mektupla CHP Genel Başkanını tehdit ettiğine, Cumhuriyet Halk Partisinin kabadayılara pabuç bırakacak bir parti olmadığına ilişkin açıklaması

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Teşekkür ederim.

Sayın Başkan, sizi ve yüce Genel Kurulu saygıyla selamlarım.

Türk siyasetinde bir ilk yaşıyoruz, siyaset tarihimize belki bir ilk yaşıyoruz. Sayın Genel Başkanımızın bugün grup toplantısında yaptığı konuşmada, AK PARTİ Genel Başkanı Sayın Erdoğan'ı ve onu destekleyen parti Milliyetçi Hareket Partisi Genel Başkanı Sayın Devlet Bahçeli'yi eleştiren konuşmasından sonra, adı yeraltı dünyasında suç örgütü yönetmekle anılan bir zat, kamuoyuna açık bir adi mektupla Sayın Genel Başkanımızı ölümle tehdit etmiş ve çok ağır hakarete bulunmuştur; aynı mektupta Sayın Erdoğan'a ve Sayın Bahçeli'ye de övgüler düzmüştür. Türk siyaseti böyle bir tabloyu yaşamadı. Siyasetçiler münakaşa eder, tartışır, zaman zaman ağır eleştiriler de olur ama siyasi parti genel başkanlarının bu tartışmalarına suç örgütü liderlerinin taraf olması, kamuoyuna açık bir mektupla Türkiye'nin 2'nci büyük partisinden genel başkanına adice ve çok ağır hakaret ederek tehdit etmesi ve aynı mektubun içerisinde her iki Sayın Genel Başkanı methiyeler düzmesi ben eminim ki Sayın Bahçeli'nin de Sayın Erdoğan'ın da asla ve asla tasvip edeceği bir durum değildir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurunuz.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Konuyu yüce Genel Kurulun ve aziz milletimizin takdirine sunarken herkesin bilmesini isterim ki Cumhuriyet Halk Partisi kabadayılara pabuç bırakacak bir parti değildir.

Arz ederim. (CHP sıralarından alkışlar)

V.- BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI (Devam)

A) Tezkereler (Devam)

3.- Cumhurbaşkanlığının, Türkiye Cumhuriyeti ile Azerbaycan Cumhuriyeti Arasında Stratejik Ortaklık ve Karşılıklı Yardım Anlaşması Hükümlerinden Kaynaklanan Taahhütlerimizi Yerine Getirmek, Ateşkesin Tesisi, İhlallerin Önlenmesi, Bölgede Barış ve İstikrarın Sağlanması Amacıyla Türkiye'nin Yüksek Menfaatlerini Etkili Şekilde Korumak ve Kollamak Üzere, Hudut, Şümül, Miktar ve Zamanı Cumhurbaşkanınca Takdir ve Tayin Olunacak Şekilde, Türk Silahlı Kuvvetlerinin Ortak Merkezin Görevlerinin İfası Yönünde Hareket Etmek Üzere Yabancı Ülkelere Gönderilmesi, Bu Kuvvetlerin Cumhurbaşkanının Belirleyeceği Esaslara Göre Kullanılması ile Risk ve Tehditlerin Giderilmesi İçin Her Türlü Tedbirin Alınması ve Bunlara İmkân Sağlayacak Düzenlemelerin Cumhurbaşkanlığı Tarafından Belirlenecek Esaslara Göre Yapılması İçin Anayasa'nın 92'nci Maddesi Uyarınca Bir Yıl Süreyle İzin Verilmesine İlişkin Tezkeresi (3/1394) (Devam)

BAŞKAN – (3/1394) esas numaralı Cumhurbaşkanlığı Tezkeresi'ni okutuyorum:

16/11/2020

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Dost ve kardeş ülke Azerbaycan'ın işgal altındaki topraklarını kurtarma mücadelesi yıllardır devam etmektedir.

Ermenistan'ın 27 Eylül 2020 tarihinde Yukarı Karabağ cephe hattı boyunca askerî ve sivil hedeflere yönelik saldırılarına cevaben Azerbaycan, meşru müdafaa hakkına dayanarak başlattığı karşı harekât sonucunda, işgal altındaki topraklarının kurtarılması yönünde önemli başarı elde etmiştir.

Türkiye, uluslararası hukuk ve meşru egemenlik hakları temelinde, Azerbaycan'a toprak bütünlüğü dâhil tüm haklarını savunabilmesi için sürecin başından itibaren destek vermiştir. Neticede Azerbaycan'ın karşı harekâtında sağladığı ilerleme sahada yeni bir durum ortaya çıkarmıştır.

Azerbaycan, Rusya ve Ermenistan'ın aralarında vardıkları mutabakat uyarınca, 10 Kasım 2020 tarihinde saat 00.00 itibarıyla bölgede ateşkes tesis edilmiş ve işgal altındaki bazı bölgelerin belirlenen takvime göre Azerbaycan'a iadesini içeren bir plan ilan edilmiştir.

Varılan mutabakata göre, ateşkese uyulup uyulmadığının denetlenmesi amacıyla işgalden kurtarılan Azerbaycan topraklarında bir ortak merkez oluşturulacaktır. Azerbaycan'ın talebi üzerine merkezde Türkiye ve Rusya'nın müştereken yer almaları kararlaştırılmıştır.

Azerbaycan'ın belirleyeceği yerde Türkiye'nin Rusya'yla birlikte kuracağı ortak merkezde ve bu merkezin icra edeceği faaliyetlerde Türk Silahlı Kuvvetleri personelinin ve lüzumuna göre ülkemizden sivil personelin görev yapmasının, 16 Ağustos 2010 tarihinde imzalanan Türkiye Cumhuriyeti ile Azerbaycan Cumhuriyeti Arasında Stratejik Ortaklık ve Karşılıklı Yardım Anlaşması uyarınca ülkemizin taahhütlerine uygun, Azerbaycan'ın toprak bütünlüğünü tescil eden uluslararası hukuk, Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi kararları ve Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı ilkeleriyle uyumlu olduğu; bölge halklarının da huzur ve refahı yararına olacağı, ayrıca millî çıkarlarımız bakımından gerekli olduğu değerlendirilmektedir.

Bu mülahazalarla Türkiye Cumhuriyeti ile Azerbaycan Cumhuriyeti Arasında Stratejik Ortaklık ve Karşılıklı Yardım Anlaşması hükümlerinden kaynaklanan taahhütlerimizi yerine getirmek, ateşkesin tesisi, ihlallerin önlenmesi, bölgede barış ve istikrarın sağlanması amacıyla Türkiye'nin yüksek menfaatlerini etkili şekilde korumak ve kollamak üzere, hudut, şümül, miktar ve zamanı Cumhurbaşkanınca takdir ve tayin olunacak şekilde, Türk Silahlı Kuvvetlerinin ortak merkezin görevlerinin ifası yönünde hareket etmek üzere yabancı ülkelere gönderilmesi, bu kuvvetlerin Cumhurbaşkanının belirleyeceği esaslara göre kullanılması ile risk ve tehditlerin giderilmesi için her türlü tedbirin alınması ve bunlara imkân sağlayacak düzenlemelerin Cumhurbaşkanınca tarafından belirlenecek esaslara göre yapılması için Anayasa'nın 92'nci maddesi uyarınca bir yıl süreyle izin verilmesi hususunda gereğini bilgilerinize sunarım.

Recep Tayyip Erdoğan
Cumhurbaşkanı

BAŞKAN - Cumhurbaşkanlığı tezkeresi üzerinde İç Tüzük'ün 72'nci maddesine göre görüşme açacağım.

Gruplara ve şahsı adına 2 üyeye söz vereceğim. Konuşma süreleri gruplar için yirmişer dakika ve şahıslar için onar dakikadır.

Tezkere üzerinde söz alan sayın milletvekillerinin isimlerini okuyorum: İYİ PARTİ Grubu adına Sayın Abdul Ahat Andican, Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına Sayın İsmail Özdemir, Halkların Demokratik Partisi Grubu adına Sayın Tulay Hatımoğulları Oruç, Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Sayın Ahmet Ünal Çeviköz, Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına Sayın İsmet Yılmaz.

Şahıslar adına Sayın Engin Altay, Sayın Şamil Ayrım.

Şimdi, ilk söz İYİ PARTİ Grubu adına İstanbul Milletvekili Sayın Abdul Ahat Andican'a aittir.

Buyurunuz Sayın Andican. (İYİ PARTİ sıralarından alkışlar)

İYİ PARTİ GRUBU ADINA ABDUL AHAT ANDİCAN (İstanbul) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 27 Eylülde başlayıp Azerbaycan ordusunun bütün cephelerde ezici galibiyetiyle 9 Kasım'da sonuçlanan bir zaferi ve onun gelecekte ortaya çıkarabileceği potansiyel gelişmeleri konuşmak üzere söz aldım.

Rusya, Azerbaycan ve Ermenistan arasında bir ateşkes anlaşması imzalandı biliyorsunuz. Şu anda önümüzdeki soru şudur: Bu antlaşma Karabağ sorununu nihai bir çözüme ulaştırdı mı? Cevap: Hayır. Benim inancım'a göre, asıl, Karabağ sorunun halledileceği dönem şu anda başlıyor ama diplomasi masasında ama uluslararası siyaset boyutunda. Azerbaycan, Türkiye ve Türk dünyası için çok büyük bir anlam taşıyan bu zaferi, Azerbaycan'ın zaferini hamasi nutuklarla kutlamak yerine gerçekçi bir bakış açısıyla tespitler yapmanın ve geleceğe yönelik gerekli projeksiyonları bugünden itibaren yapmanın gerekli olduğunu düşünüyorum, hem Türkiye açısından hem Azerbaycan açısından.

Şu anda kısa bir durum tespiti yapalım izin verirsiniz. Güneydeki Fuzuli, Cebrayıl, Zengilan, Kubatlı, buraları Azerbaycan ordusu kurtarmıştır. Kuzeydeki Ağdam, Laçın, Kelbecer ise yapılan anlaşma gereği 21 Aralık'a kadar Ermenistan tarafından boşaltılacaktır. Bu arada Şuşa'da Azerbaycan kuvvetleri tarafından ele geçirilmiştir.

Böylece, genel olarak baktığımızda fotoğrafa, haritaya Azerbaycan 1992-94 yılları arasında Ermenistan tarafından işgal edilen 7 reyonunu kurtarmış durumda, buna ek olarak 4.500 kilometrekarelik Dağlık Karabağ bölgesinden de yaklaşık yüzde 25 kadar bir araziyi kurtarmış durumda. Şu andaki geldiğimiz nokta budur. Azerbaycan'ın Şuşa'yı alıp Hankendi'ne yöneldiği sırada birden bire Rusya, o güne kadar seyirci kalan ve bir anlamda Paşinyan yönetiminin -halk deyimiyle söylemek gerekirse- "pataklanmasına" göz yuman Rusya, o anda devreye girdi ve Laçın koridorundan başlayarak Hankendi, Hocalı, Ağdere ve Hovend bölgelerinde barış gücü yerleştirecek şekilde olayı sonlandırdı.

Şimdi, izninizle, bu gelişmelerin taraflar açısından nasıl algılandığı ve muhtemelen gelecekte tarafların önüne nasıl sorunlar gelebileceği konusunda bir değerlendirme yapmak istiyorum. Ermenistan savaşın kaybedenidir, bu kesin. İşgal ettiği topraklardan çıkarılmış, binlerce askerini kaybetmiş, siyasi, ekonomik ve jeopolitik bir yıkıma uğramıştır.

1992-1994 arası dönemde Rus subaylarının yönetimi ve Rus lojistik desteğiyle -Rus tanklarının ve askerlerinin desteğiyle- Azerbaycan'ın yüzde 20'sini işgal ettiği gerçeğinden hareketle, Rusya'nın her dönemde arkasında olacağı gibi bir inançta sahip olan Ermenistan'ın bu süreçten sonra o inancının ortadan kalkmış olduğunu görüyoruz, inanç sifirlanmıştır. Ancak Rusya'nın bir garnizon devleti olarak varlığını sürdürürse Rusya'nın arkasında olacağını bu gelişmeler sonrasında anlamış durumda. Daha da önemlisi, bölgede bir hâkimiyet mücadelesine girdiği takdirde kendisine koşulsuz olarak yardım yapabileceğini zannettiği Ermeni diasporası ve Fransa başta olmak üzere Batı ülkelerinin de kollarını kısırdatmayacaklarını görmüş oldu. Bu acı mağlubiyet, Sovyetler'in dağılıp siyasal bir antite olarak ortaya çıkışından beri Ermenistan'ın Ermeni diasporası tarafından aşılana -Karabağ'dan sonra Türkiye'deki bazı vilayetleri ve Gürcistan'daki bazı bölgeleri, Ermeni nüfusunun yoğun olduğu bazı bölgeleri sınırlarına dâhil etmek suretiyle- "Büyük Ermenistan" hayallerinin de çöpe atılmasını sağlamıştır, Azerbaycan'ın bu zaferi.

Bu mağlubiyetten sonra, yine diasporanın desteğiyle Ermenistan'ın ajandasına sokulan ve devamlı, onun desteğiyle uluslararası planda yürütülen, Türkiye'ye karşı, sözde soykırım iddialarının da biraz törpülenmiş olacağını öngörüyorum. Geldiğimiz noktada Ermenistan, Rusya'nın savaşı erken dönemde durdurmayarak kendisine ihanet ettiğini düşünmektedir ve bu nedenle de Karabağ'ın geleceğiyle ilgili kararı Minsk Grubu'nun ellerine yani Batı gücünün ellerine teslim etmek istemektedir; oraya dönülmesini istiyor Paşinyan. Bu teslim olayından iki gün sonra Paşinyan'ın demeci şudur: "Bu bir siyasi anlaşma değildir. Karabağ'ın siyasal statüsünün acilen tanımlanması lazımdır ve Minsk sürecine geri dönülmesi gerekmektedir." Söylediği şey bu. Benzer şekilde, Ermenistan Cumhurbaşkanı Armen Sarkisyan da "Bu, Minsk süreci değil; bu üçlü doküman, bir ateşkestir. Fransa, ABD ve Rusya eş başkanlığındaki Minsk sürecine geri dönmek için bir an önce gerekli şeyleri yapmalıyız." diyor. Değerli arkadaşlar, diğer taraftan, Ermeni diasporasının ayakları hâlâ yere basmamış durumda ve Ermenistan'ı kışkırtmaya devam ediyor.

Kilikya Ermeni Katolikosu I. Aram dün itibarıyla Ermeni halkına yönelik bir demeç verdi, şöyle diyor: "Ölümcül şartlarda Ermenistan ve Azerbaycan arasında Rusya'nın ara buluculuğuyla imzalanan somut olmayan maddelerle dolu ve tehlikeli sonuçlar getiren bu evrakı reddetmeliyiz. Planlı ve tutarlı bir şekilde -buranın altını çiziyorum- Ermenistan ve diaspora arasında net bir iş bölümü yaparak Arsak'ın -yani Yukarı Karabağ'ın- uluslararası tanınmasını sağlamalıyız." Demek ki diasporada bir tutum değişikliği olmayacak önümüzdeki dönem açısından baktığımızda.

Batı yanlısı politikalar izleyerek Rusya'nın etki alanından çıkmaya çalışan Ermenistan Başbakanı Paşinyan, yine

konusması içerisinde bir şey söyledi. Bu, Azerbaycan-Ermenistan çatışması sırasındaki bazı gelişmeleri, şu anda değerlendirdiğimiz gelişmeleri açıklayıcı nitelikte. Şöyle diyor: "Dağlık Karabağ bölgesiyle ilgili, savaş öncesinde, Şuşa dâhil bazı bölgelerin Azerbaycan'a verilmesi noktasında bana baskı yapıldı." "Savaştan önce baskı yapıldı." diyor. Bu noktada, Putin'in – muhakkak izlemiştir- bir danışmanı "Okuyacak mısınız anlaşma metnini?" dediğinde, Putin'in verdiği cevabı biliyorsunuz: "Antlaşmayı zaten ben yazdım." dedi. Ve ateşkesin -daha da ilginç tabii- hemen arkasından 200'e yakın uçak seferiyle "barış gücü" adı altında, 165'inci Birliğin tanklarıyla, lojistik destekleriyle hızla bölgeye getirilip Laçın Koridoru'na yerleştirilmesi, Karabağ'a yerleştirilmesi gösteriyor ki Rusya bu işi daha önceden planlamış ve 2 tarafın önüne koymuştur, imzalatmıştır; bunu görmemiz gerekiyor. Böylece Putin, Minsk eş başkanlarını da devre dışı bırakacak bir uygulamayı yapmış, Türkiye'yi de anlaşma masasına dâhil etmeyerek bu sorunun çözümünde en önemli ve tek yetkili güç olduğunu bütün dünyaya göstermeyi başarmıştır. Antlaşmadaki Ermenistan ile Karabağ'ı birbirine bağlayan Laçın Koridoru'nun açılması, açık tutulması ve muhtemelen yine anlaşmaya göre Nahçıvan ile Azerbaycan arasında Zengezur Koridoru'nun veya yolunun açılması ve bunun Rusya'nın kontrolünde kalacak olması -2 yol için de söylüyorum- Rusya'yı basit bir barış gücü olarak görmemizi değil, bundan sonra Türkiye ile Türk dünyası arasında bu Zengezur Koridoru'yla yapılacak ilişkileri ve devamlılığı da kontrol edebilen bir güç hâlinde algılamamız ve ona göre davranışlarımızı, geleceğe yönelik projeksiyonlarımızı belirlememiz gerektiğini düşündürüyor.

Şimdi, eski Sovyet coğrafyasında Rusya'nın barış gücü yerleştirdiği yerlere baktığınızda ilginç bir şey vardır: Transdinyester Bölgesi, Moldova'dan ayrılmış durumda şu anda. Abkhazya Bölgesi ve Güney Osetya Bölgesi Gürcistan'dan ayrılmış durumda. Dağlık Karabağ'da da böyle bir şey olabilir mi? Sanmıyorum, sanmıyorum ama Dağlık Karabağ için Rus barış gücü komutanı Dağıstanlı General Rüstem Osmanoviç Muradov, Karabağ'a gelir gelmez yaptığı ilk iş, sözde Karabağ Cumhuriyeti'nin başkanı olan Arayik Harutyunyan'la görüşerek bundan sonra yalnızca Ermeni yönetimini değil, Karabağ'daki sözde Ermeni yönetimini de muhatap alacağını göstermiş oldu. Azerbaycan için ise söyleyeceğim şey şu: Ülkesinin işgal altındaki yüzde 20'sini kurtarmış, Batı'nın şımarık çocuğu Ermenistan'a çok büyük bir ders vermiştir. Bu zaferi için Azerbaycan'ı da onun liderini de kutluyorum. Fakat bu zafer sırasındaki -can sıkıcı da olsa- bazı gerçekleri de söylememiz gerekiyor çünkü bunlar geleceği belirleyecek olan unsurlar. Birincisi, anlaşmanın ilanından hemen önce, bir gün önce Ermenistan hava sahası üzerinde Mi-24 askerî helikopterin düşürülmesi, hemen arkasından da Putin'in anlaşmayı tarafların önüne koymasını. Şimdi, bazı söylentiler var, bu helikopter düşürülmesi olayı Azerbaycan ordusu içerisindeki Rus yanlısı bazı gruplar tarafından gerçekleştirilmiştir. Eğer böyle bir şey varsa bunun önlemini almak gerekir, Türkiye'nin de bu önlem alma sürecine dâhil olması gerekir.

Türkiye'ye gelince, değerli arkadaşlar, Türkiye iktidarı, şu andaki iktidarımız 2009 yılındaki hatasına düşmemiştir. Hatırlarsınız 2009 yılında "Komşularla sıfır sorun" hayalî dış politikasıyla Ermenistan'la bir futbol diplomasisi başlatılmış, sözde Yukarı Karabağ cumhuriyetinin bayrağı ve Ermenistan bayrağı altında Türkiye Cumhuriyeti'nin Cumhurbaşkanı gidip Erivan'da maç izlemiş, daha sonra Bursa'da, diğer maçta da Azerbaycan bayraklarının sokulmadığı bir maçla bu süreç devam ettirilmiştir. Azerbaycan'ı tamamen görmezden gelerek yapılan bu temaslar sonrasında Zürih'te protokoller imzalanmış ve bu metinlerde Karabağ'a değinilmemiştir. Değerli arkadaşlar, Allah'tan, söz konusu protokoller Ermeni Parlamentosu tarafından onaylanmamıştır. Eğer onaylansaydı Türkiye bugün dış politikadaki en ağır hatalarından birini yapmış olacak, Azerbaycan'ı ve dolayısıyla Türk dünyasını ebediyen kaybetmiş olacaktı. Onun için -söylemek istemiyorum ama- protokolleri kabul etmedikleri için Ermenistan Parlamentosuna gönülsüz de olsa teşekkür ediyorum.

Şimdi, değerli arkadaşlar, Türkiye'nin ısrarlı taleplerine rağmen Rusya, Karabağ'da Türk askerinin rol almasına engel olmuştur. Gözlem noktaları kurulmuştur, kurulacaktır daha doğrusu.

Şimdi, değerli arkadaşlar, gözlem noktalarının bir avantajı olabilir mi? Normalde olmaz; Azerbaycan toprakları içerisinde Yukarı Karabağ'ı kontrol etme şansına sahip değilsiniz. Tek avantajı olabilir, o da şudur: Gözlem noktalarında, gönderilecek İHA'ların Türk subayları tarafından kontrol edilmesi ve verilerin yine Türk askerleri ve subayları, kadroları tarafından analiz edilmesi durumunda gözlem noktalarının bir fonksiyonu olabileceğini düşünüyorum çünkü o durumda Rus kontrolü veya şemsiyesi altında Ermenistan'ın yeniden bir silahlanma ve güçlenme arayışı engellenmiş olabilecektir.

Türkiye'nin, iktidarıyla muhalefetiyle, Azerbaycan'ın arkasında durması çok önemli olmuştur. Azerbaycan rahatça hareket etmiştir ve komşu ülkelerin de -İran gibi- Türkiye'nin varlığından dolayı bu bölgede yeterince, istedikleri gibi hareket edemediklerini görüyoruz. Burada, tabii, önemli bir şeyi daha belki söylemekte yarar var. İlk defa, İran'dan -İran'ın kuzeyi ama Azerbaycan açısından güney Azerbaycan'da- Ermenistan'a gönderilen silahların ve konvoyların engellemesi yönünde bu bölgedeki Azerbaycan Türklerinin bu olaya karşı çıktıklarını, konvoyların önünü kestiklerini ve gösteriler yaptıklarını gördük. Bu da bir şeyi gösterecek önümüzdeki dönemde. İran artık Şii mezhebini milliyet yerine koyarak İran'da bir bütünlük sağlayamayacağını böylece anlamış oldu. Bu da önemli bir şeydir, Türkiye açısından önemlidir.

Şimdi, önümüzdeki sürece bakalım. Değerli arkadaşlar, buradaki en önemli konu, Minsk sürecine bu diplomatik temas bölümünün bırakılmamasıdır. Bu çok önemli çünkü sizin, hepimizin bildiği gibi Yunanistan ve Ermenistan, kendilerinin olmadığı masada kurulmuş devletlerdir, kendilerinin olmadığı masada Batılı güçler tarafından kurulmuş devletlerdir ve şimdi, bu noktada, Minsk süreciyle de Ermenistan benzer bir süreci devam ettirmek istemektedir. Türkiye ve Azerbaycan ısrarla, bundan sonraki gelişmelerin Minsk süreciyle değil, Azerbaycan'ın, mümkünse Türkiye ve Azerbaycan'ın ama değilse Azerbaycan'ın muhakkak masada olacağı bir sürecin içerisine girmesini sağlamalıdır. Minsk sürecine verdiğiniz zaman, Dağlık Karabağ'da bir Ermeni bölgesinin yaratılacağını şimdiden söyleyebilirim. Azerbaycan ordusuyla ilgili şeyi söylemiştim.

Değerli arkadaşlar, Türkiye'nin Gürcistan'a yönelik politikalarını da yeniden gözden geçirmesi gerekiyor. Niye önemli? Şunun için önemli: Gürcistan'da, oradan Asya'ya sürülen Ahıska Türklerinin bölgelerine Ermeni nüfus yerleştirilmiştir ve Ahılkelek veya diğer isimler şu anda "Samtshe-Cavaheti" adı altında bir Ermeni özerk bölgesi hâline çevrilmiştir ve buranın özelliği şudur: Azerbaycan'dan gelip Türkiye'ye devam eden petrol boru hatları, gaz boru hatları ve demir yolu bu bölgeden geçmektedir. Dolayısıyla, bir şekilde, Gürcistan'ın varlığı, bütünlüğü tehlikeye girer, merkezkaç kuvvetleri orada hâkim olur ve Samtshe-Cavaheti bölgesinde Ermeni yanlısı bir özerk bölge ortaya çıkarsa Türkiye'nin büyük sorunları olacaktır. Onun için, Gürcistan politikaları dikkatle değiştirilmelidir. Niye uyarıyorum? Gürcistan'da bugün Fransız vatandaşı bir Cumhurbaşkanı, Fransız vatandaşı bir Başbakan ve 2 bakan vardır. Onun için, bu bölgeye yönelik, Ermenileri destekleyebilirler.

Üçlü anlaşmada belirsiz bir şekilde tanımlanmış bir şey var: Zengezur Hattı yani Azerbaycan ile Nahçıvan'ı birleştirecek olan hat. Bunun nasıl olacağı, ne şekilde yapılacağı belli değil ama biliyoruz ki Ermenistan bu konuda ayak sürüyecek, gelecekte Ermenistan topraklarını bölceğini iddia edecek; bu kaçınılmaz. 40-45 kilometrelik bu yolun yapılabilmesi için Türkiye ve Azerbaycan maddi, manevi her türlü şeylerini ortaya koymalıdır. Gerekliyse yol yerin altından, gerekliyse üstünden şeyler hâlinde gitmelidir ama bu yol yapılmalıdır arkadaşlar.

Bu konuyla ilgili bir diğer konu da şu: 1993 yılında kapattığımız, bizim kapattığımız -Kars kapısı ve Iğdır kapısı yani Alican Kapısı ve Doğu Kapısı- Ermenistan'la olan ilişkilerimiz açısından kapattığımız kapılar var. İsmim gibi biliyorum ki yarın Minsk Grubu içinde veya dışında diplomatik süreç başladıığında Türkiye'ye -ABD başta olmak üzere- şu baskılar başlayacak:

“Ermenistan kapılarını açın. Bakın, istediğiniz şey oldu, bunu açın.” denilecek. Değerli arkadaşlar, 1996 yılında kurulan ANAYOL Hükûmetinin programına “Karabağ sorununun çözümü Azerbaycan tarafından onaylanmadıkça Türkiye bu kapıları açmayacaktır.” maddesini yazdıran arkadaşınızdır. Daha sonra, Bakanı olduğum 55’inci Hükûmette de bunu tekrar yazdırdım.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurunuz.

ABDUL AHAT ANDİCAN (Devamla) – Şimdi, burada ölümcül nokta şu: Bu kapıların açılmasını Türkiye artık başka bir platforma taşımali ve demeli ki: “Zengezur geçişi açıldığı takdirde ben bu kapıları açarım. Yok, Zengezur konusunda -yani Azerbaycan ile Nahçıvan’ı birleştiren yol- bir sorunumuz varsa imkân yok.” Bunu söyleyecek, şey yapacak.

Vaktim tamamlandı, başka söylemek istediğim şeyler de vardı ama konuşmaya başlayınca zaman yetmiyor.

Dolayısıyla, bu değerlendirmelerden sonra, tezkereye olumlu oy vereceğimizi söylüyorum ve iktidarın, muhalefetin de desteğiyle sürdürdüğü politikaları aynen sürdürmesi gerektiğini söylüyorum. Ama geleceğe yönelik de biraz önce yaptığım uyarılar çerçevesinde adımlar atılması ve bir strateji oluşturulması gerektiğini de söylüyorum ve hepinize saygılar sunuyorum. (İYİ PARTİ ve CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına Kayseri Milletvekili İsmail Özdemir.

Buyurunuz Sayın Özdemir. (MHP sıralarından alkışlar)

MHP GRUBU ADINA İSMAİL ÖZDEMİR (Kayseri) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Anayasa’mızın 92’nci maddesi uyarınca Cumhurbaşkanımız tarafından Gazi Meclisimize iletilen Azerbaycan’ın Ermenistan işgalinden kurtarılan Yukarı Karabağ bölgesinde kurulacak ortak merkezde görev alacak Türk askerleri için Hükûmetimize yetki verilmesini içeren tezkere hakkında Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına söz almış bulunmaktayım. Gazi Meclisimizi sevgi ve saygılarımla selamlıyorum.

Kafkasya bölgesi tarih boyunca stratejik sahaların başında olmuştur. Türk milleti buradaki binlerce yıllık mevcudiyetiyle varlığını sürdürmüş, neredeyse insanlık tarihiyle eş değer zamanlamayla mührünü bu alana da vurmuştur. Burası geçmişte çok sayıda Türk hanlığı ve devletinin kurulduğu bir alan olarak öne çıkmasının yanında, aslında Selçuklular ve Osmanlı zamanında da söz ve karar sahibi olduğumuz bir coğrafyaydı. Kafkasya’nın sahip olduğu önem, Avrupa ve Asya arasında kalan bir kavşak noktası özelliğinin yanı sıra kuzey ve güney bağlantısı açısından yani Orta Doğu ile kuzey bölgelerini birbirine kesintisiz bağlayan toprak olmasıyla da her dönem küresel hâkimiyet kurmayı amaçlayan devletlerin ilgi alanı hâline gelmiştir.

1828 yılında imzalanan Türkmençay Anlaşması’ndan sonra Kafkasya ve özellikle de Karabağ bölgesinin yapısı ve tabii dengesi değişmeye başlamış, Birinci Dünya Savaşı döneminde Azerbaycan’da yaşayan soydaşlarımız zulümlere maruz kalmış, Türk ordusunun desteğiyle nefes alabilmiştir. Bu dönemde, 26 Mayıs 1918 tarihinde Azerbaycan Halk Cumhuriyeti kurulmuş olsa da müteakip zamanlarda Sovyetler Birliği hâkim olmuştur. Sovyetler Birliği döneminde Azerbaycan’a bağlı muhtar bir vilayet olan Karabağ bölgesinin zaman içerisinde nüfusuyla oynanmış, Ermeniler lehine değişimler gözlemlenmiştir. Sovyetler Birliği’nin yıkılmasından hemen sonrası Kafkasya hareketlenmeye başlamıştır. 26 Aralık 1991’de Hankendi’nin işgaliyle şiddetlenen Ermeni saldırıları 26 Şubat 1992’de Hocalı soykırımıyla zirveye taşınmıştır. 1993 yılına gelindiğinde Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi, Dağlık Karabağ hakkında peşi sıra 4 karar almıştır. 822, 853, 874 ve 884 numaralı bu Kararlarda Ermenistan tarafından işgal edilen bölgenin derhâl boşaltılması ve göçmenlerin geri dönmesi kararlaştırılmıştır. Ancak bu kararlara Ermenistan uymamış, herhangi bir yaptırımla da karşılaşmamıştır. Otuz yıllık süre boyunca Ermenistan, Azerbaycan topraklarının yaklaşık olarak yüzde 20’sini işgal etmiştir. Karabağ’la ilgili yaşanan sorunlara çözüm getirmek amacıyla oluşturulan Minsk Grubu ise içi boş, netice vermeyen, Ermenistan’ın işgalini sonlandırmaktan uzak ne kadar gündem varsa hepsiyle meşgul olmuştur.

Ermenistan, fütursuzluğunun son örneğini 27 Eylül 2020 tarihinde bir kez daha göstermiş, Azerbaycan’ın Terter ile Füzuli bölgelerinde kalan, aralarında sivil yerleşim birimlerinin de olduğu bölgeye saldırılar gerçekleştirmiştir. Bu saldırılar karşısında Cumhurbaşkanı Sayın İlham Aliyev’in “ulusa sesleniş” konuşmasıyla, Azerbaycan’ın meşru olarak anında kararlı ve haklı duruş göstermesiyle Karabağ bölgesinde yeni bir dönem başlamıştır. Ülkemiz yaşanan bu hadiselerde derhâl Azerbaycan’ın yanında olduğunu, kendileri Türkiye’den nasıl ve hangi şekilde destek talep ederse bu talebin o şekilde yerine getirileceğini ilan etmiştir. Cepheye Azerbaycan ordusu yani Türk askeri kahramanca çarpışırken Anadolu’da da Türk milleti özü bildiği yiğitlerinden dua ve desteklerini esirgememiş, Türkiye Cumhuriyeti var olan imkânlarının Azerbaycan ordusunun emrinde olduğunu yinelemiştir. Savaşın seyrettiği günlerde Azerbaycan ordusunun hızlı ve 21’inci yılda belki de harp akademilerinde ders olarak okutulabilecek askerî harekâtlarıyla Karabağ’daki pek çok yerleşim yeri kurtarılmıştır. Aynı dönemde bazı ülkelerin sürekli olarak Dağlık Karabağ meselesinde askerî çözümün mümkün olmadığını ifade etmeleri anlaşılabilir ve açıklanabilir hiçbir kalıba sığmamıştır. Nitekim savaş sürerken 3 kez ateşkes kararı alınsa da her defasında Ermenistan tarafının bu ateşkesi bozması, Azerbaycan’ın işgal ve zulme son vermeye yönelik sergilediği mücadelenin haklılığını bir başka yönüyle daha ortaya koymuştur.

Sonuç olarak 9 Kasım 2020 tarihine gelindiğinde Şuşa’nın alınmasından hemen sonra Ermenistan pes ederek yenilgiyi kabul etmek durumunda kalmıştır. Azerbaycan şerefli ve tarihî bir zafer kazanmıştır. Bu zafer Türklüğün şahıslığıdır. Hamdolsun ki Kafkaslardan asılmış, Türklüğe şan katılmıştır. Kafkaslardan esen ve bizlere bir asırdır selam eden yerler artık Azerbaycan Bayrağı’nın Karabağ’dan asıldığına habercisidir. Ölmeden bu topraklara hür bir şekilde düşme arzusuyla yanıp tutuşan yürekler bugün sevinçlidir. Bütün çevreler kabul etmek durumunda kalmıştır ki Karabağ Türk’tür, Karabağ artık özgürdür, Karabağ Azerbaycan’dır, Karabağ Türk’ün çelikten bileğidir.

Dağlık Karabağ meselesi bizim açımızdan sorunun ortaya çıktığı ilk günden itibaren ama özellikle de 1991 yılıyla başlamak üzere dikkat ve önem verdiğimiz alanlardan biri olarak görülmüştür.

Azerbaycan’ın merhum Cumhurbaşkanı, büyük devlet adamı ve Türk milliyetçisi olan Ebulfez Elçibey’in dönemin getirdiği kimi çaresizlikler içerisindeki haykırış, mücadele ve direnişi hepimiz açısından hafızalarımızdan silinmeyecek bir etki yaratmıştı. Böylesi bir günde de merhum Elçibey’in ve Karabağ’ın kurtuluşu için mücadele eden tüm şehitlerimizin ruhlarının şad olmasını Cenab-ı Allah’tan niyaz ediyoruz.

Elde edilen zaferde büyük bir devlet adamlığı örneğini gösteren Azerbaycan Cumhurbaşkanı Sayın İlham Aliyev’in şahsında Azerbaycan ordusunu tebrik ediyor ve tüm soydaşlarımıza kutlu olmasını diliyoruz.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; Azerbaycan’ın kendi bileğinin hakkıyla elde ettiği zaferin hemen ardından 10 Kasım 2020 tarihinde, gece yarısından itibaren geçerli olmak üzere Azerbaycan, Rusya ve Ermenistan arasında varılan mutabakat uyarınca bölgede kalıcı ateşkes ilan edilmiştir. Bu mutabakata göre, Azerbaycan ordusu tarafından alınan bölgelerin Bakü’nün kontrolünde kalması kararlaştırılmıştır. Bunun yanı sıra Karabağ’da bulunan Ağdam bölgesinin 20 Kasım, Kelbecer’in 15 Kasım, Laçın’ın 1 Aralık 2020’ye kadar Azerbaycan’a teslim edilmesinde mutabık olunmuştur. 15 Kasım’da teslim edilmesi gereken Kelbecer’i, hava muhalefetinden dolayı boşaltmadığı için Ermenistan tarafından talep edilen on günlük ek süreyle Azerbaycan tarafından kabul edilmiştir. Ne yazık ki Kelbecer’e girerken vahşice hareket eden Ermenistan, aynı vahşiliğini şimdi de sürdürmekte, çekilirken geride kalan ne varsa yakıp yıkmaya koyulmaktadır.

Yine mutabakat uyarınca, Şuşa şehrini etkilememek kaydıyla, Ermenistan ile Dağlık Karabağ’ın bağlantısını sağlayacak 5 kilometre genişliğinde bir koridorun kurulması amaçlanmaktadır. Yerlerinden edilmiş kişiler ve sığınmacılar Dağlık Karabağ

topraklarına ve çevredeki ilçelere Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliğinin kontrolü altında dönebileceklerdir.

En önemli hususlardan biri olarak bölgedeki tüm ekonomi ve ulaşım bağlantıları üzerindeki blokaj kaldırılacaktır. Böylelikle, Azerbaycan Cumhuriyeti'nin batı bölgeleri ile Nahçıvan Özerk Cumhuriyeti arasındaki ulaşımın sürekliliği ve güvenliği tesis edilerek garanti altına alınacaktır.

Bütün bunlar olurken bölgede ateşkese uyulup uyulmadığının denetlenmesi amacıyla işgalden kurtarılan Azerbaycan topraklarında bir ortak merkez oluşturulacaktır. Bu merkezde Azerbaycan'ın talebi üzerine Türkiye ve Rusya'nın müştereken yer alması kararlaştırılmıştır. Azerbaycan'ın belirleyeceği yerlerde Türkiye'nin Rusya'yla birlikte kuracağı ortak merkezde ve bu merkezin icra edeceği faaliyetlerde Türk Silahlı Kuvvetleri personelimiz ile lüzumu görülen sivil personelin görev yapması amaçlanmaktadır. Bu amaç, 16 Ağustos 2010 tarihinde imzalanan ülkemiz ile Azerbaycan Cumhuriyeti arasında Stratejik Ortaklık ve Karşılıklı Yardım Anlaşması uyarınca fiiliyata geçmiş olacaktır. Azerbaycan'ın talebi üzerine bölgeye gidecek olan Mehmetçik, Azerbaycan'a sunduğumuz taahhütlerimizi yerine getirirken bir ananın iki oğlu, bir amacın iki kolu olarak kader birlikteliğimizi pekiştirecektir. Ayrıca, Kafkasya'nın huzur, güvenlik, barış ve istikrarının tesisinde sorumluluk üstlenecektir. Açıkça söylemek gerekir ki, aynı bölgede, Azerbaycan'ın yanında omuz omuza durmamız ortak gelecek inşamızın ve ülkemizin menfaatlerini korumanın da bir gerekliliğidir. Biz, dün de Azerbaycan'da yaşayan soydaşlarımızla beraberdik, bugün de beraberiz ve yarın da Allah'ın izniyle bir ve beraber olmaya devam edeceğiz.

Bunun yanı sıra, savaş boyunca Ermenistan'ın bölgeye Suriye'den PKK/PYD bünyesindeki çok sayıda teröristi getirdiği malumdur. Kafkasya'da millî güvenliğimize doğrudan tehdit oluşturan bu teröristlerin varlığına asla göz yumamayız. Bu kapsamda, Mehmetçik, millî bekamız için Karabağ'da önemli ve mutlak gerekli bir görevi ifa edecektir.

Sayın Başkan, saygıdeğer milletvekilleri; üzerinde görüştüğümüz tezkereyle ilgili öne çıkan bir başka husus Nahçıvan ile Azerbaycan arasında tesis edilecek sürekli erişim ve ulaşım imkânının bundan sonrası için sağlanıyor oluşudur. Nahçıvan, sahip olduğu jeostratejik konumuyla hem Kafkasya'nın huzur ve istikrarı hem Azerbaycan'ın güvenliği hem de ülkemiz ve Türk dünyası açısından büyük bir öneme sahiptir, ayrıca Azerbaycan'ın ayrılmaz bir parçasıdır. Bu gerçekliğin, Azerbaycan'ın mutlak zaferinin tesis edildiği metinde yer alması ve taraflarca kabul edilmesi son derece önemli olmuştur. Sebebi ise hiç kuşku yok ki hem tarihsel gerçeklere ve mücadelelere hem de bugün ve yarın için var olan hakikatlere dayanmaktadır. Türkiye ile Sovyetler Birliği arasında 16 Mart 1921 tarihinde imzalanan Moskova Anlaşması'yla Nahçıvan, özerk bir yapıya sahip olması ve başka bir devlete terk edilmemesi şartıyla Azerbaycan'ın himayesine bırakılmıştır. Aynı durum, Türkiye, Sovyetler Birliği, Azerbaycan, Ermenistan ve Gürcistan arasında 13 Ekim 1921 tarihinde imzalanan Kars Anlaşması'yla da teyit edilmiştir. Sovyetler Birliği tarafından Azerbaycan ile Nahçıvan arasında kalan Zengezur bölgesinin Ermenistan'a verilmesinin ardından ne yazık ki Nahçıvan'ın Azerbaycan'ın diğer bölgeleriyle karasal irtibatı kesilmiştir.

Nahçıvan Özerk Cumhuriyeti, diğer Türk devletleriyle aramızda fiziki bağlantısı bulunması sebebiyle özel bir anlam taşımaktadır. Nahçıvan merkezi ile İçişleri Bakanlığı arasındaki uzaklık bugün 160 kilometredir. 28 Mayıs 1992'de açılan Dilucu Umut Köprüsü'yle bağlanan 12 kilometrelik bir sınır hattımız da burada bulunmaktadır. Dolayısıyla Nahçıvan ve Azerbaycan arasında tesis edilecek ulaşım bağlantısının kıymeti büyüktür.

1921 yılında, Moskova Anlaşması öncesinde, müzakereler için Rusya'ya giden heyette yer alan Yusuf Kemal Bey, Ankara'dan ayrılmadan bir gün önce, 13 Aralık 1920'de Mustafa Kemal Paşa'yla görüşmüş ve "Paşam, Ruslar Nahçıvan üzerinde ısrar ederse ne yapalım?" diye sorunca "Nahçıvan Türk kapısıdır. Bu hususu nazariyibara alarak elinizden geleni yapınız." cevabını almıştır. Moskova Anlaşması'yla Nahçıvan'ın Azerbaycan'a bağlanması Atatürk tarafından olumlu karşılanmış ve Ankara'ya dönen Yusuf Kemal Bey "Muhterem Paşam, Nahçıvan üzerinde elden geleni yaptık." deyince de Atatürk "Yusuf Kemal Bey, kapımız mevcudiyetini muhafaza ediyor. Bizim için mühim olan budur." cevabını vermiştir.

Allah'a hamdolsun, 1921 yılında temellendirilen, mevcut hâli korunan, Atatürk'ün büyük hassasiyet gösterdiği Türk kapısı yüz yıl sonra açılmış, Türk dünyası fiilî olarak birbirine kavuşma ve kucaklaşma imkânı bulmuş, kader birlikteliğine koyulmuştur. Yüz yıl önce sergilenen gayret bugün maksadına ulaşmıştır. Türklüğün büyük ideali için ruh ve beden birleşmiş, nefes almaya başlamıştır. Bu yolda emek ve gayret sarf edenleri tarih unutmayacak, Türklüğün tertemiz ve sarsılmaz vicdanı onları her zaman hayırla yâd edecektir.

Hiç kuşku yok ki Dağlık Karabağ bölgesinde Azerbaycan'ın elde ettiği zafer ve beraberinde imzalanan mutabakat sadece Kafkasya açısından değil, 21'inci yüzyıldan başlamak üzere, dünya siyasi tarihi açısından en önemli milatlardan biri olarak bundan sonra da kabul edilecektir. Yaşanan bu önemli olay, küresel siyasette güç merkezinin Batı-Doğu ekseninde yer değiştirmeye başladığı bir dönemde gerçekleşmişken, ülkemizin öncü bir sorumluluk üstlenmesi yarınlarımız açısından umut verici olmuştur.

Türklük, önceki yüzyıla göre bu yüzyılda daha büyük bir diriliş, şahlanış, güç ve azimle dünyaya sulh ve adaleti getirmeye, istikrarlı ve huzurlu bir nizamın tesisini sağlamaya adanmıştır. Asla unutulmamalıdır ki Türk birliği, Türk milleti var olduğu günden bu yana hakikatin bizatihi kendisiydi ve yüzlerce yıldır tüm azameti, yüceliği ve berraklığıyla karşımızda durmaya bugün de devam etmektedir.

Bize göre, 1918 ve 1919 yıllarında, İstanbul'dan 3 farklı istikamete yola çıkanlar aslında tek bir ülküye inanmışlardı. Bunlardan birisi olan 1919'da Samsun'a basan ayak, 1918'de Bakü'ye ulaşmak üzere yola çıkan ve yine aynı yıl yani 1918'de önce Kırım'a, oradan da Türkistan'a uzanan ayaklarla aynı kutlu yolda yürüme arzusu ve hedefini taşıyordu. Bu 3 farklı rota sonunda kutlu bir ideali gerçekleştirmek üzere hayatını ortaya koymuş, milletin bağrından çıkan şerefli ve asil evlatların emanetinde yüce dileğe doğru yol almıştı. Mustafa Kemal Atatürk de Nuri Paşa da İsmail Enver Paşa da yüreği Türklük aşkıyla yanan, hürriyet ve istiklal sevdalısı, asalet timsali, dünyanın görebileceği en yüksek karakter ve azme sahip insanlardı.

Netice olarak, verilen mücadelelerde Anadolu'daki amaç hasıl olmuş ve Türklüğün bu coğrafyadaki hürriyet ideali gerçekleşerek yeni bir Türk devleti olan Türkiye Cumhuriyeti kurulmuş, Kafkasya coğrafyasındaki hedef ilk aşamada başarı sağlansa da kısa süre sonra akamete uğramış, Türkistan'daysa tohumlar ekilmiş ancak neticeye o dönem varılamamıştı.

21'inci yüzyılın henüz ilk çeyreği bitmeden Karabağ'da Türklüğün elde ettiği zafer ve beraberinde kaçınılmaz olarak karşımızda duran gerçeklik işte budur. Taş mutlaka kırılır, tunç elbette erir ama Türklük ebedidir, ebediyete kadar da inşallah var olmaya devam edecektir.

Böylesi bir dönemde, kimileri Karabağ'da Azerbaycan'ın zaferini ilan eden Rusya'yla varılan mutabakatı, iş birliğimizi eleştirmeye, bunu yaparken de tarihte en fazla mücadele verdiğimiz devletin Rusya ve mirasçısı olduğu evvelki dönemlerdeki devletler olduğunu söylemektedirler. Doğrudur, tarihimize baktığımızda en çetin mücadeleleri zaman zaman Ruslara karşı verdik. Bu mücadele dönemi içerisinde de yeri geldi biz, yeri geldi Ruslar kazandı fakat meseleye sadece bu açıdan bakarsak yanlış oluruz. Gerçekte var olan hakikat ise şudur: 2 milletin devletleri birbiriyle ne zaman mücadele içerisine girerlerse iki taraf arasındaki galibe bakılmaksızın kazanan daima üçüncü taraflar olmuştur. Bugün, bu tarihî hakikat bir kez daha karşımızdadır. Komşumuz olan Rusya'yla iyi ilişki içerisinde olmamızdan rahatsız olan çevreler aynı bahisle tarihi hatırlatarak önümüzü tıkamaya çalışıyorlar. Bu oyunlara aldanmayacağız, aldırış etmeyeceğiz. Ne okyanus ötesinde bulunanlar ne de Avrupa'da yer alanların bu

coğrafyayı bizden daha iyi tanımları söz konusu olamayacaktır. Ömrü birkaç yüzyıla sınırlı olan devletler Kafkasya'nın istikrar ve barışının ne anlama geldiğini binlerce yıldır burada yaşayan bizlerden daha iyi kavrayamazlar, hassasiyet gösteremezler. Zaten bu hassasiyet gözetilmiş olsaydı şimdiye kadar Karabağ'daki Ermenistan işgalinin çoktan sonlandırılması gerekirdi.

Rusya'yla sürdürülen ilişkilerimizde mühim olan elbette ki beklentilerimizin ne ölçüde karşılandığı ve gereğinin muhatabımızca yerine getirilip getirilmediğidir. Türk milleti var olduğu günden bu yana adalet, huzur ve sulh için gayret göstermiştir. Mücadelesi daima zulme karşı olmuş, hedeflerini de bu ölçüyü gözeterek belirlemiş ve korumuştur. Bu kapsamda Kafkasya'da dost ve kardeş ülkemiz olan Azerbaycan'ın yanında yer almaya kanımızla, canımızla, bütün varlığımızla devam edeceğiz.

Gazi Meclisimize gönderilen Cumhurbaşkanlığı tezkeresine Milliyetçi Hareket Partisi Grubu olarak bu sebeplerden dolayı yürekten ve candan destek verdiğimizizi belirtiyor, Hükümetimizin gayretlerine teşekkür ediyor, tezkerenin hayırlara vesile olmasını temenni ederek şanlı askerimize Cenab-ı Allah'tan üstün muvaffakiyetler diliyoruz.

Bu vesileyle Gazi Meclisimizi sevgi ve saygılarımla selamlıyorum. (MHP ve AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Halkların Demokratik Partisi Grubu adına Adana Milletvekili Tulay Hatimoğulları Oruç.

Buyurunuz Sayın Hatimoğulları Oruç. (HDP sıralarından alkışlar)

HDP GRUBU ADINA TULAY HATIMOĞULLARI ORUÇ (Adana) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; savaşa ilgili söylenen çok söz, anlatılan çok hikâye var. Ülkenin en yoksulları ne yazık ki en zenginleri için savaşır. Savaş acı, gözyaşı, yıkım, tecavüz, göç demek. Geçen gün İzmir depreminde binaların nasıl yıkıldığına hepimiz tanıklık ettik ve o manzarayı televizyondan izlerken hepimizin gözyaşı aktı. İşte, savaş o depremin yarattığının katbekat üstünde yıkım yaratıyor, insanların duygularını parçalıyor, insanları birbirinden ayırıştırıyor ve ne yazık ki mevcut olan iktidar hâlâ -dış siyasette- savaş konusunda ısrarını devam ettiriyor. İnsanın insana silah doğrulttuğu, insanın insan üzerinde patlayıcı kullandığı, yıkılan kentler, yakılan ormanlar ve eğer sağ kalma şansına sahip olan birileri varsa asla ve asla o travmayı üzerinden atamıyor, atamayacak.

Eminim ki bugün Ermenistan-Azerbaycan savaşında hem Ermeni kardeşlerimiz hem Azeri kardeşlerimiz çok büyük bir travma yaşadılar, hem de çok ağır bir travma. Bu dönemde yaşadıkları bu savaşın bedelini ne yazık ki iki kardeş halk ödemektedir. Peki, bu savaş neden çıktı? Ermenistan-Azerbaycan çatışmaları yeni değil, bir tarihî arka planı var, evet ve özellikle son otuz sene içerisinde sürekli çatışmalara mahal olmuş iki coğrafya.

Rus Çarlığı yaşadığı yenilgiden sonra Kafkasya'daki etkisini elbette kaybediyor ve 1918'de Azerbaycan Demokratik Cumhuriyeti adıyla Azeri devleti kuruluyor. Dağlık Karabağ bu sınırların içindeydi ve Dağlık Karabağ'da hem Ermeniler hem Azeriler yaşıyordu. O dönemde yapılan Paris Barış Konferansı'nda Dağlık Karabağ'da yaşayan Ermeniler İngilizlerin verdiği güvenceyle bu bölgenin Azerilere verilmesine ikna oluyor ancak ortak yaşam yeterince kurulamıyor, gerilimler ve çatışmalar bir türlü bitmek bilmiyor. Kafkasya'nın kaderini değiştiren ve dünyayı etkileyen gelişmeler yaşandı o dönemde. Rusya'da Bolşevikler devrim yaptı ve Rusya'da Bolşevik Devrimi'nden sonra Ermenistan, Azerbaycan, Gürcistan devlet oldu. Tabii, devlet olma hâli uzun bir süre devam etmedi. Azerbaycan ve Ermenistan, 1920'den itibaren, Sovyetler Birliği yıkılana kadar yani 91'e kadar özerk kalmış, çatışmasız bir süreci bu dönemde yaşamışlardır.

30 Ağustos 1991'de diğer Sovyet cumhuriyetleri gibi bağımsızlığını ilan eden Azerbaycan Cumhuriyeti ile Türkiye arasında siyasal, ekonomik ve askerî temelde çeşitli gelişmeler oluyor, ilişkiler gelişiyor. Bunu iktidar etnik soydaşlık ve ümmetçilik üzerinden tarif ediyor.

Peki, bu dönemde Türkiye-Azerbaycan ilişkileri nasıl ilerledi, ona bakmamız lazım. Hatırlayın Türkiye'nin 90'lı yıllarını, mafya-devlet ilişkisi iç içe girmiş, JİTEM gibi paramiliter gruplar Türkiye'de cinayetler işliyor, gazeteciler, aydınlar, yazarlar, insan hakları savunucuları suikastlarla katlediliyorlar ve ne yazık ki üzülmeye ifade ediyoruz, Azerbaycan bu örgütün çalışmasını yürüttüğü, eğitimini aldığı bir saha hâlindeydi.

Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından kurulan Susurluk Araştırma Komisyonu tutanaklarına bakarsanız, derin devlet, mafya, paramiliter güçler ilişkisinde ne yazık ki bu ülkedeki sınırlar içerisinde nasıl detaylı bir örgütlenme içinde olduklarını göreceğiz. Uğur Mumcu suikastıyla ilgili yürütülen soruşturmanın dosyasına da baktığımızda bu ilişkileri görebiliriz.

Evet, bu tarihsel arka planı Azerbaycan tarafından değerlendirildiğimizde, şüphesiz bir ülkede insan haklarından, demokrasiden, ifade özgürlüğünden bahsedemiyoruz. Sonuç olarak, Türkiye ve Azerbaycan arasında devam eden ekonomik, askerî, kültürel ve siyasal ilişkiler geçmişten bugüne kadar belli bir odağın çıkarları çerçevesinde seyretti. Aliyev ailesinin de bu çıkar çerçevesi içinde kattığı pay azımsanmayacak düzeydedir. Burada Azeri halkımıza düşen hiçbir pay yoktur. AKP iktidarı 2000'li yılların ilk yarısında Dağlık Karabağ sorununun çözülmesi için Minsk Grubunda yer aldı ve burada Ermeni devletiyle yakın ilişkiler kuruldu, diyaloglar gelişti fakat bu grubun, Minsk Grubunun bu süreci siyasal yöntemlerle, diyalogla çözmesi bir biçimiyle engellendi ve ne yazık ki Türkiye'de AKP iktidarı fabrika ayarlarına geri dönerek 90'lı yılların siyasetini izledi ve Minsk Grubu, şu anda zaten fiilî olarak devre dışı kalmış durumdadır.

HDP olarak, hangi gerekçeyle olursa olsun, halkların birbirine kısıtlanmasına, bölgesel çatışmaların derinleştirilmesine, komşu halklarımızın birbiriyle çatışmasına dün "evet" demediğimiz gibi bugün de "evet" demiyoruz ve HDP bu Mecliste faaliyet yürüttüğü günden bugüne kadar da hiçbir askerî tezkereye "evet" demedi, hepsine ret verdik çünkü biz dış siyasette diyalog, barış ve siyasal yöntemlerle çözüm konusundaki ısrarın ikinci plana atılmaması konusundaki kararlılığımızı hep ifade ettik bu kürsülerden.

27 Eylül 2020'de Dağlık Karabağ'da Azerbaycan ve Ermenistan arasında başlayan çatışmalar konvansiyonel bir savaşa dönüştü ve Azerbaycan-Ermenistan savaşında Türkiye de Rusya da gerekli rolleri oynamış olsaydı süreç bugüne kadar bu şekilde gelmezdi, bu kadar insan yaşamını kaybetmezdi. Şu an yapılan şey, bir savaşın çıkması izlendi çünkü şu bilinen bir gerçektir: Rusya uzunca bir süredir Ermenistan üzerindeki etkisini yitirmiş ve Ermenistan-Azerbaycan çatışmasının çıkmasından bir fayda sağlamayı amaçlayarak, her iki ülkeyi kendine muhtaç eden bir çizginin ilerletilmesi için âdeta bu savaş ve bu çatışmayı izlemiş durumdadır.

Rusya açısından baktığımızda, Kuzey Amerika ve Avrupa Ermeni diasporalarının desteklediği Ermenistan Hükümeti Başkanı Paşinyan'ın Putin'le mesafesinin az önce bahsettiğimiz gelişmelerde payı büyüktür. Ermenistan ordusu bu savaşta ciddi kayıplar verdi. Paşinyan Hükümeti, 9 Kasım gecesi, Rusya'nın barış gücü olacağı, tampon bölge oluşturulacak bir ateşkes imzalandı. Orta vadede bu bir çözüm değildir ilk elde çözüm gibi gözüksede. Bu anlaşmaya göre Dağlık Karabağ ihtilaf bölgesinde tüm askerî eylemler Moskova saatıyla gece 24.00'ten itibaren duracak ve tam ateşkes sağlanacak. Ermenistan'ın kontrolündeki Ağdam ve Gaza bölgesindeki alanlar 20 Kasım 2020 tarihine kadar Azerbaycan'a iade edilecek. Dağlık Karabağ'daki temas hattı boyunca, Laçın Koridoru boyunca, Rusya Federasyonu ordusuna bağlı Barışı Koruma Birliği 1.960 hafif silahlı asker, 90 zırhlı araç, 380 adet araç, özel teçhizat konuşlandırılacak bu bölgede. Rusya Federasyonu Barışı Koruma Birliği Ermenistan Silahlı Kuvvetlerinin çekilmesine paralel olarak konuşlandırılacak, Rusya Federasyonu Barış Gücü beş yıl süreyle burada kalacak ve bu süre beş yıl daha uzatılabilir. Taraf olan ülkeler isterse bu süreyi altı ay önce bildirerek Rusya'nın oradan çekilmesini talep edebilecek. Anlaşmanın taraflarca uygulanmasını kontrol etmenin etkinliğini artırmak için Ateşkes İzleme Merkezi kurulacak.

Şimdi, bahsettiğimiz bütün bu maddeler içerisinde Türkiye'ye düşen pay sadece şimdi bahsettiğimiz maddede -bunu da birazdan daha fazla açacağız- Ermenistan Cumhuriyeti, Kelbecer ilçesini 15 Kasım 2020'ye, Laçın ilçesini 1 Aralık 2020'ye kadar Azerbaycan Hükûmetine iade edecek. Dağlık Karabağ ve Ermenistan'ın bağlantısını sağlayacak, aynı zamanda Şuşa şehrini etkilemeyecek olan Laçın Koridoru -5 kilometre genişliğindeki koridor- Rusya Federasyonu gücünün kontrolünde olacak. Dağlık Karabağ'da yerinden edilen herkes -Ermeniler ve Azeriler için geçerli- bölgeye Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliğinin kontrolü altında dönebilecekler. Savaş esirleri ve diğer tutuklular, cenazelerinin değişimini gerçekleştirebilecekler. Bölgedeki tüm ticari kara yolu ulaşım bağlantıları açılacak. Ermenistan-Azerbaycan savaşı sonrası sivilin ve ticari araçların her iki yönde engelsiz ulaşımını organize etmek için Azerbaycan'ın batı bölgeleri ile Nahçıvan Özerk Cumhuriyeti arasında ulaşım koridoru sağlanacak, Rusya Federal Güvenlik Servisi yetkilileri bu koridoru kontrol edecek.

Bu anlaşmadan çıkan sonuçlara bir bakalım: Karabağ fiilen ikiye bölünüyor, güneyi Azerbaycan'da, kuzey bölgesi Ermenistan'da kalıyor. Sadece Ermenistan'ın tanıdığı, Karabağ'daki Ermenilerin kurduğu Artsah Cumhuriyeti'nin geleceği belirsiz ve bu bir savaş potansiyeli taşımaya devam ediyor.

Azerbaycan'ın iç siyaseti bağlamında yolsuzluk ve ekonomik istikrarsızlıkla anılan Aliyev saltanatı Azerbaycan'da bir süre daha devam edecek bu Karabağ zaferi üzerinden. Azerbaycan kamuoyunda iktidara yönelik muhalefet cephesi zayıflayacak, Aliyev'in ailesinin popülaritesi ve militarist politikalar artacak.

Ermenistan'da Paşinyan Hükûmetine karşı sağcılar aşırı bir şekilde güçlenecek.

Sekiz yıl önce Azerbaycan'dan çekilmiş olan Rusya -ki bu kısmı gerçekten çok önemli- hem Ermenistan'ı hem Azerbaycan'ı denetleyecek şekilde şu an sahalara geri döndü. Karabağ savaşı sayesinde bu kez sınır hatlarında en önemli hatları Rusya kontrol edecek.

Bu savaşın kazananı kim oldu? Türkiye, bu savaşta sağlanan anlaşmanın neresinde? Varın, bu soruyu siz yanıtlayın. Varsın, bu soruyu kamuoyu yanıtlasın. Türkiye, varılan anlaşmanın hiçbir yerinde değil.

Karabağ sorununun barışçıl çözümü amacıyla AGİT tarafından kurulan Minsk Grubu üyesi olan başta ABD ve Fransa olmak üzere Batılı devletler bu sürecin şimdilik dışında kalmış durumdadır. Zaten savaş sürecinde kendilerinden beklenen misyonu ve rolü de oynamamışlardır.

Rusya'nın Ermenistan'ı kendisine muhtaç hâle getiren politikaları Azerbaycan için de şu an devreye girmiş durumdadır.

Peki, bu gelişmelere Türkiye açısından nasıl bir yorum getirmemiz gerekiyor? Az önce söyledim, bu anlaşmanın hiçbir yerinde yok Türkiye. Sadece büyük olasılıkla Bakü'de kurulacak olan gözlem merkezinde dijital gözlem yapmak üzere Türkiye asker görevlendirebilecek. Bütün bu kargaşadan, bütün bu sorun yumağından Türkiye'nin payına düşen bu olmuş oldu.

Şimdi, Türkiye, yine bu savaşta Libya sürecinde de ortaya çıkan ve kamuoyunun çok tartışmış olduğu, dünya kamuoyunun çok tartışmış olduğu bir mevzu var. Suriyeli cihatçıları, selefistleri Karabağ cephesine taşıdığı iddiaları var, Libya, Suriye'nin farklı bölgelerine taşıdığı gibi. Suriye savaşından devşirilen selefist grupların iktidarın elinde gayriresmî olarak tutulan bir savaşçı gruba dönüşmüş olması, ürkütücü bir düzeye gelmiş durumdadır. Savaşçı ihracı yapan Hükûmet, savaş suçları kapsamında uluslararası mahkemelerde yargılanacak düzeyde ileri gitmiş durumdadır.

Türkiye cenahından Rusya'nın inisiyatifiyle yapılan anlaşmanın detaylarına bakacak olursak gerçekten Türkiye'nin payına düşen hiçbir şey olmadığını bir kere daha görmüş oluyoruz. Peki, 7/24 savaş haberleri yaptıran iktidar bu süreçte neyi amaçladı? Yani gelişmelerin bu şekilde olacağından, yani Rusya'nın bu şekilde inisiyatif alacağından bihaber miydi? Hayır, değil. Belki mevcut olan iktidarı taşıyan tek şey olabilir. Çözümün bu kadar hızlı olacağını beklemiyorlardı ya da bu anlaşmanın bu kadar hızlı bir şekilde devreye gireceğini beklemiyorlardı ama onun dışında az buçuk Suriye deneyiminden bunu kestirmiş olmalılar. Kestiremediler ve göremedilerse bu, iyice dış siyasetteki körülüğün göstergesidir, ötesi değildir.

Karabağ'da askerî varlığı olmasa da Azerbaycan'a büyük çapta askerî malzeme ve SİHA satışı yaparak bu savaşın sonra da daha fazla para imkânı kazanmanın önü açılmış oldu. Bu yandaş medyanın yaptırdığı haberlerle de bunun önü açılmış oldu. Elinde tuttuğu Suriye merkezli devşirilen savaşçıları aktif olarak kullanarak bu projenin dinamik bir şekilde devam etmesini sağlamış oldu.

Türkiye'nin Azerbaycan'da askerî ve siyasi varlık gösterebilmesinin Türkiye ile Rusya arasındaki ilişkilere göre şekillenecek denkleme bağlı olduğunu bilmeyen yoktur. Rusya ya da Avrasya Pakti diyelim, Avrasya Pakti ve NATO arasındaki gelgitlere bağlı olarak Türkiye'nin Rusya'yla ilişkilerini geliştireceği de aşikârdır. Dolayısıyla Azerbaycan'daki varlığı, genel manada Türkiye'de Hükûmetin izleyeceği ana çizgiye bağlı olarak belirlenecektir. Burada zafer naraları atıldı, gerçekten buradaki asıl zafer Rusya'nın. Rusya, bölgedeki enerji nakil hatlarında da denetim konusunda ağırlığını artıracak. İktidarın savunduğu "İki devlet, tek millet." tezi orta vadede siyasi, ekonomik, hatta askerî manada tamamen Rusya'nın inisiyatifine geçmiş durumdadır.

Ayrıca, iç siyasette milliyetçi seçmen konsolide etmeye çalışıldı yapılan yandaş medyanın haberleriyle. Ne yazık ki iktidarın son dokuz senesi böyle geçti; sürekli savaş haberleri, sürekli çatışma haberleri pompaladılar. İç siyasette yaşanan sıkıntıların, mesela ekonomik krizin, mesela işsizliğin, mesela yoksulluğun, mesela kadına yönelik artan şiddetin, mesela artan hukuksuzluğun, mesela yargının tamamen iktidarın bir koltuk değneği hâline gelmesinin, bütün bunların üstünü örtmek için bu milliyetçi hezeyanlar ne yazık ki kullanılıyor. Kürt sorunu ve dış siyasetteki çatışmaların, iç siyaseti de belirlemek ve konsolide etmek bakımından bu şekilde de buraya tahvil edildiği bilinen bir gerçektir.

Tabii ki sadece bu değil, bütün bu yönelimde bir amaç daha vardır ki iyice gerilemiş durumda olan AKP "Aman muhalefet yan yana gelir, aman muhalefet bize karşı birleşirse..." diyerek "Vatan, millet, Sakarya." deyip muhalefeti arkasına dizerek bu şekilde önemli yol aldığını da belirtmemiz gerekiyor. Burada biz muhalefete düşen en temel görev, dış politikadaki siyasetin iç siyasete tahvilini konusundaki eleştirilerimizi açık, ayan beyan bir şekilde yapmak zorundayız, yapmak durumundayız. Yoksa Türkiye, gerçekten dış siyaset, uluslararası ilişkiler ve iç siyaset bağlamında uçurumun kenarında değil, uçurumdan şu an yuvarlanıyor ve bu ülkeyi hep birlikte kurtarmaya ihtiyaç var.

Burada şunu belirtmem gerekiyor: Yine ana akım medyanın, yandaş medyanın pompaladığı haberlerle Türkiye'de yaşayan Ermeni halkımız çok ciddi bir tedirginlik yaşadı ve burada Hrant Dink'i hemen hatırlayacağız hep beraber. Hrant Dink "Ben kendi ülkemde bir güvercin ürkekliğiyle yaşamak istemiyorum ve güvercinlere dokunmazlar, güvercinler kentlerin iç bölümlerinde yaşar." dedi ama kıydılar Hrant Dink'e, kıydılar barış güvercinine. Buradan şunu söylemek isterim ki: Ermeni halkımızın kendini tedirgin hissetmesine sebebiyet verecek, herhangi bir girişimden, herhangi bir haberin yapılmasından kaçınmak zorundayız. Biz, Türkiye'de 72 milletten insan olarak barış, huzur ve kardeşlik içinde yaşamayı tesis etmeyi başarmak zorundayız, başka seçeneğimiz yoktur.

Evet, burada Libya'daki gelişmeler hakkında kısaca bir şeyler ifade etmek isterim. Azerbaycan'da yaşanan hezeyanların benzerini Libya'da yaşadık. Bakın, bugün Mısır, Fas, Tunus'ta Libya'yla ilgili -hatta Libya ile Türkiye Hükûmetinin anlaşma yapmış olduğu Serrac tarafı dâhil olmak üzere- bütün tarafların bir araya getirildiği konferanslar, toplantılar düzenleniyor. Masada, masanın etrafında, çok sayıda ülke var ama -Türkiye şu an bu kadar anlaşma imzalamasına ve tezkereyi bu Meclisten çoğunluk oyuyla çıkarmasına rağmen- ortada Türkiye'den bahsetmek mümkün değil.

Kafkasya'da halklar ve inançlar arasındaki ayrışmanın bu savaşlarla daha çok geliştirilmesi, gerçekten çok üzücü. Bu savaştan geriye kalan, tekçi devlet anlayışıdır, bu savaştan geriye kalan, sermaye gruplarının kazanımıdır. Kaybedense Ermeni halkıdır, Azeri halkıdır.

Bakın, yeni bir haber düştü, Azerbaycan'la yapılan anlaşma gereği Ermenistan'ın boşaltılması gereken topraklar için Erivan'a on günlük süre verilmiş ve Kelbecer'de bazı Ermeniler, toprağı kazıyarak ölmüş olan insanları, akrabalarını yani ölülerini taşımak durumunda kalıyorlar. Savaşın halklara yaşattığı vahşet için bundan daha güzel bir örnek olabilir mi, bilemiyorum.

Bu savaş trajedilerinin, tabii, başka süreçlerde de bundan aşağı kalır yanı yoktur. Mesela Diyarbakır'da yaşayan bir annenin evladının kemikleri PTT kargoyla gönderildi, mezarlar tahrip edildi.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun lütfen.

TULAY HATIMOĞLLARI ORUÇ (Devamla) – Savunma önemlidir; savunma, devlet için önemli olduğu gibi bireyler ve toplumlar için de önemlidir. Ama savunmayı tank, top, tüfek gibi algılayanlar, savaş gibi algılayanlar şunu bilmeli ki: En iyi savunma biçimi, barışı tesis edebilecek bir güce, bir iradeye sahip olabilmektir. Komşuda huzur varsa ülkede de huzur vardır. Ne zaman savaşla ilgili konuşsak şair Aram Tigran'ın şu dizeleri gelir aklıma: “Dünyaya bir daha gelirsem, ne kadar tank, tüfek ve silah varsa hepsini eritip saz, cümbüş ve zurna yapacağım.” Evet, bu halkın çektiği acılar yeter, bu coğrafyada dökülen kanlar yeter. Bizler gerçekten silahları eriterek saz ve cümbüş yapmalıyız, böyle bir siyasi iradeyi Türkiye Büyük Millet Meclisi ortaya koyabilmelidir.

Teşekkür ederim. (HDP sıralarından alkışlar)

(CHP Genel Başkanı ve İzmir Milletvekili Kemal Kılıçdaroğlu'nun Genel Kurul Salonu'nu teşrifi sırasında CHP sıralarından ayakta alkışlar)

BAŞKAN – Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına İstanbul Milletvekili Ahmet Ünal Çeviköz.

Buyurunuz Sayın Çeviköz. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA AHMET ÜNAL ÇEVİKÖZ (İstanbul) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, Azerbaycan'a Türk Silahlı Kuvvetlerinin Gönderilmesine İlişkin Tezkere hakkında Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına söz almış bulunuyorum. Bu vesileyle yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum.

Değerli milletvekilleri, Cumhuriyet Halk Partisi dost ve kardeş Azerbaycan'ın tasada ve kıvançta her zaman yanında durmuştur. Önünde değil, yanında; bunun altını çizmek isterim. Her zaman Azerbaycan'ın sevincini sevincimiz bilir, acısını yüreğimizde hissederiz. 1991 yılında Sovyetler Birliği dağıldıktan sonra Azerbaycan'ı ilk tanıyan ülke olarak çok yönlü dayanışma sergilenmesi ve Türkiye ile Azerbaycan arasındaki güçlü ilişkilerin ilerletilmesini her zaman kuvvetle destekledik, destekleriz. Bu vesileyle, Azerbaycan'ın Ermenistan tarafından işgal edilen topraklarının kurtarılarak yeniden ana vatana katılmasını memnuniyetle karşıladığımızı bir kere daha belirtmek isteriz. 27 Eylül tarihinden başlayarak meşru müdafaa hakkını büyük bir zaferle taçlandıran Azerbaycan ordusuna da tebriklerimizi sunuyoruz.

Güzel Şeki'nin değerli şairi, çok sevdiğim, evinde misafiri olduğum merhum Bahtiyar Vahapzade'yi anmadan geçemeyeceğim. Diyor ki Bahtiyar Muallim:

“Bir ananın iki oğlu,
Bir amalın iki kolu.
O da ulu, bu da ulu,
Azerbaycan-Türkiye.

Dinimiz bir, dilimiz bir,
Ayımız bir, ilimiz bir,
Eşkimiz bir, yolumuz bir,
Azerbaycan-Türkiye.

Bir milletlik, iki devlet
Eyni arzu, eyni niyet.
Her ikisi cümhuriyyet
Azerbaycan-Türkiye.

Birdir bizim her halımız,
Sevincimiz, melalımız.
Bayraklarda hilalımız
Azerbaycan-Türkiye.

Ana yurtta yuva kurdum,
Ata yurda gönül verdim.
Ana yurdum, ata yurdum,
Azerbaycan-Türkiye.”

Değerli milletvekilleri, tezkerede belirtildiği üzere, Azerbaycan-Rusya ve Ermenistan'ın aralarında vardıkları mutabakat uyarınca, 10 Kasım 2020 tarihinde gece saat on iki itibarıyla bölgede ateşkes tesis edildi ve işgal altındaki bazı bölgelerin, belirlenen takvime göre, Azerbaycan'a iadesini içeren bir plan ilan edildi. Söz konusu anlaşmanın 5'inci maddesinde yer alan şu ifade, tezkere için dayanak gösterilen hususlar arasında yer almakta ve bugünkü gündemimize kaynak oluşturmaktadır: “Anlaşmaların uygulanmasına dair kontrolün sağlanması amacıyla kontrol merkezi oluşturulacak.” İlk bakışta, esas olarak, bu tezkerenin, Azerbaycan-Rusya ve Ermenistan'ın aralarında vardıkları mutabakatla, 10 Kasım 2020 tarihinde yürürlüğe giren ateşkes anlaşmasına dayandırılmak istendiği anlaşılıyor. Türkiye'nin içinde yer alacağı ve bu tezkereye konu olan durumsa ateşkes anlaşmasında tarif edilmeyen, bizim henüz metnini görmediğimiz, yüce Meclisle de herhangi bir ayrıntısı paylaşılmayan bir konuyla ilgili: Ortak merkez kurulması. Nedir bu ortak merkezin görevi? Bölgede tesis edilen ateşkesin ve işgal altındaki Azerbaycan topraklarının henüz Azerbaycan ordusu tarafından kurtarılmayan bölgelerinin belli bir takvim çerçevesinde Azerbaycan'a iadesine ilişkin planı denetlemek, bir diğer ifadeyle Ateşkes Antlaşması'na uyulup uyulmadığını denetlemek.

13 Kasım 2020 tarihinde Dışişleri Bakanı Sayın Çavuşoğlu, ortak merkezin olası işleviyle ilgili bazı açıklamalar yaptı ve bu açıklamalarında “Azerbaycan'ın oluruyla kurulacak bir denetim ve gözetleme merkezi olacağını, önemli işlevler göreceğini, mutabakatı ihlal eden eylemlerin tespit edileceğini, ortak gözetim, denetim ve yerinde tespitler yapılacağını, hangi tedbirlerin alınacağını ileride konuşacağız.” dedi. Bu ifadeleri şunun için paylaşıyorum sayın milletvekilleri: Daha ne ev sahibi ülke tarafından

detayları belli olan ne de Rusya'yla görüşmeleri tamamlanmış olan bir ortak merkez için neden bu kadar hızlı bir tezkere hazırlandı? Henüz geçen hafta, hemen her düzeyde barış gücünde Türkiye'nin yer alıp alamayacağı konusunda kafa karışıklığı varken neden detayların belli olması beklenmedi? Bu belirsizlikte neden gündeme jet hızıyla bu tezkere alındı?

Değerli milletvekilleri, tezkere metninin gerekçesi bir durum tespiti yapmaktan öteye gitmiyor, bunu yaparken de hatalar yapılıyor. Örneğin, tezkerede ortak merkezin işgalden kurtarılan Azerbaycan topraklarında oluşturulacağı söyleniyor oysa ne Ateşkes Antlaşması'nda böyle bir ifade var ne de Rusya'nın yapılan açıklamalarında. Ayrıca, tezkere metninde sözünü ettiğim belirsizliğe de yer veriliyor ve deniyor ki "Azerbaycan'ın belirleyeceği yerde, Türkiye'nin Rusya'yla birlikte kuracağı ortak merkezde ve bu merkezin icra edeceği faaliyetlerde Türk Silahlı Kuvvetleri personelinin ve lüzumuna göre ülkemizden sivil personelin görev yapmasının 16 Ağustos 2010'da imzalanan Türkiye Cumhuriyeti ile Azerbaycan Cumhuriyeti Arasında Stratejik Ortaklık ve Karşılıklı Yardım Anlaşması uyarınca ülkemizin taahhütlerine uygun, Azerbaycan'ın toprak bütünlüğünü tescil eden, uluslararası hukuk, Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi kararları ve Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı ilkeleriyle uyumlu olduğu, bölge halklarının da huzur ve refahı yararına olacağı değerlendirilmektedir."

"Ortak merkez" kavramı, bu kadar belirsizliğini korurken tezkereyi kaleme alanların imdadına 2010 yılında imzalanan anlaşma yetişiyor. Bu anlaşma 2010 yılında Bakü'de Cumhurbaşkanlığı düzeyinde yapılan bir anlaşmadır ve Parlamentomuza sunulduğunda da Cumhuriyet Halk Partisinin desteğini almış bir anlaşmadır. Aslında, mevcut koşullarda söz konusu anlaşmaya istinaden ortak merkez görevlendirmesi yapmaktayız ancak böyle bir görevlendirme pekâlâ herhangi bir tezkereye ihtiyaç duymadan da pekâlâ yapılabilirdi. Niçin tezkereye ihtiyaç duyulduğunu ise şimdi anlatacağım.

2010 yılında imzalanan anlaşmada maddelere geçilmeden önce şöyle denmiş: "Bölgede barış, huzur, refah ve kalkınma için elverişli şartların tesisinde devletlerin güvenliğinin, egemenliğinin ve toprak bütünlüğünün sağlanmasının en önemli şart olduğunu teyit ederek, insan hakları, hukukun üstünlüğü ve iyi yönetim ilkelerine bağlılıkları dile getirilerek aşağıdaki hususlarda anlaşmaya varmışlardır." Şimdi, bakınız, elimizdeki tezkerede "Bölge halklarının da huzur ve refahı yararına olacağı, ayrıca millî çıkarlarımızı bakımından gerekli olduğu değerlendirilmektedir." deniyor. Yani iki ifade arasındaki farklardan anlaşılacağı üzere, iktidar aradan geçen on yılda "barış" kelimesini metinlerden çıkararak hem de sözde barış gücü içerisinde olmak istemesine rağmen aynı tutumu Irak-Suriye tezkeresinde de görmüş ve bu kürsüden dile getirmiştik. Bunları dile getirmek, "Yurtta barış, cihanda barış." sözünü dış politikada mihenk taşı olarak gören Atatürk'e olan saygımızın ve onun izinde olduğumuzu göstermenin bir zorunluluğudur.

Konuşmamın başında da belirttiğim gibi, Türkiye'nin barış gücünde olmasının istendiğini, en başından beri, hatta antlaşma imzalanmadan dış basına verilen röportajlardan biliyoruz. Kamuoyuna da barış gücü içerisinde olacağımız söyleniyordu; hatta, Azerbaycan Cumhurbaşkanı Sayın İlham Aliyev'in de Türkiye'nin barış gücü içerisinde olmasını istediği söyleniyordu. Bu konu, zaman içinde giderek karmaşık bir hâl aldı ve Rusya Dışişleri Bakanlığı âdeta yapılan açıklamaları boşa çıkarmak açısından her düzeyden açıklamalar yapmaya başladı.

Peki, Rusya'yla bu söylem zıtlığı ve ikimiz arasındaki, Türkiye ile Rusya arasındaki bu çelişki nasıl oluştu? İktidarın, ülkesinin ve bölgesinin gerçeklerinden yoksun politikaları nedeniyle oluştu bu söylem farkı. Yurttaşlarımızı manipüle ederek dış politikadaki hezimetlerinin üstünü kapatmak isterken iktidar, çelişkilerine her geçen gün yenisini ekliyor, bu çelişkileri de bu topluma miras bırakmaya başlıyor. Örneğin "İdlîb'de gözlem noktalarında çekilme yok." dendi, bu hafta gözlem noktalarının üçüncüsü yer değiştirdi. "Libya'da Sirte ve Cufra kırmızı çizgimiz." dendi, Libya hatırlanmaz oldu. Oruç Reis konusunda yaşanan gelişmeler sürecindeki inandırıcılığa zarar vermeye devam ediyor.

Gerçeklerden yoksun politikalarının en ağırını da yer gelmişken hatırlatmak isterim. Emevi Camisinde namaz kılma hayalleriyle yola çıkıp Süleyman Şah Türbesi'nin yerinden edilmesine neden oldu.

Vize serbestisinin sağlanması ve gümrük birliğinin yenilenmesi vaatleriyle ülkemizi geri kabul anlaşması ve 18 Mart Mutabakatı'nın külfeti altına soktular. Günün sonunda geri kabul anlaşmasını askıya alıp 18 Mart Mutabakatı'nın yenilenmesi için müzakere yolları aramaya başladılar.

Değerli milletvekilleri, bir kısım basın bazen kerameti kendinden menkul çıkarsamalar yapıyor; kamuoyunun yanlış bilgilendirilmemesi gerekiyor. Onun için bu tezkereyle Azerbaycan'a gönderilecek Türk Silahlı Kuvvetleri personelinin ve lüzumuna göre sivil personelin, Azerbaycan Cumhuriyeti'nin batı bölgeleri ile Nahçıvan Özerk Cumhuriyeti arasındaki ulaşım bağlantılarının güvenliğini sağlamak için de rol alabileceğine dair söylentilerin gerçeği yansıtmadığını bu vesileyle belirteyim. Bu, iyi anlaşılmalıdır; en azından böyle bir söylentinin 10 Kasım'da yürürlüğe giren Ateşkes Antlaşması'yla uyumlu olmadığı da iyi anlaşılmalıdır çünkü -bunun altını özellikle çiziyorum, çok net- bakıyorsunuz, Ateşkes Mutabakatı'nın 9'uncu maddesine göre bu görevi sadece Rusya Federasyonu Federal Güvenlik Servisinin sınır muhafızları gerçekleştirecek.

Şimdi, bunu neden bu kadar açık şekilde anlattığımı sebebini açıklayayım: Nahçıvan ile Azerbaycan'ın batı bölgeleri arasındaki ulaşım bağlantılarının güvenliği, sadece Rusya'nın insafına bırakılmıştır. Üstelik bu güvenliğin nasıl sağlanacağı, ulaşım hatlarının genişliğinin ne olacağı, kara yoluyla mı demir yoluyla mı ulaşım sağlanacağı, bu ulaşımın ne kadar süre içinde işlerlik kazanacağı gibi konular belirsiz ama bu ayrıntılar Laçın Koridoru için tanımlanmış. Örneğin, Laçın Koridoru'nun genişliğinin 5 kilometre olacağı, üç yıl içinde ulaşım hatlarının tamamlanacağı, Ateşkes Mutabakatı'nda ayrıntılandırılmış ama Nahçıvan Koridoru hakkında böyle bir ayrıntı yok ve belirsizlik var.

Nahçıvan Koridoru neden önemli? Sağlanabildiği takdirde Türkiye ile Orta Asya arasında kesintisiz bir ulaşım bağlantısını kuracağı için önemli. Gönül ister ki Ermenistan toprakları üzerinden geçecek olan bu koridor hakkındaki belirsizlikler ortadan kaldırılsın, Türk dünyası bu şekilde uzun ve güçlü bir kemerle birbirine bağlansın.

Aynı maddede yani Ateşkes Antlaşması'nın 9'uncu maddesinde yer alan bir diğer ifade de şöyle deniliyor: "Tarafların mutabakatıyla Nahçıvan Özerk Cumhuriyeti'ni, Azerbaycan'ın batı bölgelerine bağlayan yeni ulaşım bağlantılarının inşası gerçekleştirilecektir." Değerli milletvekilleri, böyle bir bağlantı vardı: Kars'tan geçen Ahırkapı'dan eski Sovyetler Birliği topraklarına giren demir yolu, Gümrü'den itibaren ikiye ayrılır, bir hat kuzeye Tiflis'e giderken diğeri güneye Nahçıvan'a giderdi. Nahçıvan'dan sonra da yine Ermenistan topraklarından geçip Nahçıvan ile Azerbaycan'ı birbirine kavuştururdu. Bugün o demir yolu yok. Zira Karabağ'ın işgalinden sonra Ermenistan yönetimi, bu demir yolunu tahrip ederek kullanılmaz hâle getirdi. Bu eski demir yolu hattının canlandırılarak Nahçıvan ile Azerbaycan arasında kesintisiz, lojistik kapasitesi ve güvenliği yüksek bağlantının geliştirilmesi için Türkiye'nin mutlaka inisiyatif alması gerekiyor. Bunu yapmanın yolu, Azerbaycan ile Ermenistan arasında bir barış anlaşmasının imzalanmasıdır.

Umalım ki bu ateşkes, zamanla bir barış anlaşmasına dönüşsün, Kafkasya'da kalıcı barış ve istikrar sağlansın, bölge halkları huzura kavuşsun ve bir daha kan dökülmesin. Ondan sonra bir imar faaliyeti başlayacaktır. Demir yolunun inşasını bu yüzden dile getiriyorum. İster demir yolu olsun ister kara yolu olsun, Nahçıvan'ı Azerbaycan'a bağlayacak olan ulaşım koridoru Ermenistan toprakları üzerinden geçecektir. Buradaki inşaa faaliyetlerinde Türkiye'nin de katkıda bulunması kuşkusuz bölge barışına büyük bir katkı ve kazanım sağlar ama şunu unutmamak gerekiyor: Bütün bunların yapılabilmesi için Azerbaycan-Ermenistan barışının sağlanması kadar Türkiye-Ermenistan ilişkilerinin de o barışla uyumlu şekilde normalleşmesi gerekiyor.

Buna "Bugünün konusu değil." diye bakmamak, tarih önünde bu yükümlülüğü ve görevi şimdiden dile getirmek ulusal bir sorumluluktur; bunun altını kuvvetle çizmek isterim.

Şimdi, söz konusu tezkerede atıfta bulunulan ve 16 Ağustos 2010 tarihinde imzalanan Türkiye Cumhuriyeti ile Azerbaycan Cumhuriyeti Arasında Stratejik Ortaklık ve Karşılıklı Yardım Anlaşması'na gelmek isterim. Bu anlaşma gerekçe gösterilerek tezkerenin kapsamı "tezkerelik" ifadesiyle hudut ve şümül bakımından genişletilmiş, işte bunu sakıncalı buluyoruz.

Tezkere, Türkiye Cumhuriyeti ile Azerbaycan Cumhuriyeti Arasında Stratejik Ortaklık ve Karşılıklı Yardım Anlaşması taahhütleri kapsamında da değerlendirilerek ilerde Kafkasya'da ortaya çıkabilecek Ermenistan ve Azerbaycan'ın taraf olduğu kapsamlı bir çatışmada Türkiye Büyük Millet Meclisinin devre dışı bırakılmasına neden olabilecek bir zemin hazırlıyor. Çünkü 16 Ağustos 2010 tarihinde imzalanan anlaşmanın 1'inci ve 2'nci maddeleri Birleşmiş Milletler Şartı'nın 51'inci maddesi kapsamında taraflardan biri saldırıya uğradığında karşılıklı yardımı öngörüyor. Söz konusu ikili anlaşmaya dayandırılan paragrafın hemen ardından tezkerede hudut, şümül, miktar ve zamanı Cumhurbaşkanınca takdir ve tayin olunacak şekilde Türk Silahlı Kuvvetlerinin ortak merkezin görevlerinin ifası yönünde hareket etmek üzere yabancı ülkelere gönderilmesi için yetki isteniyor. Başlangıçta, ortak merkezde ve onun icra edeceği faaliyetlerde görev yapması için Türk Silahlı Kuvvetleri personelinin gönderilmesi vurgulanırken son paragrafta kullanılan ifadeler, Türk Silahlı Kuvvetlerinin muharip görevler de dâhil, bu bölgedeki bir savaşın tarafı olarak kullanılması yetkilerini de kapsayacak şekilde genişletilmiştir.

Değerli milletvekilleri, böyle bir tezkerenin hudut ve şümüldü, Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından belirlenmelidir. Bu tezkerayla verilen yetkinin Azerbaycan, Rusya ve Ermenistan arasında 10 Kasım tarihinde aralarında vardıkları mutabakatın ön gördüğü keşif, gözetleme, elektronik destek, istihbarat ve istihbarata karşı koyma yetenekleriyle teçhiz edilmiş personele yönelik olması gerekir. Biz, bu tezkereye bugün olumlu oy verirken bu anlayışla oy kullanıyoruz yani ortak merkezde görev yapacak olan personele yönelik olarak oyumuzu kullanıyoruz. Tezkereye neden gerek olduğunu da anlayamıyoruz ama oyumuz olumlu. Yalnız bu ifadelerin altını kuvvetle çizirken şunu da açıklıkla belirtmek isterim: Cumhuriyet Halk Partisinin 16 Ağustos 2010 tarihinde imzalanan Türkiye Cumhuriyeti ile Azerbaycan Cumhuriyeti Arasında Stratejik Ortaklık ve Yardım Anlaşması'nın 1'inci ve 2'nci maddelerine bağlılığı konusunda kimsenin şüphesi olmasın. Ancak bu maddelerin gerektirdiği şekilde Türk Silahlı Kuvvetlerinin kullanılması yetkisinin bugünden peşin peşin Cumhurbaşkanına verilmesini uygun bulmuyoruz. Bugün bu tezkerayı desteklerken de böyle peşin bir yetkiyi onaylamadığımızın kayıtlara geçmesini özellikle istiyoruz. O yetki zamanı gelirse, ihtiyaç olursa Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından ayrıca verilir.

Değerli milletvekilleri, 10 Kasım'da yürürlüğe giren ateşkes anlaşmasında, Rusya'nın büyük bir asker sayısıyla Azerbaycan topraklarında konuşlanmasının da konuşulması gerekiyor. İktidar, büyük devletlerle denge siyaseti izlemekten uzaklaştığı gibi Orta Doğu'da izlediği hayalperest ve ağır bedellere neden olan anlayışını Kafkasya'ya da taşımak istemekte. Rusya-Türkiye ilişkileri, 2 ülkenin çıkarlarının pek çok alanda çatışır durumda olmasına rağmen liderler düzeyinde ve konjonktürel olarak ilerliyor. Astana süreciyle birlikte daha da gelişen bu diyalog, Türkiye'nin Suriye'de yaşamış olduğu çıkmazlar ve dış politika harekât alanının daralması doğrultusunda her defasında bir adım daha öteye gitmiştir. Bugüne kadar sürdürülen ikili ilişkilerin geldiği noktada aktörlerin ilişkilerini sürdürdüğü dinamikler yeni bir boyut kazanmıştır. İktidar, farklı çıkarlar çerçevesinde masaya oturabildiği Rusya'yla iş birliğini başka alanlarda da sürdürebileceğini düşünmektedir fakat cephe sayısı arttıkça anlaşmazlıklar da çoğalmaktadır.

İktidar, Libya'da cepheden karşı olduğu ve paralı askerleri desteklemekle suçladığı Rusya'ya, İdlid'de askerlerimizin güvenliğini emanet etmekte; Kırım konusundaki duyarlılıkları ise ancak Rusya'yla masaya oturma sürecinde ortaya çıkarmaktadır.

Cumhuriyet Halk Partisi olarak, Astana'nın 2 garantör ülkesi Rusya ile Türkiye'nin, Suriye'de olduğu gibi, Karabağ'da barışın yeniden tesis edilmesi konusunda gösterdikleri çabaları elbette önemsiyoruz. Bununla birlikte Türkiye'nin, Rusya'nın direktifleriyle değil, kendi egemen kararları çerçevesinde komşularıyla iyi ilişkiler kurması gerektiğini savunuyoruz.

Değerli milletvekilleri, iktidarın dış politikası kendi neden olduğu fırtınalarda savrulmaya devam etmektedir. Bu savrulma, sadece bir bakan değişikliğiyle düzeltilecek bir savrulma da değildir. Kurumsal dış politika, on yıllarca verilen emek sonucu oluşmaktadır. İktidar, bu bilinçten ve gelenekten uzak bir şekilde hareket ederek onarılması zor enkazlar bırakmaktadır; her fırsatta da diplomasiyi devre dışı bırakmaktadır. Şimdi bir fırsat var. Mevcut ateşkes anlaşması, Azerbaycan'ın topraklarının işgalini sona erdirse de Yukarı Karabağ'ın statüsünün ve geleceğinin, Azerbaycan'a ne zaman döneceği konuları henüz belirli değildir ve bunlar tamamen Minsk Grubu'nun uhdesinde çözülmeye bırakılmıştır. İşte şimdi Türkiye'ye düşen görev, işgal altındaki toprakların kurtarılmasıyla yetinmeyerek, Yukarı Karabağ'ın Azerbaycan'a dönmesi ve Nahçıvan ile Azerbaycan'ın birbirine bağlanması için güçlü bir diplomasi atağı başlatmaktır. Bu konuda, Azerbaycan Minsk Grubu'yla baş başa bırakılmamalı, diplomasi alanında Türkiye ve Azerbaycan mutlaka birlikte hareket etmelidir. Biz, bunun sonuna kadar takipçisi olacağız.

Yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına Sivas Milletvekili İsmet Yılmaz.

Buyurunuz Sayın Yılmaz. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AK PARTİ GRUBU ADINA İSMET YILMAZ (Sivas) – Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; Türkiye'nin yüksek menfaatlerini etkili şekilde korumak ve kollamak üzere, Türkiye Cumhuriyeti ile Azerbaycan Cumhuriyeti Arasında Stratejik Ortaklık ve Karşılıklı Yardım Anlaşması hükümlerinden kaynaklanan taahhütlerimizi yerine getirmek, ateşkesin tesisi, ihlallerin önlenmesi, bölgede barış ve istikrarın sağlanması, ortak merkezin görevlerinin ifası yönünde hareket etmek üzere hudut, şümül, miktar ve zamanı Cumhurbaşkanınca takdir ve tayin olunacak şekilde Türk Silahlı Kuvvetlerinin Azerbaycan'a gönderilmesine, bu kuvvetlerin Cumhurbaşkanının belirleyeceği esaslara göre kullanılması, mevcut risk ve tehditlerin giderilmesi için her türlü tedbirin alınması ve bunlara imkân sağlayacak düzenlemelerin Cumhurbaşkanınca tarafından belirlenecek esaslara göre yapılması için Anayasa'nın 92'nci maddesi uyarınca bir yıl süreyle izin verilmesine dair tezkerе hakkında AK PARTİ Grubumuzun görüşlerini açıklamak üzere söz almış bulunmaktayım. Bu vesileyle sizleri ve ekranları başında bizleri izleyen aziz milletimin her bir bireyini saygıyla selamlıyorum.

Sözlerimin hemen başında aziz milletimizin başı dik, onurlu ve özgür bir şekilde değerleriyle birlikte yaşaması için can veren tüm şehitlerimizi rahmetle, minnetle ve şükranla anıyorum.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; sizlere kısaca Karabağ çatışmasının tarihsel arka planını da özetlemek isterim. Bilindiği gibi, Ermenistan, Sovyetler Birliği'nin son yıllarında, 1988'de Azerbaycan'a bağlı Dağlık Karabağ bölgesine saldırılar düzenlemeye başlamıştır. Bu saldırılar 91'de Hankendi'nin, 92'de Hocalı ve Şuşa'nın ve 93'te Laçın ve Kelbecer dâhil Azerbaycan'a ait Yukarı Karabağ ile çevresindeki 7 bölgenin, rayonun işgaliyle sonuçlanmıştır.

Ermenistan uluslararası hukuka aykırı bir şekilde Karabağ'ı otuz yıl boyunca kontrol altında tutmuştur. Bu süre zarfında Azerbaycan, AGİT Minsk Grubunun öncülüğündeki diplomatik çözüm arayışlarını sürdürmüştür. Minsk Grubu, Ermenistan'ın gayrihukuki ve gayrimeşru işgal girişimini sonlandırmak konusunda somut hiçbir adım atamamıştır. Minsk Grubunun ilgisizliğinden de cesaret alan Ermenistan, 27 Eylül 2020 tarihinde Yukarı Karabağ cephe hattı boyunca askerî ve sivil hedeflere yönelik saldırılar gerçekleştirmiştir. Ermenistan'ın insani değerleri ve hukuku hiçe sayarak çoluk çocuk, kadın erkek ayrımı gözetmeden

parça tesirli misket bombası gibi hukuken yasaklanmış mühimmat da kullanmak suretiyle sivil halkı hedef alan saldırıları tarifsiz acılara ve yıkıma neden olmuştur. Azerbaycan ise uluslararası hukuktan neşet eden meşru müdafaa hakkını kullanırken haktan ve hukuktan ayrılmamış, Ermenistan'ın tahriklerine karşılık vermemiştir. Azerbaycan, halkını korumak ve toprak bütünlüğünü tesis etmek için başlattığı karşı harekâtını uluslararası hukuka uygun olarak, Azerbaycan'a ait olduğu Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi kararlarıyla tescil edilen kendi öz topraklarında icra etmiştir. Haklı mücadelesinde her zaman hem hukuki hem de ahlaki üstünlüğü elde tutan Azerbaycan, kahraman Silahlı Kuvvetleri ve halkının desteğiyle haklı bir zafere ulaşmıştır. Can Azerbaycan'ı bu vesileyle bir kez daha gönülden tebrik ediyorum.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; biz biliyoruz ki bir kere yükselen bayrak bir daha inmez. Biz Azerbaycan Türküyle kaderimizin bir olduğuna inanıyoruz. Birçok şairimizin birçok şiiri Azerbaycan üzerinedir. Abdurrahim Karakoç'un "Karabağ'a Mektup" şiiri Türkiye-Azerbaycan bağıını gösterir: "Bahtına ağlayan Azeri kızı/Sen Karabağ dersin, ben kara yazı/Sanma ki dertlerin azı bizdedir/Kurşunlar sizdedir, sızı bizdedir/Alevler sizdeyse közü bizdedir/Sizdeki yaranın özü bizdedir/Böyle geldi, böyle gitmez bu oyun/Zalimleri iflah etmez bu oyun/Umdukları gibi bitmez bu oyun/Müslüman'ız, Türk'üz, haktan yanayız/Aşk harcıyla vücut bulmuş binayız/Ati bizde saklı, mazi bizdedir/Sevginin, şefkatin özü bizdedir."

Nazım Hikmet 1950 sonbaharında Bakü'yü ziyaret eder. Bakü Üniversitesinde bir konuşma yapar: "Ben Türk'üm, siz de Türk'sünüz. Dilimiz bir, geleneklerimiz bir, milletimiz kardeşler." Azerbaycan'ın ünlü şairi Resul Rızayev, Nazım Hikmet'in yakın arkadaşındı. Resul Rızayev'in oğlu Azerbaycan Yazarlar Birliği Başkanı Anar Rızayev, Nazım'ı anlatıyor: "Türk Cumhuriyetlerinde, Azerbaycan'da Nazım Hikmet Türklüğün, Türk dilinin simgesiydi. Bizler Türkçeyi yıllarca konuşmadık. 'Türk' sözcüğü yasak olduğu zaman Nazım buraya geldiğinde 'Ben Türk'üm, siz de Türk'sünüz. Dilimiz bir, kardeşiz, aynı milletiz.' dedi." Bu duygu, bu anlayış sadece bizde değil, Azerbaycan Türklerinde de var. Bahtiyar Vahapzade'nin "Azerbaycan-Türkiye" şiiri de bunu gösterir. Biraz önce hatipler de söyledi: "Bir ananın iki oğlu/ Bir amalın iki kolu/ O da ulu, bu da ulu/ Azerbaycan-Türkiye."

"Bir milletiz iki devlet" bir hatip bunu bizim Hükümetimizin dile getirdiğini söyledi. Bahtiyar Vahapzade'nin sözü: "Bir milletiz iki devlet/ Aynı arzu, aynı niyet/ Dinimiz bir, dilimiz bir/ Ayımız bir, yılımız bir/ Birdir bizim her hâlimiz/ Sevincimiz melalimiz/ Bayraklarda hilalimiz/ Azerbaycan-Türkiye."

Azerbaycan millî marşının da şairi olan Ahmet Cevad'ın "Çırpınırdın Karadeniz" şiiri de buna bir başka en iyi örnektir: "Çırpınırdın Karadeniz/ Bakıp Türk'ün bayrağına/ Ah ölmeden bir görseydim/ Düşebilsem toprağına/ Ayrı düşmüş dost elinden/ Yıllar var ki çarpar sinen/ Vefalı Türk geldi yine/ Selam Türk'ün bayrağına".

Azerbaycan Cumhuriyeti'nin ilk Cumhurbaşkanı Mehmet Emin Resulzade "Azerbaycan Cumhuriyeti" kitabında şöyle anlatıyor: "Tiflis hükümetinden kayıtsızlık gören Azerbaycan kamuoyunda pek doğal olarak bir inanç doğuyordu. Bu zor vaziyette milleti kurtaracak yegâne bir çare vardı: Türkiye. Ümitler hep oraya yönelikti. 'O kardeş millet gelecek, bizi düşman elinden kurtaracak.' Halkın bundan başka bir ümidi kalmamıştı." Nitekim halk haksız çıkmamıştı. Kafkas İslam Ordusu toplanmış, Nuri Paşa komutasındaki ordu Ermenileri bölgeden atmış, üç renkli Azerbaycan bayrağı Bakü semalarında tekrar dalgalanmıştı.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; milletimiz, dilde, fikirde ve işte birlik içinde hareket edilmesi gerektiğini ifade ederek "Kaderi kaderimizdir." dediği kardeşimiz Azerbaycan'a bu haklı davasında gereken desteği ilk günden itibaren en güçlü şekilde vermiştir. Tarihsel olarak zor dönemlerinde iki ülke halkı hep birlikte hareket etmiş ve kader birliği yapmıştır, tıpkı 1918'deki Ermenilerin Azerbaycan topraklarındaki saldırılarını bertaraf etmek için Nuri Paşa komutasındaki Kafkas İslam Ordusunun Bakü'yü kurtarması gibi Ermenistan'ın Karabağ'da gerçekleştirdiği son saldırılarda da Türkiye, Azerbaycan'ın yanında olmuştur. Türkiye'nin bu duruşu devlet ve milletin tarihsel refleksinin devamlığını göstermektedir. Dün de Azerbaycan'ın yanındaydık, bugün de yanındayız, yarın da yanında olacağız. Ermenistan'ın saldırıları başladıktan hemen sonra Gazi Meclisimizdeki dört siyasi partinin müştereken yayımladıkları ortak açıklamayla Azerbaycan'a verdikleri destekler takdire şayan olup milletin tarihsel refleksinin devamlılığının bir başka göstergesidir.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; Azerbaycan'ın sahada sağladığı başarılarla rağmen kırk dört gün içinde ilan edilen üç ayrı ateşkes yine Ermenistan tarafından ihlal edildi. Nihayetinde de ilerleyen Azerbaycan ordusu karşısında Ermenistan yenilgiyi kabule mecbur kalarak dördüncü ve nihai ateşkes anlaşmasını imzalamıştır. 10 Kasım gününde, Azerbaycan, Rusya Federasyonu ve Ermenistan tarafından imzalanan üçlü anlaşmayla hem çatışmalar sona erdirilmiş hem de Ermenistan'ın işgalini sürdürdüğü rayonlardan takvime bağlı olarak çekilmesi kararlaştırılmıştır. Ateşkese ve atılacak adımlara ilişkin bu ortak açıklamadan memnuniyet duyuyoruz, hayırlara vesile olmasını diliyoruz. Azerbaycan'ın kabul edeceği çözüme razı olduğumuzu, her şartta desteğimizin devam edeceğini her vesileyle beyan ettik. Soruyorlar: "Türkiye bu anlaşmanın neresinde?" Azerbaycan neresindeyse Türkiye de oradadır. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Zira, Türkiye Azerbaycan'dır; Azerbaycan Türkiye'dir.

Otuz yıldır süregiden, bir kuşağın yaşadığı travmaları yansıtan, adetâ kemikleşmeye başlamış çözümsüzlük ortamı dikkate alındığında bu defa ulaşılan mutabakatın, itilafın kalıcı çözüm için önemli bir fırsat sunduğunu düşünüyoruz. Azerbaycan halkı memnun mu? Memnun. Azerbaycan ordusu zafer kazandı mı? Kazandı. Bizim bundan başka dileğimiz olmaz. Bu açıklama her şeyden önce, Azerbaycan'ın başından beri hukuken ve ahlaken haklı olduğunu tescil etmiştir. Anlaşmayla Azerbaycan'ın işgale uğrayan topraklarının beşte 1'ine tekabül eden arazinin çok büyük bir bölümü Azerbaycan'a iade edilmekte, yerlerinden edilmiş 1 milyonu aşkın Azerbaycanlı kardeşimize evlerine dönüş yolu açılmaktadır.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; burada yine ifade edildi "Ortak anlaşmayı niye hayata geçiriyorsunuz?" diye. Anlaşıyor ki -kafasındaki düşünce- Azerbaycan halkı yardım talep ederse yine yardım göndermeyecek de onu bugünden ifade etmek istiyor ama bu millet, varıyla, canıyla her zaman Azerbaycan halkının yanındadır.

Sayın Başkan, saygıdeğer milletvekilleri; bu mutabakatın en az imzalanması kadar önemli bir diğer boyutu da ateşkesin gözlemlenmesi ve denetlenmesidir. Bu amaçla bir Türk-Rus ortak merkezi kurulması için 11 Kasım'da Rusya'yla bir mutabakat anlaşması imzalanmıştır. Mutabakat zaptına göre, Türk askeri ve sivil personeli Rus muhataplarıyla birlikte ateşkese müştereken denetleyecektir. Türkiye'nin bu görevi üstlenmesi, dostumuz ve kardeşimiz Azerbaycan'ın bizden önemli bir beklentisidir, bölgede kalıcı barışın kurulması çabalarına önemli bir katkı sağlayacaktır. Türk askerinin sahip olduğu deneyimle ateşkes rejimine uyulduğunu denetlemek için sahadaki mevcudiyeti, Azerbaycan ve tüm diğer taraflar için bir güven unsuru olacaktır.

Bu arada, sırası gelmişken bir de anımı anlatmak isterim. Afganistan'a gitmiştik, Afganistan Cumhurbaşkanı Karzai şunu söyledi: "İsmet Bey, her ülke bizimle anlaşma yapmak ister ama şimdi biz sizinle anlaşma yapmamak istiyoruz çünkü Türk askerinin bulunduğu yerde biz kendimizi huzur ve güven içinde hissediyoruz." Dolayısıyla Türk askeri neredeyse orada huzur vardır, orada barış vardır, orada kardeşlik vardır. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Azerbaycanlı kardeşlerimizin isteği üzerine, sahada ve masada Azerbaycan'ın yanında olmaya devam edeceğiz.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; Türkiye'nin Kafkaslara ilişkin vizyonu, bölgede sürüncemede bırakılmış ihtilafların sürmesi değildir, aksine bu ihtilafların uluslararası hukuka uygun olarak hak ve adalet gözetilmek suretiyle kalıcı ve sürdürülebilir bir çözüme kavuşturulmasıdır. Bölgeye kalıcı barışın gelmesi, buna bağlı istikrarın tesisi, Ermenistan dâhil tüm bölge ülkeleri bakımından geleceğe yönelik iş birliği imkânlarını beraberinde getirecektir. Barış herkes içindir. 10 Kasım günü ilan edilen üçlü mutabakatın işte bu anlayışla uygulamaya geçirilmesini ve yürütülmesini umuyoruz. Tüm çabalarımız ve katkılarımız da bu yönde

olacaktır. Azerbaycan'ın bizden beklediği de budur.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; Türk Silahlı Kuvvetlerinin Azerbaycan topraklarında ateşkesin gözlemlenmesi amacıyla görevlendirilmesine dair tezkere ateşkesin imzalanmasından sonra süratle hazırlanarak huzuruza getirildi. Sahadaki gelişmeler hızlı hareketi zaruri kılmaktadır. Bu şekilde hareket edilmesi mutabakatı bozmak isteyen çevrelerin bozguncu faaliyetlerine karşı ön almak bakımından da büyük önem arz etmektedir. Bir hatip de söyledi: "Aceleniz ne?" Şartlar bunu gerektiriyor, saha bunu gerektiriyor, Azerbaycan bunu istiyor.

Yüce Meclisimizin de bu anlayışı takdir ve teslim edeceği inancıyla gerekli izni vereceğine; bu şekilde Türkiye'nin Azerbaycan'a destek olmaya ve bölgesel barışa, istikrara hizmet etmeye devam etmesinin önünü açacağına inanıyoruz. Ortak geçmişin tecrübesi ve ortak gelecek tasavvuruyla tek millet iki devlet olarak hareket eden Türkiye ve Azerbaycan dün olduğu gibi bugün ve yarın istiklal ve istikbal mücadelesinde birlikte hareket etmeye devam edecektir.

Elde edilen tarihî zaferin korunması için Türk askerinin Azerbaycan'da ve Karabağ'da varlık göstermesi elzemdir, bölgeye asker gönderilmesi tezkeresinin özeti de budur. Bugün de Karabağ'da, Azerbaycan'da ateşkesin tesisi, ihlallerin önlenmesi, bölge barışı ve istikrarının sağlanması ve ortak merkezde görev almasına onay verilmesi tarihî ve stratejik bir zorunluluktur. Bu, tarihin yüce Meclisimize yüklediği bir görev ve Azerbaycanlı kardeşlerimizin de Meclisimizden beklentisidir. Türkiye Büyük Millet Meclisinin bu kararı, kültürel, coğrafi, siyasi, ekonomik her alanda bir millet iki devlet olan Türkiye ve Azerbaycan ilişkilerinin de doğal bir sonucudur.

AK PARTİ Grubu olarak bu tezkereye destek vereceğimizi belirtiyoruz. Bu tezkereye destek vereceğini açıklayan bütün gruplara da aziz milletimin önünde bir kez daha teşekkür ediyor, bu vesileyle yüce Meclisimizi saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ ve MHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Şahıslar adına birinci söz İstanbul Milletvekili Engin Altay'a ait.

Buyurunuz Sayın Altay. (CHP sıralarından alkışlar)

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Sizi ve yüce Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Ben de tezkereye "Evet." oyu verecekleri için AK PARTİ Grubuna teşekkür ediyorum; sizin meseleniz değil, hepimizin meselesi. (CHP sıralarından alkışlar)

Çok şükür, hakikaten çok şükür otuz yıllık elem gözyaşı dindi, şimdi sevinç gözyaşı var. Bununla ne kadar iftihar etsek ne kadar gururlansak hakkımızdır.

Konuşmama başlarken önce İlham Aliyev'in bir sözünü nakletmek isterim, şunun için: Türk dış politikası ve Türk milleti her zaman Büyük Atatürk'ün "Yurtta barış, dünyada barış" düsturundan yanadır. Dolayısıyla Sayın İlham Aliyev'in savaş esnasında -o "dövüş" diyor, "dövüş meydanları" diyor- söylediği güzel bir söz var: "Azerbaycan'ın, bizim, Ermeni ahalisiyle asla ve asla hiçbir sorunumuz da yoktur. Bizim sorunumuz otuz yıldır Yukarı Karabağ bölgesindeki hadsiz ve haksız işgaldir, akan gözyaşlarıdır, yerinden yurdundan edilen gardaşlarımızdır." Eşk olsun Azerbaycan'a, eşk olsun İlham Aliyev'e ve eşk olsun Türkiye Büyük Millet Meclisine. (CHP ve AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Bakın, bunu, şunun için söylüyorum: Dış politikada birçok meselemiz var ama Azerbaycan noktasında -biraz da bizler yüksek hassasiyet gösterdiğimiz için- Türkiye Büyük Millet Meclisi en az yürütme organı kadar işin içindeydi ve inanın bu, hem Azerbaycan ordusuna hem İlham Aliyev'e hem Azerbaycan Millî Meclisine çok büyük bir moral ve motivasyon sağladı.

Benim de içinde olduğum bir grup, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanımızla birlikte, onun riyasetinde Azerbaycan'a gittik -birlikte gittiğimiz arkadaşlarımız burada- yani onlara 100 bin kişilik asker yollasak bu kadar motive edemedik. Gence'ye gittik, o 500 kiloluk füzelerin düştüğü, yok ettiği, viran ettiği mahallelere, semtlere gittik. İşte o ziyaretler, bu mücadelenin, hepimizin istediği bir şekilde sonuçlanmasına vesile oldu, çok iyi oldu. Hep söylemiştim Somali tezkeresinde, bundan bir buçuk ay önce burada "Azerbaycan'da dış ağırsız biz de baş ağırsız." diye ve hakikaten, bugün de bir ortak görev noktasında, ortak merkezde görev yapmak üzere Türk Silahlı Kuvvetlerini, gerektiğinde sivil personel dâhil oraya göndermek konusunda Türkiye Büyük Millet Meclisinde güçlü bir mutabakat olduğunu görüyoruz ve bunu buradan dünyaya ilan ediyoruz.

Keşke bu mutabakat, Azerbaycan konusunda, Kıbrıs vesair konularındaki mutabakat -gerçi sabah tartıştık, Kıbrıs'a uçağa atlayıp gidiyorsunuz, bizi çağırmıyorsunuz, hadi gidelim demiyorsunuz- içeride de olsa yani vatandaşlarımızın yaşadığı ekonomik sorunlar konusunda da, Türkiye'nin yaşadığı demokrasi tikanıklığı konusunda da mutabık olabilsek. Yani evine ekmek götüremeyen insanların olduğu bir Türkiye'de, ekonomik sorunların, ekonomik buhranın çözümü noktasında da şimdi olduğu gibi hemfikir ve ruhen hemhâl olabilsek. Bunu sizden talep ediyorum. Bu talebi 83 milyon adına yapıyorum. Şu mutabakatımızı sırtı açık, karnı aç insanlara çare olmak noktasında göstermemizi, sağlamamızı kim engelliyor? Neden bunu yapamıyoruz? Bunu yaparsak işte bu milletin Büyük Meclisi oluruz. (CHP sıralarından alkışlar)

Değerli arkadaşlar, Türkiye Büyük Millet Meclisi -sabah söyledim ama Sayın Genel Başkanlar da burada, Sayın Başbakan da burada- bu Meclis tam da bugün, 1967 yılında, bu tarihte bir oturum yapmış, Kıbrıs'la ilgili on sekiz saat yirmi dakika Hükümet, Meclisi bilgilendirmiş, Meclisteki siyasi partiler Hükümete sorularını, taleplerini, önerilerini getirmiş ve Kıbrıs meselesiyle ilgili, Türkiye'nin o tarihten sonra bakış açısı ve refleksi farklılaşmış. Yanlış mı olmuş?

Şimdi soruyorum: On sekiz yıllık AK PARTİ hükümetleri döneminde -On sekiz yılı ikmal ettiniz 3 Kasım'da- on sekiz yılda on sekiz saat bu Meclise bu Hükümet bilgi verdi mi arkadaşlar? Gerçekten samimi, sahici, geniş tartışmalara imkân verecek bir bilgilendirme yapılabildi mi? Yapmadınız Sayın Başbakanım, bakıyorsunuz ama yapmadınız. Yapsaydınız -bakın, oraya gelmek istiyorum- ne olurdu? Mesela, Türkiye Cumhuriyeti Başbakanını ve Cumhurbaşkanı'nı; Obama, Putin ve Esad kandıramazdı. Yapsaydınız, Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı'na, Macron ve Trump ayar verip terbiye edemezdi, hakaret edemezdi. (CHP sıralarından alkışlar) Bu yüzden, Meclisi arkasına alan hükümetler, dünya milletler ailesi içerisinde çok güçlü, kendinden çok emin olur.

Biriyle kavga ederseniz arkanızı, sırtınızı bir yere dayamanız lazım. Şimdi, Tayyip Bey olsa der ki: "Ben sırtımı millete dayadım." Ya, hepimiz sırtımızı millete dayayacağız, ayrı. Millet burası. Tayyip Erdoğan milletin yarısına sırtını dayayarak dünyaya efelenirse... Ben efelenmesin demem, Türkiye'nin hak ve menfaatleri için ne gerekiyorsa onu yapsın ama ey Tayyip Erdoğan, bu salon millettir, 83 milyon burada. Şu bölüm ile şu bölüm yerine şöylece Meclise dayansan ne aldatılırsın ne kimse sana ayar vermeye cesaret edebilir; bu, samimi bir çağrıdır. Bakın, Azerbaycan'la ilgili ne güzel, içimiz kıpır kıpır, mutluyuz; niye Doğu Akdeniz'deki hak ve menfaatlerimiz noktasında da içimiz kıpır kıpır olmasın? Niye Suriye'nin bedelini 4 milyon mülteciyle ve 50 milyar dolar paramızı heba etmiş olarak burada geçirelim? Bunu bir kere daha söyleyeceğim: Biz Suriye'yi işgal edelim demedik, Suriye'nin toprak bütünlüğünün korunmasını en başta AK PARTİ de söylüyordu, biz de ama Suriye'de, bir sürü tımtıraklı isimler takarak operasyonlar yaptığımız bölgede ne oldu? Sayın Bakan, Fırat'ın batısında Amerika ile PYD var, doğusunda Rusya ve Suriye merkezî yönetimi var. Onlar orada cirit atıyor, 4 milyon mülteciye biz bakmak zorunda kalıyoruz. Bu doğru mudur? Bunun neresi kabul edilebilir? (CHP sıralarından alkışlar)

Milliyetçilik, milliyetçilik... Evet, hepimiz milliyetçiyiz; kana, kafatasına ve ırka dayanmayan milliyetçiler olarak

söylüyoruz, herkesi de öyle görüyorum. İrkçılık milliyetçilik değildir, kafatasçılık milliyetçilik değildir. Ben "Uyanış: Büyük Selçuklu"yu izlerim, bilir misiniz? Belki siz izlemiyorsunuzdur. "Diriliş: Ertuğrul"u da izledim. Bir yere geleceğim. Süleyman Şah'ın kemikleri sızlıyor mu, sızlamıyor mu? Orası bütün uluslararası anlaşmalara göre Türkiye Cumhuriyeti'ne ait değil miydi? O bayrağın direklerle beraber, direğin ters çevrilip taşınması sizin gururunuzu incitmedi mi? Benim incitti. Benim incitti, onun için, kimseden alacak milliyetçilik dersimiz yok. (CHP sıralarından alkışlar) Süleyman Şah'ın naaşının bir an önce ait olduğu yere getirilmesi -hep elimiz alışkın, eskiden burada hükûmet vardı- Hükûmetin görevidir. Bunu takip etmek de bu Meclisin görevidir. Böyle şey olur mu! Yani Suriye'yle ilgili yapılanlara, konuşulanlara baktığımız zaman tek kaybeden var, tek, tek kaybeden Türkiye. (CHP sıralarından alkışlar) Bunu kabul etmemiz mümkün değil.

Değerli arkadaşlar, şimdi, tabii bu Azerbaycan'da, bu ortak merkezde...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurunuz.

ENGİN ALTAY (Devamla) - ...şu duruma Türkiye düşmemeli: Türkiye bu ortak merkezde Rusya'nın faaliyetlerini izleyen, kenara sıkıştırılmış bir konumda da asla olmamalı; bunu takip etmek hepimizin boynunun borcudur. Rusya'yla eşit şartlarda Türk Silahlı Kuvvetleri unsurları orada olacaksa bu tezkerenin anlamı vardır. Hayır, Rusya orada başkomiser, biz orada -bekçi deyince bekçiler alınacak ama- bekçi memuru gibi, polis memuru gibi olacaksak, olmaz; Sayın Bakan, olmaz. Rusya Silahlı Kuvvetlerindeki en üst yetkili ile bizim göndereceğimiz Mehmetçik'imizin en üst yetkilisi de orada aynı nokta ve konumda olabilmelidir.

Benim sürem azaldı, şunu tekrar söylemek istiyorum: Bu Meclisin, 2 defa gazi olmuş bu Meclisin çok tarihsel sorumlulukları var.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurunuz.

ENGİN ALTAY (Devamla) - Hemen bitiriyorum. Sağ olun, sizi istismar ettim.

Azerbaycan zaferinin mutluluğu içerisinde, 83 milyonun yaşadığı sorunlara Meclisin biraz daha odaklanması lazım.

Şimdi, on sekiz yıl ekonomiyi sevk ve idare edip herkese pembe tablo çizen Hükûmetin acı reçeteden bahsetmeye hakkı yok. Bundan bahsediyorsa ben derim ki o zaman Hükûmetin başına, yürütmenin başına, saraya: "Sen on sekiz senedir millete yalan söyledin kardeşim." "Milletin şimdi çektiği, senin on sekiz yıllık beceriksizliğinin, basiretsizliğinin sonucudur." derim. Hani o diyor ya: "Faiz sebep, enflasyon sonuç." Ben de derim ki: Milletin şimdi içinde bulunduğu hâl on sekiz yıllık beceriksizliğin eseridir. Buna Meclisin göz yummaması gerekir.

Yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum efendim. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Bostancı...

IV.- AÇIKLAMALAR (Devam)

54.- Ankara Milletvekili Mehmet Naci Bostancı'nın, İstanbul Milletvekili Engin Altay'ın (3/1394) esas numaralı Cumhurbaşkanlığı Tezkeresi üzerinde şahsı adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

MEHMET NACİ BOSTANCI (Ankara) - Sayın Başkanım, teşekkürler.

Sayın Engin Altay da hatırlayacaktır, Mecliste on sekiz yıl boyunca hem Hükûmetin temsilcileri geldi -yeni sistem haricinde tabii, önceki dönemi söylüyorum- hem de Bakanlar burada çok çeşitli görüşmeler, değerlendirmeler yaptılar, diğer grupların sorularını cevaplandırdılar. Sanıyorum, bunun bir muhasebesi yapılırsa ondan çok on sekiz saatler çıkar.

Ayrıca her gün biz burada Türkiye'yi müzakere ediyoruz, ona ilişkin konuşuyoruz, bunu da unutmayalım; burası Meclis, Türkiye'nin her türlü meselesinin tartışıldığı, konuşulduğu, bütün mesaisinin buna hasredildiği bir yer.

İkincisi, ilk beş dakikada çok güzel konuştu, mutabakattan bahsetti, "Niçin ortak bir perspektifle bu tür meseleleri konuşmıyoruz?" dedi.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun lütfen.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Ankara) - Aslında bu sorunun cevabını biraz sonra yine kendisi verdi. Macron'un son derece densiz ve ayıplanacak sözlerini "Sayın Cumhurbaşkanına ayar vermek." diye konuştuğunuzda mutabakat bulmakta da zorlanırsınız. Orada itiraz edilmesi gereken Macron'un sözleridir. Ben olsam, Sayın Cumhurbaşkanının hasmı bile olsam "Türkiye Cumhurbaşkanına Macron ayar verdi." demem. (AK PARTİ sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)

Üçüncüsü, Süleyman Şah Türbesi'nden bahsetti. Engin Bey, çok önemli bir hususu atlıyor. Sadece bir türbe değil, 911 kilometre boyunca orada Türkiye'nin etkisi var ve bayrağı dalgalanıyor esenlik için. Orada bir terör devletine karşı çıkıp gerçekleştirilen üç tane harekâtı bilmiyor mu? Orada bir bölge oluşturulduğunu bilmiyor mu? Tabii ki biliyor, dolayısıyla söylediği sözler... Suriye'de terör devletine karşı çıkan Türkiye'nin politikalarını, orada esenliği sağlamak için giriştiği ve netice aldığı haritayı kendi dikkatine sunmak isterim.

Dördüncüsü, "On sekiz yıldır, beceriksizsiniz." diyor.

ENGİN ALTAY (İstanbul) - Benim yaptığım kadar konuşma yaptı Başkanım.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Ankara) - Bunu Sayın Altay diyor ama millet on sekiz yıldır ne diyor? Ona da dikkatini çekiyorum.

Teşekkürler. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

ENGİN ALTAY (İstanbul) - Sayın Başkan...

BAŞKAN - Sayın Altay...

ENGİN ALTAY (İstanbul) - Sayın Bostancı'nın sözlerine ister sataşmadan ister 60'a göre yerimden cevap vereyim.

BAŞKAN - Buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

55.- İstanbul Milletvekili Engin Altay'ın, Ankara Milletvekili Mehmet Naci Bostancı'nın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

ENGİN ALTAY (İstanbul) - Şimdi Tayyip Erdoğan'a sesleniyorum: Macron'un İslam'ın Yüce Peygamber'ine ve Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanına yaptığı hadsizlik sonrasında sarayın yetkilileri inşallah beni duyuyordur. Cumhuriyet Halk Partisi adına benim verdiğim tepkiyi hiçbiriniz veremediniz, o ayarda hiçbiriniz tepki veremediniz. (CHP sıralarından alkışlar, AK PARTİ sıralarından gürültüler) Veremediniz, veremediniz; çıkarın gösterin bana, çıkarın gösterin.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) - Ne dedin?

ENGİN ALTAY (Devamla) - Sayın Bostancı, dalgalanan bayraklar -biz Suriye'de işgalci falan değiliz de- onlar gözetleme noktalarıdır. Şimdi size sorsam sayısını... 13, 14'le başladı yanlış bilmiyorsam, ben gene yanlış bilmiyorsam 9'a falan düştü, 5 tanesinin güvenliği de Suriye merkezî yönetiminin insafına kalmış, bundan haberiniz herhâlde yok, bunu da söylemek

isterim.

On sekiz yıllık başarısızlığa rağmen... "Seçim kazanıyoruz." dediniz Sayın Bostancı. Bana göre -Binali Bey de burada ama- özellikle yenilenen İstanbul seçimleri aziz milletin yeni siyasi tercihlerini ortaya koymuştur. Ne zaman arzu ederseniz, biz sandığı bekliyoruz.

Teşekkür ediyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

V.- BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI (Devam)

A) Tezkereler (Devam)

3.- Cumhurbaşkanlığının, Türkiye Cumhuriyeti ile Azerbaycan Cumhuriyeti Arasında Stratejik Ortaklık ve Karşılıklı Yardım Anlaşması Hükümlerinden Kaynaklanan Taahhütlerimizi Yerine Getirmek, Ateşkesin Tesisi, İhlallerin Önlenmesi, Bölgede Barış ve İstikrarın Sağlanması Amacıyla Türkiye'nin Yüksek Menfaatlerini Etkili Şekilde Korumak ve Kollamak Üzere, Hudut, Şümül, Miktar ve Zamanı Cumhurbaşkanınca Takdir ve Tayin Olunacak Şekilde, Türk Silahlı Kuvvetlerinin Ortak Merkezin Görevlerinin İfası Yönünde Hareket Etmek Üzere Yabancı Ülkelere Gönderilmesi, Bu Kuvvetlerin Cumhurbaşkanının Belirleyeceği Esaslara Göre Kullanılması ile Risk ve Tehditlerin Giderilmesi İçin Her Türlü Tedbirin Alınması ve Bunlara İmkân Sağlayacak Düzenlemelerin Cumhurbaşkanlığı Tarafından Belirlenecek Esaslara Göre Yapılması İçin Anayasa'nın 92'nci Maddesi Uyarınca Bir Yıl Süreyle İzin Verilmesine İlişkin Tezkeresi (3/1394) (Devam)

BAŞKAN – Şahısları adına ikinci söz İstanbul Milletvekili Şamil Ayırım'a aittir.

Buyurunuz Sayın Ayırım. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

ŞAMİL AYRIM (İstanbul) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Azerbaycan'a asker gönderilmesiyle ilgili Cumhurbaşkanlığı tezkeresi üzerine şahsım adına söz almış bulunuyorum. Gazi Meclisimizi saygıyla, sevgiyle selamlıyorum.

Değerli milletvekilleri, tezkerenin 17 Kasım Azerbaycan'ın Millî Direniş Gününde görüşülecek olması büyük bir anlam taşımaktadır. Bu vesileyle, can Azerbaycan'ın 17 Kasım Millî Direniş Gününü kutluyorum. Bugün alacağımız kararla, inşallah can Azerbaycan'ın yaklaşık otuz senedir işgal altında olan topraklarını kurtarışını garanti altına alan mutabakatı tamamlayıcı bir adım atacağız. Ömrü Azerbaycan'ın bağımsızlığı ve Karabağ mücadelesinde geçen bir ailenin mensubu ve Türkiye Cumhuriyeti'nin bir milletvekili olarak bugün burada Azerbaycan'ın işgal edilen topraklarının Ermenistan kuvvetlerinden alınmasıyla -bu tezkere üzerinde konuşmaktan- son derece mutlu olduğumu ifade etmek isterim.

Ermenistan, 1993'ten beri Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi kararlarını hiçe saydı, Avrupa Güvenlik İşbirliği Teşkilatı ilkelerini hiçe saydı, uluslararası hukuku hiçe saydı ve Azerbaycan'ın beşte 1'ini işgal etti 7 rayonla birlikte. 1 milyondan fazla Azerbaycan Türkü maalesef göçkün, kaçkın durumundaydı; Allah'a şükür ki bugün geldiğimiz noktada Azerbaycanlı kardeşlerimiz evlerine dönecek.

Geçenlerde Azerbaycan'da bulunduğum sırada bir kamuoyu yoklaması yapmışlar, yapılan ankette bu kişilere evlerine dönüp dönmeyeceklerini sorduklarında yüzde 99'u evlerine döneceğini söylemiş ve yüzde 50'sinin cebinde de evlerinin anahtarı var, otuz senedir o anahtarlar var ama dönüp baktığınız zaman acaba onların evleri yerlerinde duruyor mu, acaba büyüklerinin, yakınlarının mezarları yerinde duruyor mu? Maalesef hayır, mezarları bile traktörlerle sürdüler, camileri yıktılar. Böyle bir tablodan sonra böyle bir anlaşmayı küçümsemek gerçekten son derece üzücü; onun için, bu anlaşmayı küçümseyerek bir yere varamayız. Kafkaslarda eğer huzur, barış, istikrar istiyorsak bu anlaşmanın Büyük Millet Meclisimizdeki bu konsensüsü gibi dünyadaki bütün devletlerin de Türkiye'nin onurlu duruşunun aynısını yapması gerektiğini düşünüyorum. O bakımdan, anlaşmayı küçümsemek gerçekten son derece yanlış olur diyorum.

Şimdi, kısaca, geriye dönüp şöyle bir baktığımızda, 12 Temmuzda maalesef Ermenistan Silahlı Kuvvetleri Tovuz bölgesine saldırdı. Tovuz bölgesini neresiydi? Azerbaycan'ın işgal edilmiş bölgelerinden 200 kilometre kuzeyde bir bölgeydi. Evet, bu bölgeye silahla saldırdılar. Neydi oradaki amaçları? Fransa'nın arkasında olduğu, Fransa'nın destek verdiği ifade ediliyordu, oradaki neden neydi? Azerbaycan'ın Türkiye'yle çok önemli projelerinin olduğu, stratejik öneme sahip projelerinin olduğu; Bakü-Tiflis-Ceyhan Boru Hattı'nın, Bakü-Tiflis-Kars Demir Yolu'nun, Bakü-Tiflis-Erzurum Boru Hattı'nın, TANAP projesinin olduğu, Azerbaycan'ın askerî üslerinin olduğu bir bölgeydi burası ama Azerbaycan ordusu otuz sene evvelki ordu değildi, yetmişmiş, güçlü bir orduydum ve gereğini yaptı. Daha sonra ne oldu? Ateşkes ilan edildi. 27 Eylülde Ermenistan Silahlı Kuvvetleri, maalesef, yine, aynı katliamı, aynı saldırganlığı sivillere karşı yaparak tekrar ateşkesi ihlal etti. Ardından, Azerbaycan, Birleşmiş Milletler Antlaşması'nın 51'inci maddesinin kendisine vermiş olduğu yetkiyi kullanarak meşru müdafaa hakkını kullandı ve işgal edilmiş topraklarını geri aldı. Bu süreç kırk dört gün devam etti, kırk dört günlük süre içerisinde 3 kere ateşkes ihlal edildi ve her defasında Ermenistan Silahlı Kuvvetleri ateşkesi ihlal ederken sivil halka saldırdı, Gence'de sivil insanları öldürdüler, Berde'de öldürdüler ve bunları biz -biraz evvel Engin Bey ifade etti- Meclis Başkanımızın başkanlığında bir heyetle gittiğimizde, orada o insanların durumlarını gördük. Ben buradan, bu kürsüden orada bize haykıran "Kurban olayım Türk milletine, kurban olayım Türk halkına, kurban olayım Türkiye'yi yönetenlere, Cumhurbaşkanına." diyen o teyzemin ellerinden öpüyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) O insanlar orada dimdik durdular. Orada bu teyzemiz aynen şunu söyledi: "Bu Ermenilerin burada ne işi var? Bu topraklar bizim topraklarımız, bu topraklar bizim kadim topraklarımız, büyüklerimizin mezarı olan topraklar. Biz, burayı bekleyeceğiz; ölse de bekleyeceğiz, kalsak da bekleyeceğiz." (AK PARTİ sıralarından alkışlar) O bakımdan, Azerbaycan'ın, Azerbaycan ordusunun bu zaferini gerçekten büyük bir coşkuyla kutlamak lazımdır, eğer, bugün Azerbaycan halkı sokaklarda coşkuyla bu zaferi kutluyorsa onların ahından öpmek lazımdır. Evet, Türkiye'nin manevi ve millî desteği Azerbaycan halkına büyük bir moral olmuştur, onları âdeta millî bir dayanışma içine getirmiştir. Biz, bunları küçümseyemeyiz arkadaşlar. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Gerçekten, otuz yıllık, hatta, bizim için yüz yıllık bir hasret sona ermiştir. Azerbaycan halkı için belki otuz yıl ama komünizm altında inleyen Azerbaycan halkı için, bizim için yüz yıl olmuştur. O bakımdan, ben, bu şeyi küçümseyenlere şuradan... Kamuoyunda, bazı sosyal medyada görüyoruz; lütfen, bu olayı küçümsemeyelim.

Bugün, geldiğimiz noktada önemli bir hadise olmuştur. Ne olmuştur? Ermenistan ordusu savaşı kaybetmiştir; Ermenistan devleti barış istemiştir, ateşkes ilan edilmiştir ve savaş Azerbaycan'ın büyük üstünlüğüyle kazanılmıştır. Savaşın hiçbirimiz hoşlanmıyoruz, insanların ölmesi hiçbirimizin kitabında yok ama Azerbaycan, otuz senedir Birleşmiş Milletler Genel Kurulunda alınmış olan kararların uygulanmasını bekledi. Neyi bekledi? Rusya'yı bekledi. Neyi bekledi? Amerika'yı bekledi. Neyi bekledi? Fransa'yı bekledi; gelsinler, masada bu sorunu çözsünler. Maalesef, Ermeni diasporasının son derece güçlü olduğu bu devletler bu sorunu aldılar, buzdolabına koydular.

Evet, otuz sene, hakkını masada arayan bir Azerbaycan, sonunda ekonomisiyle, güçlü ordusuyla söke söke topraklarını geri aldı. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Kimden aldı bunu, kimden aldı? İşte, işgal edenlerden aldı.

Bakın, arkadaşlar, burada çok acı bir şey var. Bugün, eğer dönüp o topraklara baktığınız zaman -Sayın Aliyev söylüyor, ya, böyle bir şey olabilir mi?- o topraklar, o verimli topraklar otuz senedir sürülmemiş. Bugün, Ermenistan diyor ki: "Orada 150 bin insan yaşıyor." Hayır, Azerbaycan kaynaklarından aldığım bilgilere göre, orada 60 bin insanın yaşadığı ifade ediliyor ama işgal edildiği zaman 1 milyondan fazla insanın yaşadığı topraklardı o topraklar. Evet, 1 milyondan fazla insan evinde barkında,

tarlasındaydı ama bugün, baktığımız zaman 60 bin Ermeni vatandaşının orada yaşadığını görüyoruz. Aliyev'in şu sözünü burada ifade etmek istiyorum, Sayın Aliyev şunu ifade etti: "Biz Şuşa'da 3 renkli bayrağımızı dalgalandırdığımız zaman bizimle yaşamak isteyen bütün halklara barışın, huzurun, kardeşliğin nasıl olduğunu göstereceğiz." Bundan güzel bir şey olabilir mi arkadaşlar? (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayınız efendim.

ŞAMİL AYRIM (Devamla) – Bunu, Azerbaycan'ın Cumhurbaşkanı dedi.

Türkiye Cumhuriyeti devletinin desteği için başta Sayın Cumhurbaşkanımız olmak üzere bütün siyasi partilerimizin temsilcilerine, Türkiye halkına ben yürekten teşekkür ediyorum; Allah razı olsun. İşte, her zaman birlik beraberliğimiz... İnaniyorum ki Azerbaycan olayı bize bir ders olmuştur; bundan sonra Türkiye'de birlik beraberlik; vatanımızın kutsal çatısında, Misakımillî sınırlarımız içinde daha huzurlu yaşayacağımız, daha diyalog ortamında yaşayacağımız kapıları bize açacaktır.

Şimdi, değerli arkadaşlar, geldiğimiz noktada, bu anlaşmanın 5'inci maddesine göre bir gözlem masası kurulması ifade edildi.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın Sayın Ayrım.

ŞAMİL AYRIM (Devamla) – Burada önemli olan bir husus, bu masanın Azerbaycan'ın geri aldığı topraklarda kurulacak bir masa olması.

Ben, yüce Meclisimizin bu tezkereye olumlu oy vereceğine, şimdiye kadar olduğu gibi, Azerbaycan'a desteğimizi bir kez daha ortaya koyacağına ve bölgesel barışa, istikrara yönelik adımlar atılması için Türkiye Büyük Millet Meclisinin gerekli yetkiyi vereceğine yürekten inanıyorum.

Sözlerimi Samed Vurgun'un şu şiiriyle tamamlamak istiyorum:

"El bilir ki, sen menimsen,

Anam doğma vetenimsen.

Ayrılar mı gönül candan?

Azerbaycan, Türkiye." (AK PARTİ ve MHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, Cumhurbaşkanlığı tezkeresi üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Şimdi tezkereyi oylarınıza sunacağım: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Birleşime on dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 21.13

DÖRDÜNCÜ OTURUM

Açılma Saati: 21.34

BAŞKAN: Başkan Vekili Nimetullah ERDOĞMUŞ

KÂTİP ÜYELER: Mustafa AÇIKGÖZ (Nevşehir), Enez KAPLAN (Tekirdağ)

-----0-----

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 16'ncı Birleşiminin Dördüncü Oturumunu açıyorum.

VII.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Oturum Başkanı TBMM Başkan Vekili Nimetullah Erdoğan'ın, Çanakkale Milletvekili Özgür Ceylan'ın Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığının 6253 sayılı Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı İdari Teşkilatı Kanunu'nun 37'nci maddesi ile 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 69'uncu maddesi kapsamında düzenlenen Türkiye Büyük Millet Meclisi ve Sayıştayın 2019 yılı harcamaları hakkındaki dış denetim raporlarına ve inceleme sonuçlarına dair sorusuna ilişkin konuşması

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, bugünkü birleşimde okunan Türkiye Büyük Millet Meclisi ve Sayıştayın 2019 yılı harcamalarına ait Dış Denetim Raporları'nın inceleme sonuçlarına ilişkin tezkeresinin bilgiye sunulmasının ardından, Çanakkale Milletvekili Sayın Özgür Ceylan'ın Başkanlığa bir sorusu olmuştu. Şimdi izninizle o soruya hazırlanan cevabı okuyacağım:

Çanakkale Milletvekili Sayın Özgür Ceylan'ın sorusu şu şekildeydi: "Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı 2019 yılı bütçesinde cari transferler kaleminde gerçekleşme oranının yüzde 98,5 ve sermaye transferleri kaleminde gerçekleşme oranının ise yüzde 100 olmasının sebebi nedir? Bu kalemler nelerden oluşmaktadır?"

Cevap:

Cari transferler, Radyo ve Televizyon Üst Kuruluna yapılan hazine yardımı, Kamu Denetçiliği Kurumuna yapılan cari amaçlı hazine yardımları, yasama organı eski üyelerinin tedavi giderleri, uluslararası kuruluşlara yapılan üyelik aidat ödemeleri; sermaye transferleri ise Kamu Denetçiliği Kurumuna yapılan hazine yardımı kalemlerinden oluşmaktadır.

6328 sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanunu'nun 29'uncu maddesi gereğince Türkiye Büyük Millet Meclisinden alınacak hazine yardımı Kamu Denetçiliği Kurumu bütçesinin gelirleri arasında yer almaktadır.

Diğer taraftan, 6112 sayılı Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayın Hizmetleri Hakkında Kanun'un 41'inci maddesinde yer alan "Gerektiğinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı bütçesinden alınacak Hazine yardımı." Üst Kurulun gelirleri arasında sayılmaktadır.

Cari transferler tertibindeki gerçekleşme oranının yüzde 98,5 olmasının temel sebebi; 6328 sayılı Kanun gereğince Kamu Denetçiliği Kurumuna 25 milyon 395 bin TL, 6112 sayılı Kanun gereğince RTÜK'e 40 milyon TL olmak üzere toplam 65 milyon 395 bin TL hazine yardımının Türkiye Büyük Millet Meclisi bütçesinde yer alması ve yıl içerisinde ödeneğin tamamının ilgili kurumlara aktarılmasıdır.

Sermaye transferleri tertibindeki gerçekleşme oranının yüzde 100 olmasının sebebi; 6328 sayılı Kanun gereğince yatırım amaçlı hazine yardımı olarak 2019 yılı Türkiye Büyük Millet Meclisi bütçesinde yer alan 1 milyon 820 bin TL ödeneğin tamamının yıl içerisinde Kamu Denetçiliği Kurumuna aktarılmasıdır.

Arz olunur.

İç Tüzük'ün 37'nci maddesine göre verilmiş bir doğrudan gündeme alınma önergesi vardır. Okutup işleme alacağım ve oylarınıza sunacağım.

V.- BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI (Devam)

B) Önergeler

1.- Samsun Milletvekili Bedri Yaşar'ın, (2/1553) esas numaralı 2019 Yılı'nın "Samsun Yılı" İlan Edilmesine İlişkin Kanun Teklifi'nin doğrudan gündeme alınmasına ilişkin önergesi (4/98)

14/5/2019

(2/1553) esas numaralı Kanun Teklifi'min İç Tüzük'ün 37'nci maddesine göre doğrudan Genel Kurul gündemine alınmasını arz ederim.

Saygılarımla.

Bedri Yaşar
Samsun

BAŞKAN – Önerge üzerinde teklif sahibi olarak Samsun Milletvekili Bedri Yaşar konuşacaktır.

Süreniz beş dakikadır.

Buyurunuz Sayın Yaşar. (İYİ PARTİ sıralarından alkışlar)

BEDRİ YAŞAR (Samsun) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; yüce heyetinizi saygıyla selamlıyorum.

2019 yılının Ocak ayında -biliyorsunuz, Atatürk'ün Samsun'a çıkışının 100'üncü yılıydı- dedik ki: O yılı hiç olmazsa "Samsun yılı" ilan edelim. Tabii, aradan iki yıl geçti, dönem kapandı ama diyorum ki hâlâ bir fırsatımız var. Cumhuriyetin ilanına tekabül eden 2023 yılı cumhuriyetin 100'üncü yılı, hiç olmazsa 2023 yılını "Samsun yılı" ilan edelim diye ben teklifimi değiştiriyorum. Ümit ediyorum -burada Samsun milletvekillerimiz de var- hep beraber, hiç olmazsa 2023 yılını Samsun yılı ilan edelim.

Gazi Mustafa Kemal Atatürk diyor ki: "19 Mayıs 1919 mücadelenin başladığı tarih, cumhuriyetin temellerinin atıldığı tarihtir, aynı zamanda benim doğum tarihimdir." Bandırma Vapuru Tütün İşkelesi'ne yaklaştıktan sonra, Atatürk karaya çıktığı andan itibaren Samsunlularla yaptığı görüşmenin sonunda demiştir ki: "Samsunlularla görüştüğümde sonra benim bu ülkenin kurtulacağına dair ümitlerim artmıştır." Dolayısıyla, Samsun sıradan bir şehir değil; Samsun kurtarılan değil, kurtaran şehirdir, cumhuriyetin temel taşlarının döşendiği şehirdir. Bence 2023 yılı "Samsun yılı" olmayı ziyadesiyle hak ediyor.

Samsun'un bir altyapısı da var. Samsun aynı zamanda bir turizm şehridir, bir cumhuriyet şehridir. Bugün, sahilleriyle, turistik alanlarıyla, kuş cennetiyle, kanyonuyla, kral mezarlarıyla, yaylalarıyla hakikaten hepimizi çok rahat ağırlayabileceğimiz, misafir edebileceğimiz şehirlerimizin başında geliyor.

Aynı şekilde, ilk demir yolu, cumhuriyetin ilk demir yolları da yine Samsun'da yapılmıştır. İlk defa bu resimde gördüğümüz demir yolu işçilerinin çalıştığı yer de Samsun-Çarşamba arasına yapılan yoldur. Daha sonradan bu demir yolu iptal edildi ama keşke edilmeseydi de tarihî bir hatırası olsaydı. Maalesef şu an demir yoluyla ilgili biraz sıkıntılarımız var. Demir yolu bitti ama hâlâ tez çalışmaları devam ediyor. Ümit ediyorum, demir yolları da bir an önce yapılır, devreye alınır, Sivas-Samsun demir yolu hem yük hem yolcu taşımacılığına bir an önce açılır.

Buna paralel olarak, meşhur bir müzemiz var, maalesef bu Etnografya Müzemiz bir türlü bitmedi. Daha önce, müteahhit, kanundan istifade ederek tasfiye etti. Daha sonra durumunun ne olduğu konusunda çok fazla da bir fikrimiz yok. Yaklaşık 4-5 bin tane tarihî eser farklı depolarda bekletiliyor. Burada yeri gelmişken ifade ediyorum -Samsun milletvekillerimiz de burada, onlar da muhakkak takip ediyordur ama- bu müze işi çok uzadı. Bir an önce müzenin yapılması lazım, tarihî eserlerin de sergilenmesi lazım.

Zaman zaman farklı sorunlar da yaşıyoruz tabii. Özellikle Samsun'daki Kuş Cenneti, 300'ün üzerinde kuş türünün yaşadığı longozlarla belki de Türkiye'nin Manyas'tan sonraki en büyük kuş cenneti. Geçtiğimiz dönemlerde bir iki tane yangın falan çıktı ama bunlar da netice itibarıyla söndürüldü. Orada da güzel çalışmalar var. UNESCO Dünya Mirası Listesi'ne girmek için de bekliyoruz. Ümit ediyorum ki orası da UNESCO Dünya Mirası Listesi'ne girer.

Yine, gelecek misafirlerin ağırlanması açısından Vezirköprü Kanyonu -şöyle söyleyeyim- dünyada belki de eşi ve benzeri olmayan tek kanyon diyebiliriz. Derinliğiyle, mesafesiyle burası da görülmeye değer bir yer.

Bunları ne için anlatıyorum? Bunu şunun için anlatıyorum: İnşallah, sizin oylarınızla 2023 yılı, cumhuriyetin 100'üncü yılı "Samsun yılı" olur; biz de bu Meclisin üyelerini Samsun'da ağırlarız, Samsun'da hep beraber oluruz.

Sadece birkaç mesele var; tabii, burada onlardan da söz etmeden geçemiyorum. Özellikle Şahin Dağları'nda son dönemlerde altın arama faaliyetleri var. Şimdi, Kaz Dağları'ndaki resmi gördünüz; hepimizin içini, yüreğini yaralayan, inciten manzaralar. Bugün Kavak'ta, Şahin Dağları'nda da sondaj çalışmalarının başladığını görüyoruz. Ben ümit ediyorum ki Şahin Dağları'nın kaderi Kaz Dağları'yla aynı olmasın.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurunuz Sayın Yaşar.

BEDRİ YAŞAR (Devamla) – Yani yerin üstünün altından daha değerli olduğunu anlamak için o kadar ağacın kesilmesine, o kadar araziye tecavüz edilmesine gerek yok.

Yine, buna benzer, Kavak ilçemizde son dönemde taş ocaklarından kaynaklanan ciddi problemler var. Duyuyoruz, işitiyoruz; işte, ÇED raporu alınmadan, farklı gerekçelerle bunlar işletiliyor ama artık çevrenin önemini sizler de bizler de gayet iyi anladık. Bunlarla ilgili sorunları da çözersek, inşallah, 2023 yılını da sizlerin oylarıyla "Samsun yılı" ilan ettiğimiz takdirde hepimizi Samsun'a davet ediyorum. Sizleri Samsun'da ağırlamaktan şeref duyacağımızı...

RECEP ÖZEL (Isparta) – 2023 "Türkiye yılı" olacak.

BEDRİ YAŞAR (Devamla) – Efendim?

RECEP ÖZEL (Isparta) – "Türkiye yılı" olacak 2023.

BEDRİ YAŞAR (Devamla) – 2023 yılı "Samsun yılı" olur, yanında "Türkiye yılı" da olur.

RECEP ÖZEL (Isparta) – 2019'da deseydiniz ya, 100'üncü yılında.

BEDRİ YAŞAR (Devamla) – Çünkü Samsun, Türkiye'nin ayak izlerinin başladığı yerdir, cumhuriyetin temellerinin atıldığı yerdir. İlk meşalenin yandığı yerdir.

RECEP ÖZEL (Isparta) – 2019'da deseydiniz ya.

BEDRİ YAŞAR (Devamla) – Bu önemli.

RECEP ÖZEL (Isparta) – 2019'da kabul edebiliriz.

BEDRİ YAŞAR (Devamla) – 2023 de önemli, hiç merak etmeyin Recep Bey. Grup Başkanımız burada. Samsun hepimizin, cumhuriyet hepimizin, cumhuriyetin değerleri hepimizin. 2023'e de buna göre oy kullanacağınızı ümit ediyor, desteklerinizi bekliyoruz.

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Samsun'u seviyoruz.

BEDRİ YAŞAR (Devamla) – Sevginizin işaretini birazdan göreceğiz inşallah.

Hepinize teşekkür ediyoruz. (İYİ PARTİ sıralarından alkışlar)

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – İllere göre planlamayı ayrıca yaptık.

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Bizim sevgimiz oya bağlı değil Bedri Bey.

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Alınan karar gereğince denetim konularını görüşmüyor ve gündemin "Kanun Teklifleri ile Komisyonlardan Gelen Diğer

İşler” kısmına geçiyoruz.

1’inci sırada yer alan, İstanbul Milletvekili Nevzat Şatıroğlu ve Bursa Milletvekili Hakan Çavuşoğlu ile 88 Milletvekilinin Elektrik Piyasası Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi ve Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu Raporu’nun görüşmelerine başlayacağız.

VIII.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER

A) Kanun Teklifleri

1.- İstanbul Milletvekili Nevzat Şatıroğlu ve Bursa Milletvekili Hakan Çavuşoğlu ile 88 Milletvekilinin Elektrik Piyasası Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/3116) ve Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 238) ^(*)

BAŞKAN – Komisyon? Yerinde.

Komisyon Raporu 238 sıra sayısıyla bastırılıp dağıtılmıştır.

Sayın milletvekilleri, alınan karar gereğince bu teklif İç Tüzük’ün 91’inci maddesi kapsamında temel kanun olarak görüşülecektir. Bu nedenle, teklif, tümü üzerindeki görüşmeler tamamlanıp maddelerine geçilmesi kabul edildikten sonra bölümler hâlinde görüşülecek ve bölümlerde yer alan maddeler ayrı ayrı oylanacaktır.

Teklifin tümü üzerinde söz isteyen İYİ PARTİ Grubu adına Kocaeli Milletvekili Lütfü Türkkan.

Buyurunuz Sayın Türkkan. (İYİ PARTİ sıralarından alkışlar)

İYİ PARTİ GRUBU ADINA LÜTFÜ TÜRKKAN (Kocaeli) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Elektrik Piyasası Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi’nin tümü üzerinde söz aldım. Yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum.

Yine bir torba yasanın görüşmesine başladık. Evet, maalesef Meclisi bu hâle getirdiniz, torba yasaların görüşüldüğü bir yer hâline getirdiniz. Millet bize “Siz ne iş yapıyorsunuz?” diye sorduğunda, söylüyoruz biz torba yasa yapıyoruz diye. İnanın, artık her torba yasa geldiğinde burada aynı sözleri söylemekten biz bıktık, siz cümleli duymaktan bıkmadınız. Siz getireceksiniz, biz de milletimize doğru söylemek adına burada konuşmaktan vazgeçmeyeceğiz.

Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemine geçildiğinden bu yana kanun tekliflerinin neredeyse tamamı artık torba yasa anlayışıyla Meclis gündemine geliyor. Torba yasa uygulamaları, yasama erkinin yetki ve itibarını aşındırıyor, demokrasimizi de tehdit eden antidemokratik bir araç hâline geldi üstelik. Torba yasa sayısındaki artış ile demokrasimizdeki gerileme ve otoriterleşme eğilimindeki artış arasında paralellik olması da ne yazık ki dikkat çekiyor yani ne kadar çok otoriterleşirsek torba yasa sayısı o kadar çok artıyor. Niye? Buraya yasa diye getirilenler -hep aynısını söylüyorum- sarayın buyrukları; sarayın buyrukları bir torbaya konuluyor, buraya yasa olarak getiriliyor.

Bu kanun teklifine ilişkin olarak alt komisyonda yapılan görüşmelerde ilgili STK’lerin görüşlerinin yeterince alınmadığı, konuşma sırası gelenlere söz verilmediği, yeterli tartışmanın olmadığı bir komisyon süreci uygulandı maalesef. İsmail Tamer Bey, siz de duyun.

İSMAİL TAMER (Kayseri) – Duyuyorum, duyuyorum, sizi dinliyorum zaten.

LÜTFÜ TÜRKKAN (Devamla) – Siz çok dikkat edersiniz, bu çevre konularındaki hassasiyetinizi bilirim.

Bu kanun teklifi de iktidar partisinin sıklıkla başvurduğu ve artık yasama sürecinin olağan işleyişi hâline getirdiği torba kanun yaklaşımıyla çok sayıda farklı düzenlemeyi de beraberinde içeriyor. Elektrik Piyasası Kanunu son yedi yılda kaç kez değişmiş biliyor musunuz? Yedi yılda 9 defa Elektrik Piyasası Kanunu’nu değiştirmişiz yani her seferinde yapamamışsınız bu sefer olduğu gibi, becerememişsiniz. Yenilenebilir Enerji Kanunu ise on beş yılda 5 defa değişmiş. Geçmiş 1935 yılına dayanan şimdiki adıyla Yenilenebilir Enerji Genel Müdürlüğü, 10 Temmuz 2018 tarihinde AK PARTİ tarafından kapatıldı. 2018’de 1 numaralı Kararname’yle ilk işiniz enerjinin geleceğini belirleyen önemli bir kurumu ortadan kaldırmak oldu. Getirdiğiniz ucube sistemin ilk kararnamesiyle, şimdiki adıyla Yenilenebilir Enerji Genel Müdürlüğünü kapatarak kime hizmet ettiğinizi merak ediyoruz.

Elektrik dağıtım işini devletten alıp şirketlere veren AK PARTİ iktidarı, kayıp ve kaçakla mücadelede istenilen başarıyı maalesef sağlayamadı. Bakın, 2018 yılında sadece Dicle bölgesinde 3,6 milyar liralık kaçak elektrik kullanım bedeli tahsil edilemedi. Yani, 2018’de sadece Dicle bölgesinde 3,6 milyar liralık kaçak elektrik kullanım bedeli tahsil edilememiş. Tahsil edemedikleri bu tutarın acısını en düşük kayıp oranı olan Denizli’deki, Konya’daki, Sivas’taki vatandaşın çıkardı. Peki, son durum ne? Normalde 2015 yılında son verileceği söylenen bu sistem bu yılın sonuna kadar uzatılmıştı, bu kanun teklifiyle de bu süre 2025 yılına kadar uzatılacak, hatta bu süre sadece beş yılla sınırlı kalmayacak, Sayın Cumhurbaşkanı dilerse bu süreyi beş yıl daha uzatacak. Yani ülke genelindeki tüm kaçak elektrik kullananların faturası eşit olarak 82 milyon vatandaşın sırtına yüklenmiş olacak. TEDAŞ özelleştirilirken hedef neydi? Kayıp kaçak oranlarının azaltılması, tüketicinin korunmasıydı. Tüketicinin korunması bahanesiyle TEDAŞ’ın parça parça özelleştirilmesi neyi gösterdi? Elektrik dağıtım firmaları kayıp kaçığı önleyemedi maalesef. Kaçak elektrik kullanımıyla mücadelede başarısız kalındı. Zararlarını tazmin etmek için de iktidara başvurdu bunlar -bu özelleştirme yaptığınız şirketlerden bahsediyorum- onlar da kendilerince haklı, o adamlar da haklı. Ya, devleti vampir gibi emen sizin o meşhur beşli çeteniz var ya, devleti vampir gibi emen o beşli çeteye sağladığınız milyarlarca liralık vergi avantajı ve vergi sıfırlamalarını görünce “Bize de yok mu?” deyip kapınıza geldiler. Yandaş olunca kapılar otomatik kapı, hemen açılıyor, vatandaş Mehmet’e gelince kapı duvar, bu kadar net. Elektrik piyasasıyla ilgili bir kanun teklifinde halkımızın öncelikle elektriğe kolayca erişimi, daha sonra da ucuz erişimi sağlanmalıydı. Türkiye’de böyle bir şeyden söz etmek gerçekten mümkün değil. Elektrik dağıtım şirketleri, özellikle hat ve trafo maliyetleri yüksek olduğu için birçok bölgeye elektrik sağlayamıyor. Âdeta fatura dağıtım şirketi olarak çalışıyor bunlar.

Kocaeli’de elektrik dağıtım şirketi SEDAŞ var. Elektriği sağlamak mı? Ne sağlama, evlere şenlik. Bir gün olsun da Kocaeli’nin bir ilçesinden SEDAŞ’la ilgili bir şikâyet gelmesin, hiç olmadı daha bugüne kadar. Kaçınıcı yüzyıldayız arkadaşlar ya? Sanayi kentinden bahsediyoruz, Kocaeli bir sanayi kenti. Başiskele’de Kullar Vezirçiftliği Mahallesi’nde küçük sanayi sitesi var. Oradaki esnaf daha doğru dürüst günde sekiz saat mesai yapamadı, devamlı elektrik kesiliyor. SEDAŞ’ı arıyorlar, aylardır daha SEDAŞ’ta bu konuda muhatap bulamadılar. Ben önerge verdim, önergeye de cevap gelmedi. SEDAŞ kulağının üstüne yatmış, nasıl olsa kendini ihtar eden yok, ilgilenen yok, özelleştirmeden dağıtım almış, faturaları tahsil ediyor, mis gibi para kazanıyor. Hiç bu işlerle ilgilenmeye mecali de yok, takati de yok; zaten zorunluluk da hissetmiyor. Ortakları kim bilmiyorum, tanımam ama çok kuvvetli bir ortağı olduğu kesin. Bu kadar kulağın üstüne yatabildiğine göre ortağına çok güveniyor. Yani bu çağda şu hâle bakar mısınız? SEDAŞ yüzünden Kocaeli halkı mutazarrır ama muhatap yok.

Esnaf bu sıkıntının bir an önce giderilmesini istiyor da bize söylediği zaman bizim verdiğimiz önergelere cevap gelmiyor. Gebze’de de var aynı sıkıntı, İzmit’te de var, diğer ilçelerde de var, Dilovası’nda da var, Kartepe’de de var. Bu halkın enerji

(*) 238 S. Sayılı Basmayazı tutanağa eklidir.

ihtiyacının karşılanması aslında bir vatandaşlık hakkı. Önceden kamu imkânlarıyla yapılan enerji dağıtım işi özelleştirme sonrası SEDAS'a geçti ancak şirket Kocaeli halkını kendisine mahkûm gördüğü için öyle hareket ediyor. Kocaeli halkını kendisine mahkûm görüyor, "Başka da bir seçeneğiniz yok, ben ne dersem o olur." diyor.

Yerleşim yerlerinde trafolar yetersiz, enerji hatlarını taşıyan direkler çürümeye ve yıkılmaya yüz tutmuş. Bunu her gittiğim ilçede görüyorum. Bu durum, 21'inci yüzyılda sanayi kenti Kocaeli'ye yakışmıyor.

Elektşiğe en son ne zaman zam geldi? 1 Ekim 2020'de, yüzde 5.75. Bu artışla birlikte son üç yılda elektrik fiyatlarına ne kadar zam yapılmış biliyor musunuz? Yüzde 80. Yani elektrikteki yıllık enflasyon ortalama yüzde 20. Elektrik enflasyonuna baktığınızda, TÜİK'in enflasyon rakamlarını yalanlıyor. Demek ki TÜİK'in bahsettiği enflasyon rakamları yazın mayo, kışın kazak fiyatlarıyla ilgili bir enflasyon yapıyor, öyle olunca enflasyon fiyatları çok düşüyor.

Gerçek olan ise, milletimiz her gün fakirleşiyor arkadaşlar, gerçekten fakirleşiyor. Çarşıya, pazara çıkamıyorsunuz biliyorum. Milletin o fevranını duymamak adına çarşıda, pazarda dolaşmadığınızı biliyorum ama dolaştığınız zaman, milletin bu fevranını hissettiğiniz zaman gerçekte bir kere daha yüz yüze kalacaksınız.

Gecelerin uzamasıyla, soğukların artmasıyla bu sene ödenmeyen faturalar daha da artacak. Bakın, bu senenin ilk altı ayında toplam 1 milyon 655 bin abonenin elektriği ve doğal gazı kesilmiş. 1 milyon 655 bin hane elektriksiz ve soğukta kalmış. Doğal gazı yazın da kullanıyor, ısınma için kullanmıyor ama sıcak su temininde kullanıyor. Her ay ortalama 185 bin konutun elektriği 80 bin konutun da doğal gazı ödenemeyen borçlar nedeniyle kesiliyor. Türkiye'de milyonlarca vatandaş aynı sıkıntıyı çekiyor. Borcunu ödeyemeyen, faturasını yatıramadığı için evini hiç ısıtamayan insanların ne yapacak hiç düşünüyor musunuz bunu? Gerçekten merak ediyorum, hiç aklınıza geliyor mu bu insanlar? Yoksa onların keyif içerisinde, o attığınız çayları içtiğini mi zannediyorsunuz? Aklınıza geliyorsa da hiçbir şey yapmıyorsunuz. Özellikle emekli ve dar gelirli vatandaşlarımız için lüks oldu doğal gaz artık yani bir ihtiyaç olmaktan çıktı. Doğal gaz faturalarının içindeki KDV ve ÖTV gibi kamu gelirlerinden vazgeçerek vatandaşlarımızın mağduriyetini kısmen giderebilirsiniz dedik ama yanaşmadınız buna. Belli bir tüketim miktarına kadar olan kısmın vergilendirmeden muaf tutulması ya da uygulanan KDV oranının azaltılmasıyla ilgili, vatandaşlarımızın bir nebze de olsa rahatlaması sağlanabilir dedik, kulaklarınızı tıkadınız. Dağıtım şirketleri kendi tahsilatı noktasında hiç affetmiyor. Faturasını ödemeyenin elektriğini, doğal gazını hemen kesiyor ama kanuna aykırı hareket ettiği Sayıştay denetçileri tarafından tespit edilen aynı şirketler EPDK tarafından kendilerine kesilen 3,7 milyarlık idari para cezasını ödemiyor ve hiçbir şey de yapmıyorsunuz. Bunlar, vatandaşın elektriğini, doğal gazını kesiyorlar; EPDK'nin kendilerine uyguladığı 3,7 milyar liralık idari para cezasını ödemediklerinde hiçbir şey yapmıyorsunuz. Yani siz bu şirketlerin iktidarısınız, vatandaşın iktidarı değilsiniz. "Milletin iktidarıyız." diye hep savunuyorsunuz ya, yemin ediyorum, millet sizi artık kendi iktidarı olarak görmüyor. Zaten zafiyetiniz de burada başlıyor, oy kaybınız da burada hızlanıyor. Sizler artık bu şirketlerin menfaatlerini korumak için iktidar olan bir iktidarsınız.

Kanun teklifi ve maddeleriyle ilgili çok fazla detaya girmek istemiyorum ama bazı noktalara dikkat çekeceğim. Tüm Türkiye gördü ki madencilik ve çevre faaliyetlerinde on sekiz yıllık AK PARTİ iktidarının sicili oldukça karanlık. Kaz Dağları'nda yaşananlar, Artvin Cerattepe'de olan bitenler, Fatsa'da siyanürle zehirlenen doğa, Manisa Turgutlu'da artık "Cehennem Çukuru" olarak anılan Çaldağ. Yani sayısız çevre katliamı ve niceleri var.

Çevre gibi sömürülen, görmezden gelinen bir de madencilerimiz var. Onlarla ilgili bir düzenleme var mı bu kanunda? Yok. Maden faaliyetlerini düzenleyen 3213 sayılı Maden Kanunu 2001 yılından bu yana tam 21 kez değişmiş. Niye biliyor musunuz? O madenciler var ya, madencilerin hakkını savunmak için kanun yapıyorsunuz. Madende çalışanlardan bahsetmiyorum, maden sahiplerinden bahsediyorum; Uyar Madencilik gibi, diğerleri gibi. Siz, onların haklarını savunan, onların haklarını gözetken kanunlar yapmakla meşgulsünüz. Bu madencilerin, maden şirketi sahiplerinin mağdur ettiği madencilerle ilgili en ufak bir düzenleme yapma girişiminiz olmadı bugüne kadar. Halka düşman bir iktidar oldunuz o yüzden. Her değişiklikte daha fazla orman, tarım, mera ve içme suyu havzasını madencilik faaliyetine açık hâle getirdiniz.

Getirdiğiniz bu teklifle Maden Kanunu'na "Ek Madde 20" adı altında bir madde eklenmesini öngören 6'ncı madde, maden şirketlerinin ruhsat alanı dışında tesis kurmasının önünü açıyor. İstedığınız kadar anlatın "Yok, onun yanındaki, kenarındaki..." Hayır ya. Eğer gerçekten samimiyseniz, bize izah ettiğiniz şekilde samimiyseniz, sizden de kaçırılmışlar, farkında değilsiniz. Ruhsat sahası dışında maden tesisleri kurulabilmesini amaçlayan bu kanun teklifinin 6'ncı maddesi alt komisyonlar, tartışmalar bittikten sonra, milletvekillerinin ve STK'lerin tartışmasına fırsat verilmenden kanun teklifine eklendi. Bu madde kabul edilirse maden şirketleri ruhsat alanı dışında herhangi bir yere doğayı tahrip edecek tesisler açabilecekler. Söz konusu tesisler, artık depolama sahalarından, dinamit patlatma deposuna, şantiyeye, siyanürle liç yani ayrıştırma yapılan alanlara kadar pek çok yapıyı kapsıyor. Bu maddede "geçici" adıyla yapılan tesislerin doğaya verdiği zararlar aslında kalıcı. Madde geçici, tesisler geçici, zararları kalıcı. Bu açıkça şu demektir: Altını ya da gümüşü bir yerden çıkarabilirim ancak her yerde, bir tarım arazisinde liç yöntemiyle bunu ayrıştırabilirim. Bu maddenin anlamı bu. Bu teklifte halk yok, bu teklifte madenci yok, bu teklifte sadece ve sadece şirketler var ve bu şirketlerin çıkarları var. Sizler de bu şirketlerin çıkarlarını savunan bir iktidar olarak bu kanunu getirmişsiniz. Şirketlerin iktidarısınız; halkın, milletin, madencinin iktidarı değilsiniz.

Maddeyle birlikte ülkemizin ormanları, tarım alanları, meraları, içme suyu havzaları ve kıyıları madencilik yapanlara açılacak, siz de bunların haklarını savunan iktidar olarak gelip burada anlatacaksınız. Doğal varlıklar, tarım, mera alanları, geniş alanlara yayılan maden tesisleriyle parçalanırken maden faaliyetlerine yönelik kirlilik de geniş alanlara maalesef yayılacak.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; havaya çeşitli kimyasal ve zehirli gazları salan, araba lastiği yakarak elde edilen enerji yenilenebilir enerji sayılıyor. Alt komisyondaki görüşmeler sırasında bu konuda sivil toplum kuruluşlarının ortaya koyduğu itirazlar ne yazık ki görmezden gelindi. HES, JES ve RES yatırımlarının sayısının artırılmasına yönelik düzenlemelere rağmen, bu yatırımların insan sağlığı ve çevre üzerindeki olumsuz etkilerini ortadan kaldırmaya yönelik hiçbir düzenleme yok bu kanun teklifinde.

Teklifin 10'uncu maddesinde Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı ile ilgili KİT'ler ve bunların bağlı ortaklıkları tarafından yurt dışında kurulan ve petrol, doğal gaz ile madencilik alanlarında faaliyet gösteren şirketlerin Türkiye'deki şubelerinin bulunduğu yerlerde Cumhurbaşkanlığı kararıyla aynı şirketlerin ortaklarıncı ayrı birer şirket kurulabilmesine imkân sağlanıyor, düşünebiliyor musunuz ya. Yani kimin iktidarı olduğunuzu bizatihi birkaç defa hatırlatmak istiyorum. Komisyon görüşmeleri sırasında, bu şirketlere yönelik denetim mekanizmasının nasıl işlediği veya işleyeceği sorusu dile getirildi, hiçbir cevap alınmadı. Komisyona bilgi veren Enerji Bakanlığı yetkilisi diyor ki: "Bu şirketlerin şu an doğrudan denetlenemediği doğru, ilgili olduğu için KİT kuruluşu üzerinden dolaylı bir denetime tabi tutacağız." Yani biz bunları denetleyemeyiz kardeşim, maalesef. Dolayısıyla bu bahse konu düzenlemenin amacı izaha muhtaçtır.

Yine bu torba kanunda yer alan 11'inci madde var ki tam evlere şenlik bu düzenleme. 11'inci maddede yapılan değişiklikte sadece sıvılaştırılmış doğal gaz ithalatı değil tüm doğal gaz ithalatı Kamu İhale Kanunu dışında bırakılıyor. Yine, patronların iktidarı olduğunuzu anlatıyorsunuz. "Biz dilediğimiz kişilere..." Kim onlar? Belli ya, Türkiye'de artık herkes isimlerini biliyor "iktidar ortakları" diyorlar onlara, Avrupa basınında da çıkıyor, iktidar ortağı şirketler olarak biliniyor. En çok kamu ihalesi alan şirketlerde dünya sıralamasında 1'inci oldu. Onlara ihale vermek için Kamu İhale Kanunu'nun dışına çıkartmışsınız. Ya,

zannetmeyiniz ki bu günler hep böyle devam edecek. Emin olun bir gün bu işler önünüze gelecek, hesap verilecek. Bu hesabın niye muhatabı olarsınız? Burada bu işlerden habersiz, bu işlerden asla ve kata nemalanmayan, hatta nemalanmayı aklından geçirmeyen birçok arkadaşın olduğunu bizatihi biliyorum. Ya niye bu kadar hırsızın hesabını size yüklesinler, sebep ne? Çıkın "Yok, olur mu kardeşim böyle bir şey?" deyin ya, "Milletin menfaatlerini kanunsuz bir şekilde bu vampirlere niye verelim?" deyin, siz deyin ya, bizden önce siz deyin. (İYİ PARTİ sıralarından alkışlar) Size de günah, bu hesabı günahsız bu insanlar da verecek. Bunların ortakları verecek ama siz de vereceksiniz. Niye bu vebale ortak oluyorsunuz? Herhangi bir süre de belirtilmemiş bu doğal gaz alımları için, ilgili maddede de yer almıyor, süre de yok, dilediği zaman... Kısaca bu maddeyi torbaya ekleyenler diyorlar ki: "Şahsımız ne zaman isterse istediğimiz zaman, istenilen fiyata BOTAŞ o gazı alacak." Bu kadar basit, anlamı bu. Pekî, neden? Neden ihalesiz ve zaman şartı olmaksızın her türlü doğal gaz alımına ihtiyaç duyuyoruz? Bu milletin parası kimsenin babasının parası değil, şahsının da değil, şahsının da değil, öbürünün de değil, kimsenin parası değil, milletin parası. Ocak 2020'de bin metreküp doğal gaz 127 dolardı, Temmuz ayında bu rakam ne kadara düştü biliyor musunuz? 63 dolara. Tüm dünyada gaz fiyatları dip yapmışken Türkiye'de pik yapıyor bu rakam. Bildiğiniz gibi hepinizin, doğal gaz fiyatları ve ithalatına ödediğimiz paralar gizlilik sözleşmesi kapsamında hiçbirimize gösterilmiyor, millete açıklanmıyor. Ya, kim ne kadar ne götürdü vallahi billahi bilmiyoruz ama birilerinin götürdüğü kesin, millete açıklanması da yasak. Bu gazı Türkiye'ye kim ithal ediyor, aradaki fark kimin cebine gidiyor, müsaade edene mi, ithal edene mi gidiyor vallahi billahi bilmiyoruz. Niye? Gizlilik sözleşmesi var çünkü. Pekî, bundan hiç nasiplenmeyen, burada oturan arkadaşlarıma sesleniyorum: Size günah değil mi arkadaş ya, niye böyle bir vebale ortak oluyorsunuz? Düşünebiliyor musunuz ya, kaçta alındığı, kimin getirdiği hiçbir şey bilinmiyor ve siz buna el kaldırıyorsunuz. Cebinize bir şey giriyor mu? Hayır. Rüyanıza girse kalkacaksınız, ben biliyorum ya. Niye bu vebale ortak oluyorsunuz? Kalkın siz itiraz edin, biz değil; deyin ki: "Hayır ya, böyle bir ahlaksızlığı, böyle bir ülkeye ihaneti biz kabul edemeyiz." Yani müsaade edene mi, ithal edene mi, yoksa araçlara mı; hiçbir şey bilinmiyor.

Moldova Rusya'dan gaz alımı yaparken Moldovagaz şirketi Türkiye'nin Rusya'dan doğal gazı 188 dolara aldığını açıkladı. Moldova şirketi açıkladı bunu. Aynı Moldova, bin metreküp doğal gaz için 100 dolar ödüyor, biz 188 dolar ödüyoruz. Ya, Moldova mı daha mahir bu işlerde, biz mi daha mahiriz? Yoksa Moldova çalışmıyor da, biz mi çalışıyoruz? Bir şey var ortada ya, bir sorgulayın Allah aşkına "Sebebi ne?" diye gidin sorun. Niye bu adam 100 dolara alıyor, biz 188 dolara alıyoruz? Biz sorduğumuzda "Bu ticari sır, veremeyiz." Ya, ticari sır olur mu, bu ülkenin kendi parası ticari sır olur mu? Şirket değil ki bu, babanızın şirketi değil ki ticari sır diye açıklamayacaksınız. Senin paran benim param, ne demek "Açıklayamam." ya, ne demek "ticari sır" ya? Gelip açıklayacaksın arkadaş.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

LÜTFÜ TÜRKKAN (Devamla) - Başkanım, fazla değil, yirmi dakika bir şey kaldı!

BAŞKAN - Buyurunuz efendim.

LÜTFÜ TÜRKKAN (Devamla) - Hükümetin ticari sır dediği aslında ne biliyor musunuz? Aradaki araçlar. Onları açıklamaktan imtina ettiği için ticari sır diyor. Bu araçlar Türk milletini metreküp üzerinden soymaya devam ederken bir de ihalesiz doğal gaz alımıyla aymazlıkta, maalesef, sınır tanımıyorlar. "Sınır tanımıyorsunuz." yazmışlar buraya da ben onu kullanmadım çünkü burada hakikaten bu işe ortak olmayan, bu işten gerçek anlamda haberi olmayan insanlar var, onlara karşı bir vebal almak istemiyorum. Günah ya! Niye diyeyim yani bu arkadaşın ondan haberi yok, niye onu suçlayayım? Ama bil istiyorum sevgili kardeşim, böyle bir hadise var. "Moldova 100 dolara alırken biz niye 188 dolara alıyoruz?" diye gidip sorun ya, Allah aşkına sorun. Çünkü bu sizin cebinize gitmiyor, benim cebime gitmiyor, milletin cebine gitmiyor, arada birilerinin cebine gidiyor. "O aradakiler kim?" diye bir sorun. BOTAŞ kimsenin çiftliği değil. Yani Filistin'i Akdeniz'de Türkiye'ye karşı kurulan o şer, fitne ittifakına sokan, doğal gaz gibi, değerli bir kaynak için ihaleye ihtiyaç duymayacaksınız.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

LÜTFÜ TÜRKKAN (Devamla) - Böyle bir şey olur mu ya? Olur mu arkadaşım?

Sayın Başkanım, bitiriyorum.

BAŞKAN - Buyurunuz efendim.

LÜTFÜ TÜRKKAN (Devamla) - Kaldı ki Türkiye'nin Rusya'dan 3 kat pahalı doğal gaz alması, ortaya çıkan milyarlarca dolarlık zarar ve ticari sır denilerek zarara göz yumulması ortadayken birileri yine ince hesaplar yapmış. İnce hesaptan da çok anlamıyorsunuz, onu da belirtiyim. Biz bütün bunların hepsini biliyoruz. Göreceksiniz, yarın öbür gün bunların hepsi de ortaya çıktığında pişmanlık duyacaklar çok olacak.

Mavi Akım, TANAP, TürkAkımı ve İran'dan gaz ihtiyacımızı karşılarken kimler, neden, ihalesiz doğal gaz alımına ihtiyaç duydu? Yoksa Karadeniz'de bulduğunuz doğal gazı yabancı enerji şirketleri üzerinden ithal etmeye mi kalkacaksınız, bu da bir soru işareti. Hem biz bulacağız, hem de yabancı şirketler üzerinden dışarıdan ithal edeceğiz! AK PARTİ iktidarının önce bu sorulara cevap vermesi gerekiyor.

15'inci maddede lisanssız elektrik üretimi amacı dışında bir noktaya getirilmekte ve yaklaşık 1 milyar dolarlık lisans pazarı oluşturularak bu sayede vergisiz servet aktarımı gerçekleştirilmektedir. Yani sadece, emin olun, devleti soymak için birçok madde ilave edilmiş, yazıklar olsun hepimize! Bunun burada konuşulmasından bile zül duyuyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

LÜTFÜ TÜRKKAN (Devamla) - Hepimize yazıklar olsun gerçekten!

Teşekkür ediyorum. (İYİ PARTİ ve CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına Yozgat Milletvekili Sayın İbrahim Ethem Sedef.

Buyurunuz Sayın Sedef. (MHP sıralarından alkışlar)

MHP GRUBU ADINA İBRAHİM ETHEM SEDEF (Yozgat) - Sayın Başkan, Gazi Meclisimizin değerli milletvekilleri ve televizyonları başında bizleri izleyen büyük Türk milleti; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

238 sıra sayılı Elektrik Piyasası Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin tümü üzerinde Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına söz almış bulunuyorum.

Değerli milletvekilleri, gelişmesini ve büyümesini hızla sürdüren ülkemizde enerji tüm dünyada olduğu gibi en önemli stratejik konulardan biridir. Enerjide ufkunu genişletmek istiyorsak hedeflerimizi de büyütmemiz gerekmektedir. Güneş enerjisinden rüzgâra, hidroelektrikten biyoenjeriye ve jeotermale kadar yenilenebilir enerjinin her alanında yapılan yatırımlara aralıksız devam etmeliyiz. Yerli enerji kaynaklarının aranması ve üretimin artırılması çalışmaları desteklenmeli ve teşvik edilmelidir. Jeotermal, rüzgâr, güneş biyokütle gibi yenilenebilir ve temiz enerji kaynaklarından daha fazla yararlanılmalıdır.

Ülkemizin enerji alanında dışa bağımlılığını önlemek adına son yıllarda 2023 hedefleri doğrultusunda önemli adımlar atılmaktadır. Bu adımların en önemlilerinden biri doğal gaz keşifleridir. Üç tarafı denizlerle çevrili ülkemizi karaya sıkıştırmak isteyenlere karşı haklı mücadelemizden taviz vermeyerek arama tarama faaliyetlerini ısrarla sürdürmeliyiz. Bu konuda Milliyetçi Hareket Partisi, söz konusu millet ve devlet menfaati olduğunda, dün olduğu gibi bugün de devletin ve milletin arkasındadır, sonuna kadar destekçisidir.

Değerli milletvekilleri, enerji hiç şüphesiz ki tüm dünya için önemli bir unsurdur, hele ki bizim gibi gelişmesine devam eden ülkeler açısından hayati öneme sahiptir. Biz Milliyetçi Hareket Partisi olarak, Liderimiz Sayın Devlet Bahçeli'nin önderliğinde, her seçim döneminde olduğu gibi, geçtiğimiz 24 Haziran 2018 seçimlerine yönelik, enerjinin ekonomik boyutunun yanı sıra siyasi, diplomatik, çevresel ve insani boyutları olduğunu dikkate alarak uzun vadeli bir enerji stratejisi hazırladık. Bugün enerji alanındaki gelişmeleri takip eden herkes seçim beyannamemizde dile getirdiğimiz, az sonra ifade edeceğimiz hususları dinleyince Liderimiz Sayın Devlet Bahçeli'nin öngörülü siyasi anlayışına bir kez daha şahitlik edecektir. 24 Haziran 2018 seçimlerinden önce beyannamemizde şunları söyledik: "Enerji politikamızın temel hedefleri şunlardır: Enerji ham maddelerinde dışa bağımlılığın azaltılması amacıyla kömür ve yenilenebilir enerji kaynaklarının azami seviyede değerlendirilmesi, enerji ithalatında kaynak ve kaynak ülke çeşitliliğinin sağlanması ile arz güvenliğinin artırılması, nükleer enerji santrali projelerinin hızla tamamlanması, etkin bir talep yöntemiyle enerji arzının kesintisiz ve yeterli bir şekilde gerçekleştirilmesi, çevreye dost ve duyarlı bir anlayışla gelişmiş atık kontrol ve bertarafına, havza ve kaynak planlamasına dayalı bir yaklaşımla enerjinin çevre ve insan sağlığına zarar vermeden üretilmesi, enerji verimliliğinin üretimden tüketime bütün alanlarda güçlü ve çeşitlendirilmiş finansal araçlarla desteklenmesi, yeni enerji teknolojilerini üretecek yetkinliğe ulaşılması, enerji sektöründe rekabeti kısıtlayıcı uygulamalara son verilmesi, kamu enerji yatırımlarıyla birlikte yerli ve yabancı özel sermayenin enerji sektöründeki yatırımları için uygun zemin oluşturulması.

Değerli milletvekilleri, konvansiyonel petrol ve doğal gazın yanı sıra, ikili iş birlikleri yoluyla bitümlü şeyl, gaz hidrat, sıg biyojenik gaz, kömür gazı ve özellikle kaya gazı aramalarına da hız verilmeli. Millî petrol, gaz şirketleri aracılığıyla Türkistan coğrafyasındaki Türk Cumhuriyetleri ve Libya, Cezayir, Irak gibi ülkelerde arama ve sondaj faaliyetleri gerçekleştirilmelidir. Enerji diplomasisi geliştirilmeli, başta Azerbaycan ve Türkmenistan olmak üzere zengin enerji kaynaklarına sahip Türk Cumhuriyetleriyle ikili anlaşmalar yapılmalı, bu ülkelerin kendi aralarında anlaşmaları için önderlik edilmeli, bu kapsamda Türk Enerji Ticareti Birliği kurulmalı. Enerji sahasında başlayan bu birlikteliğin ekonominin diğer alanlarına model olması sağlanmalı.

Doğu Akdeniz havzasındaki enerji rekabetinde aktif biçimde rol oynamalıyız. Türkiye'nin sahip olduğu jeopolitik avantaj deniz altı doğal gaz boru hattı ve sivilleştirilmiş doğal gaz terminali projeleriyle değerlendirilmelidir. Güney Kıbrıs Rum Yönetimi ve Avrupa Birliği'nin bölgede uluslararası hukuka ve millî çıkarlarımıza aykırı bir şekilde arama ve sondaj çalışmaları yapması engellenerek Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin bölgenin kaynaklarından istifade etmesi temin edilmelidir. Olağanüstü durumlara ve mevsimsel dalgalanmalara karşı yüksek yedek imkânı oluşturulmalıdır. Yenilenebilir enerji yaygınlaştırılmalı, enerji üretimindeki payı artırılmalıdır. Bilinen maden rezervlerimize ilave olarak yeni rezervler bulunmalı ve işlenmiş maden ihracatı artırılmalıdır.

Görüldüğü üzere, Milliyetçi Hareket Partisinin, ülkemizin enerji alanında yapılmasının faydalı olacağını düşündüğü yaklaşımlarının birçoğu hayata geçirilmiştir, olumlu sonuçları da alınmıştır.

Değerli milletvekilleri, Türkiye Cumhuriyeti ne karada ne denizde egemenlik haklarından asla vazgeçmeyecektir, taviz vermeyecektir. Türk milleti ve devleti olarak vatan topraklarımızdan bir çakıl taşı vermeyeceğimiz gibi, mavi vatanımızın da bir damla suyundan vazgeçmeyeceğimizin herkes tarafından bilinmesi gerekiyor. Sahillerine hapsedilmek istenilen ülkemizin üzerine hangi oyunları oynarlarsa oynasınlar, 21'inci yüzyıl Allah'ın izniyle Türk asrı olacak, dünya milletleri arasında müreffeh bir ülke olma hedefimize adım adım ilerleyeceğiz.

Türk milleti, tehditlere, baskılara, oldubittiye boyun eğecek bir millet değildir. Hain odakların ve düşmanca yaklaşan herkesin eğer merak ediyorsa tarihimize bir kez daha bakmalarını; Türk milleti kimdir bir daha hafızalarını zorlamalarını ya da dedelerinin akıbetine bakmalarını tavsiye ediyoruz.

Değerli milletvekilleri, dünyada enerji kaynaklarının hızla tükeniyor olması nedeniyle her devlet kendi yeni enerji kaynağı rezervini artırma çabasına girerken ülkemiz de tabii ki bu atılımlardan geri kalmamalıdır. Bununla birlikte, ülkemiz enerji faaliyetleri noktasında son yıllarda oldukça önemli hamleler yapmaktadır. Bunların başında, yakın zamanda hepimizin şahit olduğu Karadeniz'deki sondaj çalışmaları ve "mavi vatan" diye tabir ettiğimiz Doğu Akdeniz'deki doğal gaz ve petrol arama çalışmaları gelmektedir. Bu gelişmeler ve ülkemizin kararlılığı her bir Türk evladına gurur vesilesi olmuştur. Yaşanılan bütün olaylar göstermiştir ki "Kötü komşu, insanı mal sahibi yapar." sözü tam da burada yerini bulmuştur. Nasıl ki savunma ve silah sanayisinde yerli, millî üretimlerimizle Suriye'de, Irak'ın kuzeyinde, Libya'da ve son olarak Azerbaycanlı kardeşlerimizin zaferiyle tüm Türk ve Türkiye düşmanlarına ders verildiyse Doğu Akdeniz'de de kararlı duruşumuz ve azmimizle başarıya ulaşacağız. Doğu Akdeniz'de yapılan çalışmalardan başta Yunanistan olmak üzere küresel sermayeye sahip ülkeler, kendilerine bağımlı olmamızı isteyen devletler rahatsız olsa da Türkiye Cumhuriyeti zamanla bağımlılığını azaltarak enerji alanında kendi kendine yeten bir ülke konumuna inşallah gelecektir.

Bilindiği üzere, ülkemiz jeopolitik olarak Asya ve Avrupa'yı birbirine bağlayan 3 kıtanın birbirine yaklaştığı çok önemli bir bölgedir. Jeopolitik konumu Türkiye'ye önemli avantajlar sağlamaktadır. Enerji akışının ülkemiz üzerinden sağlandığı, birçok ülkenin doğal gaz ve petrolünü ülkemiz üzerinden taşıdığı bir gerçektir. Fakat zamanla enerjiyi sadece taşıyan, aktaran değil üretirek dağıtan bir ülke olmak için yüksek bir gayret göstermeliyiz. Bu anlamda, Türkiye'nin ilk yerli ve millî sismik araştırma gemisi olan Oruç Reis öncülüğünde, Barbaros Hayrettin Paşa gemisinin katkılarıyla doğal gaz ve petrol arama çalışmaları devam etmektedir. Türkiye'nin ilk yerli sondaj gemisi olma özelliğine sahip olan Fatih sondaj gemisi de hatırlayacağımız üzere yakın zamanda Sakarya arama sahasından müjdeli haberler vermiştir. Türkiye'nin üçüncü sondaj gemisi olan Kanuni sondaj gemisi geçtiğimiz hafta Karadeniz'den doğru yola çıkarak Zonguldak'ın Çaycuma ilçesinde bulunan Filyos Limanı'na ulaşmıştır. Bu adımların ve yatırımların ülkemizin sadece 2023 hedefleri değil 2053 ve 2071 hedefleri noktasında da oldukça önemli olduğunu belirtmek istiyorum.

Değerli milletvekilleri, bu doğrultuda millî enerji ve maden politikasını önemseyeceğimizi ve bunun için her türlü desteği vermeye hazır olduğumuzu söylemek istiyorum.

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığının enerji tasarrufu ve verimliliği, enerji arz güvenliğinin sağlanması, dışa bağımlılık risklerinin azaltılması, çevrenin korunması ve iklim değişikliğine karşı mücadelenin etkinliğinin artırılmasının sağlanması gibi 2023 yılı ulusal strateji hedeflerini ve enerji politikalarını yakından takip ve takdir ediyoruz. Ayrıca, Türkiye'nin ilk enerji verimliliği eylem planı olan Ulusal Enerji Verimliliği Eylem Planı'nın, 2018 yılında yürürlüğe girmesi ve 6 farklı sektörde bulunan 55 adet eylemin hayata geçirilmesiyle 2023 yılına kadar 10,9 milyar dolar yatırımla kümülatif olarak 23,9 milyon ton eş değer petrol enerji tasarrufu sağlamayı hedeflemesi ülkemiz adına umut vermektedir.

Değerli milletvekilleri, geçmişte olduğu gibi günümüzde de ülkeler ve bölgeler arasındaki siyasetin ve güç paylaşımının temelinde enerjinin yattığı bir gerçektir. Bu nedenle, elimizde bulunan imkânları doğru ve dikkatli kullanmak konusunda hepimizin sorumlulukları olmalıdır. Gelecek nesillerimize daha yaşanılabilir bir dünya bırakmak için verimliliğe odaklanmamız gerekiyor. Vatandaşlarımız da ev ve iş yerlerinde hayata geçirecekleri basit uygulamalarla hem kendi bütçelerine hem de ülke bütçesine katkı sağlayabilirler. Yapılan çeşitli araştırmalara göre evlerimizde kullandığımız beyaz eşyalar, tüketilen elektrik enerjisinin yüzde 61,8'ini kullanıyor. Bunu, yüzde 7,5'le televizyon ve yüzde 7,3'le çamaşır makinesi takip ediyor. Yüzde 11'le aydınlatma, yüzde 9'la mutfak içi kullanım, yüzde 7,5'le sıcak su, yüzde 7,4'le ısıtma şeklinde devam ediyor. Alacağımız ufak tedbirlerle yaşam kalitemizden ödün vermeden israftan uzak durarak fazla tüketimi azaltabilir ve dışa bağımlılığımızın azalmasına katkı sunabiliriz.

Tüketimde ısınma giderleri de önemli yer tutmaktadır. Isınmada kullanılan enerji miktarı da tüketici kullanım davranışlarına bağlı olarak değişebiliyor. Isı yalıtımı, kış aylarında soğuğa karşı alınabilecek en etkili önlemlerin başında geliyor. Düşük maliyetlerle yapılabilecek olan tam anlamıyla doğru malzemelerle yapılan çatı, pencere ve duvar ısı yalıtımı uygulamalarıyla harcanan enerji miktarı ve yakıt giderleri yüzde 50'ye varan oranda düşürülebiliyor. Alacağımız önlemlerle de bu israfın önüne geçmemiz mümkün. Yeni yapılan binaları da doğru yalıtım uygulamalarıyla inşa edersek ülke ekonomimize her yıl milyarlarca dolarlık katkıda bulunabiliriz. Ülkemizin cari açığını düşürmek ve her yıl dışarıya ödediğimiz paraları ülkemizin kalkınması için harcamamız gerekiyor. Bu manada, bizleri dinleyen herkesi de duyarlılığa davet etmek istiyoruz.

Değerli milletvekilleri, bu teklifte enerji üretim sektöründe üretimin aksamasına neden olan çeşitli sıkıntılar meydana gelmektedir. Ruhsatlandırma konusunda sektörün yaşadığı sıkıntılar bulunmaktadır. Kurum tarafından değerlendirme süresinde yaşanan gecikmeler üretim faaliyetlerinin aksamasına neden olmaktadır. Maden Kanunu'nda yapılan değişikliklerle ruhsat süre uzatma başvurularında idareden kaynaklanan değerlendirmede gecikme hâlinde işletmenin faaliyetine devam edebilmesine imkân sağlanması, madencilik sektörünün muhatap olduğu bürokratik süreçlerin azaltılması hedeflenmektedir. Yapılan değişikliklerle doğal gaz kullanımının ülke genelinde yaygınlaştırılması amaçlanmaktadır. Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığıyla, ilgili kamu iktisadi teşebbüsleriyle, bunların bağlı ortaklıkları tarafından yurt dışında kurulan ve hâlihazırda özellikle petrol, doğal gaz ve madencilik alanlarında faaliyet göstermekte olan şirketlerin faaliyetlerinin etkin ve verimli bir şekilde gerçekleştirilmesi amacıyla ilgili şirketlerin Türkiye'deki şubelerinin bulunduğu yerlerde Cumhurbaşkanlığı kararıyla aynı şirketlerin ortaklarıncı işletme konuları, ticaret unvanları, sermayeleri ve ortaklık payları aynı kalmak kaydıyla ayrı birer şirket kurulabilmesi amaçlanmaktadır.

Kamu İhale Kanunu'nda yapılan değişikliklerle kış aylarında doğal gaz kaynaklı yaşanması muhtemel kesinti ve kısıntıların bertaraf edilmesine; sistem ve arz güvenliğinin sağlanabilmesi amacıyla Boru Hatları ile Petrol Taşıma Anonim Şirketi tarafından yapılacak doğal gaz alımlarının 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun dışında tutulması, ülkemiz enerji arz güvenliğinin temini hususunda petrol ve doğal gaz arama, sondaj, üretim, taşıma, depolama ve gazlaştırma faaliyetlerini ve bu faaliyetlere yönelik yatırımlarını hızlı bir şekilde gerçekleştirme zorunluluğu bulunan Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığına sağlanan istisnaların, Boru Hatları ile Petrol Taşıma Anonim Şirketi ve bu şirketlerin bağlı ortaklıkları ile yurt dışında kurdukları şirketleri de kapsayacak şekilde yeniden düzenlenmesine ve belirtilen istisnanın karadaki faaliyetleri de kapsamına; Jeotermal Kaynaklar ve Doğal Mineralli Sular Kanunu'nda yapılan değişikliklerle jeotermal kaynağın ortaya çıkarılmasına ve ekonomiye kazandırılmasına; akışkanın doğrudan ya da dolaylı olarak elektrik üretimi ve konut ısıtması dışında sera, kaplıca ve diğer alanlarda jeotermal kaynağın tüketiminden alınan idare payının, kaynağın kullanıldığı tesislerde ısı enerjisi ve su miktarı dikkate alınmak suretiyle, metre başına belirlenen üst sınırı geçmeyecek şekilde belirlenmesi suretiyle mevcut uygulamada yaşanan sıkıntıların giderilmesi, ruhsat sahibinin kullanılan su miktarının belirlenmesinde usulsüzlük yapmasına veya kaçak kullanımını engellemek için cezai müeyyide getirilmesine; MTA'nın jeotermal kaynak varlığını tespit ettiği sahaların kısa sürede işletmeye alınmasının sağlanması ve buradan sağlanacak öz kaynak geliriyle yeni alanların aranması için bütçe geliri oluşturulmasına olanak sağlayacaktır.

Elektrik dağıtım şirketlerinin faaliyetlerinin denetlenmesi için görevlendirilen personele uygulanan harcırahın, maden işletmelerini denetleyen personele uygulanan harcırahla uyumlu hâle getirilmesi, yapılan düzenlemelerle yatırımcı ve işletmeciler lehine birtakım kolaylıklar getirilmesi düşünülmektedir. Maden sektörüne kolaylıklar getirmek suretiyle üretime ve istihdama katkı sağlamak hedeflenmektedir.

Çok sayıda sivil toplum örgütünün alt komisyon toplantısına davet edilmesinin, STK'lerden yazılı görüş alınmasının kanunun amacına ulaşması anlamında önemli katkılar sağlamış olduğunu da düşünmekteyiz ve Milliyetçi Hareket Partisi olarak kanun teklifini olumlu değerlendiriyoruz. Desteklerimizi tekrar ifade etmek istiyorum.

Her birinizi saygı, sevgi ve hürmetle selamlıyorum. (MHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Halkların Demokratik Partisi Grubu adına İstanbul Milletvekili Ali Kenanoğlu.

Buyurunuz Sayın Kenanoğlu.

HDP GRUBU ADINA ALİ KENANOĞLU (İstanbul) – Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

238 sıra sayılı Elektrik Piyasası Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi... İsmi böyle. Esasında baktığınız zaman bunun bir enerji torba kanunu olduğunu görüyorsunuz. 8 temel kanunda değişiklik var ve toplamında bir enerji torba kanununa denk gelecek bir değişiklik söz konusu.

Şimdi, öncelikle kanunun amacına baktığımız zaman gerekçede yazılı şöyle bir cümle var, aslında bütünüyle açıklıyor konuyu, diyor ki: "Özel sektör yatırımcılarının faaliyetlerini daha sağlıklı ve hızlı bir şekilde gerçekleştirmesini temin etmek..." Bunun üzerine kurulmuş, oluşturulmuş gerekçe var ve bu gerekçeyle bu kanunun hazırlandığı da anlaşılıyor.

Ben şöyle biraz safahatını anlatayım; alt komisyon kuruldu, oradaydım ve üst komisyon, esas komisyonda da vardım. Alt komisyon talebimiz üzerine kuruldu, doğruydu olması gerekendi. Ancak alt komisyonlar niye kurulur? İşte, alt komisyon ilgili kanun teklifine ilişkin kurum, kuruluş, sivil toplum kuruluşu, bu konuyu ilgilendiren kimler varsa onların en azından temsilcilerinin bulunması ve onların bu kanun teklifiyle ilgili görüşlerini aktarması için oluşturulur. Ancak alt komisyonda bunların hiçbirini görmedik. Yani şöyle oldu: 26 kurum davet edilmişti. Bunların içerisinde 11'i zaten devlete ait kurumlardı, 15 tanesi STK'ydi ve bunların da sektör temsilcileri olduğunu gördük. Bizim talebimiz üzerine Maden Mühendisleri Odası ve Elektrik Mühendisleri Odası davet edildi ancak çevre örgütlerden hiçbir örgüt, kurum, platform komisyona davet edilmedi. İsim listesi verdik, yani bize katılmak için müracaat eden platformların isim listesini verdik ancak onlardan yazılı görüş gönderilmesi talep edilmiş, Komisyona katılmaları kabul edilmemiş.

Diğer taraftan da bir milletvekilimizin davetlisi olarak Komisyonda bulunan bir çevre örgütü temsilcisi görüş bildirmek istedi ancak o da kabul edilmedi ve Komisyondan dışarı çıkarıldı ama bütün sektör temsilcileri oradaydı yani işverenlerin temsilcilerinin hepsi oradaydı. Bütün safahatta şunu gördük, yani zaman zaman iktidar partisinin Komisyon üyeleriyle sohbetlerimizden şunu da anladık ki: Zaten şirketlerle oturulmuş, konuşulmuş ve bu kanun teklifi hazırlanmış ve şirketlerin ihtiyaçlarına binaen, bütünüyle bunlar hazırlanmış. Zaten Komisyondaki görüşme safhaları da bunu gösteriyordu. Şüphesiz, biz de oraya davet edilemeyen kesimlerin, kurumların, çevre örgütlerinin sözcüsü olmaya çalıştık ve orada bize şu gerekçe söylendi – yani bu ilginçti- bizzat Komisyon Başkanı söyledi "Çevre örgütlerini ilgilendiren bir kanun teklifi değil bu." dedi. Şimdi, önemli ölçüde Maden Kanunu'na ilişkin değişiklikler var bunun içerisinde ama buna rağmen çevre örgütlerini ilgilendirmedeği söylendi. Şimdi, Maden Kanunu'nda öyle değişiklikler var ki nasıl ilgilendirmez bunu anlamıyoruz.

Şimdi, bu haritayı hep gösteriyoruz, şurası Kaz Dağları bölgesi. Şimdi, Kaz Dağları'nda bu kadar alan, renkli alanların tamamı -yani şu etraftaki beyazlar hariç, renkli alanların tamamı- ya ruhsat sahası ya şu anda hazır işletmeler var. Bir şekilde bütün buralar kazılmak için, maden araması için tahsis edilmiş, projelendirilmiş alanlar.

Şimdi, bu kadar etkileyen bir şeyin, bu kanunla ilgili maddelerin çevre örgütlerini ilgilendirmedeği söyleniyor. Şimdi, bu tabii niyeti ortaya koyuyor. Yani netice itibarıyla şirketlerin başı ağrımadan, işte, buna yönelik çok fazla çevre örgütleri itiraz

etmeden, apar topar kanunun çıkarılmasına yönelik bir girişim olduğunu biliyoruz.

Şimdi, burada, tabii şöyle bir şey de var yani sadece Kaz Dağları değil bu işle ilgili. Örneğin, Muğla'daki maden sahaları da aynı şekilde ve Türkiye'nin birçok coğrafyasında yani Karadeniz'de, İç Anadolu'da, Ege'de, Akdeniz'de hemen hemen bütün bölgelerde bu maden sahalarının ilan edilmesi, altın çıkarılması ve benzeri bir sürü işlem var.

Şimdi burada hazır hemşehrim de karşımdayken Tokat Erbaa bölgesinden de bahsedeyim Sayın Başkan.

ÖZLEM ZENGİN (Tokat) – Memleketimiz.

ALİ KENANOĞLU (Devamla) – Tokat Erbaa bölgesinin, bizim memleketimizin –orada, işte, biliyorsunuz- 2 tane yaylası var: Boğalı ve Sakarat yaylaları ve buralar da altın arama alanı yani altın sahası ilan edilmiş durumda. 26 köyü ve Erbaa ilçesini doğrudan etkiliyor ve dolayısıyla burada, böyle bir işlemin yapılmaması konusunda çok yoğun da bir faaliyet var. Ben bunu buradan bir kez daha dile getireyim ve Erbaa'nın yaylaları, en azından Tokat'ın o yeşil alanları yeşil kalsın.

ÖZLEM ZENGİN (Tokat) – Kalacak.

ALİ KENANOĞLU (Devamla) – Yani oralara da dokunulmasını diye buradan da ifade edeyim.

Şimdi, bu kanun görüşülürken şöyle bir şey oldu: Alt komisyonda özellikle, 3'üncü ve 5'inci madde vardı ki çok şey bir maddeydi yani oraya şirketlerin talebi üzerine çok incelenmeden, irdelenmeden ve altyapısı da oluşturulmadan getirilmiş maddeler olduğu belliydi. Yoğun itirazlar vardı kamuoyundan ve tabii ki biz de orada özellikle, muhalefet milletvekilleri olarak bu talepleri dile getirdik ve dolayısıyla 3'üncü ve 5'inci maddede olumlu değişiklikler yapıldı. Ancak Komisyon'da şöyle bir şey oldu: Haberimiz yok, maddelere geçildi ve bir madde ilave edildi. Yani aslında, 3'üncü ve 5'inci maddedeki değişikliğin acısını çıkarmak için 6'ncı madde tahsis edilmiş, 6'ncı madde de orada karşımıza çıktı ve tabii, soru-cevapla anlamaya çalıştık. Bir de şöyle bir şey var: Kanunların açık olması lazım, net olması lazım.

Biraz önce burada Grup Başkan Vekili Sayın Bülent Bey'le de tartışıyorduk. Yani 3 grup başkan vekili ve biz konuyla alakalı Komisyon'daki arkadaşlar tartışırken dahi hepimiz farklı yorumluyorduk kanunu ve Bakanlık temsilcileriyle Komisyon'daki görüşmelerde aktarılanlar da farklıydı. Yani dolayısıyla şöyle bir şey var: Kanun açık değil; yorumlanabilir ve yoruma göre de uygulanabilir kanun maddeleri var.

Şimdi bu olmaz; kanunun açık olması lazım, herkes açısından net olması lazım, kişilerin yorumuna göre değişmemesi gerekir. Şimdi bu anlamıyla -maddelere yarın geçilecek anladığım kadarıyla- 6'ncı maddenin çıkarılması gerektiğini bir kez daha buradan, bizim ve bütün kamuoyunun talebini tekraren aktarmak istiyorum.

Değerli arkadaşlar, burada kanunla ilgili şöyle bir durum var: Bütün kanunda, bir de örneğin elektrik piyasasıyla ilgili durumda yani elektrik faturaları, abonelikler, insanların evlerinde, hanelerinde kullanılan elektrikle ilgili durum var. Bütün bunlara baktığınız zaman, örneğin elektrik piyasasında Elektrik Üretim AŞ, dağıtım şirketlerine verdiği elektriğin fiyatını düşürmüş. Yani önceden 34,9 kuruş olan elektriğin şu anda kilovatsaatini 15,49 kuruşa veriyor elektrik dağıtım şirketlerine. Şimdi, elektrik dağıtım şirketleri bunu 39 kuruşa fatura ediyorlar, üzerine 22 kuruş da dağıtım bedeli ödüyorlar, toplamda baktığınız zaman yaklaşık 45 kuruş gibi bir kâr elde ediyorlar ve bu indirimler vatandaşa yansımıyor, sadece şirketlerin menfaatine bir indirim olarak duruyor. Neden yansımıyor? İşte, şurada, baktığımız zaman, son üç yılda evlerimizde tükettiğimiz elektriğin fiyatının yüzde 82 oranında arttığını görüyoruz yani indirim yapılıyor ama tüketiciye yansımıyor. Niye? Kime indirim yapılıyor? Şirketlere indirim yapılıyor, onların kârı artırılıyor. Bu durumu bir şekilde gördük.

Ve YEKDEM konusu var yani Yenilenebilir Enerji Kaynakları Destekleme Mekanizması. Bu YEKDEM mekanizması aslında bizim de önerdiğimiz, tavsiye ettiğimiz, enerjinin yenilenebilir enerji kaynaklarından üretilmesi konusundaki işlemleri destekleyen bir mekanizma ancak bu mekanizma da bir suistimale dönüşmüş durumda. YEKDEM mekanizmasındaki bütün mesele, HES'ler üzerinde yoğunlaşıyor yani HES'ler üzerinde yoğunlaşan bir YEKDEM mekanizması var. Oysa HES'ler, şu anda ürettiği elektriği ucuza mal etmiş olmasına rağmen ucuza satmıyorlar, bütün kârları ceplerine koyuyorlar; diğer taraftan da bizim doğamızı, enerjimizi, suyumuzu, dağıtmızı, taşımızı talan ediyorlar ve öyle bir hâle gelmiş ki bu HES'ler, bütün her tarafta köylülerin itiraz ettiği... Çoğu zaman da HES şirketleri şunu yapıyor: Jandarmayı bekçisi gibi kullanıyor yani tutuyor, köylünün karşısına dikiyor ve Jandarma çoğu zaman bu şirketlerin koruyucusu ve kollayıcısı oluyor. Yani halkın koruyucusu ve kollayıcısı, onların oradaki gösteri yapma hakkını, protesto yapma hakkını savunması gerekirken, onları koruyup kollaması gerekirken şirketleri önceliyor, o protestoculara karşı şirketleri koruyor. Bu vaziyete gelmiş HES'lerin durumu. Ve bu YEKDEM kapsamında ciddi bir destek söz konusu bu firmalara. Bu destek de bir bütün olarak HES'lere aktarılıyor, HES şirketlerine. Aslında diğer enerji kaynaklarının desteklenmesi gerekir, HES oranının düşürülmesi gerekir, amaçlanan da budur ancak bütün bunların olmadığını görüyoruz.

Şimdi, bu HES'lerin ürettiği elektrik üzerinden bir konuya değinmek istiyorum, aslında buna geçen gün Bütçe Komisyonunda da değinmişim ancak benden önceki hatiplerin konuşmalarından anladığım... Hemen notlarımı tekrar tazeleyip anlatma gereği hissettim, o da kayıp kaçak meselesi. Şimdi, bu kayıp kaçak meselesi ciddi bir şekilde manipüle ediliyor. Yani toplumun belli bir kesimi özellikle "DEDAŞ" diye adlandırılan bölgedeki yani Kürtlerin yaşadığı bölgelerdeki insanların kaçak elektrik kullandığını ve buradan kaynaklı olarak da batı yakasının faturalarının arttığını, onlara yansıdığını ve batı yakasındakilerin faturalarının bu yüzden kabarık olduğunu ya da onların faturalarını ödediklerini iddia ediyorlar, böyle bir şey var. Şimdi, bu iddiayı açıklamamız gerekiyor, anlatmamız gerekiyor, bunun nasıl yanlış bir algı olduğunu özellikle belli kesimlerin de bu algı üzerinde ciddi bir şekilde haritalarla... Örneğin, kimi "web" sitelerinde gördüm ben, almışlar, harita yapmışlar. Yaptıkları haritada da Türkiye'nin belli bir kısmını çevirmişler, "İşte, burada bu kadar kayıp kaçak var." diye. Şimdi, bu kayıp kaçak meselesi tüm Türkiye'de yüzde 10,49; yüzde 10,5 kayıp kaçak var tüm Türkiye'de. Bunun Avrupa ortalamasının yüzde 7 olduğu söyleniyor yani bizde daha fazla. Tüm dünyada yüzde 7 civarında. Bu kayıp kaçak ne demek? Kayıp başka bir şey, kaçak başka bir şey. Kayıp, elektriğin üretildiği yerden evlere, hanelere gelene kadarki safahatta geçirdiği kayıplardır ve bunun Avrupa ortalaması da yüzde 7 olarak ifade ediliyor. Kaçaksa bizzat sayaçtan geçmeden evde kullanılan kaçak elektriktir. Şimdi, burada baktığınız zaman 10,49 Türkiye genelinde. Bunun doğu bölgelerinde yani Kürtlerin yaşadığı yerlerde yüzde 8,3'ü kullanılıyor yani Türkiye'de üretilen tüm elektriğin yüzde 8,3'ü bu bölgelerde kullanılıyor. Bunu yani kaçığı yüzde 10,49'a oranladığınız zaman, bu bölgedeki kaçak oranı tüm Türkiye'deki kaçığın yüzde 32,42'sine tekabül ediyor Türkiye genelinde. Buradaki yüzde 10,49 oranlamasıyla da yüzde 2,69'a geliyor yani aslında tüm Türkiye'de üretilen elektriğin oranına göre bölgede yüzde 2,69 kayıp kaçak oranı var ama şimdi orada tüketilen elektriğin oranı ile batı yakasında tüketilen elektriğin oranına bakılmaksızın bir yüzde oran veriliyor, deniliyor ki: "DEDAŞ bölgesinde yüzde 60 kaçak var." Ya, tüm elektriğin tamamının oranı belli zaten, oradaki kaçak kullanım miktarı belli. Şimdi, bunun faturaya yansımaları ne oluyor? Bu yüzde 2,69'un tamamı da kaçak değil, bunun önemli bir kısmı kayıp yani şirketlerden kaynaklı sebepler. Buradaki tüm orana baktığınız zaman, aslında 100 liralık bir faturada, faturaya yansımaları -tamamı kaçak bile olsa- 2 lira 76 kuruş ancak bunun kayıp kısmını düşüğünüz zaman -yani tahmini düşüşle- 1 lira bile tutmuyor tüm Türkiye'deki elektrik faturalarına denk gelen kısmı. Bunun iyi açıklanması ve iyi anlatılması gerekiyor, bu yüzden önemsiyoruz.

Şimdi, bir de biyokütle meselesi var. Bu biyokütle meselesi birkaç kez değişmiş, bunu açmak istiyorum. Örneğin, bunun tanımı 2005 yılında, yasa ilk çıktığında "Organik atıkların yanı sıra bitkisel yağ atıkları, tarımsal hasat atıkları dâhil olmak üzere

tarım ve orman ürünlerinden ve bu ürünlerin işlenmesi sonucu ortaya çıkan yan ürünlerden elde edilen katı, sıvı ve gaz hâlindeki yakıtlar.” diye tanımlanıyor. 2016 yılında “Atık lastiklerin işlenmesi sonucu ortaya çıkan ürünler.” şeklinde değiştiriliyor ve bu yasayla birlikte ne oluyor? Bu yasayla birlikte belediye atıkları -yani çöp gazı dâhil- ve atık lastiklerin işlenmesi sonucu ortaya çıkan ürünler de biyokütle kapsamına alınıyor ve YEKDEM yani Yenilenebilir Enerji Destekleme Mekanizması'ndan faydalandırılıyor. Yani bir şekilde bu alanda faaliyet gösteren firmalara devlet desteği, teşvik verilmesi ve YEKDEM'in de yine suistimal edilmesi anlamına gelen bir durumdur arkadaşlar.

Şimdi, bu konuda bir de Maden Tetkik ve Aramaya ilgili bir durum var. 29'uncu maddeyle MTA özelleştiriliyor âdeta. Yani aslında şöyle bir şey, özelleştirmeden daha kötü bir durum var. Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü'nün özelleştirilmesini öngören bir hazırlık yapıldığı ve özel şirketlerin bir birimi gibi çalışmasının sağlandığına dair bir sonuç ortaya çıkacak. MTA, kamu kurumudur ve jeotermal ve doğal mineralli su kaynak aramaları için ruhsat harcından ve teminatlarından muaf olarak ruhsat almakta ve kaynak varlığını tespit etmektedir. Şimdi, ne yapılacak bu durumda? MTA, esas işin zahmetli kısmı olan sahadaki kaynağın tespiti kısmını yapacak, bütün maliyeti yüklenecek, bütün zahmeti, masrafın tamamını üstlenecek ondan sonra sahayı bulduğu zaman bunu özel şirkete devredecek. Yani böyle bir öngörü var, böyle bir durum ortaya çıkıyor. Yani burada, tıpkı elektrik dağıtım şirketleri, nasıl, sadece şu anda sahaya çıkıp fatura kesiyorlarsa MTA madeni bulacak ya da işte ilgili enerji kaynağını bulacak, alanı tespit edecek, yeri tespit edecek ondan sonra saha özel şirkete devredilecek. Böyle bir durum söz konusu. Bu da bir bütün olarak aslında özel şirketlerin nasıl desteklendiğini gösteren bir durum.

Şimdi, değerli arkadaşlar, tüm Türkiye'de gerçekleştirilen doğa tahribatları sonucu; Karadeniz'de HES'lerle ilgili derelere ve yeşile; Kaz Dağları'nda ise madenlerle telafisi olmayacak şekilde ekolojiye; İstanbul'da köprüler, kanallar ve havalimanlarıyla nefes alınacak ormanlara; Ege'de jeotermallerle incir ağaçlarına, bağa ve bostana; Akdeniz'de nükleer santralle toprağa, geleceğe, denize; Hasankeyf'de tarihî bir hafızaya; Cudi'de ve Munzur'da ekolojiye, yeşile, ormanlara ve kırsala; toplamında tümüyle aslında insanın yaşam alanlarına yönelik bir saldırısı söz konusu. Bütün bunların, bu siyasetin değiştirilmesi gerekmektedir.

Halkların Demokratik Partisi olarak elbette yaşamsal döngü içerisinde ortaya çıkan ve sürekliliği olan enerjiye ihtiyacımızın farkındayız. Söz konusu bu yaşamsal döngü, buna bağlı enerji ihtiyacını karşılaması için bir enerji üretimine gereksinim olduğunu biliyoruz. Ancak yine biliyoruz ki bu politikalar ihtiyaca göre değil, başka saiklerle yapılmaktadır. Türkiye, henüz kurulu enerji gücünün yarısını dahi kullanmıyor iken, bu doğayı tahrip ve yok eden, sermaye ve şirketleri önceleyen uygulamaları kabullenmiyoruz. Bu anlamda diyoruz ki: 2 türlü enerji üretimi yapılabilir. Bunlardan birincisi, insanların doğayı taklit ettiği, doğayı ve bütünlüklü bir şekilde bütün canlıların yaşamını önemseyen ve önceleyen bir anlayış içerisinde enerji üretimi yapılabilir. İkincisi ise insanın doğaya dikte ettiği yani doğaya ve insanlığa dair bütün hafızayı yok eden ve tek önceliği sermaye ve kâr etmek olan enerji üretim pratiğidir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurunuz Sayın Kenanoğlu.

ALİ KENANOĞLU (Devamla) – Bitiriyorum Başkanım.

İnsanın doğayı taklit etme pratiği az girdiyle ve az enerjiyle ekolojik dengeyi bozmaz. İktidarın temsil ettiği anlayış olan doğaya dikte etme ise “Şu kadar sudan, şu kadar rüzgârdan, şu kadar atıktan bu kadar enerji, şu kadar kâr elde edeceğim.” anlayışının ta kendisidir. Bu bağlamda, kanun teklifi, enerji ve maden şirketlerine imtiyaz, doğaya talan, halka yüksek fatura anlamına gelmektedir. Enerji ve maden şirketlerinin çıkarlarını değil, ekolojik sistemi gözetken, halktan yana enerji ve maden politikaları uygulanmalıdır. Halkın yararına ve çıkarına olmayan bu kanun teklifinin kabul edilmesi partimiz açısından mümkün değildir. Kanun teklifinin bir bütün olarak geri çekilmesi önemlidir. Özellikle bazı maddelerin geri çekilmesi konusunda söylemlerimizi ifade ettik ancak bir bütün olarak çekilmesi de hakikaten herkesin hayrına olacaktır.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (HDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Adana Milletvekili Müzeyyen Şevkin.

Buyurunuz Sayın Şevkin. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Elektrik Piyasası Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin geneli üzerine parti grubumuz adına söz almış bulunuyorum. Yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum.

Değerli arkadaşlar, bu kanun teklifini incelediğimizde, her biri ayrı uzmanlık konusu olan ve farklı kanunları ilgilendiren yeni bir torba teklife karşı karşıya olduğumuzu gözlemliyoruz. Çevrenin hızla kirlendiği bir dönemde, çevreyi yakından ilgilendiren kanunlarla ilgili Meclisi bilgilendirmek isteyen çevre derneklerini, sivil toplum örgütlerini, odaları, kurumları komisyona davet edemiyoruz maalesef. Samimiyetle, hiçbir beklentisi olmadan Komisyona gelen uzmanlar da -kıbarca söyleyelim- dışarıya çıkarılıyorlar. Neden Meclis, soruna çözüm bulan değil, günü kurtaran bir konuma düşürülüyor? Bu yöntem, Meclisin ciddiyetine de kalitesine de tam anlamıyla darbe vurmaktadır.

Getirilen teklife, basitleştirme, çabuklaştırma gerekçeleri öne sürülerek kamu yararının göz ardı edildiği, denetim mekanizmasının gevşetildiği, cezaların caydırıcılıktan uzaklaştırılıp ödül hâline getirildiği, süre uzatımlarının verildiği düzenlemeler yapılmıştır. Kanun teklifi bu hâliyle yandaş şirketlerin işini kolaylaştırma mantığıyla yapılmıştır. Devletin şirketler üzerindeki denetimden ve vergiden vazgeçtiğini gösteren, tüketicilere, sade vatandaşlara hiçbir fayda getirmeyen bir torba kanun teklifidir. Bizim eleştirilerimiz elbette ki milyonlarca yılda oluşan ve insanlık mirası olan yenilenemez doğal kaynaklarımızın ülkemiz yararına, verimli, doğa ve çevreyle uyumlu, kamu yararı güden ve öznesi insan ve vatandaş olan bir şekilde kanunların çıkarılması üzerinedir.

Kuşkusuz ki yasalar günün ihtiyaçlarına cevap verecek şekilde değiştirilebilir, düzenlenebilir ama sadece Maden Kanunu'na baktığımız zaman cumhuriyetin kurulduğu tarihten 2004'e kadar 3 kez köklü değişiklik yapılmış ancak 2004'ten bugüne kadar yani AKP iktidarı döneminde tam 20 kez değişikliğe uğramıştır. Buna rağmen, ne sektörün sorunları çözülmüş ne de çalışanların. Düzenlemeler ne gayrisafi millî hasılayı artırmış ne piyasa koşullarının sorununu ne de sektörün sorununu çözmeye fayda getirmiştir; ne iş kazalarının ne iş cinayetlerinin ne de çevre katliamlarının önüne geçmiştir.

İzmir depreminde ilk yardıma koşan Soma işçileri dönüş yolunda maalesef yaka paça gözüaltına alındılar. Soma işçileri on dört yıldan bu yana “Açız!” diye bağırırken, Ermenekli madenciler ödeme beklerken, küçük bir çocuğumuz “Babam bana harçlık veremiyor.” diye haykırırsa biz maalesef burada şirketlerin durumlarını iyileştirmek için kanun taslağını görüşüyoruz; madencinin, maden işçisinin değil.

Maden çalışanlarının da taraf olduğu ve bu konunun muhatabı olan tüm bileşenlerin bir araya gelerek uluslararası bilimsel normlarda, endüstriyel, teknik ve pratikte doğaya ve çevreye duyarlı, ülke ve toplum yararına, sağlıklı, gelecek kuşakların da ihtiyaçlarını göz önünde bulunduracak şekilde sürdürülebilir ve öngörülebilir, uzun süre ihtiyaçlara cevap verebilecek bir yasanın hazırlanması mümkündür. Ama ne yazık ki tercihler Adalet ve Kalkınma Partisi iktidarı tarafından bu yönde kullanılmamaktadır.

Teklif 47 maddeden oluşuyor, Komisyonda 6'ncı madde ihdas edildi, 4 maddede değişiklik yapıldı. Sorunlu maddeler, 1, 2, 5, 6, 8, 10, 14, 20, 27, 32, 38 ve 41 no.lu maddelerdir. Aslında biz bu kanun teklifinin tamamen çekilerek tüm bileşenlerin görüşünün alınarak toplum yararına olması konusunda önerimizi burada da yinelemiş olalım.

Bu teklif iktidarın tercihinin somut bir yansımasıdır. Bu teklif, enerji ihtiyacı en önemli masraf kalemlerinden olan vatandaşların yükünü artırıyor ama devlet bütçesinden bazı firmalara göz göre göre sağlanan destek, muafiyet, süre uzatımı, yan sahaya taşıma gibi kararları içermekte.

Kamu kurum ve kuruluşlarının zamanında maden işletirken aldığı izin ve muafiyetler artık bu madenleri işleten firmalar için de alınmış sayılacak; maden firmalarının işletme izni alanı dışındaki mücavir sahalara 20 metreye kadar taşarak maden araması Türk Ceza Kanunu'nda sayılan suç ve yıkımlara tabi olmayacak ve böylece Maden Kanunu'nun tüm mantığı zedelenecek.

Elektrikte kayıp kaçak bedelleri 2025 yılı sonuna kadar, hatta beş yıl da Cumhurbaşkanı tarafından uzatılarak 2030'a kadar maalesef yeniden uzatılıyor. Teklifte firmaların maliyetleri düşürülmeye çalışılsa da sektörün döviz girdi maliyetleri, altyapı, yatırım ve finansmana erişim, bürokratik yavaşlık ve düşen kâr marjı gibi temel sorunları devam ediyor. Bu teklif, sermaye kesimine de kısa vadeli soluk aldıracak ancak sektör sorunlarının da çözülmeceğinin farkında, sektör de bunun farkında. Yani bu teklif ne işçiyi ne de firmalara uzun vadede bir çözüm getirmeyecek.

Maden işçileri Soma'da, Karaman'da ve Ermenek'te alacakları için yürüyüş başlatmışken buna kulak tıkayanlar şimdi teklifin 2'nci maddesiyle maden firmalarının devlete ödeyeceği gecikme zamlarını indiriyor. Ocak ayında yatırılması gereken maden ruhsat bedelinin yatırılmayan kısmı haziran ayı sonuna kadar 2 katı tutarını ödemesi gereken firmalar yeni değişiklikle bu yatırmadıkları kısım için sadece gecikme zammı ödeyecekler. Yaşanan kriz ruhsat ödemelerinde de kendini göstermiştir. Sektör derin bir krizdedir, madde bunun itirafıdır. Zamanında ödenmediği için iptali muhtemel maden ruhsatı sayısı 2.384, bedeli ise 188 milyon 885 bin TL'dir. Bu sayı 2019 sonunda 1.104'tü ve tutarı ise 42 milyon 254 bin liraydı.

Teklifin 2'nci maddesine göre maden firmalarına kısmi kolaylık tanınacak ve madencilikte bazı başvurular için aranan "Devlete borcu yoktur." yazısı artık aranmayacak. Yani ruhsat devri, redevans sözleşmesi, izin alanı değişikliği, ruhsat birleştirme, ruhsat alanı küçültme, terk mera tahsis değişikliği, geçici tatil, işletme izni, kamu yararı, kamulaştırma kararı, pasa değerlendirme, pasa döküm alanı ve patlayıcı madde talebinde bulunacak maden firmasına devlet "Borcunu öde, öyle gel." diyemeyecek.

3'üncü maddenin Komisyonda değişen hâliyle ruhsat sürelerini uzatmak için zamanında başvurmamış firmalara yeni kolaylık tanınıyor. Firmalara: "Ruhsatın sona ermeden en geç on iki ay önce başvurman gerekirdi, şimdi 100 bin lirayı öde, ruhsat sürenin bitimine en geç altı ay kala başvurma hakkını sana tanıyorum." diyor devlet. Teklifin ilk hâlinde bu madde bakana belli firmalar için on iki ay süre uzatımı tanırken işletme ruhsatı talebinde bulunan ruhsatların süresinin uzatılmasını isteyen maden firmalarında "Devlete borcu yoktur." yazısı da aranmayacak. İşin doğrusu bu madde kamuoyunda bazı şirketleri kollama maddesi olarak -burada isim belirtmeyeyim- öne çıkmıştır.

2014 Soma Komisyonu sonuç raporunda "Devlet kendi işlettiği sahadan çekilmesin, redevans usulüne son verilsin, sahalar parçalanmasın, rezerv daralmasın, üretim zorlaması olmasın." dedik ama tam tersini yapmaya devam ediyorsunuz.

4'üncü maddeyle, redevans usulüyle maden işleten firmalar arasında kayırmalara gidiliyor, ruhsat ve çalışma izni almakta zorlanan bazı firmalar zorluktan kurtarılıyor. Daha önce devletin işlettiği ve şimdi redevansla özel firmalara işlettirilen sahalarda firmalarca alınması gereken ÇED ve imar izni, iş yeri açma izni, çalışma ruhsatı iznine gerek kalmayacak. Bu firmalar, madeni daha önceden işleten devlet kurumlarına tanınmış muafiyetleri ve izinleri de aynen kullanabilecekler. Açıkça, bu izinleri almakta zorlanan firmalar da kollanmış olacak. Firmalar, kurulu kapasiteyi aşmadan devlet kurumlarının o sahayı işlettiği dönemde muafiyet ve izinlere de kavuşabilecek.

Şimdi, madde 5'te arkadaşlar, Komisyonda "İşletme izni alanı dışındaki mücavir sahalara 20 metreye kadar." şeklinde değiştirildi, 20 metre bir muafiyet tanındı ama bir baktık 6'ncı madde ihdas edildi. Birden bire 6'ncı madde, bununla tam ters, tezat olan bir madde ihdas edildi. Ne diyor sonunda? Tamamen okumuyorum maddeyi, son kısmını okumak istiyorum: "...ilgili olduğu kanun hükümlerine göre gerekli tesisleri kurabileceğini, tesis sahibinin ruhsat ya da ham madde üretim izni alanıyla alan sınırlaması aranmaksızın birleştirilir." diyor. E, hani bir önceki maddede 20 metre sınırı getirmiştik, bu madde çelişkili değil mi? Tüm çevre örgütleri tarafından şiddetle eleştirilen 6'nci maddenin çekilmesini umuyoruz, Komisyona da buradan yine iletelim. Toplumun tüm kitleleri tarafından bu 6'nci maddeye tepki vardır, lütfen bu madde geri çekilsin arkadaşlar.

Yine, 7'nci madde, doğal gaz ülkemizde boru hatlarıyla taşınırken kara yoluyla taşınmasına izin veriyor. Bu tehlikeli yükün kara yoluyla taşınması kentlerin güvenliğini tehdit ettiği gibi trafik yükünü de artıran bir unsurdur.

8'inci madde doğal gaz yatırım maliyetlerini belediyelere yüklüyor, rekabetçi piyasa şartlarını bozuyor, gaz dağıtım şirketlerine alım garantisi veriyor, ayrıca EPDK tarafından fiyat belirleme garantisini de beraberinde getiriyor. Kamunun kurduğu yurt dışındaki şirketlerin Meclis tarafından denetimi zorlaşıyor.

1'inci ve 10'uncu maddelerde petrol, doğal gaz, madencilik alanında kurulu yurt dışı kamu şirketleri, denetimden ve yükümlülüklerden uzak şekilde Türkiye'de faaliyette bulunacak. Devlet kendi şirketine gözünü kapatacak, bu kamu şirketleri TBMM denetimindeki KİT statüsünde sayılacak ama sadece genel görüşme usulüne tabi olacak. Yani ne KİT Komisyonunda ne de Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunda bu şirketlerin ibrasına ilişkin oylama yapılmayacak. Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı ile KİT'lerin yurt dışında kurduğu şirketlerin her türlü varlık, hak ve yükümlülüklerini Türkiye'de kurulacak kamu şirketlerine devredebilecek. Bu şirketler Devlet İhale Kanunu, Kamu İhale Kanunu, Türk Ticaret Kanunu'nun kuruluş, tescil, nakdî sermaye ve kanuni yedek akçeye ilişkin tüm hükümlerinden, personel alımına ilişkin düzenlemelerden muaf tutulacak.

Teklifin 11'inci maddesiyle BOTAŞ tarafından yapılacak doğal gaz alımları 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu dışında tutulacak. BOTAŞ, iktidarın doğal gaz temininde ve dövizde yaşanabilecek yeni kriz öncesinde gazda kısıntı ve kesinti olabileceğini burada itiraf ediyor. BOTAŞ'ın ihalesiz gaz alım limiti ortadan kaldırılıyor. Hani müjdeler verildi "Doğal gaz rezervi bulduk." diye ama hiçbir gelişmenin olmadığı ortada. Enerji fiyatları dünyada düşerken bizde zam üstüne zam yapılıyor. Evleri ısıtmayan, cep rahatlatmayan bu doğal gaz müjdesine karşılık teklifin 12'nci maddesiyle Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığının Kamu İhale Kanunu'ndan istisna tutulduğu hükümler BOTAŞ ve bağlı ortaklıklarına sağlanıyor.

13'üncü ve 23'üncü maddeler, YEK Destekleme Mekanizması... Dolar üzerinden şirketlere teşvik verilirken "Türk lirası" ve "o günkü Türk lirası ifadesinin karşılığı" korunuyor; "veya"nın kaldırılması, dolarla desteğin maddeden tümüyle çıkarılması gerekmektedir. Yine, 13'üncü maddede "atık lastiklerin işlenmesi sonucu ortaya çıkan ürünleri" ifadesinin çıkarılması gerekmektedir. Çünkü bilindiği gibi "biyokütle" kavramında doğada çürüyeabilen atıkların biyoenerji kapsamına alınması gerekiyor. Bu lastikler, bildiğiniz gibi petrol türevidir ve biyoatık olmadığı açıktır. Dünyada hiçbir literatürde "lastik" kavramı "biyoenerji" kavramı içerisinde tanımlanmaz, tanımlanamaz.

Teklifin 15'inci maddesiyle, yenilenebilir enerji kaynakları destekleme fiyat mekanizmasının süre uzatımına gidilerek devam etmesi olumludur ancak kurulu güç sınırı olmaksızın YEKDEM mekanizmasına dâhil edilen büyük, güçlü üretim tesislerine yapılan ödemeler tarifeler üzerinde olumsuz yük yaratmaktadır.

Yine, 16'ncı madde Bakanlığa yönetmelikle ilgili yetki vermekte. Garanti süreleri var, on yıl garanti süreleri var; bu da sorunludur.

27'nci ve 30'uncu maddelerde İçişleri Bakanlığına Meclisi aşan yetkiler veriliyor. Jeotermal kaynak kullanımından alınan idare payının beşte 1'i kaynağın bulunduğu büyükşehirlerde ilçe belediyelerine olmak üzere ilgili belediye ve köy tüzel kişiliğine on gün içerisinde ödenecek. Yatırım izleme koordinasyon başkanlıkları, idare payının kalan kısmını ise genel bütçeye kaydedilmek üzere İçişleri Bakanlığına aktaracak. Yani, bakana sınırsız yetki tanınıyor ve Türkiye Büyük Millet Meclisinin yetkisi buradan kaldırılıyor.

Yine, jeotermal enerji kaynaklarının büyük kısmı merkezî idareye bırakılıyor, oysa bu kaynaklar yerel birimlerde kalmalı arkadaşlar; buna da dikkatinizi çekmek isterim.

28'inci madde, idari cezanın alt sınırını 20 bin lira teklif ediyor; biz, 10 bin liraya düşürülmesini istiyoruz burada.

Teklifin 38'inci maddesinde de EPDK ve TEDAŞ, elektrik üretim ve dağıtım şirketlerinin talebiyle kamulaştırma, irtifak hakkı tesisi, devir kullanma izni, kiralama gibi kritik yetkilere kavuşacak; EPDK, diğer kamu kurumlarının kamu yararı bakımından izin ve onay sürecini aramaksızın kamu yararının ne olduğuna da kendisi karar verecek. Bu, kırsal bölgelerde hızla ve devlet eliyle "kamulaştırma" adı altında servet değişimine ve mülksüzleştirmeye yol açabilecektir. Burada da dikkatinizi çekmek istiyorum bu konuya.

Teklifin 41'inci maddesi de kayıp kaçak bedellerini dürüst abonenin sırtına on yıl daha yüklemeye kararlı olduğunuzu gösteriyor. Kayıp kaçak elektrik oranı düşük dağıtım bölgelerinden yüksek kaçak oranlı bölgelere kaynak aktarımı devam edecek, böylece elektrik dağıtımında hedeflerin tutmadığı, bölgesel maliyet farklarını kapatmadığı, dürüst abonelerin kayıp kaçağı ödemeye devam edeceği itiraf ediliyor. Bu elektrik dağıtım özelleştirmenin hatalı yönetildiğinin, kayıp kaçağın yine dürüst ödeyen abone sırtına yükleneceğinin kanıtıdır.

Maddeyle fiyat eşitleme mekanizmasının süresi beş yıl daha uzuyor, Cumhurbaşkanına 2025'ten sonra bu süreyi beş yıl daha uzatma yetkisi veriliyor. Yani 2030 sonuna kadar kayıp kaçak bedelleri vatandaşın sırtından çıkacak demektir.

Avrupa'nın en pahalı elektriğinden birini tükettiğimiz çok açık. 2013'te hatalı dağıtım ve özelleştirmenin sonuçlarıyla beraber elektrikte ulusal tarife uygulamasını fiyat eşitleme mekanizmasına geçilmişti ve bu mecburen doğruydı. Bu mekanizma önce Bakanlar Kurulu kararıyla 2015'te, sonra 2020 sonuna kadar uzatılmıştı.

AKP, Yargıtayın 2014'teki şu kararını dinlemedi: "Hırsızlamak suretiyle kullanılan elektrik bedellerinin kurallara uyan abonelerden tahsili yoluna gitmek hukuk devleti ve adaletle bağdaşmamaktadır." Yargıtay kararına karşılık, 17 Haziran 2016'da kayıp kaçak bedeli tahsilini yasal kılıfa büründürdünüz ve hukuksuz bir kanun çıkardınız. AYM'nin skandal kararla iptal etmediği bu 6719 sayılı Yasa'yla kayıp kaçak bedellerinin iadesi konusunda karar vermeye başlayacak mahkemelerin önüne geçilmiş ve o maddenin derdest davalarda uygulanacağı kanuna yazılmıştır.

Evet, yine, teklifin 45'inci maddesiyle, yatırımlar için ödenen teminatlar yakılmıyor, sahibine iade edilmiyor; elektrik santrali kurmak için başvurmuş, ön lisans, lisans alan ancak yatırımı yapmayanların isterlerse ön lisans ve lisanslarıyla başvuruları sonlandırılacak ve teminatları iade edilecek. Kamu zararı oluşturacak bu uygulama şirketlere ödül niteliğindedir arkadaşlar. O zaman teminat mektubunu niye alıyorsunuz? Gerek var mı teminat mektubu almaya? Madem iade edeceğiz, böyle bir şeye gerek yok.

Evet, değerli milletvekilleri, maalesef, bu yasa değişikliğinin sonucu koca bir hüsrana olacak. Madencilik sektörünün net olarak kriz içerisinde olduğunu söylememde sanırım bir sakınca yoktur. Ülkemizin, enerjide yüzde 72,6 oranında dışa bağımlı olmasından yola çıkarsak, fosil enerji bağımlılığını ve dışa bağımlılığı azaltmak amacıyla HES, RES, biyokütle, GES satın alma garantisi ve yerli aksam kullanımı için teşvikler verilmektedir. Elbette, ülkenin yenilenebilir enerji kaynaklarına yönelmesi tarafımızdan olumlu karşılanmaktadır ancak burada vatandaşın yükü artarken bazı firmalara devlet bütçesinden desteğin yanı sıra muafiyet, süre uzatımı, vergi avantajı gibi âdeta adrese teslim maddelerin getirilmesi kabul edilebilir değildir.

Getirilen teklifle, bürokrasiden kurtaran etkin olma, verimli olma, basitleştirme, çabuklaştırma gibi gerekçeler öne sürülmekte ama ne yazık ki denetim mekanizmasının gevşetildiği göze çarpmakta, kamu yararı göz ardı edilmektedir. Vatandaşa gösterilmeyen her hoşgörü maden ve enerji şirketlerine gösteriliyor. Bir an önce bu yasanın geri çekilmesi lazım. "Torba yasa, torba yasa" diyorsunuz. Yandaş şirketlere, müteahhitlere, yabancı yatırımcılara daha çok alan açmak için doldurmaya çalıştığınız torbaların altı delik, bilirsiniz, bir gün başınıza geçecek.

Teşekkür ediyorum. (CHP ve HDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Şahıslar adına ilk söz Kocaeli Milletvekili Sayın Tahsin Tarhan'ın. (CHP sıralarından alkışlar)

Buyurunuz Sayın Tarhan.

TAHSİN TARHAN (Kocaeli) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Elektrik Piyasası Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi hakkında söz aldım. Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Kanun teklifi, doğaya verilen zararı artırarak devam ettirecek, vatandaşın faturasını aşağı çeken ise tek bir madde yok. Bu sene elektriğe yüzde 32,3, doğal gazda yüzde 34,7 zam yapıldı. Önümüz kış, faturalar nasıl ödenecek? Vatandaş zor durumda. İşçi kardeşlerimiz her gün hak gasbına uğruyor, onların durumları ne olacak, bu kanun teklifinde yok. Kanun teklifini hazırlayan AK PARTİ milletvekilleri bu sorunların hiçbirini, halkın gerçek gündemiyle ilgilenmiyor.

TRT payını kaldırmayan, fatura bedellerinden vergi alan devlet şimdi bir de muayene ücreti dayatması içinde; sayaçlardan bedel alınacak, vatandaşın sırtındaki yük daha da artacak.

Değerli milletvekilleri, ne yazık ki yine bir torba kanunla karşı karşıyayız. Tek bir teklifle aynı anda 8 kanun değiştiriliyor. Torba kanunun mantığı başarısız olmaya mahkûm. Kanunlar acele bir şekilde değiştirildiği için metinler dikiş tutmuyor. Şu ana kadar Maden Kanunu 23 defa, Elektrik Piyasası Kanunu 9, Yenilenebilir Enerji Kanunu ise 5 kez değiştirildi. Tek taraflı anlayış, "Ben yaptım, oldu." mantığı kaliteli kanun yapmamızı engelliyor.

Değerli milletvekilleri, neden böyle bir değişiklik geldi önümüze, teklifin arkasında ne var? Birinci neden Maden Holding. 23 Ocak 2020'de Varlık Fonu bünyesinde bir maden şirketi kuruldu, 20 tane maden ruhsatı da bu şirkete devredildi. Rüzgâr, güneş, termik ve altın Maden Holdingin başlıca etkinlik alanı. Bu şirket neden kuruldu? Satacak kamu kurumu kalmadığı için yandaşa para aktarmanın yolu kamu-özel iş birliği aracılığıyla faaliyette bulunmak.

Varlık Fonu zaten denetlenemiyor. MTA'nın elindeki maden ruhsatlarının Maden Holdinge devri an meselesi. Görüştüğümüz kanun teklifinin ilk amacı enerji piyasasını Varlık Fonu için hazırlamak. Madencilik şirketlerine her türlü imtiyaz ve ayrıcalık verilerek yandaşa kaynak aktarmak için kurulan Maden Holdingin önü açılıyor. Kısacası; inşaatta, köprüde, otobanda, hastanede uygulanan yap-işlet-devret modelinin bir benzeri şimdi madencilik sektöründe olacak. Ne Sayıştay ne Kamu İhale Kanunu... Yandaşa istediği gibi kaynak aktaracak iktidar.

Teklifin arkasındaki ikinci önemli neden ise ağustos ve eylül ayında 68 ilde ve 76 maden sahasında yapılan altın ve gümüş madeni ihaleleri. İhaleleri alan firmaların ruhsat ve borç işleri kolaylaştırılarak yandaş madencilere yeni kolaylıklar tanınıyor.

Değerli milletvekilleri, teklifte pek çok sorun var. Komisyon aşamasında getirilen 6'ncı maddeyle, maden şirketlerinin başkasının arazisinde geçici tesis kurmasına izin verilecek, böylelikle maden işletmesi ruhsat alanının dışına çıkarılacak. Madenin doğayı sınırsızca yok etmesinin yolunu açıyor 6'ncı madde. Çevre örgütlerinin aleyhte kampanya başlattığı bu madde özel mülkiyet hakkını ihlal ediyor, açıkça Anayasa'ya da aykırı.

1'inci ve 10'uncu maddeler bakımından, AKP dışarıda kurulmuş kamu şirketlerini Türkiye'ye getiriyor. Bu şirketlere devasa ayrıcalıklar verilmiş durumda. Kamu İhale Kanunu yok, Devlet İhale Kanunu yok, Türk Ticaret Kanunu'nun bazı hükümleri yok, Meclisin denetimi hiç yok; ne KİT Komisyonunda ne de Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunda şirketlerin ibrası yapılmayacak. AKP'nin mantığı şu: Genel müdür 13.500 euro ödenen şirketler, Türkiye'de yurt dışındaki gibi çalışmaya devam etsin. Böyle bir anlayış olabilir mi sayın milletvekilleri?

11'inci ve 12'nci maddelerde sorun var. Her türlü doğal gaz ithalatı ve BOTAŞ'ın ihaleleri Kamu İhale Kanunu kapsamından çıkartılıyor. Daha önce neredeyse 200 defa değiştirilmiş kanun bir kez daha değiştiriliyor. Bu ibretlik maddelerden anlıyoruz ki iktidar İhale Kanunu olmadan uzun süreli sözleşmeler yaparak on milyarlarca lirayı yandaşa aktaracak.

Karadeniz'de doğal gaz bulundu, vatandaşa müjde verdiniz ama sadece bu sene doğal gaza yüzde 34,7 zam yaptı iktidar. Türkiye dışarıdan Avrupa'nın 2 katı kadar pahalı gaz alıyor. "Avrupa doğal gaza 120 dolar öderken Türkiye 200 dolar ödemekte." Deniyor, hesabını da bilmiyoruz. Bu başarısızlığın mimarları bizden şirketler için ayrıcalık istiyor değerli milletvekilleri.

Teklifin 13'üncü maddesiyle ise, 2016'da ilk defa düzenlenen, 2020'de yenilenen mevzuat çerçevesinde lastik yakma biyokütle sayılıyor. Lastik yakan yenilenebilir enerjiden yararlanacak, kanunun ilk defa değiştiği günden bugüne biyokütle yakan tesis sayısı 52'den 188'e çıktı, Türkiye lastik çöplüğüne döndü. Bu yanıltan dönmeliyiz çünkü lastik yakma ağır metal kokusu ve akciğer kanseri demek. Lastik yakmayı yenilenebilir enerji yapan düzenlemeler Kocaeli'de yapılan son tesiste olduğu üzere yoğun insan yerleşiminin ve turizmin olduğu yerlerde inşa ediliyor. Kimsenin insanımızın sağlığıyla oynamaya hakkı yok. (CHP sıralarından alkışlar)

Son olarak, madde 41'e baktığınız zaman, eski düzenin olduğu gibi devam ettiği görülüyor. Yeni teklif "ulusal tarife" adıyla kayıp kaçak bedellerini vatandaşın sırtına bindiriyor. Ne iktidar ne de elektrik dağıtan şirketler kayıp kaçak için ciddi bir çaba içinde olmadı. Teklifte bu adaletsiz düzenin beş yıl, hatta Cumhurbaşkanı kararıyla beş yıl daha, toplam on yıl uzatılması söz konusu. Bu durum, kötü yönetimin kabulüdür. Devlet dağıtım şirketlerine "Kayıp kaçığı niye önlemiyorsun?" demiyor. Onun yerine, kanun çıkararak on yıl daha vatandaşa eziyet edilmesine yardımcı olmaktadır.

Değerli milletvekilleri, dünya yenilenebilir enerjiye geçiyor. Çünkü en büyük kaynak doğa, tarım arazilerini yok etmememiz. Doğayı göz bebeğimiz gibi korumamız gerek, bizde ise durum bambaşka. Maden şirketleri ormanları tahrip etmekte; Kaz Dağları'nın eski ve yeni hâlini gördükçe içimiz acıyor. Her dereye HES yaparak doğanın dengesini bozduk. Anadolu'nun eşsiz güzellikleri bir bir yok oluyor. Enerji şirketi deyince akla doğayı yok eden, işçinin hakkını gasbeden kurumlar geliyor. Bu sonuçtan sadece şirketler değil, onları denetlemeyen iktidar da sorumludur. Acilen yapısal ve köklü değişikliklere ihtiyacımız var. Genel Kurul gündemine taşınan bu kanun teklifiyse sadece şirketleri memnun etmektedir.

Bu his ve düşüncelerle Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Söz, Sayın Nevzat Şatiroğlu'nun.

Buyurunuz Sayın Şatiroğlu. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

NEVZAT ŞATIROĞLU (İstanbul) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 238 sıra sayılı Elektrik Piyasası Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'mizin tümü üzerine şahsım adına söz almış bulunmaktayım. Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; enerji alanında dışa bağımlılığın azaltılması, ülkemizin bölgesel ve küresel etkinliğinin artırılması ve tabii kaynaklarımızın en iyi şekilde değerlendirilmesi elzemdir. Enerji ithalatının azaltılması amacıyla yeni politikalar geliştirilmesi kaçınılmazdır. Ülkemizin enerji arz güvenliği noktasındaki risklerin bertaraf edilmesi adına yerli ve yenilenebilir kaynaklı enerji üretiminin artırılması gerekmektedir. Bu hedefler doğrultusunda Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığımız bünyesindeki kurumlarımız, bir taraftan yenilenebilir kaynakların maksimum seviyede değerlendirilmesi ve ekipmanlarının ülkemizde üretilmesi için çaba sarf ederken diğer taraftan da gerek madencilik gerekse hidrokarbon kaynakların aranması konusunda da çalışmalarını yoğun bir şekilde sürdürmektedir. Bu çalışmalar kapsamında ülkemizin millî petrol şirketi Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı tarafından gerek Akdeniz'de gerekse Karadeniz'deki sahalarda uzunca süredir yürütülen arama çalışmaları sonucunda sevindirici haberler gelmeye başlamıştır. 21 ağustos tarihinde Sayın Cumhurbaşkanımız tarafından duyurulan Sakarya gaz sahasındaki 320 milyar metreköplük gaz keşfi, 17 ekimde açıklanan ilave keşifler sonucu 405 milyar metreköpe ulaşmış ve ülkemizi sevince boğmuştur. Ülkemizi bu keşfe götüren tüm süreçler uluslararası standartlara uygun olarak gerçekleştirilmiştir. Bu yaklaşım ülkemizin bu çalışmaları ne kadar profesyonelce ve ciddiyetle yürüttüğünü göstermektedir. Ülkemizin doğal gaz keşfine yönelik sismik ve sondaj çalışmalarının millî gemilerimizle ve millî petrol şirketimiz TPAO tarafından yapılmış olması ayrıca bir gurur vesilesidir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bu kanun teklifimiz Maden Kanunu, Yenilenebilir Enerji Kaynakları Kanunu, Doğal Gaz Piyasası Kanunu, Jeotermal Kaynaklar Kanunu, Elektrik Piyasası Kanunu'nda birtakım düzenlemeler ihtiva etmektedir ve muhalefetin iddia ettiği gibi hiçbir maddesinde de asla bir sorun bulunmamaktadır çünkü her bir maddesi bütün tarafların, bütün kesimlerin görüşleri dikkate alınarak gerek alt komisyonda gerekse üst Komisyonda titizlikle ele alınmış ve düzenlemeler yapılmıştır.

Sayın Başkan, kıymetli milletvekillerimiz; ülkemiz maden kaynakları açısından oldukça zengin, maden çeşitliliği bakımından da dünyada önemli bir yere sahiptir. Dünyada ticareti yapılan 90 çeşit madenin 80'i ülkemizde bulunmakta olup Türkiye madencilik sektöründe dünyada 132 ülke arasında toplam üretim değeri itibarıyla 27'nci sırada, üretilen madenlerin çeşitliliği bakımından da 10'uncu sırada yer almaktadır. Dünya bor rezervinin yüzde 72'si, bentonit rezervinin yüzde 20'si ülkemizde yer almaktadır. Bunun yanı sıra ülkemiz blok mermer, traverten, bor, feldspat, kuvars, kuvarsit ihracatında dünyada 1'inci; krom cevheri ve bentonit ihracatında dünyada 2'nci; doğal taş üretiminde, işlenmiş mermer, traverten ihracatında dünyada 3'üncü sırada yer almaktadır. Bu önemli veriler ülkemizin madencilik sektöründeki potansiyelini ve konumunu göz önüne sermektedir. Biz de bu kanun teklifini hazırlarken madencilik sektörünün hızına hız katmayı, bürokratik kolaylık sağlamayı, yatırımcılarımızın önünü açmayı ve sektörün gelişimiyle birlikte hem istihdamı artırmayı hem de Türkiye ekonomisine ciddi katkılar sağlamayı amaç edindik. Türkiye genelinde 7.596 ruhsatlı işletmemizde toplam 142.580 çalışanımız bulunmakta olup bu sayı madencilik sektörünün istihdama verdiği önemi hepimizin gözü önüne sermektedir.

3213 sayılı Maden Kanunu'nun bazı maddelerinde yapılacak düzenlemeye göz atacak olursak ruhsat süre uzatım taleplerine, altı ay olan süreyi on iki aya getirerek bir esneklik getirmeye çalıştık. Ruhsat bedeli ödemelerinde gecikmelere uygulanan cezalarda hafifletmeler yapmaya çalıştık. Rutin işletme faaliyetlerinin kesintiye uğratılmaması, işletmelerin kapanmaması ve çalışanlarının işsiz kalmaması anlamında basit işlemler için aranan "borcu yoktur" yazısının aranması hususunu ortadan kaldırıyoruz. Ruhsat devirlerinde sil baştan alınmak zorunda olunan ÇED izni ve iş yeri açma izinlerinin muhafaza

edilmesini sağlamaya çalıştık. İşletme sahiplerinin ruhsat alanında belirli mesafede kalmak kaydıyla birtakım çalışma izin sınır ihlallerinde maruz kaldıkları hapis cezalarını ortadan kaldırdık.

Burada çokça eleştiri konusu olan "borcu yoktur" yazısına bir değinmek gerekirse... Muhalefetin iddia ettiği gibi Komisyon'da da çok çok gündeme geldi. Borcu yoktur istenmeyerek sanki bu firmaların borçlarını silmiş olmuyoruz, asla. Biz sadece birtakım basit işlemlerde bunu arıyoruz. Bunun yanı sıra, yeni ruhsat verme, bir ruhsatın süresini uzatma gibi önemli hususlarda borcu yoktur yazısı aranmaya çalışılıyor.

Yine muhalefetin iddia ettiği gibi Kaz Dağları'ndaki firmaya da asla bir imtiyaz vermediğimizi lütfen, altını çizerek ifade etmek isterim.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; ülkemizde son yıllarda bilhassa yenilenebilir kaynaklarda güneş, rüzgâr, biyokütle, hidrolik kaynakları verimli hâle getirmek amacıyla ve bunların sektöre kazandırılması için önemli adımlar atılmıştır. Örneğin 2002 yılında 31 bin megavat olan kurulu gücümüz 2020 yılı itibarıyla 93 bin megavata ulaşmış, ilave 70 bin megavat kapasitenin yarısının yenilenebilir kaynaklar olduğunu gururla ifade etmek isterim. Yani 3 katı bir artıştan bahsediyoruz.

Yine sadece bu yıl, 2020 yılında devreye alınan kurulu gücümüz olan 2.261 megavatın yüzde 98'i de yine temiz enerji kaynaklarından sağlanmıştır.

Bir iki rekoru ifade etmek gerekirse; elektrik üretiminde örneğin 2020 yılı Nisan ayı yüzde 66 aylık üretimle ay bazında en çok yenilenebilir kaynağın üretildiği ay olmuştur. Yine, 8 Nisan tarihi, günlük bazda 175 megavat elektrik enerjisini yenilenebilir kaynaktan elde ettiğimiz gün olarak tarihe geçmiştir. Yine, 25 Mayıs 2020 tarihi de güneş kaynaklarımızdan maksimum faydayı sağladığımız bir gün olmuştur.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 5346 sayılı YEK Kanunu'nun 12 ayrı maddesinde düzenleme yaptık; çok detaylarına girmek istemiyorum.

Yine, bu kanun teklifimizde 4646 sayılı Doğal Gaz Piyasası Kanunu'nun 4 ayrı maddesinde yapılan düzenlemelerle doğal gazın yaygınlaştırılması için kolaylıklar getirdik.

1960'lı yıllarda doğal gaz altyapı projelerinin uygulanabilir olması için uzun dönemli doğal gaz alım kontratları yapılarak doğal gazın yaygınlaşması için ilk adımlar atılmıştır. Buna karşın, doğal gaz arzının artmasıyla birlikte 1980'li yıllarda Amerika'da, 1990'lı yıllarda İngiltere'de ve 2000'li yılların başından itibaren ise Avrupa Kıtası'nda doğal gaz ticaret merkezleri oluşmaya başlamıştır.

Arz miktarındaki artış ve spot doğal gaz temini imkânlarının artmasıyla arz güvenliği kaygıları yerini fiyat optimizasyonu hususuna bırakmıştır. Değişen ve gelişen doğal gaz piyasa yapısında uzun dönemli doğal gaz alım kontratlarıyla alım yapmak verimsiz hâle gelirken, orta ve kısa vadeli kontratlarla doğal gaz temini fiyat optimizasyonunu sağlayabilmek adına çok daha uygun hâle gelmiştir. Bu kapsamda, bütün dünyada yeni yapılan doğal gaz anlaşmaları özellikle amortismanı dolmuş ve dolmakta olan hatlarda, kısa ve orta vadeli olarak yapılmaktadır. Netice olarak artık yeni doğal gaz piyasa yapısında daha sık ve sayıca çok daha fazla anlaşmayı kısa sürede yapabilme imkânı ortaya çıkmıştır.

Bunun sonucu olarak da anlık oluşan ticaret fırsatlarının değerlendirilebilmesi ve kamu menfaatinin azami düzeyde gözetilebilmesini temin etmek üzere, çok hızlı bir şekilde karar alabilmek anlamında ilgili kuruluşlarımızın hareket yeteneklerinin artırılması gerektiği kanaatindeyiz. Madde 11 bunlardan bir tanesi -eleştiri konusu oldu ama- bunu çok net ifade edebiliriz. Bu yeni durumda BOTAŞ hangi usulle, hangi esasla KİK'ten bir muafiyet almak suretiyle doğal gaz temin edecektir? BOTAŞ, öncelikle, hazırlayacağı bir yönetmelikle, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, Maliye Bakanlığı, Sayıştay ve KİK'in uygun görüşü ve onayı alınarak oluşturacağı bir yönetmelikle bu alımları yapacaktır. Ve tüm süreçler, tüm bu alım süreçleri, hâlen şu anda olduğu gibi, Sayıştay denetimine açık olacaktır. Tedarikçilerin neredeyse tamamının yabancı olduğu dikkate alınarak elektronik ortamda yapılacak ihalelerin tamamında pazarlık usulü her zaman uygulanacak bir yöntem olacaktır. Yine, piyasada oluşan günlük dengesizlik alımları EPIAŞ uhdesinde yapılan ihalelerle hayata geçirilecektir.

Sayın Başkan, birkaç dakika daha sizden rica edeceğim. Birkaç önemli hususu daha vurgulamak istiyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurunuz efendim.

NEVZAT ŞATIROĞLU (Devamla) – Teşekkür ediyorum.

Ülkemizde ilk doğal gaz teslim hatlarına Rusya Federasyonu'ndan, 1986 yılında yapılan uzun dönemli doğal gaz alım-satım anlaşmaları kapsamında, 1987 yılında başladık. Daha sonra İran'la 1996, Rusya'la Mavi Akım Hattı üzerinden 97 yılında, Batı Hattı üzerinden 98 yılında yapılan uzun dönemli alım-satım anlaşmalarıyla başlayan doğal gaz alımları hâlen sürmektedir. Bu dönemlerde bütün uzun dönemli kontratlarda doğal gazın fiyatı petrol ve ürünlerine bağlı formüllerle belirleniyor olması itibarıyla bu tarihlerde yapılan anlaşmalarda doğal gaz fiyatı petrol ve petrol ürünlerine bağlı formüllerle değişebilmektedir. Bu nedenle şu anda Avrupa ülkelerine göre daha farklı fiyatlamalar söz konusu olabilmektedir. Ancak ilgili kuruluşumuz BOTAŞ'ın bu süreç içerisinde birçok defa yapılan müzakereler ile gerekse tahkim sonucuyla satıcılardan azami düzeyde iskontoyu elde ettiğini gururla ifade edebilirim.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurunuz.

NEVZAT ŞATIROĞLU (Devamla) – Doğal gaz alım fiyatının petrol ürünlerine bağlı formüllerle belirlendiği uzun dönemli doğal gaz alım-satım anlaşmalarımızın artık süreleri dolmaktadır. Rusya Federasyonu Batı Hattı ve Azerbaycan anlaşmalarımız 2021 sonunda sona erecektir, yine, boru gazı anlaşmalarımız 2025 ve 2026 yıllarında sona erecektir. Bundan sonraki dönemde gerek miktar ve ticari yükümlülükler açısından gerekse de fiyat yapısı bakımından daha esnek anlaşmalar yapılabilecektir. Şunu da vurgulamak gerekir ki özellikle tüm yapılan bu uzun dönemli anlaşmaların eski hükûmetler döneminde yapıldığını da bilgilerinize arz etmek isterim.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 4646 sayılı Doğal Gaz Piyasası Kanunu'nun 4 ayrı maddesinde düzenleme getirdik. Doğal gaz kullanımının en ufak beldeye bile ulaşılabilir olmasını sağlamaya çalıştık, nihai tüketicilerimizi fiyat bakımından korumaya çalıştık, yerli üretim doğal gazın dağıtım sistemine de bağlanmasına imkân sağladık.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

NEVZAT ŞATIROĞLU (Devamla) – Son kez bir süre daha istiyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN – Buyurunuz efendim.

ÖZKAN YALIM (Uşak) – Beş dakika daha konuş.

NEVZAT ŞATIROĞLU (Devamla) – Ama bu kanunda çok emeğim var, biliyorsunuz sizler de. Son bir dakika...

Yine, 5686 sayılı Jeotermal Kaynaklar ve Doğal Mineralli Sular Kanunu'nun 5 ayrı maddesinde düzenleme yaptık. Bunlardan en önemlisi olarak MTA'nın jeotermal kaynaklarını özel sektör kullanımına tahsis etmek amacıyla getirdiğimiz altı yıla kadar taksit imkânını söyleyebilirim.

Yine, 6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu'nun 15 ayrı maddesinde düzenlemeler yapmak suretiyle gerek

kuruluşlarımızı gerek özel sektörü gerekse çalışanlarımızı korumaya çalıştık.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; burada görüşleriyle bizlere ufuk olan, bizleri aydınlatan -gerek alt komisyonda gerek üst Komisyonda- değerli Komisyon üyelerimize ve Bakanlığımızın bütün bürokratlarına, STK temsilcilerimize teşekkür ediyorum.

Kanun teklifimizin hayırlı olmasını temenni ediyor, hepinizi saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Soru-cevap işlemi olmadığından teklifin tümü üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Birleşime iki dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 23.37

BEŞİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 23.38

BAŞKAN: Başkan Vekili Nimetullah ERDOĞMUŞ

KÂTİP ÜYELER: Mustafa AÇIKGÖZ (Nevşehir), Enez KAPLAN (Tekirdağ)

-----0-----

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 16'ncı Birleşiminin Beşinci Oturumunu açıyorum.

238 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin görüşmelerine devam ediyoruz.

Komisyon yok. Ertelenmiştir.

Gündemimizde başka bir iş bulunmadığından, alınan karar gereğince kanun teklifleri ile komisyonlardan gelen diğer işleri sırasıyla görüşmek için 18 Kasım 2020 Çarşamba günü saat 14.00'te toplanmak üzere birleşimi kapatıyorum.

Kapanma Saati: 23.39